FLANNERY O'CONNOR

HER ÇIKIŞIN BİR İNİŞİ VARDIR

öyküler

metis

Flannery O'Connor HER ÇIKIŞIN BİR İNİŞİ VARDIR

1925'te Amerika'nın Georgia eyaletinde doğdu. On beş yaşındayken, deri vereminden mustarip olan babasını kaybetti. 1945'te Georgia Eyalet Üniversitesi'nden mezun oldu ve ertesi yıl lowa Yazarlık Atölyesi'ne kabul edildi. 1951' de deri veremi teşhisi koyulması üzerine Georgia'daki aile çiftliğine geri döndü ve hayatının geri kalanını orada geçirdi. Koyu bir Katolik olan O'Connor çiftlikte yaşadığı süre boyunca Katolik teolojisi üzerine kitaplar okudu, zaman zaman inanç ve edebiyat üzerine konferanslar verdi. Hastalığıyla mücadele ettiği on üç yıl süresince yazdığı öyküler iki kitapta toplandı. Bunlardan ilki olan *iyi insan Bulmak Zor* 1955 yılında yayımlanırken, *Her Çıkışın Bir inişi Vardır* ölümünün ardından 1965 yılında yayımlandı. Kısa öykülerinin haricinde *Wise Blood* (1952) ve *The Violent Bear it Away* (1960) başlıklı iki roman da yazan O'Connor 1964 yılında hastalığının ilerlemesi sonucu öldü.

Metis Yayınlan İpek Sokak 5, 34433 Beyoğlu, İstanbul Tel: 212 2454696 Faks: 212 2454519 e-posta: info@metiskitap.com www.metiskitap.com

Metis Edebiyat HER ÇIKIŞIN BİR İNİŞİ VARDIR Flannery O'Connor

İngilizce Basımı:

Everything That Rises Must Converge © Flannery O'Connor, l 962

İlk Basım: Ocak 201l

Yayın Yönetmeni:

Müge Gürsoy Sökmen

Yayıma Hazırlayan:

Özde Duygu Gürkan

Kapak Resmi: Perim İşisağ, 2010

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık:

Metis Yayıncılık Ltd.

Baskı ve Cilt:

Yaylacık Matbaacılık Ltd.

Fatih Sanayi Sitesi No: 12/197-203 Topkapı, İstanbul Tel: 212 5678003

ISBN-13: 978-975-342-797-5

FLANNERY O'CONNOR

HER ÇIKIŞIN BİR İNİŞİ VARDIR

öyküler

Çevirenler:

TOMRİS UYAR, NAZIM DİKBAŞ FATİH ÖZGÜVEN

Kitapta yer alan "Her Çıkışın Bir İnişi Vardır", "Ormanın Tam İçinden", "Yuvanın Nimetleri" ve "Önce Sakatlar Girecek" adlı öyküler Tomris Uyar, "Greenleaf' ve "Parkecin Sırtı" adlı öyküler Fatih Özgüven; "Kalıcı Ürperti", "Vahiy" ve "Kıyamet Günü" adlı öyküler Nazım Dikbaş tarafından Türkçeye çevrilmiştir.

İçindekiler

HER ÇIKIŞIN BİR İNİŞİ VARDIR 9

GREENLEAF 27

DRMANIN TAM İÇİNDEN 55

KALICI ÜRPERTİ 79

YUVANiN NİMETLERİ 11O

ÖNCE SAKATLAR GİRECEK 135

VAHİY 179

PARKER'IN SIRTI 204

KIYAMET GÜNÜ 228

HER ÇIKIŞIN BİR İNİŞİ VARDIR

DOKTOR, Julian'ın annesine dokuz kilo vermesini öğütlemişti, tansiyonu yüksekti; bundan böyle her çarşamba gecesi Julian annesini otobüsle kente, zayıflama kursuna götürmek zorundaydı. Kurs yaşları elliyi aşkın, kiloları 75 ile 90 arasında değişen çalışan kadınlar için açılmıştı. Annesi incelerinden sayılırdı ama dediğine bakılırsa hanımlar ne yaşlarını açıklıyorlardı ne de kilolarını. Artık zenciler de alındığından Julian'ın annesi otobüslere tek başına binemiyordu, ama şu zayıflama kursu hayattaki birkaç keyfinden biriydi, üstelik sağlığı açısından gerekliydi ve de *bedavaydı*, dolayısıyla oğlundan, onun uğruna katlandıklarını düşünerek en azından annesini oraya götürüvermesini istemişti. Julian annesinin nelere katlandığını düşünmekten hoşlanmıyordu ama yine de her çarşamba gecesi hiç ses çıkarmadan onu kursa götürüyordu.

Annesi hazırdı, sofadaki aynanın karşısında şapkasını giyiyordu; kapıya çakılmış gibi görünen Julian ise ellerini arkasında kavuşturmuş, Aziz Sebastian gibi okların bedenini delmesini bekliyordu. Şapka yeniydi, annesine yedi buçuk dolara patlamıştı. "Bu kadar para vermemeliydim," diyordu durmadan, "vermemeliydim evet. Çıkarayım da yarın geri götüreyim. Hiç almamalıydım ya."

Julian gözlerini havaya dikti. "Hayır," dedi, "almakla iyi etmişsin. Lütfen giy de gidelim artık." İğrenç bir şapkaydı aslına bakılırsa. Kenarından geçen mor kadife şerit öbür uçtan sarkıyordu;

gerisi yeşildi, içi boşaltılmış bir minderi andırıyordu. Evet evet, gülünçten çok rüküş, acınılası bir şeydi. Annesinin hoşuna giden şeyler hep böyle ufak tefekti ve Julian'ın içine sıkıntı verirdi.

Annesi bir kere daha havaya kaldırdı şapkayı, sonra tepesine kondurdu usulca. Kırmızı yüzünün iki yanından iki tutam ak saç taşmıştı; öyleyken, gökmavisi gözleri on yaşındaykenki kadar saf, hiçbir deneyimden etkilenmemiş görünüyordu. Julian annesinin, oğlunu yedirip giydirmek, okutmak adına bunca savaşmış dul bir kadın olduğunu, dahası onu hâlâ paraca desteklediğini ve "ayakları üstünde durmayı başarana kadar" destekleyeceğini bilmese, kente götürmek zorunda kaldığı küçük bir kız gözüyle bakardı ona.

’Tamam," dedi Julian. "Hadi gidelim artık." Kapıyı açtı, onu bir an önce harekete geçirmek için tek başına yürüdü bayırdan aşağı. Gök soluk menekşe rengindeydi, evler göğe karşı kapkara duruyordu, bu şişkin, pas rengindeki ucubeler tekdüze bir çirkinlikteydi, içlerinden rasgele ikisi bile birbirine benzemediği halde. Kırk yıl önce seçkin bir semt sayıldığından, annesi burada bir ev edinmekle akıllıca davrandıklarını ileri sürerdi hep. Evlerin çevrelerindeki çamur birikintilerinde genellikle kir pas içinde çocuklar otururdu. Julian elleri cebinde yürüyordu, başını eğmiş, ileri doğru uzatmıştı; gözleri, kendisini anasının keyfine adadığı bu süre içinde tam bir kayıtsızlık sergileyeceğine ilişkin kararının kesinliğiyle pırıl pırıl yanıyordu.

Kapı kapandı, arkasına baktı, iğrenç şapkasıyla tıknaz gövdenin kendisine doğru yürüdüğünü gördü. "Eee," dedi annesi, "insan dünyaya bir kere gelir, biraz fazla para harcadım ama hiç değilse harcıâlem bir şey değil bu."

"Bir gün ben de para kazanacağım," dedi Julian sıkıntıyla -asla kazanamayacağını biliyordu- "o zaman canın çekti mi bu zırıltılardan bol bol alırsın." Yalnız önce bu mahalleden taşınacaklardı. İki yanlarındaki en yakın komşuların en az dört-beş kilometre ötede olduğu bir mahalle getirdi gözlerinin önüne.

"Bence hiç başarısız sayılmazsın," dedi annesi eldivenlerini giyerken. "Okulunu bitireli daha bir yıl oldu. Dünya bile yedi günde kuruldu."

Zayıflama kursunun derse şapka ve eldivenle gelen, üniversiteye gitmiş bir oğlu olan bir-iki öğrencisinden biriydi Julian'ın annesi. "Her şey zamanla," dedi, "dünya da öylesine karıştı ki. Bu şapkaöbürlerinden daha iyi durdu başımda, halbuki kız ilk gösterdiğinde, 'Hemen kaldırın, taş çatlasa giymem,' demiştim, ama kızcağız, 'Önce bir deneyin de öyle,' dedi. Şapkayı başıma geçirdiğinde, 'Vay vay.. .' dedim; o da, 'Bakın,' dedi, 'bana sorarsanız bu şapka size yakıştı, siz de şapkaya yakıştınız,' dedi, 'hem öyle harcıâlem bir şey değil.'"

Keşke bencil olsaydı, diye düşündü Julian, bencil bir anneyle kendi yazgısına boyun eğmesi kolaylaşabilirdi; keşke içki içen, bağırıp çağıran bir cadı olsaydı. Uç noktasını bulmuş bir iç sıkıntısıyla yürüdü, şehitliğe giden yolda ilerlerken inancını yitiriver-miş biri gibi. Onun asık, umutsuz, sinirli yüzüne bakınca acılı bir ifadeyle kalakaldı annesi. "Birdakika bekle," dedi, "eve dönüp şunu çıkarayım, yann geri götürürüm. Aklımı oynatmışım düpedüz. O yedi buçuk dolarla elektrik faturasını ödeyebilirim."

Julian annesinin kolunu hırsla kavradı. "Geri götürmeyeceksin," diye tısladı dişlerinin arasından, "benim hoşuma gitti."

"Ama bence..."

"Sus da keyfini çıkar," diye mırıldandı Julian, sıkıntısı büsbütün artmıştı.

"Dünyanın şu karışık durumunu düşündükçe," dedi annesi, "bir şeyin keyfini nasıl çıkarabildiğimize şaşmamak elden gelmiyor. Diyorum ya sana, ayaklar baş oldu."

Julian içini çekti.

"Tabii insan kim olduğunu bilirse her yere gönlünce girip çıkabilir." Zayıflama kursuna her gidişlerinde bu cümleyi söylerdi. "Oradakilerin çoğu bizim düzeyimizde insanlar değil ama ben herkese nazik davranabilirim. Kim olduğumu biliyorum çünkü."

"Onların senin nezaketine aldırdıkları yok," dedi Julian hırsla.

"Kim olduğunu bilmek tek bir kuşak için geçerli yalnızca. Şu anda nerede bulunduğun, kim olduğun konusunda bir şey bildiğin yok senin."

Annesi durdu, gözlerindeki öfkeparıltısını gizlemedi. "Ben kim olduğumu kesinlikle biliyorum," dedi, "eğer sen kim olduğunu bilmiyorsan, yazıklar olsun."

"Öffi," dedi Julian.

"Büyük deden bu eyaletin eski valilerindendi," dedi annesi. "Deden de varlıklı bir toprak sahibiydi. Ninen Godhighların kızıydı."

"Lütfen çevrene bir göz atar mısın?" dedi Julian gergin bir sesle. "Şu anda neredesin?" Çöken karanlıkta pisliği hiç değilse biraz örtülen mahalleye doğru salladı titreyen elini.

"İnsan aslını korur, öyle kalır," dedi annesi. "Büyük dedenin bir pamuk çiftliği, iki yüz de kölesi vardı."

"Artık dünyada köle kalmadı," dedi Julian hırsla.

"Köleyken durumları çok daha iyiydi," dedi annesi. Julian onun yine bu konuyu açtığını görünce bezginlikle homurdandı. Boş bir raya doludizgin giren bir tren gibi iki günde bir dalardı bu konuya. Konuşmasındaki her durağı, her kavşağı, her çukuru biliyordu Julian, sonucun olanca görkemiyle istasyona hangi anda süzüleceğini de: "Saçma canım, gülünç. Gerçeğe uygun değil bir kere. Evet onlar da yükselsinler, ama çitin öbür yanında, kendi taraflarında."

"Bu konuyu kapatalım," dedi Julian.

"Ben asıl melezlere üzülüyorum. Onların durumu içler acısı."

"Lütfen kapatır mısın konuyu?"

"Bizim yarı-beyaz olduğumuzu düşün bir. Mutlaka duygularımız da karmaşık olurdu."

"Şu anda benim duygularım yeterince karmaşık," diye homurdandı Julian.

"Hadi gel, güzel şeylerden söz edelim," dedi annesi. "Küçücük bir kızken dedemlere gidişimi hatırlıyorum. O zaman evde çifte merdiven vardı ikinci kata çıkan - yemekler zemin katta pişirilirdi. Ben duvarlann kokusunu duyayım diye hep mutfakta kalmak isterdim. Burnumu sıvalara dayar, derin soluklar alırdım. Evin asıl sahipleri Godhighlardı, deden, Chestny deden ipotek borcunu ödeyerek evlerini hacizden kurtarmış. Mali durumlan bozuktu, ama bozuk mozuk, onlar kim olduklannı asla unutmadılar."

"Döküntü malikâneleri unutturmamıştır garanti," diye mınl-dandı Julian. O evi hep küçümseyen sözlerle anar, her anışında da içi sıla özlemiyle dolardı. Küçükken evi satılmadan önce bir kere görmüştü. Çifte merdiven çürümüş, yıkılmıştı. Zenciler bannıyor-du odalarda. Yine de tıpatıp annesinin dediği gibi kalmıştı belleğinde. Belli aralarla düşlerine giriyordu. Geniş sundurmada duruyor, meşe yapraklannın hışırtısını dinliyor, sonra yüksek tavanlı sofadan oturma odasına geçip eski halılara, solmuş perdelere bakıyordu. O evin kıymetini annesinin değil, asıl kendisinin bilebileceğine inanıyordu. Bu yıpranmış zarafeti hiçbir şeyle değişmezdi, şimdiye dek oturduklan bütün mahallelerin ona cehennem azabı gibi gelmesi de bu yüzdendi ya - oysa annesi aradaki büyük farkı pek sezememişti bile. Duygusuzluğunu "uyum gösterme yeteneği" ile açıklardı.

"Dadım ihtiyar zenciyi hatırlıyorum da, Caroline'ı," dedi annesi. "Dünyada ondan iyi insan yoktu. Zenci dostlanma hep büyük saygı göstermişimdir, canımı isteselervermeye hazırdım, onlar da..."

"Kapatır mısın şu konuyu allah aşkına?” dedi Julian. Tek başına otobüse her binişinde ne yapar eder bir zencinin yanına otururdu, annesinin günahlannı ödercesine.

"Bu akşam çok alıngansın," dedi annesi. "İyisin ya?"

"İyiyim," dedi Julian, "yalnız kapatalım şu konuyu artık."

Annesi dudaklannı büzdü. "Anlaşılan huysuzluğun üstünde. Ben de hiç ağzımı açmam."

Durağa gelmişlerdi. Otobüs yoktu görünürlerde. Julian ellerini ceplerine soktu, başı ileride, boş caddeyi sıkıntıyla taradı. Otobüse binecek olmanın yanı sıra bir de beklemenin yarattığı sıkıntı kızgın bir el gibi tırmanıyordu ensesine.Annesinin iç çektiğini duydu, kadının varlığı olanca yüküyle abandı üstüne. Soğuk bakışlarla süzdü annesini. Gülünç şapkasının altında dimdik duruyor, şapkayı düşsel bir soyluluğun bayrağı gibi taşıyordu. Onun çalımını bozmak için şeytanca bir dürtü uyandı içinde. Hemen boyunbağı-nı gevşetip çıkardı, cebine attı.

Annesi gerginleşmişti. "Neden beni kente götürürken hep bu *halde* olursun?" diye sordu. "Neden ille de güç duruma düşürmek istersin beni?"

"Sen kendi konumunu öğrenmemekte kararlıysan," dedi Julian, "hiç değilse benim konumumu öğren."

"Sen... düpedüz eşkıyaya benziyorsun."

"Öyleyse eşkıyayım," dedi Julian.

"Ben eve dönüyorum," dedi annesi. "Sana yük olmayacağım. Benim hatırım için böyle ufak bir zahmete katlanamıyorsan... "

Julian gözlerini göğe çevirdikten sonra boyunbağını boynuna geçirdi yine. "Sınıfıma döndürüldüm," diye mırıldandı. Sonra yüzünü annesine iyice yaklaştırıp, "Gerçek kültür kafadadır, *kafada,"* dedi ve başına hafifçe vurup, "kafadadır," diye tekrarladı.

"Hayır, yürektedir," dedi annesi, "insanın nasıl davrandığında-dır ve nasıl davrandığı da kim olduğuna bağlıdır."

"O allahın belası otobüste senin kim olduğun hiç kimsenin umurunda değil."

"Benim umurumda ya," dedi annesi buz gibi bir sesle.

Işıklarını yakmış olan otobüs ötedeki tepenin üstünde belirdi; araç yaklaşırken onlar da yolun kıyısına yürüdüler. Julian annesini dirseğinden kavrayarak gıcırdayan basamağa çıkmasına yardım etti. Annesi tatlı bir

gülümsemeyle girdi içeri, herkesin kendisini beklediği bir salona girercesine. Julian jetonları atarken o da sahanlığa bakan üç kişilik ön koltuklardan birine oturdu. Koltuğun bir ucunda dişlek, uzun san saçlı, zayıf bir kadın oturuyordu. Annesi onun yanına ilişti, yanında Julian'a da yer ayırdı. Oturdu Juli-an, hemen karşısındaki kırmızı-beyaz bez pabuçlar giymiş cılız ayaklara dikti gözlerini.

Annesi konuşmak isteyen herkesin ilgisini çekecek türden genel bir konuya girdi. "Bundan daha sıcak bir hava olabilir mi acaba?" dedi, sonra çantasından açılır kapanır yelpazesini çıkardı, siyah üstüne Japon desenleriyle süslü yelpazeyi sallamaya başladı.

"Olmaz diye bir şey yok," dedi dişlek kadın. "Ama bana desen ki senin evinden daha sıcak bir yer olabilir mi, olmaz derim."

"İkindi güneşini alıyor herhalde," dedi annesi. Öne kaydı azıcık, otobüsü gözden geçirdi. Yerlerin yarısı doluydu. Herkes beyazdı. "Biz bizeyiz demek," dedi. Julian irkildi yine.

"Binde bir oluyor," dedi karşı koltuktaki kadın, kırmızı-beyaz bez pabuçlu. "Geçende bir bindim ki sorma, mübarekler pire gibi doluşmuşlar - ta ön koltuklara kadar."

"Dünyanın hali berbat, her yer karıştı," dedi annesi. "Bu duruma gelmesine nasıl izin verdik, aklım ermiyor."

"Benim asıl gıcık kaptığım," dedi dişlek kadın, "şu iyi aile çocuklarının araba lastiği çalma huyu. Oğluma söyledim ama. Bana bak, zengin olmayabilirsin ama dedim, iyi yetiştirildin, seni o biçim işlere bulaşmış görürsem dosdoğru ıslahevini boylarsın. Toplumdaki yerini unutma."

"Eğitim başka şey," dedi annesi. "Oğlunuz liseye mi gidiyor?"

"Dokuzuncu sınıfta," dedi kadın.

"Benim oğlum da geçen yıl üniversiteyi bitirdi. Yazar olmak istiyor ya, mesleğe atılana kadar yazı makinesi satıcılığı yapacak."

Kadın eğilip Julian'a bir göz attı, gelgelelim öylesine hain bir bakışla karşılaştı ki hemen pusup koltuğuna sinmek zorunda kaldı. Sahanlığın öte yanında unutulmuş bir gazete duruyordu. Julian kalktı, gazeteyi aldı, yüz hizasında tutup boydan boya açtı. Annesi söyleşiyi daha alçak sesle, kibarca yürütmekten yanaydı ama karşıdaki kadın yüksek sesle araya girdi. "Çok iyi. Yazı makinesi satmak da yazmak gibi bir şey zaten. Birinden öbürüne geçerken hiç güçlük çekmez."

"Ben de aynı şeyi söylüyorum zaten," dedi annesi. "Dünya bile yedi günde yaratıldı."

Julian gazetesinin arkasında, zamanının çoğunluğunu geçirdiği içsel bölmesine çekilmişti. Çevresindeki olayların bir parçası olmayı kaldıramadığı anlarda sığındığı zihinsel bir balondu bu. Oradan dışarıyı gözleyebiliyor, yargılayabiliyordu, ama orada olduğu sürece dıştan gelecek her türlü müdahaleye karşı güvendeydi. Türdeşlerinin genel budalalığından kaçınabildiği tek yer bura-sıydı. Annesi hiç girmemişti bu alana, ama Julian buradan büyük bir açıklıkla görebiliyordu onu.

İhtiyar kadın yeteri kadar akıllıydı; doğru varsayımlardan yola çıksaydı - diye düşündü Julian- daha fazla şey beklenebilirdi ondan. Oysa kendi kurduğu dünyanın yasalarına göre yaşıyordu, onun bir adım dışına çıktığını hiç görmemişti. Yasa da kendini oğlu için feda etmekten ibaretti, tabii önce işleri içinden çıkılmaz hale getirip bunu zorunlu kıldıktan sonra. Julian bu özverileri geri çevir-memişse, bunun nedeni annesinin basiretsizliğinin bunları zorunlu kılmış olmasıydı. Chestny servetinden tümüyle yoksunken, yaşamını bir Chestny gibi davranma ve oğluna bir Chestny'de bulunmasını gerekli gördüğü her şeyi verme mücadelesi içinde geçirmişti; ama mücadele etmek keyifliyse, diyordu, neden sızlanayım ki? Üstelik insan mücadeleyi kazandığında -ki o kazanmıştı- eski zorlu günlere bakmak ne büyük keyifti! Julian bu mücadeleden keyif aldığı, dahası onu kazandığını sandığı için annesini asla bağışlamıyordu.

Annesi mücadeleyi kazandığını ileri sürerken, oğlunu yetiştirmeyi başardığını, üniversiteye yolladığını, onun parlak bir oğlan olduğunu kastediyordu - yakışıklıydı (oğlunun dişlerini düzeltti-rebilmek için kendisi yıllarca dolgu yaptırmamıştı), zekiydi (Juli-an hayatta başarı kazanamayacak kadar zeki olduğunun bilincindeydi), önünde bir gelecek

uzanıyordu sonra (Julian'ın önündege-lecek melecek yoktu). Oğlunun kaygılarını daha olgunlaşmamış oluşuna, aşın görüşlerini de deneyim yoksunluğuna yoruyordu.

"Hayat" konusunda tek bir şey bildiği yoktu, daha gerçek hayata atılmamıştı bile - oysa Julian elli yaşında bir adam kadar bezmişti hayattan.

İşin asıl acı ve gülünç yanı, oğlunun ona karşın gerçekten iyi yetişmiş olmasıydı. Üçüncü sınıf bir üniversiteyi, kendi yeteneklerini kullanarak birinci sınıf bir eğitimle bitirmişti; dar bir kafanın baskısıyla büyütülmesine karşın kafasının sınırlarını genişletmeyi başarmıştı; annesinin saçma saplantılarına karşın her çeşit önyargıdan uzaktı ve gerçeklerle yüzleşmekten korkmuyordu. En inanılmazı da annesinin kendisine körü körüne beslediği aşkı karşılıksız bırakmasıydı; tersine, annesiyle bütün duygusal bağlantıyı kesmiş, onu tam bir nesnellikle değerlendirebilmişti. Annesinin baskısına boyun eğmemişti.

Ansızın duran otobüsün sarsıntısı onu dalgınlığından sıyırdı. Bir kadın arkalardan küçük, dengesiz adımlarla öne doğru sürüklendi; doğrulmaya çalışırken az kalsın Julian'ın gazetesinin üstüne kapaklanacaktı. O indi, iri bir zenci bindi otobüse. Julian gazetesini indirdi azıcık, çevresini gözlemeye başladı. Adaletsizliği günlük hayattaki işleyişiyle görmekten garip bir hoşnutluk duyuyordu. Böylelikle, beş yüz kilometre yarıçapındaki bir alan içinde tanımaya değer hiç kimse bulunmadığı konusundaki inancı da pekişiyordu. Zenci iyi giyinmişti, elinde bir evrak çantası vardı. Çevresine bir baktıktan sonra kırmızı-beyaz bez pabuçlu kadının oturduğu koltuğun öbür ucuna oturdu. Hemen gazetesini açarak arkasına gizlendi. Julian annesinin dirseğini böğründe duydu. "Bu otobüslere neden tek başıma binmediğimi görüyorsun işte," diye fısıldadı.

Kırmızı-beyaz bez pabuçlu kadın, zenci yanına oturur oturmaz yerinden kalkmış, otobüsün arkasına yürüyerek demin inen kadından boşalan yere oturmuştu. Annesi eğildi, kadına aferinli bir bakış fırlattı.

Julian hemen ayağa kalktı, karşı sıraya geçti, bez pabuçlu kadının yerine oturdu. Oradan, o konumdan, serinkanlı bir bakışla inceledi annesini: Yüzü öfkeden kızarmıştı. Ona bir yabancı gözüyle, öylece bakmaya koyuldu

Julian. Kadına alenen savaş açmışçasına gerginliğinin hafiflediğini duydu birden.

Şu zenciyle bir konuşabilseydi, sanat, siyasa ya da çevrelerin-dekilerin akıl erdiremeyeceği düzeyde herhangi bir konu üstüne... Ne var ki adam gazetesinin arkasında kıpırdamıyordu. Bu yer değişimini ya görmezden geliyordu ya da gerçekten fark etmemişti. Julian'ın ona sempatisini göstermesinin hiçbir yolu yoktu.

Annesinin gözleri azarlayan bakışlarıyla yüzüne dikilmişti. Dişlek kadınsa bilmediği bir canavar görmüş gibi aç bir ilgiyle süzüyordu Julian'ı.

Julian, "Ateşiniz var mıydı?" diye sordu zenciye.

Adam gözlerini gazetesinden ayırmadan elini cebine attı, bir paket kibrit çıkarıp uzattı.

"Teşekkür ederim," dedi Julian. Bir an, sarsakça tuttu kibritleri elinde. Kapının üstüne çakılmış SİGARA İÇMEK YASAKTIR levhası tepeden sırıtıyordu. Bu kadarcık bir yasak onu engelleyemezdi, gelgelelim sigara yoktu yanında. Parasızlıktan birkaç ay önce bırakmıştı sigarayı. "Özür dilerim," diyerek kibrit kutusunu geri verdi. Zenci gazetesini indirdi, tedirgin gözlerle baktı. Kutuyu aldı, yine önüne gerdi gazeteyi.

Annesi daha gözlerini üstünden çekmemişti ama Julian'ın anlık tedirginliğinden yararlanmamıştı da. Gözlerinde hâlâ o perişan bakış vardı. Yüzü olağanüstü bir kırmızılıktaydı, tansiyonu birden fırlamışçasına. Julian ona en ufak bir sempati göstermemekte kararlıydı. Üstünlüğü bir kere kaptıktan sonra korumaya, kaptırmamaya can atıyordu, uzun süre unutamayacağı bir ders vermek istiyordu annesine, ne yazık ki amacına ulaşmanın hiçbir yolu yok gibi görünüyordu. Zenci gazetesinin siperinden çıkmıyordu ki.

Kollarını kavuşturdu, kayıtsız bakışlarını önüne dikti, annesine baktığı halde onu görmüyordu sanki, varlığının farkında bile değildi. Ne yapacağını gözlerinin önüne getirdi; otobüs durağa vardığında yerinden kalkmayacaktı, annesi "İnmiyor musun?" diye sorduğunda, küstahça sorular soran densiz bir yabancıya bakar gibi bakacaktı yüzüne. İndikleri köşe genellikle ıssız

olurdu ama iyi ışıklandırılırdı, annesi dört blokçuk yürüyüp kursa tek başına gitse ölmezdi ya. Yine de beklemeyi, onu yalnız bırakıp bırakmayacağına son anda karar vermeyi düşündü. Saat onda yine orada boy göstermesi gerekiyordu, gelgelelim dönüp dönmeyeceğini askıda bırakıp annesini kuşkuyla kıvrandırabilirdi. Oğlunu neden hep elde bir sayıyordu ki?

O tek tük seçkin eşyayla döşenmiş, yüksek tavanlı odaya döndü yine. Yüreği bir an genişledi, ne var ki gözleri annesine ilişince pörsüdü gitti kıvancı. Soğuk gözlerle baktı ona. Mokasen pabuçlu ayaklan çocuk ayağı gibi sallanıyor, tam yere değmiyordu. Oğluna abartılı bir içerlemeyle bakmaya çalışıyordu. Julian ondan tamamen kopuk olduğunu hissetti. Sorumluluğunu taşıdığı şımarık bir çocuğu nasıl tokatlarsa, şu anda aynı keyifle tokatlaya-bilirdi onu.

Ona gereken dersi vermenin bin türlü yolunu düşünmeye koyuldu. Seçkin bir zenci profesör ya da avukat dostunu eve, yemeğe çağırabilirdi. Bunu yapmaya kesinlikle hakkı vardı, ama annesinin tansiyonu birden 300'e fırlardı. Yoo, onu inme sınırına ite-mezdi. Zaten zencilerin dostluğunu öteden beri kazanamamıştı. İyi giyimli, profesör ya da avukat kılıklı zencilerle otobüslerde gelgeç tanışıklıklar kurmaya çalışmıştı. Bir sabah, seçkin görünümlü, koyu kahve tenli, sorularına tumturaklı bir ciddiyetle karşılık veren birinin yanına oturmuştu da, sonradan adamın ölü kaldırıcısı olduğu anlaşılmıştı. Başka bir gün de puro içen, elmas yüzüklü bir zencinin yanına oturmuştu, ölçülü şakalaşmalardan sonra zenci zile basıp kalkmış, geçerken Julian'ın eline iki piyango bileti sıkıştırmıştı.

Annesini, umutsuz bir hastalığın pençesinde hayal etti, bulabildiği tek doktorun da zenci olduğunu. Birkaç dakika bu düşünceyle eğlendi, sonra ucunu bırakıp eşit haklar için düzenlenen bir oturma eyleminde düşündü kendini. Pekâlâ olabilirdi ama bu düşünceyle de fazla oyalanmadı. Onun yerine dehşetin uç sınırını zorladı. Çok güzel, her açıdan zenciye benzeyen, ne idüğü belirsiz bir kadın getiriyordu eve. Hadi anne hazırla kendini, diyordu. Elinden hiçbir şey gelmez. Benim seçtiğim kadın bu işte. Akıllı, soylu, hem de iyi yürekli, dahası acı çekmiş ve çektiği acılardan hiç de *keyif* almamış. Hadi cezalandır bizi ne duruyorsun? Onu kov evden, ama unutma, beni de kovmuş olacaksın. Gözleri kısılmıştı, kendi kendine yarattığı bu haklı öfkenin perdesi arkasından annesine baktı; kırmızı yüzü, ahlak

anlayışının cüce boyutlarına sığışmış bedeniyle, şapkasının gülünç bayrağı altında tıpkı bir mumya gibi oturuyordu.

Otobüsün duruşuyla yine düş dünyasından sıyrıldı. Körüklü kapı tıslayarak açıldı, karanlığın içinden irikıyım, rengârenk giyinmiş, asık yüzlü bir zenci kadınla küçük oğlu bindi otobüse. Çocuk dört yaşlarında kadardı, kısa pantolonlu ekose bir takımla, kenarına mavi tüy iliştirilmiş bir Tirol şapkası giymişti. Julian çocuğun kendi yanına, kadının da annesinin yanına sıkışacağını umdu. Daha iyi bir düzenleme gelmiyordu aklına.

Kadın jetonu beklerken nerelere oturabileceğini gözden geçiriyordu - keşke en az istenildiği yeri kestirmeye çalışıyor olsaydı. Bu kadında Julian'a tanıdık gelen bir şeyler vardı ama ne olduğunu çıkaramadı. Tam bir devanasıydı. Yüzünün anlatımı insanda zıtlaşmaya hep hazır olduğu duygusunu uyandırmakla kalmıyor, zorla zıtlaşma aradığını gösteriyordu. Kalın, sarkık altdudağının kıvrımı bir uyan niteliğindeydi: SAKIN BANA DOKUNAYIM DEME. Pörsük etleri, yeşil ipekli bir giysiye zorla sığdırılmıştı, ayaklan kırmızı pabuçlarından taşıyordu. Başında iğrenç bir şapka vardı. Bir yandan dolanan mor kadife şerit öbür uçtan sarkıyordu; gerisi yeşildi, içi boşaltılmış bir minderi andırıyordu. Elindeki kocaman kırmızı çanta da içine taş parçalan doldurulmuşçasına şişkindi.

Ne yazık ki annesinin yanına küçük oğlan oturdu. Siyah ya da beyaz bütün çocukları "cici" kategorisine sokardı annesi, üstelik küçük zencilerin beyaz çocuklardan genellikle daha cici olduklarına inanırdı. Yanına oturan küçüğe gülümsedi.

Bu arada kadın Julian'ın yanındaki boş yere yerleşmeye çabalıyordu. Julian bu itiştirmelerden rahatsız olmuştu. Ama kadın yanına otururken annesinin yüzü de değişmişti; annesinin bu olaya kendisinden daha çok sinirlenmesi hoşuna gitmişti Julian'ın. Yaşlı kadının yüzü külrengine dönmüştü, gözlerinde donuk bir kabullenme okunuyordu, ansızın uğradığı amansız bir saldırı sonucunda yenik düşmüşçesine. Julian nedenini kavramakta gecikmedi: İki kadın bir anlamda oğullarını değiştokuş etmiş görünüyorlardı. Annesi olayın simgesel önemini kavrayamazdı elbet ama sezerdi. Julian'ın hoşnutluğu yüzünden ayan beyan okunuyordu.

Zenci kadın kendi kendine anlaşılmaz bir şeyler mırıldanıyordu. Yanı başındaki öfkeli kıpırdanmaların, kızgın bir kedinin için için gırlamasını andıran homurtuların bilincindeydi Julian. Şişman, yeşil dizlerin üstündeki kırmızı çantadan başka bir şey görmüyordu. Kadını jeton beklerkenki duruşuyla gözlerinin önüne getirdi: kırmızı pabuçlardan iri kalçalara yükselen o hantal gövdeyi, dev göğüs kafesini, o kibirli yüzü, sonra yeşilli morlu şapkayı.

Gözleri birden iri iri açıldı.

Birbirinin eşi iki şapkanın imgesi parlak bir güneş ışığı gibi çaktı kafasında. Yüzü neşeyle aydınlandı. Kader'in annesine böyle bir ders verebilmesine inanamıyordu. Gördüğünü o da görsün diye yüksek sesle güldü. Annesi bakışlarını usulca ona çevirdi. Gözlerinin mavisi çürük bir mora dönüşmüştü. Julian bir an onun saflığını görüp garip bir sıkıntı duydu, ama daha bir saniye geçmeden inandığı ilkeler yardımına koşmuştu. Adalet duygusu, gülmesini haklı kılıyordu. Gülümseyişi gittikçe sertleşti, sonunda annesinin yüzüne karşı alenen, "Tam senin bayağılığına uygun düşen bir ceza. Bir daha bu dersi unutayım deme!” diye haykıran bir anlatıma kavuştu.

Annesi gözlerini kadına çevirmişti şimdi. Oğluna bakmaya katlanamıyordu besbelli, kadını yeğliyordu. Julian yanında kıpır kıpır bir yaratığın varlığını duydu. Kadın püskürmeye hazır bir volkan gibi için için kaynıyordu. Annesinin ağzının bir köşesi se-yirmeye başlamıştı. Onun yüzünde iyileşme belirtileri gördükçe, bu olayı sonradan gülünç diye niteleyeceğini, ders falan almayacağını sezdikçe umudu kınlıyordu Julian'ın. Annesi gözlerini kadından ayırmıyordu, yüzüne sevinçli bir gülümseme yayılmıştı, şapkasını başından aşıran sevimli bir maymuna bakarcasına bakıyordu ona. Zenci oğlan da iri açılmış, şaşkın gözlerle Julian'ın annesini süzüyor, bir süredir onun ilgisini çekmeye çalışıyordu.

"Carver!” dedi zenci kadın ansızın. "Buraya gel bakiyim!”

İlginin kendisine döndüğünü fark eden Carver ayaklarını altına topladı. Julian'ın annesine bakıp kikirdedi.

"Carver!" dedi kadın. ”Duyuyo musun beni? Buraya gel!”

Carver koltuğundan aşağı azıcık kaydı ama bağdaşını bozmadı; başını kendisine bakıp gülen Julian'ın annesine çevirdi hınzırca. "Ne cici, değil mi?" dedi annesi, dişlek kadına.

Kadın, "Yaa,” dedi pek de inanmadan.

Zenci kadın pençeleriyle kavrayıp çekti oğlunu, ama oğlan onun kollarından sıyrıldı, karşı koltuğa koştu, delicesine gülerek sevgilisinin yanına, yerine oturdu.

"Galiba sevdi beni," dedi Julian'ın annesi zenciye. Yüzünde kendisinden aşağı saydığı kişilere özellikle nezaket gösterdiği zaman takındığı gülümseme vardı. Julian davanın yitirildiğini anladı. Alınacağını sandığı ders, çatıya vuran yağmur gibi kayıp gitmişti ^mesinin üstünden.

Zenci ayağa kalktı, çocuğunu bulaşıcı bir hastalıktan koruyor-muşçasına çekip aldı. Julian bu kadının, annesinin gülümsemesi gibi bir silahtan yoksun oluşuna nasıl içerlediğini anlıyordu. Çocuğun bacağına bir şamar indi. Çocuk bir çığlık attı önce, sonra anasına tos vurup bacaklarını tekmelemeye koyuldu. "Doğru dur,” dedi kadın öfkeyle.

Otobüs durmuştu, gazete okuyan zenci indi. Kadın yana kayarak oğlunu bir çekişte Julian'la aralarına oturttu. O sırada çocuk elleriyle yüzünü örtmüş, parmaklarının arasından Julian'ın annesine bakıyordu.

"Ce-eeeee," dedi annesi, ellerini yüzüne kapayıp parmaklarının arasından oğlana baktı.

Kadın oğlanın ellerini bir vuruşta indirdi. "Saçmalama!" dedi. "Saçmalama da gebertmiyim seni!"

Julian öbür durakta ineceklerine şükrediyordu. Uzandı, kayışı çekti. Kadın da uzandı, aynı anda çekti. Tannın, diye düşündü Ju-lian. Otobüsten indiklerinde, annesinin mutlaka çantasını açıp çocuğa demir para uzatacağı önsezisiyle yandı içi. Onun gözünde soluk almak kadar doğal bir şeydi bu. Otobüs durdu, kadın kalktı, arkasında oyalanmaya çalışan çocuğu sürükleyerek öne doğru yürüdü; Julian'la annesi de kalktılar, onlann

ardından yürüdüler. Kapıya yaklaştıklarında Julian yardım etme bahanesiyle annesinin çantasını almaya kalkıştı.

"Dur," diye fısıldadı annesi, "küçüğe bir beş sentlik vereceğim."

"Sakın," dedi Julian dişlerinin arasından. "Sakın yapma!"

Annesi çocuğa gülümsedi, çantasını açtı. Otobüsün kapısı da açıldı o anda, kadın oğlunu kolundan tutup çekeledi, kalçasına yapıştırarak indirdi otobüsten. Sokağa adım atar atmaz da yere bırakıp sarsaladı.

Julian'ın annesi otobüsten inerken çantasını kapatmak zorunda kalmıştı ama inince yine açtı, aranmaya başladı. "Bir penicik var ne yazık ki," diye fısıldadı, "ama gıcır gıcır."

"Yapma," dedi Julian dişlerinin arasından. Köşede bir sokak lambası vardı, annesi hemen ışığın altına koştu, cüzdanını incelemeye koyuldu. Kadın oğlunun elini kavramış, hızla uzaklaşıyor, çocuğu çekeliyordu.

"Ufaklık!" diye seslendi Julian'ın annesi, adımlarını hızlandı-np birkaç adımda, sokak lambasını geçer geçmez yetişti onlara. "Al sana pırıl pırıl bir peni!" Solgun ışıkta parlayan madeni parayı oğlana uzattı.

Devanası döndü, bir an omuzlan dimdik, yüzü öfkeden donmuş bir halde Julian'ın annesine baktı. Sonra ansızın, kaldıracağından fazla basınç yüklenmiş bir makine gibi patlayıverdi. Julian kırmızı çantayla birlikte savrulan kara yumruğu gördü. Gözlerini kapadı; kadının sesiyle irkildi birden: "Kimsenin parasını almaz o!" Gözlerini açtığında kadın uzaklaşmıştı, küçük oğlansa annesinin omuzunun üstünden şaşkın gözlerle geriye bakıyordu. Julian'ın annesi kaldırımda oturuyordu.

"Sana yapma demiştim," dedi Julian öfkeyle. "Yapma demiştim sana!"

Annesinin tepesinde bir dakika boyunca dikilip dişlerini gıcırdattı. Annesi bacaklarını kaldırımauzatmıştı, şapkası kucağındaydı. Julian çömelip onun yüzüne baktı. Bomboş bir yüz. "Hak ettiğin cezayı buldun," dedi. "Hadi kalk bakalım."

Annesinin çantasını aldı yerden, dökülenleri çantaya yerleştirdi. Kaldırımdaki demir paraya ilişti gözü, onu da aldı, annesine özellikle göstererek çantaya attı. Doğruldu önce, sonra hafifçe eğilerek ellerini uzattı annesine. Kadın hiç kımıldamadan duruyordu. İçini çekti Julian. Tepelerinde yolun iki yanında kara yapılar yükseliyordu, düzensiz dörtgenlerden ışık dilimleriyle. Bloğun sonundaki bir yapıdan bir adam çıktı, ters yöne yürüdü. "Hadi ama," dedi Julian, "şimdi biri gelip neden böyle kaldırımda oturduğunu soracak... "

Kendisine uzatılan eli kavradı annesi, güçlükle soluk alıyordu; ele asılıp ayağa kalktıktan sonra bir an hafifçe sendeledi, sanki karanlıktaki ışık benekleri çevresinde dönüp duruyormuş gibi. Derken bulanık şaşkın gözleri oğlunun yüzünde karar kıldı. Julian sinirlendiğini gizlemeye çalışmadı. "Umarım," dedi, "bu olaydan gereken dersi almışsındır." Annesi öne doğru yaylandı, bakışları oğlunun yüzünü taradı. Onun kim olduğunu saptamaya çalışıyordu sanki. Sonra bildik hiçbir belirtiye rastlamamış gibi geri döndü, kararlı adımlarla yanlış yöne yürümeye başladı.

"Kursa gitmiyor musun?" diye sordu Julian.

"Eve," diye mırıldandı annesi.

"Yürüyecek miyiz yani?"

Yaşlı kadın soruyu yanıtlamadı bile, yalnızca yürüdü; Julian da elleri arkasında, ardından gidiyordu. Bu dersin anlamını ona açıklayarak etkisini daha da artırmamak için bir sebep göremedi. Başına geleni kavramasını sağlamak lazımdı. ”Onu kibirli bir zenci olarak görmeye kalkışma,” dedi. ”Senin alçakgönüllülükle ba-gışladığın penileri yüzüne tüküren bütün bir zenci ırkıydı o. Senin zenci ikizindi. Bak, o da aynı şapkayı giyebiliyor, hem de,” diye ekledi gereksiz yere (çünkü bunun komik olduğunu düşünüyordu), "doğrusunu istersen bu şapka onun başında daha iyi duruyordu. Yani bütün bunların anlamı şu: Eski düzenin sonu geldi artık. Eski inceliklerin geçerliliği kalmadı, senin nezaketin de bir boka yaramıyor.” Uzun zaman önce yitirilmiş olan o evi düşündü acı acı. ”Sandığın kişi değilsin sen,” dedi.

Annesi ona aldırmadan kör yürüyüşünü sürdürüyordu. Saçları çözülmüş, yüzünün bir yanından sarkıyordu. Çantasını düşürdü elinden ama umursamadı bile. Julian durdu, çantayı kaldırıp uzattı; annesi almadı.

”Dünyanın sonu gelmiş gibi davranmanın gereği yok,” dedi Julian, ”geldiği falan yok çünkü. Bundan böyle yeni bir dünyada yaşamak, bir kerecik olsun birkaç gerçekle yüzleşmek zorundasın. Toparlan hadi, merak etme ölmezsin.”

Annesi güçlükle soluk alıyordu.

”Otobüsü bekleyelim,” dedi Julian.

”Eve,” dedi annesi boğuk bir sesle.

”Böyle davrandığını görmek istemiyorum,” dedi Julian. ”Ne o öyle, çocuklar gibi. Senden başka şeyler beklemek hakkım.” Olduğu yerde durmaya karar verdi, böylelikle onu da durdurup otobüsü beklemeye razı edebilirdi. ”Daha fazla yürümeyeceğim,” dedi, ”otobüse bineceğiz.”

Annesi onun söylediğini duymamışçasına yürümeyi sürdürdü. Julian birkaç adım daha attı, kolundan yakalayıp durdurdu onu. Yüzüne bakınca soluğu kesildi. Daha önce hiç görmediği bir yüzdü bu. ”Dedene söyle, gelip beni alsın,” dedi annesi.

Şaşkınlıktan donup kalan Julian öylece baktı ona.

"Caroline'a söyle, gelsin alsın beni."

Sersemlemiş bir halde annesinin kolunu bıraktı; yine yola düzüldü annesi, bir bacağı biraz daha kısaymış gibi aksıyordu yürürken. Bir karanlık dalgası onu habire kendisinden uzaklara savuruyordu. "Anne!" diye haykırdı birden. "Hayatım, canım, dur!" Annesi iki büklüm oldu, kaldırıma yığıldı. Koştu Julian, onun yanına attı kendini, ağlıyordu. "Anacığım, anacığım!" Gövdeyi çevirdi. Yüz tanınmaz hale gelmişti. Gözlerden biri koskocaman açılmış, şamandırasından kopmuşçasına sola kaymıştı. Öbür gözse oğlunun yüzüne dikilmişti, o yüzü bir daha taradıktan sonra hiçbir şey bulamadan kapandı.

"Bekle burada, bekle!" diye haykıran Julian yardım bulmak için ta uzaklarda gördüğü ışık kümesine doğru koşmaya başladı. "İmdat! İmdat!" diye haykırıyordu ama sesi çok cılızdı, incecik bir sicimi andırıyordu. Koşuşu hızlandıkça, ışıklar da o hızla uzaklaşıyordu ötelere doğru, ayaklan onu hiçbir yere götürmüyormuşçası-na uyuşmuştu. Karanlık dalgası sanki geriye, annesine doğru sü-rüklüyordu onu, suçluluk ve keder dünyasına girişini her an biraz erteleyerek.

GREENLEAF

BAYAN MAY'İN yatak odasının penceresi alçaktı ve doğuya bakıyordu; ay ışığının gümüşlediği boğa pencerenin altında durmuş, odadan gelecek en ufak kıpırtıyı bile kaçırmak istemezmiş gibi -sanki ona yüz sürmek için yeryüzüne inmiş sabırlı bir tan-nydı- başını kaldırıp kulak kesilmişti. Pencere karanlıktı, Bayan May'in soluk alıp verişiyse dışandan duyulmayacak kadar hafif. Ayın önünden geçen bulutlar boğayı gizledi ve boğa karanlıkta çalı-çiti kemirmeye başladı. Sonra bulutlar geçip gidince boğa gene aynı yerde göründü, ağır ağır çiğnemeye devam ediyordu, boy-nuzlannın ucunda yemek için çalı-çitten çekip kopardığı yapraklardan bir taç asılı duruyordu. Ay yeniden dinlenmeye çekilince, sürekli çiğneme sesinden başka bir şey kalmadı boğanın yerini belli edecek. Derken birden pencere pembe bir ışıkla doldu. Panjur aralanırken boğanın üzerine çizgi çizgi ışık huzmeleri düştü. Boğa bir adım geriledi ve boynuzlannın arasındaki tacı göstermek istermiş gibi başını öne eğdi.

Hemen bir dakika kadar içeriden hiç ses gelmedi, sonra boğa taçlı başını yeniden yukanya kaldırırken hiddetli bir kadın sesi, bir köpeğe seslenir gibi, ”Defol git hurdan efendi!” dedi, hemen ardından da, "Zencinin birinin işe yaramaz boğası olacak,” diye söylendi.

Hayvan ön ayaklarıyla yeri eşeledi, panjurun arkasında iki büklüm duran Bayan May ışık boğayı azdırıp da pencerenin dibindeki fundalığa saldırtmasın diye panjuru çabucak örttü. Bir an bekledi; hâlâ iki büklüm durmayı sürdürüyor, geceliği dar omuzlarından dökülüyordu. Alnında düzenli aralıklarla yeşil lastik bigudiler filiz vermişti. Bigudilerin altındaki yüzü kendisi uykudayken kın-şıklıklan silip götüren yumurta akı renginde bir bulamaçla beton gibi dümdüz sıvanmıştı.

Uykusunun arasında demindenberi sanki biri evin duvarını yiyormuş gibi sürekli, ritmik bir çiğneme sesinin bilincindeydi. Bu şey her neyse, Bayan May evi satın aldığından beri nesi varsa yiyip durmuş, evin en dışındaki çitten eve kadar her şeyi yutmuştu ve şimdi de evi yemekteydi; sakin sakin, o aynı sürekli ritimle evi yiyip içeri girecek, kendisini ve oğlanları yiyecek, Greenleafler dışında her şeyi hiç durmadan yiyip sonunda bir zamanlar kendinin olan bu yerde, küçücük adalarında yaşayan Greenleaflerden başkasını sağ bırakmayacaktı. Kemiren şey dirseğine varınca Bayan May fırlayıp kalkmış ve kendini gözleri fal taşı gibi açık, odanın orta yerinde bulmuştu. Sesi hemen tanımıştı: Bir inek penceresinin altındaki yaprakları koparıyordu. Bay Greenleafbahçe kapısını açık bırakmıştı herhalde, allah bilir bütün sürü bahçeye dalmıştı. Ölgün bir ışık veren pembe masa lambasını yakmış, sonra pencereye gidip panjuru aralamıştı. Sıska, uzun bacaklı boğa bir-iki metre ötesinde durmuş, kız istemeye gelmiş kaba saba taşralılar gibi istifini bozmadan çiğnemesine devam ediyordu.

Öfkeyle gözlerini kısıp boğaya bakarken, on beş yıldırelin sümsüklerinin domuzlarının onun yulaflarını köklediğini, katırlarının onun bahçesinde debelendiğini, işe yaramaz boğalarının onun ineklerini döllediğini düşündü Bayan May. Şimdi bunun icabına bakılmazsa, çitten atlayıp sabaha kalmadan sürüsünü mahvedecekti -bu arada Bay Greenleaf ise yolun iki buçuk kilometre aşağısındaki yanaşma evinde deliksiz uykusundaydı. Onu buraya getirmenin tek yolu giyinip arabayabinerek oraya gitmekti. Adam gelirdi gelmesine ama yüz ifadesiyle, vücuduyla, konuşma sırasındaki susmalarıyla bile şunu der gibi olurdu: "Bana kalırsa oğullarının ikisi de analarını böyle gecenin bir yansı yollara düşürmemeliydi. Onların yerinde benim oğlanlar olsa boğayı kendileri zaptederlerdi."

Boğa başını eğdi, salladı, yaprak çelengi boynuzların dibine kaydı, orada tehlikeli bir dikenli taç görünümü aldı. Bayan May panjuru kapatmıştı bu arada; bir-iki saniye sonra boğanın ağır adımlarla uzaklaştığım duydu.

Bay Greenleaf, "Benim oğlanlar olsa dünyada analarım gecenin bir yansı gidip işçi getirmeye yollamazlardı. Kendileri hallederlerdi," diyecekti.

Konuyu tartınca Bay Greenleafi rahatsız etmemeye karar verdi. Yatağına dönerken, Greenleafin oğullan yükseldilerse bunun, babalarına hiç kimse iş vermezken kendisi iş verdiği için olduğunu düşündü. Hiç kimse ona beş

dakika bile katlanamazken o Green-leafi on beş yıldır yanında tutuyordu. Herhangi bir şeye yaklaşma şekli bile, görecek gözü olana Greenleafin nasıl biri olduğunu anlatmaya yeterdi. Omuzlarım kısar, sürünür gibi yürürdü, hiçbir şeye doğrudan yaklaşmazdı. Görünmez bir çemberin dış çizgisi üzerinde yürürdü, dosdoğru yüzüne bakmak istediğinizde dönüp önüne geçmeniz gerekirdi. Bayan May onu kovmamışsa, daha iyisini bulacağından hep şüpheettiği içindi. Gidip başka iş arayamayacak kadar sümsüktü; çalıp çırpacak inisiyatifi yoktu, bir şeyi ancak üç-dört kere söyledikten sonra yapardı; bir inek hastalandı mı veterinere çok geç olmadan haber vermezdi, ya da samanlık tutuşsa söndürmeye başlamadan önce gelip alevleri görsün diye kansını çağırırdı. Kansına gelince, onu düşünmek bile istemiyordu Bayan May. Kansının yanında Bay Greenleaf aristokrat kalırdı.

"Benim oğlanlar olsaydı," diyecekti, "bir kollarını keserlerdi de gene analarım böyle bir şeye... "

"Senin oğlanlarda bir parça gurur olsa, Bay Greenleaf," demek istiyordu ona bir gün cevaben, "analarım yapmaktan *alıkoyacakları* bir sürü şey var!"

Ertesi sabah Bay Greenleaf arka kapıya gelir gelmez, ona ortalıkta yolunu şaşırmış bir boğa olduğunu ve bir an önce ağılına kapatılmasını istediğini bildirdi.

"Üç gün oluyor o buralara geleli," dedi adam. Öne uzatıp tabanını inceliyormuş gibi hafifçe içeriye doğru döndürdüğü sağ ayağına bakarak konuşuyordu. Arka kapının oradaki üç basamağın dibinde durmuştu; açık renk gözlü, miyop, kırlaşmış saçları tepesinde huzuru kaçmış bir kuşun ibiği gibi kabarmış ufak tefek bir kadın olan Bayan May ise mutfak kapısından uzanmıştı.

"Üç gün mü?" dedi kadın, alışkanlık haline getirdiği o bastırılmış ciyak.lamayla.

Bay Greenleaf gözleri yandaki çayırın ötelerine dalarak gömlek cebinden bir paket çıkarıp avucuna bir cigara düşürdü. Paketi yerine koydu, bir an cigaraya bakakaldı. Sonra, "Ben onu boğaların ağılına kodum ama kurtulup çıktı," dedi. "Ondan sonrasından haberim yok." Cigaraya eğildi, yaktı,

başını kadına doğru çevirip hemengeriye döndürdü. Suratının üst kısmını, kabayontulmuş bir maşrapayı akla getiren dar ve uzun alt kısmı takip ediyordu. Burnunun çıkıntısına paralel öne indirdiği gri fötr şapkasının gölgesinde kalan tilki rengi gözleri çukura kaçmıştı. Vücut yapısı özel-liksizdi.

"Bay Greenleaf," dedi kadın, "bu sabah her bir işten önce şu boğayı kapat. Yoksa çiftleşme düzenini altüst edecek biliyorsun. Yakalayıp kapat, bir dahaki sefere buralarda yolunu şaşırmış bir boğa gördüğünde de hemen bana haber ver. Anlıyor musun?"

"Nereye kapatayım istiyorsun?" diye sordu Bay Greenleaf.

"Nereye kapatırsan kapat," dedi kadın. "Aklın yok mu senin? Kaçamayacağı bir yere kapat. Kimin boğası bu?"

Bay Greenleafbir an konuşmakla susmak arasında tereddüt etti. Soluna dönüp havaya baktı. "Birilerinin boğası heralde," dedi bir müddet sonra.

"Ee, herhalde!" dedi kadın ve kapıyı adamın yüzüne küt diye kapattı.

İki oğlunun kahvaltı ettikleri yemek odasına gitti, masanın başındaki iskemlesinin kenarına ilişti. Kendisi hiç kahvaltı etmezdi ama belki bir istekleri olur diye onlarla birlikte masaya otururdu. "İnsaf yani!" deyip onlara boğayı anlattı. Bay Greenleafin taklidini yaparak *"Birilerinin* boğası heralde," dedi.

Wesley tabağının yanında katlanmış duran gazetesini okumaya devam etti, ama Scofield ara sıra ona bakıp gülmek için yemeye ara veriyordu. Bu iki oğlan hiçbir zaman bir olay karşısında aynı tepkiyi vermezlerdi. Geceyle gündüz kadar farklı bunlar, derdi anaları. Tek ortak noktaları her ikisinin de çiftlikte neler olup bittiğine zerrece aldırış etmemeleriydi. Scofield'de işadamı zihniyeti vardı, Wesley ise entelektüeldi.

Daha küçük olan Wesley yedi yaşında ateşli romatizma geçirmişti, Bayan May onun entelektüel olmasını buna bağlıyordu. Hayatında bir gün bile hasta olmayan Scofield ise sigorta satıcısıydı. Daha iyi bir sigorta satıyor olsaydı annesinin buna bir itirazı olmayacaktı, ama Scofield yalnızca

zencilerin aldıkları türden bir sigorta satıyordu. Zencilerin "poliçeci" dedikleri sigorta satıcıların-dandı. Zenci sigortalamakta her türlü sigortadan daha çok para olduğunu söyler, çevrede eş dost oldu mu da iyice sesini yükseltirdi. "Annem duymasın ama ben bu civarın en iyi zenci sigortacısı-yımdır!" diye bağırırdı.

Scofield otuz altı yaşındaydı; geniş, sevimli, daima gülen bir yüzü vardı ama bekârdı. "Evet," derdi Bayan May, "doğru dürüst bir sigorta satsaydın, *hanım* bir kız seninle evlenmeye razı olurdu. Hangi hanım kız zenci sigortası satan biriyle evlenmeye yanaşır ki? Günün birinde uyanacaksın ama çok geç olacak."

Bu sözler üzerine Scofield "Hohoho!" diye güler ve, "Anneciğim, sen ölene kadar evlenmeyeceğim, ondan sonra da burayı çekip çevirebilecek tombul, cici bir çiftçi kızla evleneceğim!" derdi. Bir keresinde de şöyle eklemişti: "...Bayan Greenleaf gibi bir hanımla." Bunu söylediğinde Bayan May iskemlesinden kalkmış, sopa gibi dimdik vaziyette odasına gitmişti. Orada suratı beş karış yatağın kenarına oturmuştu. Neden sonra, "Çalışıyorum, didiniyorum, burayı onlar için derli toplu tutayım diye uğraşıp terler döküyorum, ben ölür ölmez elin süprüntüsünü getirip her şeyi mahvedecekler. Elin süprüntüsüyle evlenip bütün emeklerimi mahvedecekler," demişti. O an vasiyetnamesini değiştirmeye karar vermişti. Ertesi gün avukatına gitmiş ve oğullarının, evlendikleri takdirde kanlarına mülk miras bırakamayacakları koşulunu koydurtmuştu.

İkisinden birinin uzaktan uzağa da olsa Bayan Greenleafi andıracak bir kadınla evlenmesi fikri onu hasta etmeye yetiyordu. Bay Greenleafe on beş yıldır katlanıyordu ama kansına ancak hiç onun yoluna çıkmayarak katlanabilmişti. Bayan Greenleaf iriyan ve dağınık bir kadındı. Evini çevreleyen avlu bir çöplüktü ve beş kızı da hep leş gibiydi; en küçük kız bile enfiye çekerdi. Kadının bahçesini hale yola sokmak ya da ailesinin çamaşırlarını yıkamak yerine tek yaptığı "duayla iyileştirme" dediği şeydi.

Her gün gazeteden bütün iç karartıcı haberleri keserdi - ırzına geçilen kadınlar, hapishaneden kaçan suçlular, yanan çocuklar, tren kazaları, düşen uçaklar, film yıldızlarının boşanmaları. Bunları alıp ormana götürür, yere bir çukur kazar, çukura gömer, sonra üzerlerinde secdeye varır, bir saat kadar mırıldanır, homurdanır, iri kollarını vücudunun altında öne arkaya

oynatır, ileri uzatır, sonra bitkin bir halde yere uzanıp kalır ve Bayan May'in tahminine göre o toz toprağın içinde uykuya dalardı.

Greenleafler yanına taşındıktan ancak birkaç ay sonra haberi olmuştu bütün bunlardan. Bir sabah, çavdar ekilsin istediği ama Bay Greenleaf tohumlan karıştırdığı için üzerinde yonca biten bir tarlayı teftişe çıkmıştı. İki çayın ayıran bir patikadan geri dönüyordu. Bir yandan kendi kendine söyleniyor bir yandan da belki yılan çıkar diye yanında taşıdığı sopayı yere vuruyordu. "Bay Greenleaf," diyordu alçak sesle, "senin hatalarının bedelini ödeyecek durumda değilim. Ben fakir bir kadınım, elimde bir tek burası var. İki oğlanın eğitim masrafları var. Olmaz ki...”

Derken genizden gelen acılı bir ses, ”İsa efendimiz! İsa efendimiz!” diye inlemiş, bir an sonra gene o korkunç, ısrarlı yakan duyulmuştu: ”İsa efendimiz! İsa efendimiz!”

Bayan May çakılıp kalmış, birelini boğazına götürmüştü. Ses öylesine tizdi ki, gemi azıya almış vahşi bir güç topraktan fırlayıp çıkmış üzerine geliyor gibiydi. İkinci düşüncesi daha mantıklıydı: Çiftliğinde birine bir şey olmuştu herhalde, her kimse onu dava edecek, varını yoğunu son kuruşuna kadar elinden alacaktı. Sigortası yoktu. Bir koşu koparmış, patikanın dirsek yaptığı yeri dönünce Bayan Greenleafi yolun biraz berisinde, elleriyle dizleri üzerine çökmüş, başını öne eğmiş halde bulmuştu.

”Bayan Greenleaf!” diye tiz bir çığlık atmıştı. ”Ne oldu?” Bayan Greenleaf başını kaldırmıştı. Suratı toprak ve gözyaşıy-la yama yama olmuş, bezelye rengindeki küçük gözlerinin çevresi kızarmış, şişmişti ama yüz ifadesi bir buldok kadar kendinden emindi. Elleriyle dizleri üzerinde öne arkaya sallanıyor, ”İsa efendimiz, İsa efendimiz,” diye inliyordu.

Bayan May'in yüzü korkuyla seğirmişti. İsa'nın adının kilisenin dört duvarından dışarı çıkmaması gerektiğini düşünürdü, tıpkı bazı başka sözcüklerin de yatak odasından dışarı çıkmaması gerektiği gibi. Dine saygısı olan iyi bir Hıristiyan'dı, ama tabii tek kelimesinin bile doğru olduğuna inanmazdı, o başka. ”Neyin var senin?” diye sormuştu sertçe.

”İyileştiriyordum, bozdun,” demişti Bayan Greenleaf, onu eliyle kışkışlayarak. ”Bitirmeden sennen konuşamam.”

Bayan May durup öne doğru eğilmiş, ağzı açık bir halde, sopasını hafifçe yerden kaldırmıştı, sanki bir şeye vuracaktı da neye vuracağına karar verememişti.

”İsa efendimiz, deş yüreğimi!” diye bir çığlık atmıştı Bayan Greenleaf. ”İsa efendimiz, deş yüreğimi!” Tepetaklak toz toprağın içine devrilerek etten dev bir tepeye dönüşmüş, kollarıyla bacaklarını sanki bunları dünyanın etrafına dolamak istermiş gibi dört bir yana uzatmıştı.

Bayan May bir çocuğun hakaretine uğramış gibi çileden çıkmıştı. Ne yapacağını bilemez haldeydi. ”İsa efendimiz,” demişti geri çekilerek, ”seni görse hicap ederdi. Hemen şu an oradan kalkmanı ve gidip çocuklarının elbiselerini yıkamam söylerdi sana!” Sonra da arkasını döndüğü gibi son hız oradan uzaklaşmıştı.

Greenleafin oğullarının hayatta nasıl da yol aldıkları aklına geldiğinde, müstehcen bir pozisyonda yerde yatan Bayan Greenleafi gözünün önünegetirmesi ve ”Eh, ne kadaryol alırlarsa alsınlar *bundan* çıktılar,” demesi yetiyordu Bayan May'in.

Vasiyetnamesine, ölümünden sonra Wesley ile Scofield'in Bay Greenleafi çalıştırmaya devam edemeyecekleri koşulunu koyabilmek isterdi. Bay Greenleafle kendisi başa çıkabiliyordu ama onlar çıkamazlardı. Bay Greenleaf bir keresinde ona oğullarının otu yemden ayırt edemediklerini söylemişti. O da onların başka yetenekleri bulunduğunu, Scofield'in başarılı bir işadamı, Wesley'nin-se başarılı bir entelektüel olduğunu ifade etmişti. Bay Greenleaf yorumda bulunmamıştı, ama gerek yüz ifadesiyle gerekse sıradan bir jestle ona oğlanların ikisini de müthiş hor gördüğünü bildirmek için hiçbir fırsatı kaçırmazdı. Greenleafler her ne kadar yerlerde sürünen bir aile olsalar da, Bay Greenleaf Bayan May'e her fırsatta, benzer koşullarda kendi oğullarının -0. T. ve E.T. Greenleafin- el atacakları herhangi bir konuda çok daha başarılı olacaklarını hatırlatmaktan geri durmazdı.

Greenleafin oğulları Bayan May'in oğullarından iki-üç yaş küçüktü. İkizdiler, birinden biriyle konuşurken O. T.'yle mi yoksa E. T.'yle mi konuştuğunuzu hiç anlayamazdınız, onlar da hiçbir zaman lütfedip sizi aydınlatmazlardı. Uzun bacaklı, iri kemikliydiler, kırmızıya çalan bir tenleri ve babalarınınki gibi parlak, içe iş-leyici, tilki rengi gözleri vardı. Bay

Greenleafin onlarla gurur duyması daha ikiz olmalarından başlardı. Enerjik ve çalışkandılar ve Bayan May onların hayatta epeyce yol katettiklerini herkesin önünde itiraf etmekten kaçınmazdı - bunun sebebinin İkinci Dünya Savaşı olduğunu da.

Her ikisi de savaşa katılmış, üzerlerindeki üniformalarla elâle-min çocuklarından ayırt edilmez olmuşlardı. Tabii ağızlarını açtılar mı hemen ayırt ediyordunuz ya, bunu pek seyrek yapıyorlardı. Yaptıkları en zekice şey, kendilerini denizaşırı ülkelere tayin ettirtmek ve orada Fransız kızlarıyla evlenmek olmuştu. Fransız'ın süprüntüsüyle de evlenmemişlerdi üstelik. Hanım kızlarla evlenmişlerdi, tabii kızlar oğlanların İngilizceyi katlettiklerini ya da Greenleaflerin neyin nesi olduklarını bilemezlerdi.

Wesley'nin kalp rahatsızlığı vatana hizmet etmesine izin vermemişti ama Scofield iki sene askerlik yapmıştı. Pek sevmemişti askerliği, hizmetinin sonunda hâtâ onbaşı rütbesindeydi. Greenleafin oğullarıysa çavuş mu neydiler ve Bay Greenleaf o günlerde onlardan söz ederken rütbelerini anmak için hiçbir fırsatı kaçırmazdı. İkisi de ne yapmış etmiş yara almışlardı, şimdi ikisinin de malûl maaşı vardı. Dahası terhis olur olmaz kendilerine tanınan haklardan yararlanmışlar, üniversiteye, ziraat fakültesine gitmişlerdi - bu arada Fransız kanlarını da milletin vergileriyle geçindiriyorlardı. Şimdilerde ikisi de otoyolun üç kilometre aşağısında hükümetin yardımıyla aldıkları bir arsada, hükümetin yardımıyla yapıp kotardıkları iki katlı tuğla bir villada oturuyorlardı. Savaşın adam ettiği birileri varsa, derdi Bayan May, onlar da Greenleafin oğullarıdır. Adam başı üçer çocukları vardı, bunlar Greenleaf İngilizcesi ve Fransızca konuşuyorlardı, annelerinden dolayı da manastır okuluna yollanacak, iyi bir terbiye alacaklardı. "Yirmi yıla kalmaz bu insanlar ne olur, biliyor musunuz?" diye sorardı Bayan May, Scofield'le Wesley'ye.

"Sosyete," derdi sonra da kara kara.

Bay Greenleafle uğraşarak geçirdiği on beş yıldan sonra onu idare etmek artık içine işlemişti Bayan May'in. Adamın günü gününe değişen ruh hali onun için hava durumu kadar bağlayıcıydı ve köylük yerde yaşayan insanların gündoğumuyla günbatımın-dan havayı kestirmeleri gibi o da adamın suratını okumayı öğrenmişti.

Bayan May sadece mecburiyetten taşrada yaşamayı kabullenmişti. İşadamı olan müteveffa kocası Bay May burayı arazinin ucuz olduğu bir zamanda almıştı, öldüğünde de ona miras bırakabileceği tek yer burasıydı. Oğulları taşrada derme çatma bir çiftliğe taşınmaktan hoşnut olmamışlardı ama yapacak bir şey yoktu. Bayan May arazi üzerindeki ağaçları kestirtmiş, Bay Greenleaf ilanına cevap verdikten sonra da, elde ettiği gelirle mandıra işine başlamıştı. "İlanını gördüm. 2 oğlannan gelicem." Mektubu bu kadarını söylüyordu, ama ertesi gün kırık dökük bir kamyonla gelmişti, kansı ve beş kızı kamyonun arkasında, kendisi ve iki oğlan ise önde şoför mahallinde oturuyorlardı.

Geleli onca yıl olmasına karşın Bay ve Bayan Greenleaf hemen hiç yaşlanmamışlardı. Ne dertleri vardı ne de sorumlulukları. Öyle hudayinabit yaşayıp gidiyorlardı, Bayan May'in çalışıp didinip kotardığı işin kaymağını yiyerek. Kendisi aşın yorgunluk ve dertten ölüp gittiğinde, Greenleafler hâlâ sıhhat ve afiyette olacaklardı, o zaman başlayacaklardı Scofield'le Wesley'yi sağmaya.

Wesley Bayan Greenleafin yaşlanmamasını bütün heyecanlarını "iyileştirme duası"yla dışa vurmasına bağlıyordu. "Sen de duaya başlasan iyi olur, ciğerimin köşesi," demişti oğulcuğu, özel bir muzırlık katmaktan kendini alamadığı sesiyle.

Scofield onu sadece tahammül sınırının ötesinde yoruyor, Wes-ley ise gerçekten kaygılandırıyordu. Sıska, sinirli ve keldi; bünyesi entelektüelliği hiç mi hiç kaldıramıyordu. Bayan May onun kendisi hayattayken evleneceğinden kuşkuluydu, sonrasında kötü bir kadına çatacağındansa emindi. Hanım kızlar Scofield'den hoşlanmıyordu, ama Wesley de hanım kızlardan hoşlanmıyordu. O hiçbir şeyden hoşlanmıyordu. Her gün ders verdiği üniversiteye kadar otuz kilometre yol gidiyor, her akşam da aynı otuz kilometreyi dönüyordu, ama o otuz kilometrelik yoldan, o ikinci sınıf üniversiteden, oranın geri zekâlı öğrencilerinden nefret ettiğini söylüyordu. Taşradan nefret ediyordu, yaşadığı hayattan nefret ediyordu; annesi ve geri zekâlı kardeşiyle yaşamaktan nefret ediyordu, allahın belası mandıradan, onun allahın belası çalışanlarından, allahın belası bozuk alet edevatından konuşulduğunu duymaktan nefret ediyordu. Fakat ne derse desin, çekip

gitmek üzere hiçbir girişimde bulunmuyordu. Paris'ten Roma'dan bahsediyor fakat kalkıp Atlanta'ya bile gitmiyordu.

"Oralara git de hasta ol," derdi Bayan May. "Paris'te kim hazırlayacak senin tuzsuz diyetini? Hele o birlikte çıktığın yellozlardan biriyle evlen de gör bakalım sana tuzsuz diyet filan hazırlıyor mu? Hayatta hazırlamaz!" Bu minval üzere başladı mı, Wesley oturduğu sandalyede kaba bir hareketle ona sırtını döner, orada yokmuş gibi davranırdı. Bir keresinde, Bayan May iyiden iyiye uzattığında, hırlarcasına şöyledemişti ona: "Sen neden işe yarar bir şey yapmıyorsun be kadın? Neden benim için Bayan Greenleafin ettiği gibi dua etmiyorsun?"

"Çocuklarımın dinle böyle alay ettiğini duymak hoşuma gitmiyor," diye cevap vermişti Bayan May. "Kiliseye gitseydiniz hanım kızlarla tanışırdınız."

Ama onlara laf anlatmak mümkün değildi. Şu ikisine bakıyordu da şimdi, masanın birer ucuna oturmuşlar, başıboş bir boğa analarının sürüsünü -ki aynı zamanda kendi sürüleri, kendi gelecekleriydi o- mahvedecekmiş etmeyecekmiş ikisinin de umuru değil; şu ikisine bakıyordu da, biri gazetesine gömülmüş, ötekisi sandalyesinde bir ileri bir geri sallanıyor, anasına budala budala sırıtıyor; evet, onlara baktıkça ayağa fırlayıp yumruğunu masaya indirmek, "Günün birinde, yakındır, *hayat* neymiş öğreneceksiniz ama çok geç olacak!" diye bağırmak istiyordu.

"Anne," dedi Scofield, "sana o boğanın kimin olduğunu söyleyeyim - bak sinirlenmeyeceksin ama." Anasına hınzır hınzır baktı. Sonra omuzlan kısık, elleriyle başını örterek parmak uçlarında kapıya gitti. Geri geri koridora çıktı, kapıyı yüzünden başka yeri görünmeyene kadar çekti. "Öğrenmek istiyor musun şekerim?"

Bayan May oturduğu yerden ona soğuk soğuk bakıyordu.

"O.T.'yle E. T.'nin boğası," dedi Scofield. "Dün onların zencisinin sigorta taksidini alıyordum, bana bu boğayı kaybettiklerini söyledi." Anasına abartılı bir sıntmayla dişlerini göstererek sessizce sıvıştı.

Wesley gazetesinden başını kaldınp güldü.

Bayan May başını yeniden önüne çevirdi, yüz ifadesi değişmemişti.

"Bu çiftlikteki tek *yetişkin* benim," dedi. Masanın karşı yanına uzanıp Wesley'nin tabağının yanından okuduğu gazetenin ucunu çekiştirdi. "Ben ölüp de siz ikiniz bunlarla başa çıkmak zorunda kalınca neler olacak görüyor musun?" diye başladı. "Görüyor musun babalan niye bilemedi boğanın kimin olduğunu? Onlarınmış da ondan. Nelerle uğraşıyorumgörüyormusun? Yıllardır tepesine çökmesem siz ikiniz her sabah saat dörtte inek sağmak zorunda kalırdınız, anlıyor musun?"

Wesley gazeteyi tabağına doğru geri çekti, anasının gözünün içine bakarak mınldandı: "Ruhunu cehennem azabından kurtaracağını bilsem gene inek sağmam ben."

"Biliyorum, sağmazsın," dedi annesi buruk bir sesle. Geriye yaslandı ve tabağının kenarındaki bıçağı hızla döndürmeye başladı. "O. T.'yle E.T. ikisi de iyi çocuklar," dedi, "keşke benim oğullarım olsalardı." Bunun düşüncesi bile o kadar korkunçtu ki, Wes-ley birden gözyaşlarından bir perdenin gerisinden göründü gözüne. Bütün görebildiği masadan hızla kalkan bir karaltıydı. "Siz ikiniz de," diye bağırdı, "siz ikiniz de o kadının çocukları olmalıymışsınız!"

Wesley kapıya yollanmıştı.

"Ben ölünce," dedi kadın cılız bir sesle, "sizin haliniz ne olacak bilmiyorum."

"Hep ben-ölünce ben-ölünce der, cırlar durursun," diye kükredi Wesley rüzgâr gibi dışarı çıkarken, "ama bence yanağından kan damlıyor."

Bir süre olduğu yerde oturdu kaldı Bayan May, pencereden dışarı, bulanık grilerle yeşillerden oluşan manzaraya daldıgitti. Sonra yüzünü ve boyun kaslarını sıvazladı, derin bir nefes aldı ama bu gözlerinin önündeki manzarayı gene de sulu gri bir kütleye dönüşmekten alıkoyamadı. "Benim kolay kolay öleceğimi sanmasınlar," diye mırıldandı, sonra daha da dikbaşlı bir sesle ekledi: "Zamanı gelmeden ölmeye hiç niyetim yok."

Gözlerini peçeteye kuruladı, ayağa kalkıp önündeki manzaraya uzun uzun baktı. İnekler yolun öteki tarafındaki soluk yeşil çayırda otluyorlardı, gerilerinde ise onları da içine alan, ağaçların oluşturduğu kara duvar, donuk gökyüzüyle çayırları bir testere ağzı gibi birbirinden ayırıyordu. Çayırlar onu yatıştırmaya yetiyordu. Evinin herhangi bir penceresinden dışarıya baktığında, kendi karakterinin yansımasıyla karşılaşıyordu. Kentteki arkadaşları, tanıdığımız en olağanüstü kadınsın sen, derlerdi, kalktın gittin, hemen hemen beş parasız, en ufak bir tecrüben olmadan yıkık dökük bir çiftliği adam ettin. "Her şey sana karşı," derdi onlara Bayan May, "hava sana karşı, toz toprak sana karşı, yanaşmalar sana karşı. Hepsi sana karşı birlik olmuşlar. Demirbirpençe gerekli, başka bir şey değil!"

Scofield, "Bakın hele anamın demir pençesine!" diye bağırır, kolunu tuttuğu gibi havaya kaldırır, anasının nazenin, mavi damarlı küçük eli kırık bir leylağın başı gibi bilekten sarkar sallanır-dı. Çevredekiler hep gülüşürlerdi.

Otlamakta olan aklı karalı ineklerin üzerinden geçen güneş gökyüzünün geri kalanından azıcık daha parlaktı. Başını biraz indirip bakınca onların arasında kıpırdanan, belli bir açıdan bakıldığında güneşin gölgesiymiş gibi görünen daha koyuca bir karaltı seçti Bayan May. Keskin bir çığlık attı, geri döndüğü gibi sert adımlarla evden dışarı çıktı.

Bay Greenleaf çukur ambardaydı, el arabasını dolduruyordu. Kenarda durup aşağıya ona doğru baktı. "Sana şu boğayı yakalamanı söylemiştim. Şimdi de süt veren ineklerin arasına karışmış."

"Aynı anda iki işi birden nasıl yapayım ki," diye cevap verdi Bay Greenleaf.

"Sana önce onu halletmeni söylemiştim."

Bay Greenleaf el arabasını çukurun açık ucundan samanlığa doğru sürdü, kadın da hemen arkasından geliyordu. "Hem sonra," diye ekledi, "sanma ki bunun kimin boğası olduğunu bilmiyorum; durumu bana bildirmeyi neden ağırdan aldığını da anlamamış değilim. O.T.'yle E.T.'nin boğasının sürümü mahvetmesine izin vereceksem, oldu olacak bir de hayvanı besleyivereyim bari!"

Bay Greenleaf el arabasıyla birlikte durdu ve arkasına baktı. "Bu benim oğlanların boğasıymış, ööle mi?" diye sordu kulaklarına inanamazmış gibi.

Bayan May tek kelime söylemedi. Sadece dudaklarını büzüp başını öte yana çevirdi.

"Bana boğamız kaçtı dedilerdi ama bunun o olduğunu bileme-dimdi," dedi adam.

"Bu boğanın hemen kapatılmasını istiyorum," dedi Bayan May. "Arabaya atlayıp O.T.'yle E. T.'nin oraya da gideceğim, onlara boğayı hemen bugün gelip almaları gerektiğini söyleyeceğim. Burada bulunduğu zaman için para almam gerekir aslında, o zaman bir daha yapmazlar."

"O boğaya yetmiş beş dolar verdilerdi, daha fazla diil," diye açıklamada bulundu Bay Greenleaf.

"Bedava verseler almazdım ben," dedi kadın.

"Kesiceklerdi de," diye sürdürdü Bay Greenleaf, "ipinden kurtuldu, gitti kamyonetlerine tosladı. Araba, kamyonet filan sevmi-yo. Boynuzlarını arabanın önünden kurtarıncaya kadar akla karayı seçtiler, sonunda kurtardılar ama beriki kaçtı, bizimkiler de peşinden gitmeye üşendiler-ama buraya geldiğini hiç bilmiyodum."

"Eh, bilmek pek işine gelmezdi herhalde Bay Greenleaf," dedi kadın. "Ama şimdi biliyorsun. Atla bir ata, yakala onu."

Bir yanm saat sonra Bayan May ön pencereden boğayı gördü: Sincap renkli, çıkık sağırlı, uzun beyaz boynuzluydu, evin önündeki toprak yolda tembel tembel salınıyordu. Arkasında ata binmiş Bay Greenleaf vardı. "Greenleaflere de bu boğa yakışır işte," diye söylendi Bayan May. Verandaya çıkıp seslendi: "Çıkamayacağı bir yere koy onu."

"Öyle serbest gezinmesini seviyo bu," dedi Bay Greenleaf, hoşgören gözlerle boğanın kıçına bakarak. "Beyimiz sporcu."

"Oğlanlar onu bir ayak önce gelip almazlarsa ölü bir sporcu olacak," dedi kadın. "Bak söylemedi deme."

Adam onu duydu ama cevap vermedi.

"Hayatta gördüğüm en çirkin boğa," diye bağırdı Bayan May, ama adam onu duymayacak kadar uzaklaşmıştı.

Bayan May O.T. ile E.T.'nin evlerinin önündeki araba yoluna girdiğinde kuşluk vaktiydi. Yeni kırmızı tuğladan alçak, pencereli bir depoya benzeyen ev ağaçsız bir tepenin üzerindeydi. Güneş evin beyaz çatısı üzerine dimdik iniyordu. Şimdilerde herkesin yaptırdığı evlerden biriydi bu da ve evin Greenleaflere ait olduğunu, Bayan May arabayı durdurur durdurmaz arkadan bir yerlerden koşup gelen tazı-spitz kırması köpeklerden başka hiçbir şeyden anlaya-mıyordunuz. Bayan May insanın cibilliyetinin köpeğinin cinsinden kestirilebileceğini bir kere daha kendine hatırlatarak korna çaldı. Oturduğu yerde birilerinin gelmesini beklerken evi incelemeye devam etti. Bütün pencereler kapalıydı, acaba havalandırmasını da hükümet mi ödemiştir diye aklından geçirdi. Hiç kimsenin geldiği yoktu, yeniden korna çaldı. Derken bir kapı açıldı, eşikte durmuş ona bakan ama yanına gelmek üzere hiçbir girişimde bulunmayan birkaç çocuk belirdi. Bayan May bunun tipik bir Gre-cnleaf özelliği olduğunu düşündü - eşikte oyalanır durur, insanın yüzüne saatlerce bakabilirlerdi.

"Çocuklar biriniz buraya gelseniz ya!" diye seslendi.

Bir dakika aradan sonra hepsi birden ağır ağır ona doğru gelmeye başladılar. Üzerlerinde tulum vardı, ayakları çıplaktı ama beklediği kadar da kirli değillerdi. Aralarından iki ya da üç tanesi tipik Greenleafti; ötekiler daha farklıydı. Çocukların en ufağı darmadağınık siyah saçları olan bir kız çocuğuydu. Otomobilin iki metre kadar ilerisinde durup gözlerini dikip baktılar.

"Pek de güzelmişsin," dedi Bayan May, kızların en ufağına seslenerek.

Cevap gelmedi. Hepsinin yüzünde aynı ilgisiz ifade vardı sanki.

"Annen nerede?" diye sordu kadın.

Buna bir süre cevap gelmedi. Sonra içlerinden biri Fransızca bir şey söyledi. Bayan May Fransızca bilmiyordu.

"Baban nerede?" diye sordu.

Bir suskunluktan sonra, oğlanlardan biri, "O da burda diil," dedi.

"Aha," dedi Bayan May sanki bir şey kanıtlanmış gibi. "Zenciniz nerede?"

Biraz bekledi, sonra hiçbirinden cevap gelmeyeceğine karar verdi. "Hepinizin dilini kedi kaptı herhalde," dedi. "Benim eve gelmek ister misiniz, size nasıl konuşulacağını öğreteyim?" Güldü, kahkahası çevredeki sessizliğe karıştı gitti. Sanki bir ölüm kalım davası için mahkemeye çıkmıştı da, hepsi Greenleaflerden kurulu bir jüri karşısındaydı. "Aşağı doğru gideyim de bakayım zenciyi bulabilecek miyim," dedi.

"Gidebilirsin istiyosan," dedi oğlanlardan biri.

"Eksik olma," diye söylenerek arabayı sürdü Bayan May. Ağıl evden aşağı doğru inen yolun üzerindeydi. Bayan May burayı daha önce görmemişti ama en son düzenlemelere uygun olarak inşa edildiğinden, Bay Greenleaf ona binayı en ince aynntılanna kadar anlatmıştı. İneklerin otomatik olarak sağıldığı bir sağma tesisiydi bu. Süt makinelerden mandıraya kadar borular içinden geçerek naklediliyordu, kovada falan taşınmıyordu, Bay Greenleafin dediğine göre insan eli değmiyordu. "Siz ne zaman bi tane yaptıra-canız aynından?" diye sormuştu Bay Greenleaf.

"Bay Greenleaf," demişti Bayan May, "benim kendi işimi kendim yapmam gerekiyor. Her bir derdime hükümet koşmuyor benim. Sağma tesisi kurmak 20.000 dolanma mal olur. Şu halimle iki yakamı ancak bir araya getirebiliyorum." '

"Benim oğlanlar yaptı ama," diye mırıldanmıştı Bay Greenleaf, ardından da - "eh, herkesin oğlu bir diil."

"Değil ya!" demişti Bayan May. "Bunun için Yaradan'a şükrederim!"

"Ben Yaradan'a her bişey için şükrederim," demişti adam ağzını yaya yaya.

İyi edersin, diye söylenmişti içinden Bayan May bunu izleyen gergin sessizlikte; kendin çalışıp da ne yaptın ki?

Ağılın yanında arabasını durdurup koma çaldı ama hiç kimse görünmedi. Birkaç dakika arabada oturdu, etrafa yayılmış çeşitli makinelere baktı, kaçının parasını kendileri ödemişti acaba? Bir biçerdöverleri ve balya makineleri vardı. Kendisinde de vardı bunlardan. Ortalıkta hiç kimse olmadığına göre çıkıp sağma tesisine göz atmaya karar verdi, temiz tutuyorlar mıydı bakalım?

Sağma odasının kapısını açıp başını bir içeri soktu ki o an soluğu kesilecekmiş gibi oldu. Sağlı sollu duvarlardaki adam boyu yüksekliğinde pencerelerden gıcır gıcır temiz beton odaya gün ışığı doluyordu. Metal boyunduruklar öylesine pırıl pırıl parlıyordu ki onlara bakabilmek için gözlerini kısmak zorunda kaldı. Başını çabucak geri çekti, kapattığı kapıya sırtını dayadı, alnı kırış kırıştı. Dışarının ışığı o kadar da parlak olmamasına karşın, güneş tam tepesinde beynine düştü düşecek gümüş bir kurşun gibi asılı duruyormuş duygusuna kapıldı.

Buzağı yemi dolu san bir kova taşıyan bir zenci makinelerin durduğu yerin kenarından göründü ve ona doğru gelmeye başladı. Greenleaf ikizlerinin eski asker elbiselerini giyinmiş açık kahve tenli bir oğlandı bu. Saygılı bir uzaklıkta durdu ve kovayı yere koydu.

"Bay O.T.'yle E.T. neredeler?" diye sordu kadın. .

"Bay O.T. kasabaya indiydi, Bay E.T.'yse nah ötede tarlada," dedi zenci. Eliyle önce solu sonra sağı işaret etmişti, sanki iki ay-n gezegenin yerlerini gösterir gibi.

"Bir mesaj bıraksam aklında tutar mısın?" diye sordu kadın, yüzünden bu konuda kuşkusu olduğu anlaşılıyordu.

"Unutmazsam tutanın," dedi zenci hafif somurtkan bir ifadeyle.

"E, o zaman kâğıda yazayım bari," dedi kadın. Arabasına girdi, el çantasından küçücük kalmış bir kurşunkalem aldı ve boş bir zarfın arkasına yazmaya başladı. Zenci gelip arabanın penceresinin yanında durdu. "Ben

Bayan May'im," dedi kadın bir taraftan yazarken. "Boğaları benim çiftliğimde, onu hemen *bugün* almalarını istiyorum. Onlara çok öfkelendiğimi de söyleyebilirsin."

"O boğa burdan cumartesi kaçtıydı," dedi zenci, "o zamandan beridir de gören olmadı onu. Nerde olduğunu bilmiyoduk."

"Eh, şimdi biliyorsunuz," dedi Bayan May, "Bay O.T.'yle Bay E. T.'ye söyle, boğalarını eğer bugün gelip almayacak olurlarsa babalarına yarın sabah ilk iş olarak hayvanı vurdurtacağım. O boğanın sürümü mahvetmesine izin veremem." Notu zenciye uzattı.

"Bay O. T.'yle Bay E. T.'yi tanıyosam eğer," dedi zenci notu alırken, "hiç durma vur boğayı derler. Kamyonlanmızdan birini mahvetti zaten, kurtulmak işimize gelir."

Bayan May başını geriye atıp zenciye hafif kısık gözleriyle bir bakış attı. "Onların boğasını öldürmek için zaman harcamamı, kendi işçimi kullanmamı mı bekliyorlar yani?" diye sordu. "Boğayı istemedikleri için salıveriyorlar, bir de başkasının gidip onu vurmasını bekliyorlar, öyle mi? Yulaflanmı yiyor, sürümü mahvediyor, bir de kalkıp onu vurmam bekleniyor ha?"

"Heralde öyle," dedi zenci usulca. "Kamyonlanmızdan birini... "

Kadın zenciye dik dik bakıp, "Eh şaşmadım doğrusu, bazı insanlar aynen böyle oluyor," dedi, sonra da, "Kimin sözü geçiyor burada, Bay O.T.'nin mi Bay E.T.'nin mi?" diye sordu. Hep onların gizli gizli aralarında kavga ettiklerini düşünürdü.

"Hiç kavga etmiyolar valla," dedi oğlan. "İki vücutta tek adam gibiler."

"Hmmmm. Herhalde sen hiç duymamışsındır kavga ederlerken."

"Sade ben değil, kimse duymadı," dedi zenci, sanki bu küstahça cevabı başka birine veriyormuş gibi de yüzünü kadından öteye çevirdi.

"Bak," dedi kadın, "on beş yıldır babalarına katlanıyorsam Greenleafler hakkında da bir-iki bildiğim vardır herhalde."

Zenci ona birden yepyeni bir ilgiyle baktı. "Sen benim poliçe-cimin anası mısın?" diye sordu.

"Senin poliçecini filan bilmem ben," diye sertçe cevap verdi kadın. "Onlara bu notu verirsin, eğer bugün boğalarını almaya gelmezlerse, onu yann babalarına vurdurtacağımı söylersin." Bunun üzerine gaza bastı.

Bütün bir akşamüzeri evde oturup Greenleaf ikizlerinin gelip boğalarını almalarını bekledi. Gelmediler. Sanırsın ki ben onların işçisiyim, diye düşündü Bayan May öfkeyle. Beni sonuna kadar kullanacaklar. Akşam yemeğinde oğlanlar da duysun diye olaylan baştan anlattı, O.T. ile E. T.'nin ne yapacaklarını iyice anlasınlar istiyordu. "Oboğayı istemiyorlar," dedi, "-tereyağını uzatıver-o yüzden de onu salıveriyorlar ki ondan kurtulma işi başkalarının başını ağrıtsın. İyi mi? Kurban da benim. Her zaman kurban ben olurum."

"Kurbana tereyağını uzat," dedi Wesley. Üniversiteden eve dönerken lastiği patladığı için keyfi her zamankinden de kaçıktı.

Scofield annesine tereyağını uzatırken, "Anacığım, az biraz sürüne sürtünmekten başkaca sana zararı dokunmayan ihtiyar bir boğadan ne istiyosun ki?" dedi. "Vallahi böyle bir anam olmasına rağmen nasıl bu kadar iyi kalpli bir çocuk olup çıkmışım, ona şaşıyorum!"

"Sen onun çocuğu diilsin ki oolum," dedi Wesley.

Bayan May parmak uçlarını masanın kenarına bastırarak sandalyesinde geriye yaslandı.

"Her ne halse," dedi Scofield, "kimlerden geldiğimi görünce kendi kendime amma da yol almışın be koçum diyorum."

Analarını kızdırırken Greenleaf lehçesiyle konuşurlardı, ama Wesley'nin kendine has ses tonu keskin bir bıçak gibi aradan sızıyordu. "Bak sanabişey

diyim bilader," dedi masanınöteyanına doğru eğilerek, "aklın yanın dahi olsa annayabiliceğin bişey."

"Nedir o bilader?" diye sordu Scofield, geniş suratıyla karşısındaki ince, kasılmış surata doğru sırıtarak.

"Şudur," dedi Wesley, "ne ben ne de sen onun çocuğuyuz..." Ansızın kırbaç yemiş ihtiyar beygirler gibi boğuk bir kişneme saldığı için cümlesini bitiremedi. Bayan May yerinden fırladığı gibi odadan çıktı gitti.

"Of, allah aşkına, ne diye üstüne vardın ki?" diye homurdandı Wesley.

"Hiç bile varmadım," dedi Scofield, "sen üstüne vardın"

"Hıh."

"Eskisi gibi genç değil artık, kaldıramıyor."

"Sadece patlamasını biliyor," dedi Wesley. "Ona katlanmak zorunda kalan da benim."

Kardeşinin sevimli yüzü öyle bir çarpılmıştı ki ikisi arasında çirkin bir aile benzerliği görülüyordu. "Senin gibi bir piç kurusuna hiç kimse acımaz," dedi ve masanın öte yanından uzanarak ötekini gömleğinin yakasından kavradı.

Bayan May odasından bir tabak çanak şangırtısı duydu, koşarak mutfaktan geçip yemek odasına geri döndü. Ön kapı açıktı ve Scofield kapıdan dışarı çıkıyordu. Wesley ise dev bir böcek gibi sırtüstü yatıyordu, devrik masa yanlamasına tam göbeğinin üzerine düşmüş, kırıktabak çanak üzerine saçılmıştı. Bayan May masayı kaldırdı, kalkmasına yardımcı olmak üzere oğlunun koluna yapıştı ama o kendisi ayağa fırlayıverdi, annesini öfke dolu bir enerjiyle itti ve kardeşinin arkasından kapıdan fırladı çıktı.

Bayan May yere çökmek üzereyken arka kapıya vurulduğunu duydu, dikeldi ve olduğu yerde arkasına döndü. Mutfağın sundurmaya açılan kapısında, Bay Greenleafin meraklı meraklı telden içeri bakmaya çalıştığını görebiliyordu. Bütün gücü kuvveti birden yerine geldi, sanki bunun için o

şeytanla karşılaşması yetmişti. "Bir tangırtı duydumdu da," diye seslendi adam, "tavanın alçısı üzerine felan düştü sandım."

Adamı bir şey için arayacak olsan bulmak için atlı göndermek gerekirdi. Bayan May mutfağı ve verandayı geçip telin oraya gitti ve "Hayır, hiçbir şey olmadı, masa devrildi. Bacaklarından biri gevşemiş de," deyip hemen ekledi: "Oğlanlar boğayı almaya gelmediler, bu yüzden yarın onu vurman gerekecek."

Gökyüzü kırmızılı morlu incecik çizgilerle çizik çizikti ve bunların ardında güneş bir merdivenden iniyormuş gibi ağır ağır batıyordu. Bay Greenleaf basamağa oturdu, şapkasının tepesi kadının ayaklarıyla bir hizadaydı, arkası ona dönüktü. "Yarın onu senin hatrına geri götürürüm," dedi adam.

"Aa, yoo Bay Greenleaf," dedi kadın alaycı bir sesle, "onu yarın geri götürürsün, bir hafta sonra geri gelir. Ben o kadar aptal değilim." Sonra kırgın bir sesle, "O. T.'yle E. T.'nin bana böyle davranmalarına çok şaşırdım," dedi. "Minnet duyarlar sanmıştım. Bu çocuklar burada mutlu günler geçirdiler, öyle değil mi Bay Greenleaf?"

Bay Greenleaf bir şey demedi.

"Geçirdiler bence," dedi kadın, "bence geçirdiler. Ama şimdi onlar için yaptığım bütün iyilikleri unuttular. Yanlış hatırlamıyorsam benim çocukların eskilerini giydiler, benim çocukların eski oyuncaklarıyla oynadılar, benim çocukların eski tüfekleriyle avlandılar. Benim gölümde yüzdüler, kuşlarımı avladılar, benim deremden balık tuttular, ben de onların doğum günlerini hiç unutmadım, yanlış hatırlamıyorsam Noel kutlamalarımız da eksik olmuyordu. Bütün bunları şimdi hatırlıyorlar mı peki?" diye sordu. "YOOO," diye cevapladı.

Bir-iki saniye gözden kaybolmakta olan güneşe baktı, Bay Greenleaf de avuçlarını inceliyordu. Sonra sanki birden aklına ge-livenniş gibi sordu: "Boğayı almayaneden gelmediler, biliyor musun?"

"Hayır, bilmiyorum," dedi Bay Greenleaf ekşi bir sesle.

"Kadın olduğum için gelmediler," dedi. "Karşında bir kadın varsa her türlü şımarıklığı yapabilirsin. Buranın başında bir erkek olsaydı... "

Bay Greenleaf yılan gibi sokuverdi: "İki oğlun var. Burda iki erkek olduğunu biliyolar."

Güneş ağaçların ardında kaybolmuştu. Bayan May yukarıya doğru çevrilmiş esmer, hilekâr surata, şapkanın altında pırıl pırıl parlayan temkinli gözlere baktı. Bay Greenleafe gücendiğini bil-dinneye yetecek kadar bir süre bekledikten sonra, "Bazıları minnet nedir çok geç öğrenir Bay Greenleaf, bazıları dahiçöğrenmez,"de-di, döndü ve onu basamakların üzerinde bıraktı.

Gecenin bir yarısı uykusunda sanki birisi beyninin dış duvarını büyük bir taşla oyarak delik açıyonnuş gibi bir ses duydu. Kendisiyse duvarın iç tarafında yürüyordu; ayaklarının altında dizi dizi güzelim tepeler yuvarlanıp gidiyor, her adım atışında elindeki bastonu önüne toprağa saplıyordu. Bir süre sonra sesin ağaç sırasını yakarak aradan geçmeye çalışan güneşten geldiğini fark etti ve nasıl olsa güneşin bunu yapamayacağından, çünkü güneşin her zaman olduğu gibi kendi topraklarının dışında batması gerektiğinden son derece emin olarak durup seyretmeye koyuldu. Güneş önce şişkin kırınızı bir toptu, ama sonra daralıp solmaya başladı, ta ki bir kurşun biçimini alıncaya kadar. Sonra birden ağaçları yarıp geçti ve son hızla tepeden aşağı ona doğru yuvarlanmaya başladı. Eli ağzının üzerinde, kulağında biraz azalmış olmakla birlikte hâlâ duyulabilen o sesle uyandı. Ses penceresinin altında yaprakları çiğnemekte olan boğadan geliyordu. Bay Greenleaf onu salıvennişti.

Kalktı, karanlıkta pencereye gitti ve panjurun kanatlarının arasından dışarıya baktı, ama boğa çalı-çitten uzaklaşmıştı, bu yüzden ilk bakışta onu göremedi. Sonra uzakta ağır bir kütlenin sanki kendisini gözetliyormuş gibi durduğunu gördü. Bu gece son olacak, dedi; demir gölge karanlıkta yitip gidene kadar durup seyretti.

Ertesi sabah saat tam on bire kadar bekledi. Sonra arabasına bindi ve samanlığa doğru sürdü. Bay Greenleaf süt güğümlerini temizliyordu. Yedi tanesini dışanya güneşe çıkarmıştı. Bu işi yapmasını haftalardır istiyordu

ondan. "Tamam Bay Greenleaf," dedi Bayan May, "al tüfeğini. O boğayı vuracağız."

"Ama ben şu güğümleri..."

"Tüfeğini al Bay Greenleaf," dedi kadın. Sesi ve yüzü ifadesizdi.

"Bizim beyfendi dün gece çiti yıkıp çıkmış," dedi adam pişmanlık bildiren bir sesle, sonra yeniden elini içine soktuğu güğümün üzerine eğildi.

"Git tüfeğini al Bay Greenleaf," dedi kadın o aynı ifadesiz, mu-zafferane sesiyle. "Boğa çayırda ineklerin yanında. Yukan pencereden gördüm. Seni arabayla oraya götüreceğim, onu boş çayıra sürebilirsin, sonra da orada vurursun."

Bay Greenleaf elini ağırağırgüğümden çıkardı. "Bana hiç kimse vurdurtamaz öz oğullanmın boğasını!" dedi tiz, hırıltılı bir sesle. Arka cebinden bir paçavra çıkardı ve sert hareketlerle ellerini silmeye koyuldu, sonra da bumunu.

Kadın sanki onun söylediğini duymamış gibi döndü ve "Seni arabada bekliyorum. Git tüfeğini al," dedi.

Arabaya oturdu ve adamın isteksiz adımlarla, tüfeğini koyduğu koşum odasına gidişini seyretti; içeri girdikten sonra odadan sanki yolun üzerindeki bir şeyi tekmelemiş gibi bir tangırtı geldi. Bir süre sonra Bay Greenleaf elinde silahla dışan çıktı, arabanın arkasından dolaştı geldi, kapıyı sertçe açtı ve kendini kadının yanındaki koltuğa attı. Silahı dizlerinin arasına yerleştirip gözlerini dosdoğru ileriye dikti. Boğa yerine beni vurmaya can atıyor, diye düşündü kadın, gülümsediğini görmesin diye de yüzünü öte yana çevirdi.

Sabah havası kuru ve açıktı. Ağaçların içinden dört yüz metre kadar gittikten sonra bir açıklığa çıktılar; dar bir yolun iki yanında tarlalar uzanıyordu. İsteğinde ayak diremenin getirdiği haz iyice coşturmuştu Bayan May'i. Dört bir yanda kuşlar şakıyordu, otlar gözü alacak derecede parlaktı, gökyüzü bıçak gibi keskin bir maviydi. "Bahar geldi!" dedi şen bir sesle, Bay Greenleaf bunun söylenmiş söylenecek en budalaca laf olduğunu

belirtmek ister gibi ağzının yakınındaki bir kasını oynattı. Kadın arabayı ikinci çayırlığın kapısı önünde durdurduğunda Bay Greenleaf kendini dışarı attı ve kapıyı ardından çarparak kapadı. Sonra çayırlığın kapısını açtı, kadın da arabayı sürüp içeri girdi. Bay Greenleaf kapıyı kapatıp hiç ses çıkarmadan tekrar arabaya atladı. Kadın boğayı görünceye kadar çayırlık alanının çevresini turladı, boğa hemen hemen alanın tam ortasındaydı, ineklerin arasında sakin sakin ot-luyordu.

"Beyefendi seni bekliyor," dedi Bayan May, Bay Greenleafin öfkeli profiline doğru sinsi bir bakış fırlatarak. "Onu ötedeki çayırlığa sür, sen onu içeri soktuğunda ben de arabayla arkadan içeri girip kapıyı kapatacağım."

Bay Greenleaf gene arabadan dışarıya attı kendini, bu kez kapıyı inadına açık bırakmıştı, bu yüzden kadın uzanıp kapamak zorunda kaldı. Adamın çayırlığın kapısına doğru yürüyüşünü yüzünde bir gülümsemeyle izledi. Sanki her adımda öne doğru hamle ettikten sonra şöyle bir geriye çekiliyor, böylece görünmez bir güçten ona bu işi zorla yaptırdıklarına tanık olmasını istiyordu. "Val-la," dedi kadın yüksek sesle, sanki adam hâlâ arabadaymış gibi, "sana bunu yaptıran kendi evlatların Bay Greenleaf." O.T. ile E. T.' nin şu anda gülmekten kasıkları çatlıyordu herhalde. İkisinin de birbirinin aynı boru gibi sesleriyle şöyle dediklerini duyabiliyordu: "Babamıza bizim boğayı vurdurttu. Babam cillop gibi boğayı içi gide gide vurdu. Ölür babam kahrından, boğayı vurdum diye!"

"Senin oğlanlar sana şuncacık değer verselerdi Bay Greenleaf," dedi kadın, "şu boğayı almaya gelirlerdi. Şaştım kaldım onlara."

Adam kapıyı açmak için alanın etrafını dönüyordu. Benekli ineklerin arasında koyu bir leke olan boğayerinden kıpırdamamıştı. Başını yere eğmiş, durmadan otluyordu. Bay Greenleaf kapıyı açıp boğaya arkadan yanaşmak üzere geriye doğru bir daire çizdi. Boğanın üç metre kadar arkasına geldiğinde, kollarını iki yanına vurarak çırptı. Boğa miskin miskin başını kaldırdı, sonra yeniden indirdi ve yemeye devam etti. Bay Greenleaf yeniden yere eğilip bir şey aldı ve hızla boğaya savurdu. Kadın bunun sivri bir taş parçası olduğuna kanaat getirdi, çünkü boğa zıplayıp bir koşu tutturmuştu; tepenin ardında kayboluncaya kadar da koştu. Bay Green-leaf ağır ağır peşinden gidiyordu.

"Onu elinden kaçırmayacaksın korkma," diye bağırdı Bayan May ve arabayı çayırlığın ortasından ona doğru sürmeye koyuldu. Engebeli arazide yavaş sürmek zorundaydı, kapının oraya vardığında ne Bay Greenleaf vardı görünürde ne de boğa. Bu çayırlık birincisinden daha ufaktı, çevresi neredeyse tamamen ağaçlarla çevrili yeşil bir arenaydı. Bayan May arabadan indi, kapıyı kapadı, ortalığa bakınıp Bay Greenleafi aradı ama hiç kimse yoktu. Birden anladı: Adamın planı boğayı ormana sürüp kaybetmekti. Biraz sonra Bayan May onun ağaçların oluşturduğu çemberin bir yerinden çıkıp geldiğini görecekti; kadının yanına vardığında da, "Bizim beyfendiyi ormanlarda bulabilene aşkolsun valla!" diyecekti.

Bayan May ise ona şöyle diyecekti: "Bay Greenleaf, seninle o ormana girip bütün bir öğleden sonrayı orada geçirmem de gerekse, o boğayı bulup vuracağız. Sen tüfeği tutarken tetiği benim çekmem bile gerekse onu vuracaksın." Adam Bayan May'in gayet ciddi olduğunu görünce geri dönecek ve boğayı kendisi çarçabuk öldürecekti.

Bayan May arabasına bindi ve Bay Greenleaformandan çıkın-gi çok yol yürümek zorunda kalmasın diye çayırın ortasına doğru sürdü. Gözünün önüne getirebiliyordu, şu anda bir ağaç kökünün üzerine oturmuş, elindeki dalla yere şekiller çiziyor olmalıydı. Tamı tamına on dakika bekleyecekti. Arabadan çıktı, biraz gezindi, sonra beklemek ve dinlenmek üzere ön çamurluğa oturdu. Çok yorulmuştu, başını geriye arabanın kaputuna dayadı, gözlerini yumdu. Daha öğle bile olmadığı halde neden bu kadar yorulduğunu anlayamıyordu. Kapalı gözlerinin ardından, tepede kızıl kor halindeki güneşi algılayabiliyordu. Gözlerini azıcık araladı fakat ak ışık onu gözlerini yeniden kapamaya zorladı.

Başı kaputa dayalı bir halde yattı bir süre, uykulu uykulu neden bu kadar yorgun olduğunu merak etti. Gözleri kapalıyken zamanı günle geceye değil, geçmişe ve geleceğe bölünmüş olarak düşünüyordu. On beş yıldır hiç aralıksız çalıştığı için yorgun olduğuna karar verdi. Yorgun olmakta haklı olduğuna ve çalışmaya devam etmeden önce bir süre dinlenmeyi hak ettiğine karar verdi. Herhangi bir yargı merciinin önünde şunları söyleyebilirdi: Çalıştım, yan gelip yatmadım. Tam şu anda, kendisi çalışmayla geçen bütün bir ömrü düşünürken Bay Greenleaf ormanda vakit öldürüyor, Bayan Greenleaf ise herhalde yere uzanmış, bir çukur dolusu

gazete kesiğinin üzerine yatmış uyuyordu. Kadın geçen yıllar içinde daha da kötülemişti ve Bayan May onun düpedüz aklını kaçırdığına inanıyordu. "Galiba karın kendini dine fazlaca kaptırdı," demişti Bay Greenleafe bir keresinde kibarca. "Hiçbir şeyde ölçüyü kaçırmamak lazım, değil mi ama?"

"Bi keresinde barsağının yarısını solucan kemirmiş bi adamı iyi ettiydi," demişti Bay Greenleaf, kadın da midesi bulanarak yüzünü öte yana dönmüştü. Zavallılar, diye düşündü, ne kadar da basitler. Birkaç saniyeliğine içi geçti.

Doğrulup saatine baktığında on dakikadan fazla zaman geçtiğini gördü. Silah sesi filan duymamıştı. Bir şey geldi aklına: ya Bay Greenleafhayvanı taş ataata kızdırmış, hayvan da dönüp ona saldırmış, boynuzlarıyla bağırsaklarını deşip onu bir ağaca mıhla-mışsa? O zaman olaydaki acı alay daha da derinleşebilirdi: O.T. ile E. T. üçkâğıtçı bir avukat bulup kendisini mahkemeye verebilirlerdi. Greenleaflerle geçen on beş yılına yakışan bir son olurdu bu. Sanki arkadaşlarına anlatmakta olduğu bir öyküye cuk oturan bir son bulmuş gibi bu düşünceyi zevkle aklında evirip çevirdi. Sonra vazgeçti, çünkü Bay Greenleafin elinde tüfeği vardı, ken-disininse sigortası.

Koma çalmaya karar verdi. Ayağa kalktı, elini pencereden içeri uzattı, Bay Greenleafe sabrının tükenmekte olduğunu bildirmek amacıyla üç uzun, iki kısa koma çaldı. Sonra gidip yeniden çamurluğun üzerine oturdu.

Birkaç dakika sonra ağaç sırasının oradan bir şey çıktı, siyah kocaman bir karaltıydı bu, başını birkaç kere iki yana salladıktan sonra öne doğru atıldı. Kadın saniye geçmeden bunun boğa olduğunu anladı. Ağır ağır koşarak çayın geçip ona doğru geliyor, sanki onu yeniden görmekten pek mutlu olmuş gibi şen bir edayla, neredeyse hoplaya zıplaya yaklaşıyordu. Boğadan ileriye baktı kadın, acaba arkasından Bay Greenleaf de geliyor mu diye, ama gelmiyordu. "İşte burada, Bay Greenleaf!" diye haykırıp çayırlığın öteki ucuna baktı belki oradan geliyordur diye, ama hayır, adam görünürlerde yoktu. Yeniden boğaya bakınca hayvanın başını eğmiş kendisine doğru son hız gelmekte olduğunu gördü. Hiç kıpırdamadan olduğu yerde durdu, korkudan değil, gözlerine inanma-yarak-donup kaldığından. Son hız yaklaşmakta olan kara lekeye sanki uzaklık duygusunu kaybetmiş, sanki onun niyetinin ne olduğunu bir bakışta anlayamamış gibi

bakakaldı ve daha yüzündeki ifadenin değişmesine fırsat kalmadan boğa vahşi, gözü dönmüş bir âşık gibi kafasını kadının kucağına gömdü. Boynuzlarından biri kalbini deşinceye kadar girdi içine, ötekisi ise yanından dolanarak kadını kıskıvrak kıskaca almıştı. Kadın dosdoğru önündeki manzaraya bakmaya devam ediyordu ama önündeki manzara bütünüyle değişmişti -sıra sıra ağaçlar, ansızın tümden gökyüzü kesilmiş bir dünyada koyu renk bir yaraydı şimdi- ve yüzünde, gözleri görmezken kendisine birden görme yetisi geri verilmiş ama ışığı kör edici bulan birinin yüz ifadesi vardı.

Bay Greenleaf yandan ona doğru koşuyordu, elinde havaya kaldırdığı tüfeği vardı, kadın onun geldiği yöne bakmıyorsa da onun gelişini gördü. Onun görünmez bir çemberin dış çizgisi boyunca yaklaştığını, arkasındaki ağaç sırasının bir ağız gibi açıldığını, adamın ayakları altında hiçbir şey olmadığını gördü. Adam boğanın gözüne dört el ateş etti. Kadın silah seslerini duymadı ama dev gövdenin sarsılarak yere yığıldığını, yığılırken boynuzlarını geçirdiği gövdeyi öne doğru fırlattığını hissetti, öyle ki Bay Green-leaf onun yanına vardığında, Bayan May öne doğru eğilmiş, hayvanın kulağına keşfettiği son hakikati fısıldıyordu sanki.

- ORMAN iN TAM İÇİNDEN
- YUVANIN NİMETLERİ
    - "Kaptığı falan yok," dedi Johnson. "Ben yürüttüm.
- KIYAMET GÜNÜ

ORMAN iN TAM İÇİNDEN

GEÇEN HAFTA boyunca Mary Fortune'la ikisi, bütün sabahlarını toprağı kazıp bir kenara yığan makineyi seyretmekle geçirmişlerdi. İnşaat yeni yapay gölün kıyısındaydı, ihtiyarın balıkçılık kulübü yaptırmak isteyen birine sattığı arsada. Her sabah on sularında Mary Fortune'la oraya gidiyorlardı; ihtiyar, arabasını -vişne çürüğü, döküntü bir Cadillac- inşaat alanına bakan bir yamaca park ediyordu. Pas rengindeki göl inşaatın on beş metre berisine kadar sokuluyor, karşı yakasında da ormanın kapkara sınır çizgisi uzanıyordu boydan boya; her iki kıyıdan bakıldığında kara çizgi, suyu geçtikten sonra tarlaların ucundan yürüyüşünü sür-dürüyormuş gibi görünüyordu.

İhtiyar çamurluğa ilişir, Mary Fortune bacaklarını ayırıp motor kaputuna biner, birlikte bazen saatlerce makinenin düzenli aralarla, bir zaman ineklerin otladığı bu arazi parçasında dört köşe kırmızı bir oyuk açışını gözlerlerdi. Pitts'in yabani otlardan temizlemeyi başardığı tek otlaktı bu, ihtiyar orayı sattığında nerdeyse yüreğine inecekti; gerçi Bay Fortune'a göre hava hoştu, varsın insindi.

Kaç kere Mary Fortune'a, "Uygarlığın karşısında inek otlağını savunanı defterimden silerim ben," demişti çamurlukta otururken, ama çocuğun aklı fikri makinedeydi. Motor kaputundan, aşağıdaki kırmızı oyuğa bakıyor, gövdesiz, koca gırtlağın tıka basa balçıkla doluşunu, sonra artık bastıramadığı bir bulantıyla dönüp belli aralarla toprağı kusuşunu gözlüyordu. Gözlüğünün ardından uçuk renkli gözleriyle makinenin kalkıp kalkıp inişini hiç aksatmadan izlerken, ihtiyannkinin küçük bir kopyası sayılabilecek yüzü dikkat kesiliyordu.

Mary Fortune'un dedesine benzemesine kimse fazla sevinme-mişti - ihtiyar dışında. İhtiyar bu benzerliğin çocuğun çekiciliğini büyükölçüde artırdığı kanısındaydı. Kız bugüne kadar gördüğü en zeki, en sevimli çocuktu; hepsi bilsinlerdi ki mirasını birine bırakacaksa, EĞER bırakacaksa yani, Mary Fortune'a bırakacaktı. Dokuz yaşına basmıştı kız, kendisi gibi kısa boylu, tıknazdı, uçuk mavi gözleri, geniş, fırlak alnı, külyutmaz bakışları, kan fışkıran yüzüyle kendisine çekmişti; aynca huyu da ona benziyordu. Zekâsı, güçlü iradesi, tuttuğunu koparma güdüsü aynen geçmişti çocuğa.

Aralarındaki yetmiş yıllık yaş farkına karşın ruh yapılan pek farklı sayılamazdı. İhtiyar, ailede bir tek ona saygı duyuyordu.

Anne umurunda değildi, ya üçüncü kızıydı ya da dördüncü (hep karıştırırdı); varsın kızı, babasına baktığına inansındı. Varsın -açıkça söylemekten kaçınsa da- ona yaşlılık günlerinde kendisinin katlandığını, o yüzden de mirasın kendisine kalması gerektiğini sezdirsindi. Değil mi ki Pitts denilen birbudalaylaevlenmiş, peş peşe budalalıktan yana babalarını aratmayan yedi çocuk doğurmuş ve bunlardan yalnız en küçüğü -Mary Fortune-ona çekmişti. Pitts bir baltaya sap olamayacak heriflerdendi. Bay Fortune da on yıl önce ailece buraya taşınıp çiftlikle ilgilenmelerine izin vermişti. Pitts'in yetiştirdikleri kendisine kalıyordu ama toprak Bay Fortune'undu, bu gerçeği sık sık gözlerine sokardı. Kuyu kuruduğunda Pitts'in daha derin bir kuyu açmasına izin vermemişti, suyu borularla pınardan getirsinlerdi. Yeni bir kuyu açtırmanın masrafını cebinden ödemeye niyetlideğildi; bıraksa Pitts kendisi öderdi ama bu sefer de ona ne zaman "Burası benim toprağım, haberiniz olsun," dese, Pitts de "N'aber, senin içtiğin su da benim kuyumdan geliyor," diyebilirdi.

On yıldan sonra Pittsler burayı kendi mülkleriymiş gibi benimsemeye başlamışlardı. Gerçi kızı burada doğup büyümüştü ama ihtiyar onun Pitts'le evlenmekle baba ocağını ikinci plana attığını gösterdiği inancındaydı, o yüzden kızı eve döndüğünde herhangi bir yanaşmadan farksızdı gözünde; yine de kuyuyu açmalarına izin vermediği gibi kira ödemelerine de izin vermemişti - neden aynıydı. İnsan altmış yaşını aştı mı, temel kararlarda kendini söz sahibi görmezse, bozulur; o da ara sıra toprağının bir parçasını satarak Pitts ailesine hadlerini bildiriyordu. Hiçbir şey Pitts'i arazinin bir yabancıya satılması kadar kudurtamazdı, onu kendisi almak istiyordu çünkü.

Uzun çeneli, kırmızı suratlı, somurtkan, cılız bir adamdı Pitts; karısıysa işgüzar takımındandı: Burada kalıp babama bakmak görevim benim. Ben bakmasam ona kim bakar? Karşılığında elime hiçbir şey geçmeyeceğini bilsem de bakarım, ne de olsa kızıyım, benim görevim.

İhtiyar bu laflan bir an bile yutmamıştı. Kendisini üç metrelik bir çukura gömüp üstüne toprak dökecekleri günü iple çekiyordu hepsi. Malını mülkünü onlara bırakmasa da, öldüğünde satın alabileceklerini

umuyorlardı. Oysa vasiyetnamesini gizlice hazırlamıştı şimdiden, varını yoğunu Mary Fortune'a bırakmış, vasiyeti infaz etmesi için de Pitts'i değil kendi avukatını seçmişti. O öldüğünde, Mary Fortune öbürlerinin hepsini serçeparmağında oynatabilirdi, bunu becereceğinden en ufak bir kuşkusu yoktu.

On yıl önce, yeni doğacak bebekleri oğlan olursa ona dedesinin adını koyacaklarını söylemişlerdi - Mark Fortune Pitts; o da bir an duraksamadan, kendi adını Pitts adıyla birlikte anarlarsa onları buradan hemen defedeceğini bildirmişti. Ama bebek kızdı, ay-nca onun daha bir günlükken kendisine tıpatıp benzediğini görünce yumuşamış, bebeğe yetmiş yıl önce kendisini dünyaya getirirken ölen biricik annesinin adını -Mary Fortune- vermelerini önermişti.

Fortune arazisi asfalttan yirmi beş kilometre kadar uzaklıktaki toprak kır yolundaydı; ihtiyar baştan beri uygarlıktan yana olmasa arsalarından bir tekini bile gözden çıkaramazdı. İyi ki ilerlemeye karşı çıkan, yenilik düşmanı, değişimlerden ürken tutucu bir ihtiyar değildi. Evinin önünde son model arabaların vızır vızır geçtiği asfalt bir anayol görmek istiyordu; karşı kaldırımda bir süpermarket, yakınlarda bir benzinci, bir motel, arabalı bir açık hava sineması görmek istiyordu. Çağdaş dünyayla bütün bunlar gündeme gelmişti. İşte elektrik şirketi ırmağın üstüne bir baraj yapmış, çevredeki kırlık bölgenin büyük kesimi basılan suyun altında kalmıştı; yeni yapay göl sekiz yüz metrelik bir şerit boyunca arazisinin kıyısından geçiyordu. Her önüne gelen, her türlü it kopuk yeni gölün kıyısında parsel kapma telaşındaydı artık. Telefon hattı çekileceğinden söz ediliyordu, Fortune çiftliğinin önündeki yolun asfaltlanacağından söz ediliyordu. Yeni bir kasabanın doğacağı söylentisi de yaygındı. Ona kalırsa kasabanın adı Fortune, Georgia olmalıydı. Yetmiş dokuz yaşında hâlâ ileri görüşlüydü.

Toprağı kazan makine dün paydos etmişti, şimdi iki san dev buldozerin çukuru doldurup düzleştirmesini gözlüyorlardı. Arsala-n satmaya başlamadan önce ihtiyarın arazisi üç yüz dönümü aşıyordu. Evin arkasındaki onar dönümlük arsalardan beşini satmıştı; her satışta Pitts'in tansiyonu yirmiyi aşmıştı. "Pittsler," dedi Mary Fortune'a, "uygarlığın karşısında inek otlağını savunan türden insanlardır. Senlebanabenzemezler." Mary Fortune'un da Pittsoldu-ğu gerçeğini kibarca görmezden geliyordu,

çocuğun sorumlu tutulamayacağı bir hastalıktı bu sanki. Onun bütünüyle kendi hamurundan yoğrulduğuna inanmak istiyordu. Çamurluğa ilişmişti, kız da motor kaputuna oturmuş, çıplak ayaklarını ihtiyarın omuzlarına sarkıtmıştı. Bir buldozer arabanın durduğu yamacın kıyısını kazımak üzere altlarındaki çukura yanaşmıştı. O kadar ki ihtiyar ayaklarını azıcık uzatsa boşluğa sarkacaktı.

"Bu adama dikkat et!" diye bağırdı Mary Fortune aletin gürültüsünü bastıran bir çığlıkla. "Senin toprağını kırpıyor kenardan köşeden!"

"Az ötede bir sınır sırığı var," diye bağırdı ihtiyar. "O sının aşmadı daha!"

"DAHA aşmadı, evet!" diye höykürdü Mary Fortune.

Buldozer altlarından geçerek öbür uca yollandı. "Sen bakadur o zaman," dedi ihtiyar. "Gözünü aç, sırığı zorlayacak olursa gününü gösteririm ona. Pittsler bir inek otlağını, katır salınan bir çayın, bir fasulye kangını gelişmeyekarşı savunan türdendir," diye sürdürdü sözünü. "Halbuki senle ben gibi aklı başında kişiler, zamanın bir inek için durdurulamayacağını bilirler."

"Şimdi de öbür uçtaki sırığı zorluyor!" diye haykırdı kız ve ihtiyarın engellemesine kalmadan motor kaputundan atlayıp yamacın kıyısından koşmaya başladı, küçük sarı entarisinin eteği ardından uçuşarak.

"Kenara o kadar yaklaşma," diye bağırdı ihtiyar ama kız sırığın dibine varmıştı bile, çömelmiş, yerinden ne kadar oynadığını inceliyordu. Yamacın kenarından eğilip buldozerin sürücüsüne yumruğunu salladı. Adam da ona el salladı, sonra bildiği gibi sürdürdü işini. "Ötekilerin hepsini toplasan bunun tırnağı etmez," diye söylendi ihtiyar, yine koşarak yanına dönen çocuğa gururla baktı.

İnce telli, donuk san gür saçları -kendi saçları da dökülmeden önce böyleydi tıpatıp- gözlerine düz bir perçemle indikten sonra, yanaklarından kulak memelerine uzanıyordu, yüzünün odağına açılan bir kapı gibi. Onun gözlüğü de gümüş çerçeveliydi, dahası yürüyüşü bile kendi yürüyüşünü andırıyordu, karın ileride, adımlar tetik, ne ağırdan alma, ne telaş. Yamacın kıyısına o kadar yakındı ki topuğu kenardan taşıyordu.

"Sana kenara o kadar yaklaşma dedim!" diye seslendi ihtiyar. "Demedin deme sonra, bir şey değil aşağı yuvarlanırsan inşaatın bittiğini göremezsin." Onu tehlikelerden sakınmak için gözü her an üstündeydi. Tekin görmediği yerlere oturtmaz, belki eşekansı çıkar diye çalılara elini sokmasına izin vermezdi.

Kız bir santim kıpırdamadı. Kendisi gibi duymak istemediğini duymazdan geliyordu; bu ufak numarayı ona kendisi öğrettiğine göre ne kadar ustalıkla uyguladığına ancak hayranlık duyabilirdi. Yaşlılık günlerinde bayağı işine yarayabilirdi bu numara. Kız arabanın başına döndü yine, motor kaputuna tırmanıp ayaklarını deminki gibi ihtiyarın omuzlarına sarkıttı - sanki o da arabanın sıradan bir parçasıydı. Gözlerini uzaktaki buldozere dikti yine.

"Gözünü açmazsan elinden ne kaçıracağını unutma," dedi büyükbaba.

Eğitimde sertlikten yanaydı ama bu kızı şimdiye kadar kemerle dövmemişti. Bazı çocukları, sözgelimi altı ağabeyini haftada bir kere kemerle dövmek şarttı ama zeki çocuklara söz dinletmenin başka yollan da vardı, o yüzden Mary Fortune'a bir tokat bile atmamıştı. Üstelik annesiyle ağabeylerinin de ona dokunmalarına izin vermemişti. Baba Pitts aynydı.

Aksi, durduk yerde köpüren, kindar bir herifti Pitts. Onun sofradaki yerinden -baş köşe değil, orada Bay Fortune oturuyordu, onun yanındaki yerinden- ağır ağır kalkarak durup dururken, sebepsiz yere, hiç açıklama yapmadan başını Mary Fortune'a doğru sallayıp, "Hadi yürü bakalım," dedikten sonra kemerini çözerek odadan çıkışını her gördüğünde ihtiyarın yüreği güm güm çarpmaya başlardı. O anlarda çocuğun yüzünde alışılmadık bir bakış belirirdi. İhtiyar bu ifadeyi tam olarak tanımlayamaz ama öfkeden kudururdu. Azıcık ürkü, azıcık saygı, azıcık başka bir şey -işbirliğini çok andıran bir şey- vardı bu bakışta. Sonra kız kalkıp Pitts'in peşinden giderdi. Kapıda Pitts'in kamyonetine binerler, seslerin erişemeyeceği bir yere vardıklarında dayak faslı başlardı.

Bay Fortune onun çocuğu dövdüğünden emindi çünkü bir keresinde arkalarından arabasıyla gitmiş, olanları görmüştü. Otuz beş metre uzaklıktaki bir kayanın arkasına sinip gözlemişti onları: Çocuk bir çam ağacına yapışmıştı sıkı sıkı; Pitts çalı dövercesine, düzenli aralarla kemerini çocuğun ayak bileklerine indiriyordu. Kızın tek tepkisi kızgın bir sobaya

basıyormuş gibi zıplayıp sıçramak, azarlanmış köpek sesiyle inildemekti. Pitts kamçılamayı üç dakika kadar sürdürdükten sonra tek laf etmeden kamyonetine binmiş, çocuğu orada tek başına bırakmıştı. Çocuk da ağacın dibine çöküp ayaklarını ovuşturmuş, acıdan kıvranmıştı. İhtiyar onu yakalamak için usulca yanına yaklaşmıştı. Çocuğun yüzü şişmişti, kıpkırmızıydı, bumu akıyordu, gözleri sırılsıklamdı. Kızın üstüne atılan ihtiyar, "Neden sen de ona vurmadın?" demişti tükürükler saçarak. "Cesaretin nerede kaldı? Beni dövmeye kalkışsa bırakır mıydım sanıyorsun?"

Kız ayağa fırlamış, çenesini öne çıkararak geri geri gitmeye başlamıştı. "Kimse beni dövmedi," demişti.

"Kendi gözümle gördüm!" diye parlamıştı ihtiyar.

"Burada kimse yok, kimse de beni dövmedi," demişti kız. "Hayatımda kimse dövmedi beni; dövse gebertirdim. Gözünle görüyorsun, burada kimse yok."

"Yani ben ya yalan söylüyorum ya da körüm, öyle mi?" diye köpürmüştü ihtiyar. "Onun seni dövdüğünü gözümle gördüm. Sense hiçbir şey yapamadın, bıraktın dövsün, şu ağaca sımsıkı sanlıp sıçrayıp zıplamaktan, hüngürdemekten başka hiçbir şey yapmadın, ben olsaydım onun suratına bir yumruk çakar..."

"Burada kimse yoktu, kimse de beni dövmedi, zaten dövse ge-bertirdim!" diye avaz avaz bağıran kız koşup ormana dalmıştı.

"Öyleyse ben de Fortune değilim, karaya da artık ak diyorlar!" diye kükremişti ihtiyar kızın ardından, sonra da ağacın dibindeki küçük kayaya ilişmişti, içinden müthiş bir öfke ve tiksinti dalgası yükselerek. Pitts ondan öcünü almıştı işte. Sanki Pitts'in arabasına bindirip kayışladövdüğü *kendisiymiş,* dayağa ses çıkarmayan *kendisiymiş* gibi bir duyguya kapılmıştı. Önceleri, kızı bir daha döverse onu evinden atacağını söyleyerek herifi yola getirmeyi düşünmüştü ama daha ağzını açar açmaz Pitts, "Beni kovarsan o da gider," demişti. "Hadi kov da görelim. Hem benim kızım o, canım çekerse her allahın günü döverim."

Pitts'e her fırsatta kendi üstünlüğünü kanıtlamaktan geri kalmazdı Bay Fortune, bu aralar da onu iyiden iyiye çileden çıkaracak bir plan tasarlıyordu. Mary Fortune'a "Gözünü açmazsan elinden ne kaçıracağını unutma" derken bu planın tadını çıkanyordu; onun yanıt vermesine kalmadan yakında belki bir arsa daha satmayı düşündüğünü ekledi; satış gerçekleşirse Mary Fortune da payını alacaktı, tabii dikbaşlılık etmezse. Onunla ara sıra sözcük oyunlarıyla dalaşmaktan çok hoşlanırdı, ne var ki birhorozun önüne ayna yerleştirip onun kendi yansısıyla kavga etmesini seyretmek gibi bir eğlenceydi bu.

"Ben armağan falan istemem," dedi Mary Fortune.

"Geri çevirdiğini hiç görmedim doğrusu."

"Peşinde koştuğumu da görmedin," dedi kız.

"Kaç para biriktirdin bakalım?" diye sordu ihtiyar.

"Sana ne?" dedi kız, onun omuzlarını ayaklarıyla dürtükleye-rek. "Benim işime bumunu sokma."

"Allah bilir çıkın yapıp şiltene dikmişsindir, zenci kocakarılar gibi," dedi ihtiyar. "Bankaya yatırman lazım paranı. Bu satış işi biter bitmez sana bankada bir hesap açtıracağım. Senle ben hariç hiç kimse hesabında kaç para olduğunu bilmeyecek."

Aşağıda buldozer yine çalışmaya başladı, ihtiyar sözünün gerisini getiremedi. Biraz bekledi, derken gürültü kesilince kendini tutamayıp planını açıkladı. "Evin önündeki arsayı bir benzinciye satıyorum," dedi. "Böylece benzin almak için yolun ta öbür ucuna gitmek zorunda kalmayacağız, kapıdan çıktık mı tamam."

Fortune'un çiftlik evi yolun yetmiş metre içersinde kalıyordu, o yetmiş metreyi satmaktı niyeti. Aslında ayrıkotlanyla kaplı bir tarlaydı ya, kızı "çimenliğimiz" diyerek hava atıyordu.

"Çimenliği mi diyorsun yani?" dedi Mary Fortune, bir an du-raladıktan sonra.

"EVET küçükhanım, üstüne bastın!" diyerek dizine bir şaplak indirdi ihtiyar.

Kızdan ses çıkmayınca dönüp baktı. Dikdörtgen küçücük saç çerçevesinin içinden kendi yüzüydü ona çevrilen, ama o anki bakışını değil, sinirlendiği anlardaki nemrutluğunu yansıtıyordu. "Bizim oyun yerimiz orası," dedi kız.

"Oynayabileceğiniz yığınla yer var," dedi ihtiyar, beklediği coşkun tepkinin gelmemesine içerleyerek.

"Yolun karşısındaki ormanı göremeyeceğiz o zaman," dedi kız.

İhtiyar şaşkın gözlerle süzdü onu. "Yolun karşısındaki orman mı dedin?" diye yineledi.

"Yani manzaramız kapanacak," dedi kız.

"Manzara mı dedin?" diye yineledi ihtiyar.

"Orman yani," dedi kız, "sundurmada otururken ormanı göremeyeceğiz."

"Sundurmada otururken mi?"

"Babam davarını orada otlatıyor!" dedi kız neden sonra. İhtiyar şaşkınlıktan kalakaldı bir an. Sonra öfkesi boşaldı. Hışımla ayağa fırlayarak motor kaputuna indirdi yumruğunu. "O zaman kendine başka bir otlak bulsun!"

"Şu yamacın dibine düşersen pişman olursun ama," dedi kız.

İhtiyar arabanın yan tarafına doğru geriledi, gözü çocuğun üstündeydi. "Onun davarını nerede otlatacağı benim umurumda mı sanki? Bir buzağının işime bumunu sokmasına izin vereceğimi mi sanıyorsun yoksa? O ahmağın davarını nerede otlatacağım umursadığımı mı sanıyorsun?"

Kızın kırmızı yüzü saçlarından dahakoyu bir renge bürünmüştü; ihtiyarın kendi yüzündeki anlamı bire bir yansıtıyordu şimdi. "Kim kardeşine ahmak derse, cehennem ateşini hak eder,"[1] dedi.

"Başkasını yargılama ki sen de yargılanmayasın!"** diye haykırdı ihtiyar. Onun yüzü mora daha yakındı. "Hele sen! Herifin canı çektiğinde seni dövmesine boyun eğiyorsun, sızlanmaktan, zıplayıp sıçramaktan başka bir şey gelmiyor elinden!"

"Bugüne kadar kimse el sürmedi bana, ne o ne başkası," dedi kız, her bir sözcüğü ifadeden tamamen yoksun bir tonda söylemeye özen göstererek. "Hiç kimse el sürmedi, sürseydi gebertirdim."

"O zaman demek karaya ak, geceye de gündüz diyorlarmış da bizim haberimiz yokmuş," diye patladı ihtiyar.

Buldozer aşağılardan geçti. Birbirlerine yanm metre uzaklıktaki yüzleri aynı anlatımda dondu gürültü kesilene kadar. Sonra ihtiyar, "Sen eve yürüyerek dön," dedi. "İzebel'i[2] aratmayan birini arabama almaya niyetim yok!"

"Benim de Babil'in orospusuyla aynı arabaya binmeye niyetim yok!" dedi kız, arabanın öbür kapısından indi, otlağa daldı.

"Orospu diye kadınlara denir!" diye bağırdı ihtiyar arkasından. "Bu kadarcık biliyorsun işte!" Kız dönüp ağzının payını vermeye kalkışmadı; onun küçümen, tıknaz bedeninin sarı beneklerle dolu tarladan ormana doğru yürüyüşünü izlerken duyduğu gurur, ihtiyarın içine yeni gölün yumuşacık gelgiti gibi yüklendi, Pitts'e karşı çıkmamaktaki inadı dışında; o inat ters bir akıntıydı sanki. Bu kıza kendisine diklendiği gibi Pitts'e de diklenmeyi öğretebilsey-di, herkesin gönlünde yatan o cesur, dediğinden şaşmayan kusursuz çocuk olacaktı; ne yazık ki kişiliği bu noktada tökezliyordu. Yalnızca bu bakımdan dedesine çekmemişti. Dönüp gölün öte kıyısındaki ormana baktı, beş yıla kalmaz bu ağaçların yerinde evler, mağazalar, otoparklar bitecek, bu başarıda en büyük pay da kendisinin olacaktı.

İhtiyar Fortune çocuğa cesareti göstererek öğretmek istiyordu, aynca kesin kararını da vermişti, dolayısıyla o öğlen sofrada evin önündeki arsayı, benzin istasyonu açacak Tilman adında birine satmak için görüşmelere başladığını söyledi.

Masanın öbür ucunda her zamanki gibi perişan bir halde oturan kızı, göğsünde kör bir bıçak yavaşça döndürülüyormuşçasına inildedi.

"Çimenliği diyorsun yani!" dedi ağlarcasına ve iskemlesinin arkalığına yığılarak, zar zor duyulur bir sesle, "Çimenliği diyor," diye tekrarladı.

Pittslerin öbür altı veledi avazları çıktığı kadar bağırıp sızlanmaya başladı: "Bizim oyun yerimizdi!", "Babacım, n'olur bırakma, engel ol!", "Yolu da göremeyeceğiz sonra!" ve benzeri zırvalar.

Mary Fortune ağzını bile açmadı. Sinsi bir şeyler tasarlıyormuşça-sına, katır inadıyla sustu. Pitts yemeğe aravermiş, önüne bakıyordu. Tabağı daha doluydu ama yumrukları tabağın iki kıyısında iki kara kaya parçası gibi kıpırtısızdı.

Gözü sofradaki çocukları teker teker taradı, birinde karar kılmak istercesine. Sonundadedesinin yanında oturan Mary Fortune' da durdu. "Bize sen yaptın bunu," diye homurdandı.

"Hayır, ben yapmadım," dedi kız ama sesi güvensizdi; ürkmüş hir çocuğun titrek sesiydi.

Pitts ayağa kalktı. "Hadi yürü bakalım," deyip kemerini çözerek odadan çıktı; kız ihtiyarın çaresiz bakışları karşısında iskemlesinden indi, onun peşinden seyirterek, nerdeyse koşarak gitti, habasının arkasındaki kamyonete bindi ve birlikte uzaklaştılar.

Bu ödleklik, ödlek kendisiymiş kadar etkilemişti Bay Fortune'u İçi bulanmıştı. "Masum bir çocuğu dövüyor," dedi sofranın öbür ucunda hâtâ takatsiz görünen kızına, "hiç kimse de onu durdurmak için p^mağını kıpırdatmıyor."

"Sanki sen kıpırdattın da!" diye mırıldandı oğlanlardan biri ve kurbağa korosundan bir homurtu yükseldi.

"Ben kalbinden hasta, ihtiyar bir adamım," dedi Bay Fortune. "Bir öküzle baş edecek gücüm yok."

"Senin aklını o çeldi," diyemırıldandı kızı, iskemleye dayalı başını ağır ağır sallayarak. "Zaten her istediğini yaptınyor sana."

"Bana hiçbir çocuk istediğini yaptıramaz!" diye kükredi ihtiyar. "Sen anne falan değilsin! Yüz karasısın sen! O tertemiz bir çocuk! Bir melek!" diye bağırdı var gücüyle; sesi çatlayınca ayaklarını sürüyerek odadan çıkmak zorunda kaldı.

İkindinin geri kalan bölümünü yatağında geçirdi. Çocuğun dayak yediğinden ne zaman emin olsa, yüreği göğüs boşluğuna tam sığmıyormuş gibi bir duyguya kapılırdı. Ama şimdi evin önünde bir benzin istasyonu görme karan büsbütün pekişmişti. Pitts'e inme inerse insindi, iyi olurdu. Eli ayağı bu yüzden tutmazsa hak ettiği cezayı bulmuş olur, çocuğa bir daha el kaldıramazdı.

Mary Fortune'un ona uzun süre ciddi ciddi dargın kaldığı görülmemişti; kızı o gün bir daha görmedi gerçi ama ertesi sabah uyandığında, göğsüne ata biner gibi oturmuş, çabucak kalkmasını buyuruyordu, yoksa betoniyeri kaçıracaklardı.

İnşaat alanına vardıklarında işçiler balıkçılık kulübünün temelini atıyorlardı; betoniyer çalışmaya başlamıştı bile. Bir sirk filini andırıyordu hem boyuyla hem rengiyle; ayakta dikilip yarım saat kadar onun işleyişini gözlediler. Saat on bir buçukta ihtiyarın Til-man'la sözü vardı, satışı görüşeceklerdi. İster istemez oradan ayrıldılar. İhtiyar nereye gideceğini söylemedi Mary Fortune'a, sadece biriyle buluşacağım dedi.

Tilman, Fortune arazisinin önünden geçen toprak yolun anayolla birleştiği kavşaktan sekiz kilometre ötede, yol üstünde bir ucuzlukçu, bir benzin istasyonu, bir hurda ardiyesi ve kullanılmış araba galerisiyle döndürüyordu çarkını. Yakında toprak yol asfaltlanacaktı, orada da benzer bir işyeri kurmayı düşündüğünden, iyi bir parsel kapma telaşındaydı. Uyanık bir girişimciydi. Bay For-tune'a göre, gelişime sadece ayak uydurmakla yetinmeyip onu vardığı noktada karşılamaya hazır beklemek adına hep azıcık önde koşanlar takımındandı. Anayolun iki yanına dizilmiş levhalarda, "Til-man'ın Yeri sekiz kilometre ötenizde," yazar, sonra bu rakam altı, dört ve ikiye iner, derken "Kavşağı döndünüz mü Tilman'ın Yeri'n-desiniz!" levhası belirir, yolun sonunda da ışıl ışıl kırmızı harflerle, "İşte Tilman'ın Yeri'ndesiniz Dostlar!" ibaresi görülürdü.

Yapının iki yanında hurda araba karoserleriyle dolu bir arsa uzanıyordu, birtüronulmaz arabahastalıkları koğuşu. Tilman bahçe süslemesinde kullanılan taştan yapılma turna, civciv heykelcikleriyle, çanaklar, saksılar, fınldaklarla vedans salonuna gelen müşterilerin keyfini kaçırmamak için yoldan uzak bir köşeye dizdiği irili ufaklı mezar taşlarıyla dünyalığını doğrultuyordu.

İşinin büyük bölümünü açık havada götürdüğünden dükkân pek pahalıya patlamamıştı. Tek göz, ahşap yapının arkasına dansa elverişli, teneke kaplı, ince uzun bir salon eklemişti, o kadar. Dans salonunun zencilere ve beyazlara ayrılmış bölmelerinin müzik ku-luları ayrıydı. Barbeküsü sayesinde müşterilere sandviç ve alkolsüz içecekler de sunuyordu.

Tilman'ın Yeri'ne yanaşırlarken ihtiyarın gözü yanındaki kollukta ayakları tortop olmuş, çenesini dizlerine dayamış kıza gitti. Acaba arsayı satacağı adamın adının Tilman olduğunu aklında tutmuş muydu?

Kız, "Neden yanaşıyorsun buraya?" diye sordu ansızın, düşmanın kokusunu almışçasına.

"Sana ne?" dedi ihtiyar. "Sen uslu uslu otur beni bekle, gelirken sana bir şey getiririm."

"Boşuna yorulma," dedi kız, "nasılsa döndüğünde burada olmayacağım."

"Güleyim bari!" dedi ihtiyar. "Buraya kadar geldiğine göre tek çaren beklemek." Sonra onunla daha fazla ilgilenmeden arabadan indi, Tilman'ın beklediği karanlık mağazaya girdi.

Yanın saat sonra döndüğünde kız arabada yoktu. Saklandı garanti, diye düşündü. Mağazanın çevresinden dolanmaya başladı, arka tarafa bir göz atacaktı. Dans salonunun iki bölmesinin kapılarından baktıktan sonramezar taşlarının kıyısından dolaştı. Arsadaki hurda arabaları görünce, kızın bu iki yüz arabanın herhangi birinin içine ya da arkasına gizlenmiş olabileceğini düşündü. Yine mağazanın ön tarafına çıktı. Mor renkli bir şey içen zenci bir oğlan yere çökmüş, sırtını terleyen buz makinesine dayamıştı.

"Küçük kız nereye gitti oğlum?" diye sordu oğlana.

"Ben küçük kız falan görmedim hiç," dedi oğlan.

İhtiyar cebini telaşla karıştırarak bir beş sentlik uzattı ona. "Sarı entarili, küçücük, güzel bir kız," dedi.

"Sana benzeyen şişko çocuğu soruyorsan, beyaz bir adamla gitti," dedi oğlan, "kamyonetle."

"Nasıl bir kamyonet, nasıl bir beyaz adam?" diye haykırdı ihtiyar.

"Yeşil bir kaptıkaçtıydı," dedi oğlan dudaklarını şapırdatarak, "baba dediği bir beyaz adamla. Nah şu yana doğru gittiler, çok oldu."

İhtiyar öfkeden titreyerek arabasına binip eve yollandı. Duyguları öfkeyle utanç arasında gidip geliyordu. Kız onu daha önce hiç böyle yüzüstü bırakmamıştı, hele Pitts uğruna, asla. Pitts ona kamyonete binmesini buyurmuş, o da korkudan binmişti muhtemelen. Gelgelelim bu sonuca varınca, öfkesi büsbütün kabardı. Bu çocuk neden Pitts'e kafa tutamıyordu, nesi vardı? Onuherbakım-dan bunca iyi eğitmişken, neden kişiliği bu noktada tökezliyordu? Gel de çık işin içinden.

Eve dönüp sundurmanın basamaklarını çıktığında kızı karşısında buldu; hamakta oturmuş, suratı bir karış, doğruca önüne, satışa çıkan tarlaya bakıyordu. Gözleri şiş, kızarıktı ama ihtiyar, bacaklarında kemer izi görmedi. Onun yanına, hamağa iliști. Niyeti azarlamaktı ya sesi kırık dökük çıktı, sevgilisinin gönlünü yeniden kazanmaya çalışan bir âşığın sesi gibi.

"Neden beni bırakıp gittin? Daha önce hiç yapmamıştın," dedi.

"Canım öyle istedi de ondan," dedi kız yine önüne bakarak.

"Senin canın istememiştir," dedi ihtiyar. "O zorlamıştır seni."

"Gideceğimi sana söylemiştim," dedi kız onun yüzüne bakmadan, sözcükleri ağır ağır vurgulayarak, "Hadi sen de çek git artık, rahat bırak beni." Şimdiye kadarki atışmalarında ihtiyarın hiç duymadığı bir kestirip atma tınısı vardı seste. Pembeli, sarılı, morlu öbek öbek yabani otlardan başka hiçbir şey görülmeyen çayıra, toprak yolun ötesindeki çam ormanının

üstü yeşilli, altı kopkoyu çizgisine dikmişti gözlerini. Çizginin ötesinde, uzaktaki ormanların gri-mavi sının seçiliyordu, ondan ötede de birkaç salkım saçak bulut dışında bomboş bir gökyüzü. Kız bu manzaraya ondan daha yakın bulduğu bir dostuna bakarcasına bakıyordu.

"Bu toprak benim mi, değil mi?" dedi ihtiyar. "Kendi toprağımı satmama neden bu kadar bozuluyorsun?"

"Orası çimenliğimiz de ondan," dedi kız. Birdenbire gözlerinden yaşlar fışkırmaya, bumu da çeşme gibi akmaya başladı, ama yüzü kaskatıydı ve dudağına inen damlaları hemen yalayarak yok ediyordu. "Yolun karşısını göremeyeceğiz o zaman," dedi.

İhtiyar orada görülecek hiçbir şey olmadığı yolundaki inancını tazelemek için bir daha baktı yolun karşı kıyısına. "Daha önce hiç böyle davranmamıştın," dedi şaşkınlıkla. "Orada ormandan haşka bir şey yok ki."

"İşte ormanı göremeyeceğiz," dedi kız, "aynca burası *çimenliğimiz*, babam da davannı burada otlatıyor."

Bu söz üstüne ayağa fırladı ihtiyar. "Sen," dedi, "bir Fortune' dan çok Pitts gibi davranıyorsun." Şimdiye kadar ona bu kadar kinci bir söz söylememişti, ağzından çıktığı anda pişman oldu ama aslında kendisi daha çok kınlmıştı. Dönüp eve girdi, yukan kata, odasına çıktı.

İkindi boyunca birkaç kere yatağından kalktı, penceresinden "çimenliğin" ötesine, kızın artık göremeyeceklerine üzüldüğü orman çizgisine baktı. Her keresinde aynı şeyi gördü. Orman işte -ne bir dağ görünüyor, ne bir çavlan, ne bir dikili fidan ya da çiçek, göz alabildiğine orman... İkindinin o saatinde güneş ışığı ağaçlarla öylesine iç içe geçmişti ki her çamın cılız gövdesi çınlçıplak ışıyordu. Çam altı üstü çamdır, dedi kendi kendine, çam görmek isteyen varsa iki adım yürüyüp çam görebilir buralarda. Yatağından kalkıp dışan her baktığında bu arsayı satmakla ne kadar akıllıca davrandığına inanıyordu gitgide. Pitts'in kırgınlığı hiç geçmeyecekti ama Mary Fortune'un gönlünü bir armağanla kazanabilirdi yeniden. Yetişkinlerin gözünde bir yol ya cennete giderdi ya cehenneme, oysa çocukların dikkatini çekecek, dağıtacak nice ufak tefek aynntı bulunurdu yoldaki molalarda.

Ormana bakmak üzere üçüncü kalkışında saat altıya geliyordu; ağaçlann cılız gövdeleri, arkalarında neredeyse gizlice batan güneşten fışkırmış kızıl bir ışıkta yüzüyordu sanki. İhtiyar bir süre bakakaldı, geleceğe giden yolun uğultularından uzakta, daha önce de içinden çıkamadığı bir bulmacanın, kadim bir gizin tam ortasında kıstırılmışçasına. O sırada ormanın derinlerinde birinin yaralandığı, ağaçların o yüzden kandayüzdüğü gibi bir sanrıyaka-pıldı. Biraz sonra bu tatsız görüntü Pitts'in kamyonetinin pencerenin altına gıcırtıyla yanaşmasıyla silindi. Yatağına dönüp gözlerini yumdu, kapalı gözkapaklarının ardında, kapkara bir ormandan cehennem zebanilerini andıran kızıl ağaç gövdeleri yükseldi.

Akşam yemeğinde Mary Fortune dahil hiç kimse tek söz etmedi ona. Yemeğini çarçabuk yiyip odasına döndü, bütün geceyi yakınlarında Tilman'ınki gibi bir işletmenin kurulmasının sağlayacağı ayrıcalıklar üstüne düşünerek geçirdi. Benzin için yol kat etmek gerekmeyecekti. Ekmek alacaklarsa, tek yapacakları ön kapıdan çıkıp Tilman'ın arka kapısından girivermekti. Tilman'a süt satabilirlerdi. Sevimli bir herifti Tilman. Ardından başka girişimcileri de sürükleyecekti. Yakında yol asfaltlanacaktı. Memleketin dört bir yanından kopup gelenler Tilman'da bir mola vereceklerdi. Kızı Tilman'a üstünlük taslıyorsa, bumunu azıcık sürtmesi hiç de kötü olmazdı. Bütün insanlar özgür ve eşit doğmuşlardı. Bu tümce kafasında yankılanınca yurtseverlik duygusu ağır bastı ve fark etti ki arsayı satmak, geleceği güvenceye almak onun göreviydi. Pencereden yolun karşı kıyısındaki ormana vuran ay ışığına baktı, bir süre çekirgelerle ağaç kurbağalarının seslerine kulak verdi, o uğultunun altından gelecekteki Fortune kasabasının nabzının attığını duyabiliyordu.

Yattığında, ertesi gün her zamanki gibi ince saçlarla çerçeveli küçük kırmızı bir aynayla göz göze geleceğinden hiç kuşkusu yoktu. Çocuk bu arada satışı falan hepten unuturdu, kahvaltıdan sonra birlikte arabayla kente iner, adliyeden gerekli belgeleri alırlardı. Dönerken Tilman'da durup işi bağlardı.

Sabah uyandığında gözlerini bomboş tavana açtı. Doğrulup bakındı ama kız odada değildi. Yatağın kenarından sarkıp altına baktı; orada da değildi. Kalktı, giyinip dışarı çıktı. Kız ön sundurmadaki hamakta oturmuş, tıpkı dünkü gibi boş boş çimenliğin ötesindeki ormana bakıyordu. İhtiyarın siniri tepesine çıktı. Küçük kızı ayaklandığı günden bu yana her sabah ya

yatağında ya da yatağının altında görmeye alışmıştı. Ama belli ki kız bu sabah ormanı seyretmeyi yeğlemişti. Şimdilik aksiliğini görmezden gelmeye karar verdi. Onun hırsının geçmesini bekleyecekti konuşmadan önce. Yanınahamağa oturdu; kızormanabakmayı sürdürüyordu. "Ben de, senle birlikte kente gidip yeni açılan mağazadaki teknelere bir göz atalım diyordum," dedi.

Kız başını çevirmedi ama yüksek sesle ve kuşkulu bir tonda, "Başka ne işin var orada?" diye sordu.

"Başka işim yok," dedi ihtiyar.

Kız biraz duraladıktan sonra, "O kadarcıksa gelirim," dedi yüzüne bakmadan.

"Hadi öyleyse pabuçlannı giy," dedi ihtiyar. "Kente çıplak ayaklı bir kadınla gidecek halim yok!" Kız bu şakaya gülmedi bile.

Hava da onun kadar kayıtsızdı. Yağmur ne yağacak ne yağmayacak gibiydi. Gök tatsız bir bozluktaydı, güneş çıkmaya üşen-mişti. Kente giderlerken kız önüne uzattığı hantal, kahverengi pabuçlu ayaklarından gözünü ayırmadı yol boyunca. İhtiyar daha önce de ara sıra onu ayaklarıyla konuşurken yakalamıştı, şimdi de sessizce ayaklarıyla konuşuyordu anlaşılan. Ara sıra dudakları oynasa da tek söz söylemiyor, onun bütün söylediklerini duymazdan geliyordu. İhtiyar çocuğun gönlünü almanın pahalıya patlayacağını anladı, en iyisi ona bir sandal armağan etmekti - zaten kendisi de bir sandal almak istiyordu. Toprağı sular basalı beri sandaldan sık sık söz eder olmuştu kız. Önce tekne satan mağazaya gittiler. Kapıdan girerlerken ihtiyar, "Fakir fukaraya satacak yatlarınız var mı bakalım?" diye takıldı tezgâhtara.

"Hepsi fakir fukara için zaten," dedi tezgahtar. "Bir tanesini alsan cebin delinir, fukara olsun!" Sarı gömlekle mavi pantolon giymiş iriyan bir delikanlıydı, hazırcevaptı. Bir süre birbirlerine karşılıklı laf yetiştirip şakalaştılar. Bay Fortune yüzü artık gülüyor mu diye Mary Fortune'a göz attı. Kız motoru kıçtan takmabir sandalın ötesindeki duvara bakıyordu boş gözlerle.

"Küçükhanım sandallarla ilgilenmiyor mu?" diye sordu tezgâhtar.

Kız dönüp çıktı mağazadan, kaldırımın kıyısındaki arabaya bindi. İhtiyar arkasından şaşkınlıkla baktı. Bu kadar zeki bir çocuğun, basit bir tarla satışı yüzünden bu kadar saçma sapan davranması aklına sığmıyordu. "Hasta falan olacak herhalde," dedi. "Yine geliriz," diye ekleyerek arabaya döndü.

"Hadi gidip birer külah dondurma alalım," dedi kızı kaygıyla süzerek.

"Ben dondurma falan istemiyorum," dedi kız.

İhtiyar aslında adliyeye gidecekti ama ona belli etmek istemiyordu. "Ben işimi görürken ucuzcuyu dolaşmaya ne dersin?" diye sordu. "Bir şey alırsın diye bir çeyreklik attım cebime."

"Benim ucuzcuda işim yok," dedi kız. "Senin çeyrekliğine de elimi sürmem."

Kızın ilgisini sandal bile çekmemişken çeyrekliğin çekeceğini umacak kadar budala olduğu için kendi kendine içerledi. "Neyin var ablacık?" dedi yumuşak bir sesle. "Hasta mısın yoksa?"

Kız döndü, gözlerini onun gözlerinin içine dikerek yoğun, ağır-kanlı bir hırçınlıkla, "Çimenlik yüzünden dedim ya," dedi. "Babam davarını otlatıyor. Ormanı göremeyeceğiz."

İhtiyar öflcesini o âna kadar elinden geldiğince bastırmıştı. "Ama o seni dövüyor!" diye patladı. "Sen de kalkmış onun davarını nerede otlatacağına üzülüyorsun!"

"Bugüne kadar beni kimse dövmedi," dedi kız, "dövseydi ge-bertirdim."

Kişi yetmiş dokuzuna varmışsa, dokuz yaşındaki bir çocuğun kendisini ezmesine izin veremez. İhtiyarın yüzü çocuğunki kadar kararlı bir havaya büründü birden. "Sen bir Fortune musun yoksa Pitts mi? Kararını ver!" diye bağırdı.

Kız kesinliği tartışılmaz, yüksek, cengâver bir sesle, "Ben Mary-Fortune-Pitts'im," dedi.

"Bense," diye bağırdı ihtiyar, "SAFKAN Fortune'um."

Kızın buna karşı söyleyebileceği hiçbir şey yoktu, yüzünden belliydi. Bir anlığına tam bir bozuma uğramış göründü; ihtiyar bu bakıştaki Pitts'liği apaçık okuyunca sarsıldı. Pittslere özgü o budalaca saflık akıyordu çocuğun yüzünden, o bakış kendi yüzüne bulaşmış gibi oldu. Tiksintiyle çevirdi başını, arabayı geri geri çıkarıp doğru adliyeye sürdü.

Adliye, çimenlerinin çoğu ezilmiş bir alanın ortasında kırmızı-beyazcepheli bir yapıydı. İhtiyar yapının tam önüne yanaştı. "Buradan bir yere kımıldama," komutunu verdikten sonra indi, kapıyı hızla çarptı.

Tapu senedini alıp satış evrakını tamamlamak yarım saat sürdü, arabaya döndüğünde kız arka koltuğun köşesine büzülmüştü. Görebildiği kadarıyla yüzünde, kötü bir şeyler olacağını sezmiş ve kendi içine kapanmış gibi bir ifade vardı. Gök de kararmıştı, kasırga öncesinin yapışkan sıcağı çökmüştü havaya.

"Kasırga patlamadan yola koyulalım en iyisi," dedi ihtiyar. "Yolda bir yere daha uğrayacağım da," diye ekledi kışkırtırcasına, ama arabasında küçük bir ceset taşıyor olsa şimdiden farklı bir tepki almazdı.

Tilman'ın Yeri'ne giderken satış kararını haklı kılan nedenleri bir kez daha gözden geçirdi, bir tek aksaklık bile bulamadı. Kızın bu küskün hali geçse de kendisinin ona duyduğu küskünlük asla geçmeyecekti, bir daha özür dilemeden yanına yaklaşamayacaktı çocuk; sandal konusu da kapanmıştı. Yavaş yavaş, onunla baş edememesini, baştan beri yumuşak davranmasına bağlamaya başladı. Fazla yüz vermişti. Bu düşüncelere öylesine dalıp gitmişti ki Til-man'ın Yeri'ne kaç kilometre kaldığını gösteren levhaları görmedi bile, sonuncusu "İşte Tilman'ın Yeri'ndesiniz Dostlar!" diye gözlerini alana kadar. Tentenin altına yanaştı.

Mary Fortune'un yüzüne bile bakmadan arabadan indi; Tilman' ın konservelerin dizili durduğu üç bölümlü rafların birinin önünde tezgâha yaslanıp kendisini beklediği karanlık mağazaya girdi.

Tez davranan, az konuşan bir adamdı Tilman. Her zaman kollarını tezgâhtakavuştururdu otururken, küçük kafasıyla yılansı kavisler çizerek.

Yüzü sivri ucu aşağı bakan bir üçgen biçimindeydi, kafatasına adeta çilden bir takke geçirilmişti. Yeşil gözleri kısıktı, dili hep aralıkduran ağzından birkarış sarkardı. Çek defteri yanındaydı, hemen işe oturdular. Tilman'ın tapuya göz attıktan sonra satış senedini imzalaması uzun sürmedi. Sonra Bay Fortune'a geldi imzalama sırası, tezgâhın üstünden uzanıp el sıkıştılar.

Bay Fortune Tilman'ın elini sıkarken müthiş bir iç rahatlığı duydu. Konu kapanmıştı artık, ne çocukla boğuşacaktı ne de kendisiyle. İlkelerine uygun davrandığına inanıyordu, geleceği garantilemişti.

Elleri tam birbirinden çözülecekken, Tilman'ın yüzü bir anda değişime uğradı, biri alttan ayaklarını yakalayıp çekmiş gibi ansızın kayboldu tezgâhın altında. Ayaktayken tam arkasında duran konserve kutularına bir şişe çarptı. İhtiyar telaşla döndü. Kapıda Mary Fortune kıpkırmızı yüzü, yırtıcı bakışlarıyla bir şişe daha fırlatmaya hazırlanıyordu. İhtiyar eğilip korunmaya çalışırken ikinci şişe arkasındaki tezgâhta patladı, kız yeni bir şişe kaptı kasadan...

İhtiyar hemen atıldı ama kız anlaşılmaz bir şeyler bağırıp çağırarak, önüne gelen her şeyi fırlatarak öbür uca kaçtı. İhtiyar bir daha atıldı, eteğine yapışarak geri çekti onu, mağazadan çıkardı. Sonra sımsıkı yakaladı, tepinen, inleyen ama kucağına alır almaz nedense kendini bırakan küçük bedeni az ötedeki arabaya taşıdı. Kapıyı açıp onu içeri tıkmayı başardı. Öbür kapıya koşup arabaya atladı, son hızla uzaklaştı oradan.

Kalbi arabanın boyutlarına varmıştı sanki; onu daha önce hiç görmediği bir hızla kaçınılmaz bir noktaya götürüyordu. İlk beş dakika hiçbir şey düşünmedi, yalnızca kendi hıncından hız alıyormuşçasına bastı gaza. Sonra düşünme yetisi yavaş yavaş geri geldi. Mary Fortune koltuğun ucunda tortop olmuş, bumunu çekiyor, iç geçiriyordu.

Hayatı boyunca böyle davranan bir çocuk görmemişti. Ne öz çocukları ne de başkasınınkiler onun karşısında böyle davranmayı göze alabilmişlerdi, hele kendi eğittiği, dokuz yıldır baş dostu saydığı bu çocuğun, yüzünü kara çıkartacağı bir an geçmemişti aklından. Tokat bile atmadığı bu çocuğun!

Sonra, uzun süre ertelenmiş bir sezginin aniden gelip çatmasıyla yanlışın kendinde olduğunu kavradı.

Kızın Pitts'e saygı duymasının nedeni, haksız yere de olsa onu dövmesiydi; şimdi kendisi -haklıyken- onu dövmediği takdirde, kız bir gün serkeşliğe vurursa kendisinden başka kimseyi suçlayamazdı. Kaçınılmaz an gelmişti işte, artık onu dövmekten başka çaresi yoktu; otoyoldan eve sapan toprak yola kıvrılırken, bu dayaktan sonra bir daha elini bir şişeye uzatsın da görelim, dedi içinden.

Çamurlu yolda arabayı hızla sürerek kendi arazisinin sınırına geldi, sonra arabasının ancak geçebildiği, daracık bir yan yola saptı, sekiz yüz metre kadar yol aldı ormanda, bata çıka. Arabayı tam Pitts'in kızı kırbaçladığını gördüğü noktada durdurdu. Yol iki arabanın sığacağı ya da bir arabanın dönüş yapacağı kadar genişliyordu orada. Pas kırmızısı, kel, çirkin bir açıklıktı; ince uzun çamlar, sanki olup biteceklere tanık olmak üzere kuşatmışlardı açıklığın çevresini. Çamur zeminde birkaç taş göze çarpıyordu.

"İn," dedi ihtiyar, uzanıp onun kapısını açarak.

Kız yüzüne bakmadan, nereye gideceklerini sormadan indi, ihtiyar da kendi kapısından inip arabanın önüne yürüdü.

"Seni kırbaçlayacağım!" dedi ihtiyar, sesi fazla yüksek, çınıl-tılı çıkmıştı, titrek tınısı çamların tepesinde daldan dala aktarılmıştı sanki. Kızı kırbaçlarken sağanağa yakalanmak istemediğinden, "Çabuk ol bakalım, ağacın önündeki yerini al," diyerek kemerini çözmeye davrandı.

İhtiyarın kafasından geçenler, önce bir sis tabakasını yarmak zorundaymışçasına ağır ağır belirginleşiyordu kızın kafasında. Yerinden kıpırdamadı ama yüzündeki şaşkınlık durulmaya başlamıştı. Daha birkaç saniye önce allak bullak olan yüzü bütün belirsizliklerden arındı tek tek, kararlılığın yavaşça ötesine geçip kesinliğe kavuştu. "Bugüne kadar kimse beni dövmedi," dedi, "kalkışan olursa da gebertirim."

"Zırvaya kamım tok," diyen ihtiyar onun üstüne yürüdü. Dizleri bel veriyordu, öne mi arkaya mı gideceklerine karar verememişler gibi.

Kız tam bir adım geriledi, gözlerini ihtiyarın üzerinden ayırmadan gözlüğünü çıkardı, yerini alması söylenen ağacın dibindeki küçük bir

kayanın arkasına attı. "Gözlüğünü çıkar!" dedi ihtiyara.

"Bana emir vermeye kalkışma!" diye çıkıştı ihtiyar, aynı anda kemerini acemice onun ayak bileklerine indirdi.

Kız o kadar ani saldırıya geçmişti ki ihtiyar ilk darbeyi nereden -üstüne çöken gövdenin ağırlığından mı, böğrüne inen tekmelerden mi, göğsüne yağan yumruklardan mı- aldığını kestiremedi. Kemerini rasgele savurdu havaya, yalnızca kızı neresinden kavrayacağını kararlaştırıncaya kadar onu üstünden atmak amacıyla.

"Bırakk!" diye bağırdı. "Bırakk dedim sana!" Ama kız her yerden birden çullanıyordu üstüne, dört yanını tutmuştu sarıki. Sanki bir tek çocuğun değil de, hepsi küt ökçeli, kahverengi hantal okul pabuçları giymiş, taş gibi yumruklarını sallayan bir cin tayfasının saldırısına uğramıştı. Gözlüğü yana uçtu.

"Sana gözlüğünü çıkar demiştim!" dedi kız saldırıya ara vermeden.

İhtiyar dizini tutarak tek ayak üstünde zıplamaya başladı; midesine yumruklar indi peş peşe. Kızın asıldığı omzunun tam altına beş pençenin saplandığını duydu acıyla; bu arada çocuğun ayakları, dizlerini tekmeliyordu boyuna, boşta kalan eli de göğsüne yumruklar indiriyordu. Tam o sırada onun yüzünü gördü, tam karşısındaydı, dişlerini çıkarmıştı; kız onun çenesini ısırırken ihtiyar boğa gibi böğürdü. Kendi yüzünün değişik açılardan ısırmak üzere üstüne geldiğini görür gibi oldu ama midesine, kasığına inen yumruklardan baş alamadı. Ansızın kendini yere atıp ateşe verilmiş biri gibi debelenmeye başladı. Kız göz açıp kapayana kadar üstündeydi, onunla birlikte debeleniyor, tekmeler savuruyor, artık boşta

kalan iki eliyle de göğsüne yumruklar indiriyordu.

"Ben ihtiyar bir adamım," dedi iniltili bir sesle. "Yakamı bırak!" Gelgelelim kız ara vermedi. Yine çenesine saldırdı.

"Dur yapma!" diye inledi ihtiyar. "Ben senin dedenim!"

Çocuk durdu, yüzü tam üstündeydi. Uçuk renk göz, tıpatıp benzeri olan öbür uçuk renk göze dikildi. "Yeter mi, pes ettin mi?" diye sordu kız.

İhtiyar kendi imgesine doğru kaldırdı bakışlarını. Zafer doluydu imge, düşmancaydı. "Dayağını yedin işte," diyordu, "ben dövdüm seni." Sonra da her sözcüğün altını çizerek, "Ben SAFKAN Pitts' im," diye ekledi.

Bu arada kızın kıskacı gevşemişti, ihtiyar hemen onun boğazına sarıldı. İçine birdenbire dolan güçle, devrilip üste çıkmayı, kendisine Pitts deme küstahlığını gösteren imgesine yukardan bakmayı, konumunu değiştirmeyi başardı. Kızın boynunda kenetli parmaklarını gevşetmeden onun başını kaldırıp tam alttaki kayaya çarptı. Sonra iki kere daha çarptı. Sonra da gözleri hafifçe geriye kaykılan, kendisine en ufak bir ilgi kırıntısı göstermeyen yüze bakarak, "Benim kanımda zırnık Pitts'lik yoktur," dedi.

Kendi yenik düşmüş imgesine uzun uzun baktı; sesi soluğu çıkmasa da hiçbir pişmanlık taşımıyordu. Gözlergeriye kaymış, ona yönelmeyen bir bakışta donmuştu. "Bu sanaders olsun," dedi kuşkulu bir sesle.

Yediği tekmelerden sızlayan titrek bacaklarının üstünde doğrulmayı, iki-üç adım atmayı başardı, ama arabadayken başlayan yürek şişmesi artıyordu. Dönüp uzun uzun, başı kayada duran kıpırtısız bedeni gözledi.

Sonra sırtüstü yere yığıldı, çıplak çam gövdelerine bir bir baktıktan sonra tepelerine kaydırdı gözlerini çaresizlik içinde, kalbi bir kere daha kasıldı, şişti; o kadar hızlı şişmişti ki, ihtiyar onun ardı sıra ormana sürükleniyormuş, şu iğrenç çamlarla birlikte göle doğru kıyasıya bir koşu tutturmuş gibi hissetti. Orada küçük bir açıklık vardı mutlaka, kaçıp ormanları geride bırakacağı küçük bir yer. Şimdiden görebiliyordu, beyaz göğün suya yansıdığı küçük bir açıklık. Oraya doğru koştukça açıklık büyüdü, derken bütün göl, çırpıntılı pas rengi dalgalarıyla, olanca görkemiyle açıldı önünde, ayaklarının dibine kadar geldi. Ansızın yüzme bilmediğini, sandalı da almadığını anımsadı. Her iki yanındaki cılız ağaçların ne idüğü belirsiz karanlık saflar oluşturarak suyun üstünde yürüyüşe geçişlerini, ötelerde yitip gidişlerini gördü. Yardım isteyebileceği birini arandı umutsuzlukla ama kenara çekilmiş, durduğu yerde balçıkla beslenen o sarı canavar dışında hiçbir şey yoktu etrafta.

KALICI ÜRPERTİ

ASBURY'NİN treni annesinin onu karşılamak üzere beklediği noktanın tam önünde inmesini sağlayacak şekilde durdu. Aşağıya doğru baktığında annesinin ince, gözlüklü yüzü geniş bir gülümsemeyle parıldıyordu, ancak bu gülümseme oğlunu biletçinin arkasında inmeye hazırlanırken fark ettiği anda siliniverdi. Gülümseme öylesine hızlı yok olmuş, yerine öylesine derin bir şok ifadesi yerleşmişti ki Asbury ilk defa gerçekten olduğu kadar hasta göründüğünü anladı. Gökyüzü ürperti veren bir griye boyanmıştı; irkiltici bir beyaz-altın renge bürünmüş güneş, doğudan gelen acayip bir hükümdar gibi Timberboro'yu kuşatan kara ormanların ardından yükseliyor, tek katlı tuğla ve ahşap kulübelerden oluşan yekpare sıranın üzerine tuhaf bir ışık düşürüyordu. Asbury görkemli bir dönüşüme tanıklık etmek üzereymiş, sanki düz çatılar her an bilmediği bir tanrıya adanmış egzotik bir tapınağın göğe yükselen kulelerine dönüşebilirmiş gibi hissetti. Ancak bu hayal sadece bir an sürdü ve dikkati tekrar annesine yöneldi.

Ufak bir çığlık koyuvermişti kadıncağız; şaşkınlıkla donakalmış gibiydi. Annesinin ölümü yüzünde hemen görmüş olması As-bury'yi memnun etmişti. Annesi altmış yaşında hakikatle tanışmak üzereydi ve Asbury, eğer bu deneyim onu öldürmezse, olgunlaşma sürecine katkıda bulunur diye düşündü. Trenden inip annesiyle se-lamlaştı.

"Pek iyi görünmüyorsun," dedi annesi ve onu uzun, muayene eden bir bakışla süzdü.

"Canım konuşmak istemiyor," dedi Asbury hemen. "Yolculuğum kötü geçti."

Bayan Fox oğlunun sol gözünün kanlanmış olduğunu fark etti. Yüzü şişmişti, benzi solgundu ve yirmi beş yaşında bir gence göre saçları feci derecede dökülmüştü. Başının tepesindeki henüz dökülmemiş ince kızıl perçem sivrilerek bumunu daha uzun gösterecek şekilde alnına düşüyor ve yüzüne, annesiyle konuşurken sesinin taşıdığı tona uygun, asabi bir ifade kazandırıyordu. "Oralarda hava soğuktu herhalde," dedi kadın. "Neden paltonu çıkarmıyorsun? Burası soğuk değil."

"Bana havanın kaç derece olduğunu söylemene gerek yok!" dedi Asbury tiz bir sesle. "Paltomu ne zaman çıkarmak isteyeceğimi bilecek yaştayım!"Tren arkasında sessizce kayarak uzaklaştı ve yıkık dökük dükkânların oluşturduğu ikiz bina sırası ortaya çıktı. Ormanın içine doğru kaybolan alüminyum lekenin ardından baktı Asbury. Daha büyük bir dünyayla olan son bağlantısının sonsuza dek kaybolduğunu hissetti. Sonra suratsız bir ifadeyle, bir anlığına bile olsa bu çökmekte olan taşra kavşağında hayali bir tapınak görmeye kalkıştığı için kendisine sinirlenerek annesine döndü. Ölüm düşüncesine tamamen alışmıştı, ama *burada* ölme düşüncesine değil.

Neredeyse dört aydırsonun yaklaşmakta olduğunu hissediyordu. Dondurucu apartman dairesinde yalnız başına, aralarına üç kat *New York Times* istiflediği iki battaniyesinin ve paltosunun altına kıvrılmış haldeyken bir gece bir ürperme gelmiş, ardından da çarşafları sırılsıklam eden ve gerçek vaziyeti hakkında kafasında herhangi bir şüphe bırakmayan şiddetli bir terleme baş göstermişti. Bu olaydan önce de bir süredir gücünün yavaş yavaş azaldığını hissediyor, belli belirsiz, sürekli olmayan ağrılar ve başağrıları çekiyordu. Kitapçıdaki yarım günlük işini o kadar sık aksatmıştı ki sonunda kovulmuştu. O zamandan beri birikmiş parasıyla yaşıyordu, o da kıtı kıtına; her gün biraz daha azalan bu para, evle arasında duran tek şeydi. Şimdiyse aralarında hiçbir şey yoktu. Dönmüştü.

"Araba nerede?" diye homurdandı.

"Şurada ileride," dedi annesi. "Kız kardeşin de arka koltukta uyuyor; bu kadar erken saatte tek başıma buraya gelmeyi sevmiyorum da... Onu uyandırmaya gerek yok."

"Bence de," dedi Asbury, "uyuyan yılanın kuyruğuna basılmaz." İki şişkin bavulunu kaldırıp yolun karşısına geçmeye koyuldu.

Bavullar Asbury'ye fazla ağır gelmişti, arabaya vardıklarında annesi onun halsiz düştüğünü gördü. Daha önce eve hiç iki bavulla dönmemişti. Evden ilk ayrılıp üniversiteye gittiği zamandan beri her seferinde, yüzünde tamı tamına on dört günlük bir ziyarete dayanmaya kendini hazırladığını anlatan ruhsuz, kabullenmiş bir ifade, iki hafta kalmak için gerekenlerden başka hiçbir şey getirmemişti yanında. "Her zamankinden fazla eşya getirmişsin," dedi annesi, ama Asbury cevap vermedi.

Arabanın kapısını açıp iki çantayı kardeşinin kıvrılmış ayaklarının yanına yükledi; önce Kız İzci ayakkabıları geçirilmiş ayaklara, sonra kız kardeşinin geri kalanına, gördüğü şeyi tanıyan ve ondan tiksinen birinin ifadesiyle baktı. Kız kardeşi siyah bir döpiyese tıkıştırmıştı kendini, başına da kenarından metal bigudiler taşan beyaz bir bez bağlamıştı. Gözleri kapalı, ağzı açıktı. Aynı yüz hatlarına sahiptiler ama kız kardeşinin yüzü onunkinden daha genişti. Kız kardeşi ondan sekiz yaş büyüktü ve bölge ilkokulunun müdi-resiydi. Asbury onu uyandırmamak için kapıyı yavaşça kapattı, arabanın öteki tarafına geçip ön koltuğa binip gözlerini yumdu. Annesi arabayı geri vitese alıp yola indikten birkaç dakika sonra otoyola saptıklarını hissetti Asbury. Sonra gözlerini açtı. Yol sarı andız otlarıyla kaplı uçsuz bucaksız iki tarla arasında uzanıyordu.

"Sence Timberboro gelişmiş mi?" diye sordu annesi. Bu soruyu her zaman sorardı ve ciddiydi.

"Hâlâ yerinde duruyor işte, değil mi?" dedi Asbury, sevimsiz bir sesle.

"İki dükkân yeni vitrin yaptırdı," dedi annesi. Sonra ani bir coşkuyla, "Eve gelmekle iyi ettin, burada iyi bir doktora görünebilirsin!" diye ekledi. "Seni bugün öğleden sonra Doktor Block'a götüreyim."

"Doktor Block'a gitmeyeceğim," dedi Asbury sesinin titremesini bastırmaya çalışarak. "Ne bugün öğleden sonra ne de sonra. Doktora gitmek istesem, etrafta iyi doktorlar varken orada gitmez miydim sanıyorsun? New York'ta daha iyi doktorlar olduğunu bilmiyor musun?"

"Ama Doktor Block seninle özel olarak ilgilenir," dedi annesi. "Oradaki doktorların hiçbiri seninle özel olarak ilgilenmez."

"Onun benimleözel olarak ilgilenmesini istemiyorum." Bir dakika kadar sonra da bulanık görünen morumsu bir tarlaya bakarak, "Benim derdim Block'u çok aşar," diye ekledi; sesi çatlayıp neredeyse bir hıçkırığa dönüşmüştü.

Her şeyi, hem şimdiye kadar olanları hem de kalan birkaç haftasını, arkadaşı Goetz'in tavsiye ettiği üzere bir yanılsama olarak görmeyi başaramıyordu Asbury. Goetz ölümün önemsiz bir şey olduğuna emindi.

Yüzü sürekli bir şeylere içerlemesinin etkisiyle daima mor beneklerle kaplı olan Goetz, Japonya'da altı ay geçirdikten sonra her zamanki kadar pis ama Buda'nın ta kendisi kadar mülayim bir halde geri dönmüştü. Asbury'nin sonunun yaklaştığı haberini sakin bir kayıtsızlıkla karşılamıştı Goetz. Şu veya bu eserden alıntı yaparak, "Bodhisattva sonsuz sayıda canlının nirvanaya ulaşmasına rehberlik eder, ama aslında ne rehberlik edecek Bodhisattva ne de rehberlik edilecek canlı vardır," demişti. Ama yine de Asbury'nin selametini biraz düşündüğünden olsa gerek, dört buçuk dolar ödeyerek onuVedanta üzerine bir konuşmaya götürmüştü. Gerçi neticede parası boşa gitmişti. Goetz platformdaki esmer küçük adamı büyülenmiş bir halde dinlerken, Asbury'nin sıkılmış bakışları izleyiciler arasında gezinmişti. Bakışları sari kuşanmış kızların başlarının üzerinden geçip Japon bir gencin, fesli mavi-siyah bir adamın ve sekretere benzeyen bazı kızların etrafında dolanmış, nihayet sıranın sonundaki zayıf, gözlüklü, siyahlar giymiş bir adamda, bir rahipte durmuştu. Rahibin yüzünde kibar ama kati surette sınırlı bir ilgi sergileyen bir ifade vardı. Asbury rahibin suskun, kendini üstün gören ifadesinde hemen kendi hislerini tanımıştı. Konuşma bittikten sonra birkaç öğrenci Goetz'in dairesinde buluşmuştu, aralarında rahip de vardı ama orada da aynı şekilde ağırbaşlıydı. Asbury'nin yaklaşan ölümüyle ilgili tartışmayı belirgin bir kibarlıkla dinlemiş ama fazla bir şey söylememişti. Sari kuşanmış bir kız kendini gerçekleştirmenin mümkün olmadığını, çünkü bunun kurtuluş anlamına geleceğini, halbuki bu kelimenin anlamsız olduğunu belirtmişti. "Kurtuluş," diye alıntıla-mıştı Goetz, "basit bir önyargının yok edilmesidir, kimse için kurtuluş yoktur."

"Peki sizin bu konudaki fikriniz ne?" diye sormuştu Asbury, diğerlerinin başları üzerinden rahibin vakur gülümsemesine aynı şekilde karşılık vererek. Bu gülümsemenin kenarları buz gibi bir berraklığa dokunuyordu sanki.

"Yeni İnsan gerçekten de mümkün," demişti rahip. "Ama şüphesiz," diye eklemişti duygusuz bir sesle, "Teslisin Üçüncü Unsurunun yardımıyla."

"Saçmalık!" demişti sarili kız, ama yüzünde hafifbir eğlenme ifadesi beliren rahip gülümsemesini kızın üzerinde gezdirmekle yetinmişti.

Gitmek için ayağa kalktığında üzerine adını -Ignatius Vogle, S. J.- ve adresini yazmış olduğu küçük bir kartı sessizce Asbury' ye uzatmıştı rahip.

Belki de, diye düşündü Asbury şimdi, kullanmalıydı o kartı, çünkü rahip ona bu dünyayı bilen, ölümünün eşsiz trajedisini anlayabilecek biri olarak cazip geliyordu. Anlamı etraflarındaki dırdırcı kalabalığı fazlasıyla aşan bir ölümdü As-bury'ninki. Ve tabii Block'u da fazlasıyla aşıyordu. "Benim derdim," diye tekrar etti, "Block'u çok aşıyor."

Annesi Asbury'nin ne demek istediğini hemen anlamıştı: Sinir buhranı geçireceğini ima ediyordu. Kadın tek bir kelime yorumda bulunmadı. Başına bunun geleceğini ben de söyleyebilirdim demedi. İnsan bir kez zeki olduğuna kanaat getirdi mi -gerçekten öyle bile olsa- başkalarının söyleyeceği hiçbir şey olayların aslını görmesini sağlayamaz. Asbury'ye gelince, onun derdi zeki olmasının üstüne bir de sanatçı yaradılışa sahip olmasıydı. Annesi bunun nereden geldiğini kestiremiyordu, çünkü avukat, işadamı, çiftçi ve politikacı karışımı olan babasının ayaklan yere kesinlikle sağlam basardı; kendi ayaklan için de şüphesiz aynısını söylemek mümkündü. Kocasının ölümünden sonra iki çocuğunun da üniversiteyi bitirmelerini, hatta fazlasını sağlamıştı; ama bir yandan da eğitimde ilerledikçe beceriklilikte gerilediklerini gözlemlemişti. Babalan tek odalı bir okulda ancak sekizinci sınıfa kadar okumuştu ama elinden her şey gelirdi.

Annesi Asbury'ye kendisine neyin iyi geleceğini söyleyebilirdi. Ona, "Güneşe çıksan veya bir ay süthanede çalışsan bambaşka bir insan olursun!" diyebilirdi ama önerisinin nasıl karşılanacağını gayet iyi biliyordu. Süthanede ayak bağı olurdu ama yine de oğlu istese orada çalışmasına izin verirdi. Geçen yıl eve geldiğinde, tiyatro oyununu yazarken süthanede çalışmasına izin vermişti. O zaman zenciler hakkında bir oyun yazıyordu (bir insan zenciler hakkında neden oyun yazar, kadının aklı almıyordu) ve süthanede onlarla beraber çalışıp nelerle ilgilendiklerini öğrenmek istediğini söylemişti. Onların ilgi alanı başlan belaya girmeden mümkün olduğunca az çalışmaktı, çokbilmişlik etmeyip başkasının lafını din-leseydi bunu ona kendisi de söyleyebilirdi. Zenciler ona katlanmıştı, Asbury de sağma makinelerini kullanmayı öğrenmişti, bir keresinde tüm kaplan yıkamış, bir kere de galiba yem karmıştı. Sonra bir inek tarafından tepilince birdahaahıra dönmemişti. Annesi biliyordu ki Asbury şimdi oraya girse veya dışarı çıkıp çitleri tamir etse ya da herhangi bir iş yapsa -yazmak değil, doğru düzgün bir iş- bu sinir buhranını savuşturabilirdi. "Zenciler hakkında yazdığın oyuna ne oldu?" diye sordu.

"Oyun yazmıyorum," dedi Asbury. "Şunu da kafana sok: Süthanede filan çalışmayacağım. Güneşe çıkmayacağım. Hastayım. Ateşim var, içim ürperiyor, başım dönüyor; senden tek istediğim beni yalnız bırakman."

"Gerçekten hastaysan, o zaman Doktor Block'a görünmen lazım."

"Doktor Block'a da görünmeyeceğim," diye kesip attı Asbury ve kendini koltuğa gömüp gözlerini hiddetle ileriye dikti.

Bayan Fox evin ön tarafındaki iki meranın arasında uzanan dörtyüz metrelik kiremit rengi araba yoluna girdi. Sütü kesilmiş inekler yolun bir tarafında, sağmal inek sürüsü diğer tarafındaydı. Annesi yavaşladı ve toynağı hasta bir inek gözüne çarpınca tamamen durdu. "İlgilenmemişler bununla," dedi. "Şu memelerin haline bak!"

Asbury başını ani bir hareketle zıt yöne çevirdi, ama orada da küçük, patlak gözlü bir Guemsey ineği, aralannda bir bağ sezermişçesine sabit bakışlarla onu izliyordu. "Hay yarabbim!" diye inledi Asbury acı dolu bir sesle, "devam edemez miyiz? Saat sabahın altısı!"

"Tamam, tamam," dedi annesi ve hızla arabayı çalıştırdı.

"O korkunç acı çığlığı da nesi?" diye ağzını yaya yaya seslendi ablası arka koltuktan. "Ha, sendin demek," dedi. "Vay vay, sanatçı yine aramızda. Aman ne hoş." Belirgin bir şekilde genizden gelen bir sesi vardı.

Asbury ne cevap verdi ne de başını çevirdi. Bu kadarını öğrenmişti. Asla cevap venne.

"Mary George!" dedi annesi sert bir sesle. "Asbury hasta. Onu rahat bırak."

"Nesi var?" diye sordu Mary George.

"İşte ev!" dedi annesi, sanki kendi hariç herkes körmüş gibi. Ev tepenin zirvesinde yükseliyordu - geniş sundurması ve göze hoş gelen sütunlarıyla beyaz, iki katlı bir çiftlik evi. Annesinin içi bu eve yaklaşırken her zaman gururla dolardı; Asbury'ye de çok kereler, "O geldiğin yerdeki insanların yarısı senin buradaki evin gibi

bir eve sahip olmak için köpek dişlerini feda ederdi!" demişti.

Annesi Asbury'nin New York'ta yaşadığı korkunç yere bir defa gelmişti. Her katın sahanlığında ağzı açık çöp tenekelerinin durduğu karanlık, beş kat taş merdiveni çıkmış, sonunda iki nemli oda ve küçük bir tuvaletten oluşan daireye varmışlardı. "Evde olsan böyle yaşamazdın!" diye homurdanmıştı Bayan Fox.

"Evet!" demişti Asbury kendinden geçmiş bir bakışla, "mümkünü yok yaşayamazdım!"

Annesi hassasiyetin nasıl bir şey olduğunu veya sanatçı olmanın tuhaf olmak anlamına geldiğini anlayamadığını düşünüyordu. Ablası ise Asbury'nin bir sanatçı olmadığını, yeteneksiz olduğunu, sorununun da bu olduğunu söylemişti; ama Mary George'un kendisi de mutlu bir kız değildi. Asbury onun entelektüel numarası yaptığını ama zekâ katsayısının yetmiş beşin üzerinde olamayacağını, gerçekten ilgilendiği tek şeyin ise bir erkek bulmak olduğunu, ama aklı başında bir adamın ona bakar bakmaz başını çevireceğini söylüyordu. Annesi Asbury'ye Mary George'un kafaya koyduğunda çok çekici olabildiğini anlatmaya çalışmış, Asbury ise kafasını o kadar zorlarsa kız kardeşinin çatlayıp kalacağını söylemişti. Herhangi bir çekiciliği olsa küçük bir ilçedeki bir ilkokulun müdiresi olmazdı, demişti Asbury; Mary George ise Asbury'nin herhangi bir yeteneği olsa şimdiye kadar bir şey yayımlamış olacağını söylemişti. Nesi yayımlanmıştı bugüne kadar, bilmek istiyordu; hatta herhangi bir şey yazmış mıydı ki bugüne kadar?

Bayan Fox ona Asbury'nin henüz yirmi beş yaşında olduğunu hatırlatmıştı, Mary George da çoğu insanın bir şey yayımlama yaşının yirmi bir olduğunu, bunun da onun tam olarak dört yıl geciktiği anlamına geldiğini söylemişti. Bayan Fox böyle şeylerden anlamazdı ama Asbury'nin çok uzun bir kitap yazıyor olabileceğini belirtmişti. Çok uzun kitap mı, sevsinler, demişti Mary George, tek bir şiir yazsın o bile başarıdır. Bayan Fox iseAsbury'nin tek bir şiirle kalmayacağını umuyordu.

Bayan Fox arabayı yana çekti, bir sürü beç tavuğu havaya fırlayıp gıdaklayarak evin etrafına saçıldı. "İşte döndük, evdeyiz, hopbidi hop!" dedi Bayan Fox.

"Aman tanrım," diye sızlandı Asbury.

"Sanatçı gaz odasına vardı," dedi Mary George genizden gelen sesiyle.

Asbury kapıya yüklenip arabadan dışarı çıktı, çantalarını unutarak sersem bir halde evin ön kapısına doğru ilerledi. Ablası arabadan inip arabanın kapısının yanında durdu, gözlerini kısarak Asbury'nin kambur, dengesiz duruşuna baktı. Ön merdivenleri çıkışını izlerken şaşkınlığa uğramış yüzünde ağzı açık kaldı. "Bak sen," dedi, *"gerçekten* bir derdi var. Yüz yaşında görünüyor."

"Demedim mi sana?" dedi annesi tıslarcasına. "Şimdi çeneni kapa da onu rahat bırak."

Asbury eve girdi, koridorda ancak solgun ve çökmüş yüzünün boy aynasından kendisine bakışını bir anlığına görecek kadar durdu. Tırabzana tutunarak kendini dik merdivenlerden yukarı çekti, sahanlığı geçti, merdiveni daha kısa olan ikinci katı da tırmandıktan sonra solmuş mavi bir kilim ve kendisi için yeni asılmış beyaz perdelerle döşeli geniş, açık, havadar odasına girdi. Hiçbir şeye bakmadan yatağına yüzüstü kapaklandı. Bu dar, antika yatağın yüksek, işlemeli başlığına ahşap meyvelerle dolu saplı bir sepet oyul-muştu.

Henüz New York'tayken annesine iki defteri dolduracak kadar uzun bir mektup yazmıştı Asbury. Ölümünden önce okunmasını istemiyordu. Kafka'nın babasına yazdığı mektuba benziyordu. Asbury'nin babası yirmi yıl önce ölmüştü ve Asbury bunu büyük bir lütuf olarak görüyordu. Peder beyin ilçe idare çetesinin üyelerinden, her pastada parmağı olan taşra kodamanlarından biri olduğuna emindi ve yaşasa onu midesinin kaldırmayacağını biliyordu. Bazı yazışmalarını okumuş ve ahmaklığı karşısında dehşete düşmüştü.

Annesinin mektubu bir seferde anlamayacağını elbette biliyordu. Kadının her şeyi düzanlamıyla alan zihninin mektubun önemini keşfetmesi biraz uzun sürecekti, ama oğluna yaptığı her şeyin affedildiğini görebilirdi herhalde. Hatta muhtemelen annesi ona neler yapmış olduğunu da ancak mektup vasıtasıyla anlayacaktı. Annesinin yaptıklarının bilincinde olduğunu hiç mi hiç zannetmiyordu. Kendinden hoşnut hali bile tam olarak bilinçli

sayılmazdı, ama mektup aracılığıyla belki de acılı bir uyanış yaşayacak, bu da oğlunun ona bırakacağı tek değerli şey olacaktı.

Mektubu okumak annesine ne kadar acı verecekse, mektubu yazmak da Asbury'ye zaman zaman o kadar dayanılmaz gelmişti -çünkü annesiyle yüzleşmek için önce kendisiyle yüzleşmesi gerekmişti. "Buraya evin köle atmosferinden kaçmak için geldim," diye yazmıştı, "özgürlüğü bulmaya, hayal gücümü özgürkılmaya, onu kafesindeki biratmaca gibi alıp 'genişleyen girdabın içine fırlatmaya' (Yeats) - ama ne gördüm? Hayal gücümün uçma becerisinden yoksun olduğunu. Senin evcilleştirdiğin bir kuştu o, hapishanesinde küskün oturan, dışan çıkmayı reddeden!" Takip eden kelimelerin altı iki kere çizilmişti: "Hayal gücüm yok. Yeteneğim yok. Yaratamıyorum. Bunlara olan arzum dışında hiçbir şeyim yok. Neden onu da öldürmedin? Ey kadın, neden kestin kanatlarımı?"

Bunları yazarken umutsuzluk çukurunun dibine vurmuştu ve mektubu okurken annesinin en azından oğlunun içinde bulunduğu trajediyi ve kendisinin bunda oynadığı rolü hissetmeye başlayacağını düşünüyordu. ^Anesi kendi davranış tarzını ona zorla kabul ettirmeye kalkmamıştı hiç, mesele bu değildi. Buna asla gerek olmamıştı çünkü. Annesinin davranış tarzı Asbury'nin teneffüs ettiği havaya dönüşmüştü adeta ve Asbury sonunda başka tür bir havaya kavuştuğunda o havada hayatta kalmayı başaramamıştı. Hemen anlamasa bile mektubun annesine kalıcı bir ürperti vereceğini ve belki zamanla ona kendisini olduğu gibi göstereceğini hissediyordu.

Yazdığı diğer her şeyi -iki ruhsuz romanını, yanın düzine cansız oyununu, nesre kaçan şiirlerini, kabataslak kısa hikâyelerini-yok etmişti, sadece içinde mektubun bulunduğu iki not defterini saklıyordu. Kız kardeşinin şimdi oflayıp puflayarak ikinci merdivenden yukarı sürüklediği siyah bavuldaydılar. Annesi daha küçük bavulu taşıyordu, odaya da önce o girdi. Kadın odaya girince Asbury öteki tarafa döndü.

"Şunu açıp eşyalarını çıkarayım," dedi annesi, "sen de hemen yat, birkaç dakikaya sana kahvaltını getiririm."

Asbury yatakta doğruldu ve huysuz bir sesle, "Kahvaltı istemiyorum, bavulumu da kendim açabilirim. Bırak onu," dedi.

Kız kardeşi kapıda belirdi, yüzünden merak akıyordu, siyah bavulu tok bir sesle eşiğe bırakıverdi. Sonra bavulu ayağıyla odanın bir ucundan diğerine itmeye başladı, Asbury'nin yüzünü iyice görecek kadar yaklaşınca durdu. "Senin kadar kötü görünsem," dedi, "hastaneye giderdim."

Annesi ona keskin bir bakış atınca odadan çıktı. Sonra Bayan Fox kapıyı kapattı, yatağa geldi ve Asbury'nin yanına oturdu. "Bak, bu sefer uzun süre kalıp dinlenmeni istiyorum," dedi.

"Bu sefer," dedi Asbury, "temelli kalıyorum."

"Harika!" diye çığlık attı annesi. "Odanda küçük bir atölyen olur, sabahları oyunlar yazıp öğleden sonra da süthanede işlere yardım edersin!"

Asbury beyaz, cansız yüzünü ona doğru çevirdi. "Jaluzileri indir, izin ver de uyuyayım," dedi.

Annesi gidince bir süre gri duvarlardaki su lekelerine bakarak uzandı. Sızan su, duvarın üst çerçevesinden aşağı doğru buz saçağı şeklinde uzanan uzun lekeler oluşmuştu; tavanda, yatağının hemen üzerinde ise başka bir sızıntı, kanatlarını açmış hiddetli bir kuş çizmişti. Gagasında bir buz saçağı tutuyordu, ayrıca kanatlarından ve kuyruğundan sarkan daha küçük saçaklar vardı. Çocukluğundan beri orada olan bu şekil onu sinir eder, bazen de korkuturdu. Sık sık hareket ettiği yanılsamasına kapılır, kuşun gizemli bir şekilde tavandan alçalarak buz saçağını kafasına indireceğini zannederdi. Gözlerini kapatıp şöyle düşündü: Artık ona bakmak zorunda kalacağım günler sayılı. Ve hemen uyuyakaldı.

Asbury öğleden sonra uyandığında, üzerine eğilmiş pembe, ağzı açık bir suratla karşılaştı; bu yüzün iki yanındaki büyük, tanıdık kulaklardan Block'un stetoskobunun siyah tüpleri Asbury'nin çıplak göğsüne doğru uzanıyordu. Uyandığını gören doktor gözlerini iki taraftan çekerek Çinli taklidi yapıp gözbebeklerini neredeyse kafasından fırlayıpgidecekmiş gibi yuvarlayarak bağırdı: "AAA de!"

Çocuklar Block'a bayılırdı. Kilometrelerce uzakta yaşayan çocuklar Block'un kendilerini ziyaret etmesi için kusar, ateşlerini çıkarırlardı. Bayan

Fox doktorun arkasındaduruyor, gülücükler saçıyordu. "İşte Doktor Block!" dedi, sanki bu meleği çatıda yakalamış da küçük oğluna getirmiş gibi.

"Çıkar onu buradan," diye mırıldandı Asbury. Kapkara bir çukurun dibindeydi sanki, oradan doktorun eşeği andıran suratına bakıyordu.

Doktor kulaklarını kıpırdatarak Asbury'yi daha da yakından inceledi. Block keldi ve bir bebeğinki kadar manasız yuvarlak bir yüzü vardı. Baktığı şeyin üzerinde hareketsiz bir merakla asılı kalan iki soğuk ve delici nikel rengi göz dışında yüzünde herhangi bir zekâ izine rastlanmıyordu. "Hakkatten de fena durumdasın Azz-berry," diye mırıldandı. Stetoskobu boynundan çıkarıp çantasına bıraktı. "Senin yaşında olup da bunca berbat görünen kimse gördü müydüm bilmiyorum. Neler ettin kendine?"

Asbury'nin başının arka tarafında, sanki kalbini oraya kapatmışlar da dışarı çıkmaya çalışıyormuşçasına sürekli bir gümbürtü vardı. "Seni ben çağırtmadım," dedi.

Block elini kendisine kötü kötü bakan yüze götürdü, göz kapaklarından birini aşağı çekip içine baktı. "Oralarda biraz serseri hayatı yaşamışın herhal," dedi. Elini Asbury'nin beline bastırmaya başladı. "Ben de gittiydim oraya bir kez," dedi, "ne kadar az şeyleri olduğunu görünce de aynen eve döndüm. Ağzını aç."

Asbury ağzını otomatik olarak açtı ve doktorun delici bakışı

ağzın etrafında dolandıktan sonra içeri daldı. Derken Asbury ağzını birden kapatıp hırıldayan bir sesle, "Doktor isteseydim orada kalırdım, doğru düzgün bir doktor bulabileceğim yerde!" dedi nefes nefese.

"Asbury!" dedi annesi.

"Boğazın ne zamandır şiş?" diye sordu Block.

"Seni o çağırdı!" dedi Asbury. "Sorulan da o cevaplasın."

"Asbury!" dedi annesi.

Block çantasına doğru eğilip lastik bir kayış çıkardı. Asbury'nin gömleğinin yenini kıvırıp kayışı kolunun üst kısmına bağladı. Sonra bir şırınga çıkarıp daman bulmaya çalıştı, iğneyi batırırken bir ilahi mırıldanıyordu. Kanının mahremiyeti bu ahmak tarafından ihlal edilirken Asbury, keskin, öfkeli bir bakışla öylece durdu. "Yavaşça ya Rab, ama mutlaka," diye terennüm etti Block mırıltıyla, "Yavaşça ya Rab, ama mutlaka." Şırınga tamamen dolduğunda iğneyi geri çekti. "Kan yalan söylemez," dedi. Kanı bir şişeye döktü, tıpayı taktı ve şişeyi çantasına koydu. "Azzbury," diye konuşmaya başladı, "ne kadar zamandır..."

Asbury yattığı yerde dikeldi, zonklayan kafasını ileri doğru uzatarak, "Seni ben çağırtmadım. Hiçbir soruya cevap vermeyeceğim. Sen benim doktorum değilsin. Benim derdim seni fazlasıyla aşar," dedi.

"Bir sürü şey beni aşar," dedi Block. "Hatta bugüne kadar ta-" mamen anladığım hiçbir şeyle karşılaşmadım." İç çekerek kalktı. Gözleri sanki Asbury'ye çok büyük bir mesafeden bakıyormuşça..ı sına parıldadı.

"Gerçekten hasta olmasa," diye açıkladı Bayan Fox, "böyle kaba davranmazdı. Onu iyileştirene kadar her gün gelin lütfen, *ben* istiyorum."

Asbury'nin gözleri hiddetli, ateş püsküren bir mora çalmıştı. "Benim derdim seni fazlasıyla aşar," diye tekrarladı, geri yattı ve annesiyle Block gidene kadar gözlerini kapattı.

Sonraki birkaç gün içerisinde durumu hızla kötüleşmesine rağmen Asbury'nin zihni korkunç bir berraklıkla çalışıyordu. Ölümün eşiğinde, annesinden dinlemek zorunda kaldığı konuşmalarla hiç uyuşmayan bir aydınlanma halinin içinde buldu kendini. Annesinin konuşmalarının çoğu Daisy ve Bessie Button gibi isimleri olan inekler ve bu ineklerin bedensel işlevleri hakkındaydı - meme iltihabı, bağırsak kurdu, düşük gibi şeyler. Annesi gün ortasında dışarı çıkması, verandada oturması ve "manzaranın tadını çıkarması" konusunda ısrar ediyordu; Asbury de direnecek gücü olmadığından kendini dışarı sürüklüyor, ayaklan bir battaniyeye sanlı, elleri de -sanki ışıl ışıl porselen mavisi gökyüzüne doğru atılmaya hazırlanırmışçasına- sandalyenin kollarına sımsıkı tutunmuş bir halde kamburunu çıkartıp kaskatı oturuyordu. Çimenlik çeyrek dönüm kadar uzanıyor, ardından dikenli telle ayrılmış olan mera başlıyordu. Gün

ortasında, sağılmış inekler bir dizi sığla ağacının altında dinleniyordu. Yolun öteki tarafında aralarında bir göl olan iki tepe vardı ve annesi verandada oturup sürünün bendi geçerek öteki tarafa yürüyüşünü izleyebiliyordu. Tüm bu manzara, orada oturmak zorunda kaldığı saatte soluk bir maviye bürünen bir ağaç duvarıyla çevriliydi.

Annesi yardımcıların kusurlarını aynntılanyla anlatırken sinir içinde dinliyordu Asbury. "O ikisi hiç de aptal değil," dedi annesi. "Kendilerini kollamayı biliyorlar."

"Kollamaları gerekiyor çünkü," diye mırıldandı Asbury, ama annesiyle tartışmanın anlamı yoktu. Geçen yıl zencilerle ilgili bir oyun yazmaya başlamış ve durumları hakkında gerçekten ne düşündüklerini anlamak için onlarla vakit geçirmek istemişti, ama annesi için çalışan iki zenci geçen yıllar içerisinde tüm girişkenliklerini yitirmişlerdi. Konuşmuyorlardı. Adı Morgan olanın teni açık kahverengiydi, Kızılderili kanı taşıyordu; daha yaşlı olan diğeri -Randall- koyu siyah tenli ve şişmandı. Asbury'ye bir şey söylediklerinde, bulunduğu yerin sağında veya solunda duran görünmez bir gövdeyle konuşur gibiydiler; Asbury onlarla iki gün beraber çalıştıktan sonra bir yakınlık kuramadığını hissetmişti. Konuşmaktan daha cesurca bir şey denemeye karar vermiş ve bir öğleden sonra Randall'ın bir sağma makinesini ayarlayışını seyrederken sessizce sigara paketini çıkarıp bir tane yakmıştı. Zenci yaptığı işi bırakıp onu seyretmeye başlamıştı. Asbury'nin iki nefes çekmesini beklemiş, sonra "Burda sigara içilmesine izin vermiyor," demişti.

Diğeri yaklaşıp yanlarında durmuş, sıntmıştı.

"Biliyorum," demişti Asbury ve bilerek biraz durduktan sonra paketi sallayıp önce Randall'a sonra da Morgan'a uzatmış, ikisi de birer tane almıştı. Ardından sigaralarını bizzat kendisi yakmış ve üçü orada durup sigara içmişlerdi. İki sağma makinesinin düzenli tıkırtısı ve ara sıra bir ineğin kuyruğunu kendi sağrısına pat pat vurması dışında hiçbir ses yoktu. Siyahla beyaz arasındaki farkın hiçliğe gömüldüğü o paylaşma anlarından biriydi.

Ertesi gün iki güğüm süt tütün kokusu bulaşmış olduğu için mandıradan iade edilmişti. Asbury suçu üstlenmişti ve annesine sigara içenin zenciler

değil kendisi olduğunu söylemişti. "Sen içtiy-sen onlar da içmiştir," demişti annesi. "O ikisini tanımadığımı mı sanıyorsun?" Onların masum olduğunu düşünmek elinden gelmiyordu; ama bu deneyim Asbury'yi öyle heyecanlandırmıştı ki, bir başkaşekilde tekrar denemeye kararlıydı.

Ertesi gün öğleden sonra Randall'la beraber süthanede taze sütü güğümlere dökerken, zencilerin kullandığı kulplu bardağı almış ve ilhama gelerek kendine bir bardak ılık süt döküp sonuna kadar içmişti. Randall dökme işini bırakıp hâlâ güğümün üstüne yan eğilmiş halde onu izlemişti. "Buna izin vermiyor," demişti. "İzin vermediği tek bir şey varsa o da *bu* yaptığın."

Asbury bir bardak daha süt koyup Randall'a uzatmıştı.

"İzin vermiyor," diye tekrar etmişti adam.

"Bak," demişti Asbury boğuk bir sesle, "dünya değişiyor. Senin benden önce veya benim senden önce içmemizi engelleyen bir şey yok!"

"Buradaki sütten hiçbirimizin içmesine izin yok," demişti Ran-dall.

Asbury bardağı ona uzatmaya devam edip, "Sigarayı almıştın," demişti. "Al şu sütü. Günde iki-üç bardak sütten olmak anneme dokunmaz. Özgürce yaşamak istiyorsak özgürce düşünmeliyiz!"

Diğer zenci de gelmiş, kapıda duruyordu.

"O sütten istemiyorum," demişti Randall.

Asbury hızladönüp bardağı Morgan'a uzatmıştı. "Al oğlum, iç şundan," demişti.

Morgan ona dik dik bakmış, sonra yüzüne kararlı, hin bir bakış yerleşmişti. "Senin içtiğini görmedim daha," demişti.

Asbury sütten nefret ederdi. İlk içtiği ılık bardak bile midesini kaldırmıştı. Elindekinin yarısını içip kalanı zenciye uzatmış, zenci de bardağı alıp büyük bir gizem taşıyormuşçasına içine baktıktan sonra soğutucunun yanına yere koymuştu.

"Süt sevmiyor musun?" diye sormuştu Asbury.

"Seviyorum sevmesine ama bundan içmeyeceğim."

"Neden?"

"İzin vermiyor," demişti Morgan.

"Tanrım!" diye haykırmıştı Asbury, "hep o, o, o!" Sonraki gün, daha sonraki ve bir sonraki gün de aynı şeyi denemiş ama onlara sütü içirememişti. Birkaç gün sonra içeri girmek üzere süthanenin önünde dururken, Morgan'ın şöyle sorduğunu duymuştu: "Onun her gün o sütü içmesine nasıl izin veriyorsun?"

"Onun yaptığı ona kalmış," demişti Randall. "Benim yaptığım bana."

"Nasıl oluyor da annesi hakkında öyle fena konuşuyor?"

"Küçükken onu yeterince pataklamamış," demişti Randall.

Evdeki hayatın çekilmezliği fazla gelmiş ve New York'a iki gün erken dönmüştü Asbury. Kendi gözünde daha oradayken ölmüştü, şimdi mesele burada daha ne kadar oyalanmaya dayanabileceğiydi. Sonunu hızlandırabilirdi ama intihar bir zafer olmazdı. Ölüm ona meşru bir yolla, onu haklı çıkararak, hayatın bir hediyesi olarak geliyordu. Bu onun en büyük zaferiydi. Ayrıca da mahallenin üstün zekâlılarının gözünde, intihar eden bir oğul başarısız olmuş bir anne anlamına gelirdi, ki bu aslında doğruydu ama onu bu şekilde herkese rezil etmeye gerek olmadığını düşünüyordu Asbury. Annesinin mektuptan öğrenecekleri özel bir ifşaat olacaktı. Defterleri kahverengi bir zarfa koyup ağzını kapamış, üstüne de "Asbury Porter Fox'un ölümünün ardından açılmak üzere" yazmıştı. Zarfı odasındaki masanın çekmecesine koymuş, çekmeceyi kilit-lemişti, nereye bırakacağına karar verene kadar anahtar pijamasının cebinde duruyordu.

Sabahlan verandada otururlarken annesi bazen Asbury'yi ilgilendiren konulardan bahsetmesi gerektiğini hissediyordu. Üçüncü günün sabahı yazdıklarından bahsetmeye başladı. "İyileştiğinde," dedi, "buralar hakkında

bir kitap yazsan güzel olur bence. *Rüzgâr Gibi Geçti'ye* benzer iyi bir kitap daha lazım bize."

Asbury karnındaki kasların gerildiğini hissedebiliyordu.

"Savaşı da katarsın içine," diye tavsiyede bulundu annesi. "Sa-vaşlı kitaplar hep uzun olur."

Kafasını yavaşça, çatlamasından korkarmışçasına geriye yasladı. Bir an geçtikten sonra, "Kitap filan yazmayacağım," dedi.

"Eh," dedi Bayan Fox, "kitap yazmak içinden gelmiyorsa sadece şiir de yazabilirsin. Şiirler de güzel." Annesi Asbury'nin konuşmak için entelektüel birine ihtiyaç duyduğunun farkındaydı, ama tanıdığı tek entelektüel Mary George'du ve Asbury onunla konuşmayı reddediyordu. Emekli Metodist vaiz Bay Bush gelmişti aklına ama bundan bahsetmemişti henüz. Şimdi denemeye karar verdi. "Dr. Bush'tan gelip seni görmesini rica edeyim diyorum," dedi Bay Bush'un rütbesini yükselterek. "Senin de hoşuna gider. Nadir madeni para koleksiyonu yapıyor."

Bayan Fox gördüğü tepkiye hazırlıklı değildi. Asbury baştan aşağı sarsılmaya ve kasıla kasıla kahkahalar atmaya başlamıştı.

Boğulacak gibiydi. Bir dakika kadarsonraöksürük nöbetine girdi. "Ölmek için ruhani yardıma ihtiyacım olduğunu düşünüyorsan," dedi, "fenahalde yanılıyorsun. Heleki o ahmak Bush'tan. Tanrım!"

"Kastettiğim hiç de öyle bir şey değildi," dedi Bayan Fox. "Koleksiyonunda Kleopatra zamanından kalmasikkeler var."

"Şayet onu buraya çağırırsan, cehennemin dibine gitmesini söylerim," dedi Asbury. "Bush! Bu hepsinden beter!"

"Seni böyle eğlendirecek bir şey çıkmasına sevindim," dedi annesi iğneleyici bir sesle.

Bir süre orada sessizlik içinde oturdular. Sonra annesi kafasını kaldırdı. Asbury öne doğru kaykılmış ona gülümsüyordu. Sanki aklına harika bir

fikir gelmiş gibi yüzü giderek daha da parıldıyordu. Annesi ona baktı. "Kimin gelmesini istediğimi sana söyleyeyim," dedi. Eve döndüğünden beri ilk kez yüzünde canayakın bir ifade vardı; ama aynı zamanda, diye düşündü annesi, kurnazca bir hava da vardı bakışında.

"Kimin gelmesini istiyorsun?" diye sordu şüpheyle.

"Bir rahip istiyorum," diye beyan etti Asbury.

"Bir rahip mi?" diye sordu annesi anlamaz bir sesle.

"Tercihen bir Cizvit," dedi Asbury, yüzü gittikçe daha da aydınlanarak. "Evet, kesinlikle bir Cizvit. Şehirde var. Arayıp bir tane getirtebilirsin benim için."

"Neyin var senin?" diye sordu annesi.

"Çoğu son derece iyi eğitimli," dedi Asbury, "hem Cizvitlerde boş çıkmaz. Bir Cizvit'le hava durumundan başka şeyleri de tartışabilirsin." Ignatius Vogle, S.J.'yi hatırlayarak şimdiden rahibi gözünün önünde canlandırabiliyordu. Bu belki birazcık daha dünyevi, birazcık daha müstehzi olacaktı. Kadim müesseselerinin himayesi altında rahipler müstehzi olabiliyor, iki rakip grubu kendi lehlerine yanştırabiliyorlardı. Ölmeden önce kültürlü birisiyle konuşacaktı - bu çölde olmasına rağmen! Üstelik hiçbir şey annesinin sinirini daha fazla bozamazdı. Bunu neden daha önce düşünemediğini aklı almıyordu.

"Sen o kiliseye mensup değilsin," dedi Bayan Fox biraz sonra. "Otuz kilometre uzakta orası. Göndermezler." Bunun konuyu kapatacağını umuyordu.

Asbury bu fikre kapılıp gitmiş bir halde arkasına yaslandı; annesine papazı zorla da olsa aratmaya kararlıydı, yeterince ısrar ederse her zaman istediğini yerine getirirdi kadın. "Ben ölüyorum," dedi, "senden de bunun dışında hiçbir şey istemedim, ama bunu bile reddediyorsun."

"Öldüğün filan YOK.”

"Sen yavaş yavaş öldüğümü anladığında," dedi Asbury, "çok geç olacak."

Bir tatsız sessizlik daha oldu. Sonra annesi, "Artık doktorlar genç insanların ölmesine *izin vermiyor.* Bu yeni ilaçlardan veriyorlar," dedi. Sinir bozucu bir güvenle ayağını sallamaya başladı. "İn-sanlareskisi gibi ölmüyor artık," dedi.

"Anne," dedi Asbury, "kendini hazırlaman lazım. Bence Block bile farkında da sana henüz söylemedi."

İlk ziyaretinin ardından Block hep suratı asık bir halde gelmişti, şakalarını ve komik suratlarını yapmıyordu, Asbury'nin kanını sessizce alıyordu, nikel rengi gözleri ise dostanelikten yoksundu. Doktor, tanımı itibarıyla ölümün düşmanıydı ve artık gerçek düşmanıyla savaşmakta olduğunun farkında gibiydi. Sorunun ne olduğunu anlamadan reçete yazmayacağını söylemişti amaAs-bury onun yüzüne karşı alaylı alaylı gülmüştü. "Anne, ben öleceğim," dedi her kelimeyi kadının kafasına bir çekiç darbesi gibi indirmeye çalışarak.

Annesinin biraz rengi atmıştı ama pusmadı. "Burada oturup ölmene izin vermeye niyetli olduğumu mu düşünüyorsun?" dedi kızgın kızgın. Gözleri ufukta görünen iki kadim dağ sırası kadar sertti. Asbury ilk belirgin şüphe dalgasını içinde hissetti.

"Cevap ver," dedi annesi hiddetle.

"Bunun seninle bir ilgisi olduğunu sanmıyorum," dedi Asbury sarsılmış bir sesle.

"Hah!" deyip ayağa kalkan kadın böylesi bir ahmaklığa bir an daha tahammül edemeyecekmişçesine verandadan çıktı.

Cizvit'i unutup hastalığının belirtilerini hızla aklından geçirdi Asbury: Ateşi yükseliyor, arada ürperme geliyordu; kendini verandaya sürükleyecek gücü bile yoktu neredeyse; yemekten tiksiniyordu; Block da annesini biraz olsun rahatlatamamıştı. Orada otururken bile, ölüm şimdiden oyunbaz bir edayla kemiklerini ta-kırdatıyormuş gibi, bir ürperme nöbetinin daha geldiğini

hissediyordu. Battaniyesini ayaklarından çekip omuzlarına aldı ve sarsak bir halde merdivenlerden yukarı, yatağına yollandı.

Durumu kötüleşmeye devam etti. Sonraki birkaç gün içerisinde o kadar zayıf düştü ve annesinin başının etini Cizvit rahip konusunda o kadar yedi ki, annesi çaresizlikten oğlunun budalalığına ayak uydurmaya karar verdi. Cizvitleri aradı, mesafeli bir sesle oğlunun hasta olduğunu, belki biraz da aklının yerinde olmadığını ve bir rahiple konuşmak istediğini söyledi. Annesi telefonda konuşurken Asbury, ayakları çıplak, battaniyeye sarınmış, korkuluktan sarkar halde onu dinliyordu. Telefonu kapattığında aşağıya seslenerek rahibin ne zaman geleceğini sordu.

"Yarın bir ara uğrayacakmış," dedi annesi sinirli bir sesle.

Rahipleri aramasından annesinin güveninin sarsılmaya başladığını görüyordu. Block'u içeriye aldığında veya kapıya kadar geçirdiğinde aşağıdaki holde uzun süren fısıldaşmalar oluyordu. O akşam annesiyle Mary George'un oturma odasında kısık sesle konuştuklarını duydu. İsminin geçtiğine kanaat getirince kalkıp parmak ucunda hole çıktı, konuşulanları net bir şekilde duyana kadar merdivenlerden ilk üç basamağı indi.

"O rahibi çağırmak zorundaydım," diyordu annesi. "Maalesef durum ciddi görünüyor. Sinir bozukluğundan ibaret sanıyordum ama şimdi gerçekten bir şeyi var diye düşünüyorum. Doktor Block da gerçekten bir şeyi olduğunu düşünüyor; sorun her neyse, bu kadar halsiz düştüğü için durum daha da kötü."

"Çocukça konuşmayı bırak anne," dedi Mary George. "Sana daha önce de söyledim, yine söylüyorum: Onun derdi tamamen psi-kosomatik." Ablasının uzman olmadığı konu yoktu.

"Hayır," dedi annesi, "gerçek bir hastalık bu. Doktor öyle diyor." Asbury annesinin sesinin çatladığını duyduğunu sandı.

"Block ahmağın teki," dedi Mary George. "Gerçeklerle yüzleşmek zorundasın: Asbury yazamıyor, o yüzden de hasta oluyor. Sanatçı olamadığı için yatalak olacak. Neye ihtiyacı var biliyor musun?"

"Hayır," dedi annesi.

"İki-üç elektroşok tedavisine," dedi Mary George. "Böylece şu sanatçılık meselesini kafasından hem de kökünden söküp atar."

Annesi ufak bir çığlık attı, Asbury ise tırabzanı sıkıca kavradı.

"Bu lafımı bir kenara yaz," diye devam etti kız kardeşi, "yoksa önümüzdeki elli yıl boyunca burada süs gibi durmaktan başka işe yaramayacak."

Asbury yatağına döndü. Ablası bir açıdan haklıydı. Kendi tanrısına, Sanat'a layık olamamıştı, ama sadık bir uşak olmuştu ve şimdi Sanat ona Ölüm'ü gönderiyordu. Bunu ta en baştan gizemli bir berraklıkla görmüştü Asbury. Aile mezarlığında yakında yatacağı huzurlu yeri düşünerek uykuya daldı; bir süre sonra bedeninin yavaşça mezarına doğru taşındığını, annesiyle Mary George' un da verandadaki sandalyelerinden ilgisizce izlediğini gördü. Tabut bendin öteki tarafına taşınırken kafalarını kaldırsalar cenaze alayının göldeki ters yansımasını görebilirlerdi. Rahip yakalığı olan ince, karanlık bir figürcenaze alayını takip ediyordu. Gizemli, abus çehresinde çilecilikle yozlaşmanın ince bir karışımı okunuyordu. Asbury tepenin yamacında sığ bir mezara yatırıldı, muğlak matem kalabalığı ise bir süre sessizlik içinde bekleştikten sonra kararmakta olan kırlara dağıldı. Cizvit sigara içmek ve derin düşüncelere dalmak için ölü bir ağacın dibinde bir yere çekildi. Derken ay doğdu; Asbury üzerine eğilen bir mevcudiyeti ve soğuk yüzüne çarpan yumuşak sıcaklığı hissetti. Bunun onu uyandırmaya gelen Sanat olduğunu biliyordu, doğrulup gözlerini açtı.

Tepenin öteki tarafında annesinin evinde tüm ışıklar yanıyordu. Siyah göl benek benek ufak, nikel rengi yıldızlarla kaplıydı. Cizvit kaybolmuştu. Etrafında her yöne dağılmış inekler ay ışığında otluyordu ve yoğun damalı büyük beyaz bir tanesi, bir tuz kalıbıymışçasına usulca kafasını yalıyordu. Sarsılarak uyandı ve yatağının gece terlemesinden sırılsıklam olduğunu fark etti, birkaç gün içinde sonunun geleceğini anladı. Ölüm kraterinin derinliklerine gözlerini dikti, sonra başı dönerek gerisin geri yastığına devrildi.

Ertesi gün annesi oğlunun harap yüzünde neredeyse uçucu bir şeyler olduğunu fark etti. Ölümün eşiğinde olduklarından Noel'i erken kutlamak

zorunda kalan çocuklara benziyordu. Asbury yatakta doğruldu, annesine sandalyelerin yerini değiştirtti ve Meryem Ana'nın bir kayaya zincirli olarak resmedildiği bir çerçeveyi kaldırttı, bunun Cizvit'i gülümseteceğini biliyordu. Rahat sallanan koltuğu da odadan çıkarttırıp işini bitirdiğinde oda, bariz duvar lekeleriyle hücreye benzer bir hal almıştı. Asbury bu durumun ziyaretçiye hitap edeceğini düşündü.

Bütün sabah boyunca, gagasında buz saçağı olan kuşun da hazır beklermiş gibi durduğu tavana sinirli sinirli bakarak bekledi, ama rahibin gelişi geç ikindi saatlerini buldu. Annesi kapıyı açtığı gibi, yüksek bir ses aşağıdaki holde gümbürdemeye başladı. Asbury'nin kalbi çılgınca çarpıyordu. Bir an sonra merdivenlerden ağır bir gıcırtı yükseldi, hemen ardından da annesi yapmacık, sıkıntılı bir yüz ifadesiyle odaya girdi, arkasında kendisini takip eden dev gibi bir yaşlı adam vardı. Adam doğrudan odanın bir ucundan diğerine ilerledi, yatağın kenarındaki sandalyelerden birini kaldırıp altına yerleştirdi.

"Ben Peder Finn -Araff'tan geliyorum," dedi samimi bir sesle. Büyük kırmızı bir yüzü, sert bir fırçayı andıran gri saçları vardı, bir gözü kördü ama mavi ve berrak olan sağlam gözü keskin bir bakışla Asbury'ye odaklanmıştı. Yeleğinde bir yağ lekesi vardı. "Demek bir rahiple konuşmak istiyorsun?" dedi. "Çok bilgece. Hiçbirimiz Yüce Rabbimizin bizi çağıracağı saati önceden bilemeyiz." Sonra gören gözüyle Asbury'nin annesine doğru bakarak, "Teşekkür ederim, artık bizi yalnız bırakabilirsiniz," dedi.

Bayan Fox kasıldı ve yerinden kıpırdamadı.

"Peder Finn'le yalnız konuşmak istiyorum," dedi Asbury, birdenbire yanında bir müttefiki olduğunu hissederek - böyle bir rahip beklemiyordu doğrusu. Annesi Asbury'ye tiksinti dolu bir bakış atarak odadan çıktı. Asbury onun kapının hemen dışından daha uzağa gitmeyeceğini biliyordu.

"Gelmeniz büyük incelik," dedi Asbury. "Burası inanılmaz derecede kasvetli. Akıllı birisinin konuşabileceği tek bir kişi bile yok. Joyce hakkında ne düşünüyorsunuz acaba Peder?"

Rahip sandalyesini kaldırıp öne doğru çekti. "Bağırman gerekecek," dedi. "Bir gözüm kör, bir kulağım sağır."

"Joyce hakkında ne düşünüyorsunuz?" dedi Asbury daha yüksek sesle.

"Joyce mu? Hangi Joyce?" diye sordu rahip.

"James Joyce," dedi Asbury ve güldü.

Rahip koca elini başına sivrisineklerüşüşmüş gibi salladı. "Tanışmadım kendisiyle," dedi. "Şimdi. Sabah ve akşam dualarını ediyor musun?"

Asbury şaşkın görünüyordu. "Joyce muazzam bir yazardı," diye mırıldandı, bağırmayı unutarak.

"Etmiyorsun demek?" dedi rahip. "Eğer düzenli dua etmezsen asla iyi biri olmayı öğrenemezsin. İsa'yla konuşmazsan O'nu sevemezsin."

"Ölen tanrı miti beni hep büyülemiştir," diye bağırdı Asbury, ama rahip dediğini anlayamamış gibiydi.

"Saflığa ulaşmakta sıkıntı mı çekiyorsun?" diye sordu rahip ve Asbury'nin rengi solarken cevap beklemeden devam etti. "Hepimiz aynı dertten mustaribiz; bunun için Kutsal Ruh'a dua etmelisin. Zihninle, yüreğinle ve bedeninle. Duasız hiçbir şeyin üstesinden gelinmez. Ailenle beraber dua et. Ailenle beraber dua ediyor musun?"

"Allah korusun," diye mırıldandı Asbury. "Annemin dua etmeye vakti olmuyor, kız kardeşimse ateist," diye bağırdı.

"Yazık!" dedi rahip. "O zaman sen onlar için dua etmelisin."

"Sanatçı yaratarak dua eder," diye atıldı Asbury.

"Yetmez!" diye sözünü kesti rahip. "Her gün dua etmezsen ebedi ruhunu ihmal etmiş olursun. Dinin temellerini biliyor musun?"

"Kesinlikle hayır," diye geveledi Asbury.

"Seni kim yarattı?" diye sordu rahip bir savaşçı edasıyla.

"Farklı insanlar bu konuda farklı şeylere inanıyorlar," dedi As-bury.

"Seni Tann yarattı," dedi rahip kestirip atarak. "Tann kimdir?"

"Tann insan tarafından yaratılmış bir fikirdir," dedi Asbury, havaya girdiğini, bu oyunu birlikte oynayabileceklerini hissederek.

"Tanrı sonsuz mükemmelliğe sahip bir ruhtur," dedi rahip. "Çok cahil bir çocuksun. Tann seni neden yarattı?"

"Tann beni yaratma..."

"Tann seni O'nu bilesin diye, O'nu sevesin diye, bu dünyada O'na hizmet edesin diye ve öbür dünyada O'nunla mutlu olasın diye yarattı!" dedi yaşlı rahip azarlarcasına. "Dinin temellerini bilmezsen ebedi ruhunu nasıl kurtaracağını öğrenmeyi nasılümitede-bilirsin?"

Asbury hata yapmış olduğunu ve yaşlı ahmaktan kurtulma zamanının geldiğini gördü. "Bak," dedi, "ben Katolik değilim."

"Dualarını ihmal etmek için zayıf bir mazeret!" diye homurdandı yaşlı adam.

Asbury yatakta biraz aşağı kaydı. "Ben ölüyorum," diye bağırdı.

"Ama henüz ölmedin!" dedirahip. "Tann'yla hiç konuşmamış-ken nasıl O'nunla yüz yüze görüşmeyi umabilirsin? Talep etmediğin bir şeyi almayı nasıl ümit edebilirsin? Tann Kendisini çağırmayanlara Kutsal Ruh'u göndermez. O'ndan Kutsal Ruh'u göndermesini iste."

"Kutsal Ruh mu?" dedi Asbury.

"Kutsal Ruh'u hiç duymamış olacak kadar cahil misin?" diye sordu rahip.

"Kutsal Ruh'u kesinlikle duydum," dedi Asbury hiddetle, "ama aradığım en son şey Kutsal Ruh!"

"Bulduğun son şey de olabilir," dedi rahip, hiddetle bakan tek gözü alev saçarak. "Ruhun ebedi cehennem azabına mahkûm mu olsun mu istiyorsun? Ebediyen Tanrı'dan mahrum kalmak mı istiyorsun? En korkunç acıyı, ateşten bile beter olan kaybın acısını çekmek mi istiyorsun? Ebediyen kaybın acısını çekmek mi istiyorsun?"

Asbury korkunç göz tarafından yatağa mıhlanmışçasına, çaresizlik içinde kollarını bacaklarını kımıldattı.

"Kutsal Ruh ruhunu nasıl doldurabilir, ruhun çöple doluysa?" diye gürledi rahip. "Kendini olduğun gibi görmeden Kutsal Ruh gelmeyecektir- tembel cahil ukala bir gençsin sen!" dedi yumruğunu küçük başucu masasına vurarak.

Bayan Fox odaya daldı. "Bu kadar yeter!" diye haykırdı. "Bu zavallı hasta çocukla böyle konuşmaya nasıl cüret edersiniz? Onu üzüyorsunuz. Gidin lütfen."

"Bu zavallı oğlan dinin temellerini bile bilmiyor," dedi rahip doğrularak. "Ona en azından günlük dualarını öğretmiş olmanızı beklerdim. Annelik vazifenizi ihmal etmişsiniz." Tekrar yatağa dönerek nezaketle, "Seni kutsayacağım, bundan sonra ihmal etmeden günlük dualarını et mutlaka," dedi ve elini Asbury'nin başına koyarak Latince bir şeyler okudu. "Beni ne zaman istersen ara," dedi, "biraz daha sohbet ederiz." Ardından Bayan Fox'un kaskatı sırtını takip ederek dışarı çıktı. Asbury'nin duyduğu son sözleri ise, "Aslında kalbi temiz bir çocuk ama çok cahil," oldu.

Annesi rahipten kurtulduktan sonra, "Sana söylemiştim" demek için merdivenleri hızla geri çıktı, amaAsbury'yi bitkin ve harap halde yatağında doğrulup oturmuş, büyük çocuksu şaşkın gözlerle önüne bakar görünce dili varmadı ve yine hızla dışarı çıktı.

Ertesi sabah öyle güçsüzdü ki annesi hastaneye gitmesi gerektiğine karar verdi. "Hastaneye filan gitmiyorum," diye tekrar edip duruyorduAsbury, zonklayan kafasını sanki bedeninden gevşetip kurtarmak ister gibi sağa sola çevirerek. "Bilincim yerinde olduğu sürece hastaneye filan gitmiyorum." Bilincini yitirdikten sonra annesinin kendisini hastaneye sürükleyip kanla dolduracağını ve ıstırabını günlerce uzatacağını düşündü acıyla. Sonun

yaklaştığına, her şeyin bugün biteceğine ikna olmuştu ve işe yaramaz hayatını düşünerek eziyet çekiyordu. Bir şeyle doldurulması gereken bir kabuk gibi hissediyordu kendini ama bunun ne olduğunu bilmiyordu. Son kez bakıyormuşçasına odadaki her şeyi kaydetmeye başladı: berbat antika mobilyaları, kilimdeki deseni, annesinin tekrar yerine astığı aptal resmi. Gagasında buz saçağı olan hiddetli kuşa bile baktı ve kuşun onun kestiremediği bir sebepten orada olduğunu hissetti.

Aradığı bir şey vardı, sahip olması gerektiğini hissettiği bir şey, ölmeden önce kendisi için yaratması gereken -kendi zekâsıyla yaratması gereken- nihai, önemli, sonuçlandırıcı bir deneyim. Her zaman kendine bel bağlamış, asla bilinmeyen güçlere yaltaklanmamıştı.

Bir keresinde, Mary George on üç kendisi ise beş yaşındayken, Mary George onu adını koymadığı bir hediye vaadiyle insanlarla dolu büyük bir çadıra sokmuş, mavi takım elbiseli, kırmızı beyaz kravatlı bir adamın durduğu sahneye kadar geri geri sürüklemişti. "Al," demişti Mary George yüksek sesle. "Benim ruhum zaten kurtuldu ama o^^^arabilirsin. Boyundan büyük işlere kalkışan tam bir baş belası." Mary George'un elinden kaçmayı başarıp küçük bir sokak köpeği gibi dışarı koşturmuştu, daha sonra hediyesini istediğinde Mary George, "Bekleseydin ruhun kurtulacaktı, ama böyle davrandığın için avcunu yalayacaksın!" demişti.

Gün ilerledikçe, kendine son bir anlamlı deneyim yaratmadan öleceği korkusuyla giderek daha da zıvanadan çıkıyordu Asbury. Annesi tedirgin bir şekilde yatağının başında oturuyordu. Block'u iki kere aramış ama ulaşamamıştı. Asbury annesinin hâlâ, sadece birkaç saatinin kaldığını anlamak şöyle dursun, öleceğinin bile farkında olmadığını düşünüyordu.

Odadaki ışık tuhaf bir havaya bürünmeye başlamıştı, neredeyse kendine ait bir mevcudiyet kazanmış gibiydi. Karanlık bir biçim halinde odaya girmiş bekliyordu sanki. Dışarıda ise ışık, denizliğin birkaç santim üstünden görebildiği soluk ağaç hattının sınırından öteye gitmiyor gibiydi. Birden süthanede zencilerle beraber sigara içtiğinde yaşadığı paylaşma ânı geldi aklına ve hemen heyecanla titremeye başladı. Son bir kez beraber sigara içeceklerdi.

Bir an sonra başını yastıkta döndürerek, "Anne, zencilere veda etmek istiyorum," dedi.

Annesinin benzi attı. Yüz hatları bir anlığına dağılıp gidecekmiş gibi oldu. Sonra ağız çizgisi sertleşti; alnındaki çizgiler gözlerinin arasına doğru çekildi. "Veda mı?" dedi düz bir sesle. "Nereye gidiyorsun?"

Birkaç saniyeliğine kadına öylece baktı. Sonra, "Bence biliyorsun. Çağır onları. Fazla vaktim yok," dedi.

"Saçmalık bu," diye mırıldandı Bayan Fox, ama yine de kalkıp dışarı seğirtti. Asbury annesinin dışarı çıkmadan önce bir kez daha Block'a ulaşmaya çalıştığını duydu. Böyle bir zamanda Block'a sarılmasının acıklı ve zavallıca olduğunu düşündü. Son ayinine hazırlanan dindar bir adam gibi hazırlanarak bekledi. Sonra merdivende ayak seslerini duydu.

"Randall'la Morgan burada," dedi annesi onları içeri alırken. "Sana merhaba demeye geldiler."

İki zenci sırıtarak içeri girdi ve yatağın kenarına sığıştı. Randall önde, Morgan arkada, ayakta duruyordu. "İyi görünüyorsunuz," dedi Randall. "Hakkatten iyi görünüyorsunuz."

"İyi görünüyorsunuz," dedi öteki de. "Evet efe'm gayet iyi görünüyorsunuz."

"Sizi hiç bu kadar iyi görmemiştim," dedi Randall.

"Evet, ne kadar iyi görünüyor değil mi?" dedi annesi. "Bence gerçekten harika görünüyor."

"Evet efe'm," dedi Randall, "hasta bile değilsiniz bence."

"Anne," dedi Asbury, zorlama bir sesle. "Onlarla yalnız görüşmek istiyorum."

Annesi kasıldı; sonra sert adımlarla odadan çıktı. Holü geçip öteki taraftaki odaya girdi ve sallanan koltuğa oturdu. Açık kapılardan annesinin tutuk

hareketlerle sallanmaya başladığını görebiliyordu Asbury. İki zenci ise son korunakları da ortadan kalkmış gibi görünüyordu.

Asbury'nin başı o kadar ağırdı ki ne yapmak üzere olduğunu düşünemiyordu. "Ben ölüyorum," dedi.

İkisinin de sırıtışı donuverdi. "İyi görünüyorsunuz," dedi Ran-dall.

"Öleceğim," diye tekrarladı Asbury. Sonra beraber sigara içeceklerini hatırlayarak rahatladı. Masadaki pakete uzanıp Randall' a tuttu, ama sigaraları sallamayı unutmuştu.

Zenci paketi alıp cebine koydu. "Teşekkür ederim," dedi. "Eksik olmayın."

Asbury sanki yine unutmuş gibi boş boş baktı. Hemen sonra öteki zencinin yüzünü sonsuz bir üzüntünün kapladığını fark etti; sonra da bunun üzüntü değil küskünlük olduğunu anladı. Çekmeceyi karıştırarak açılmamış bir paket çıkardı ve Morgan'a uzattı.

"Teşekkür ederim Bay Asbury," dedi Morgan yüzü aydınlanarak. "Gerçekten iyi görünüyorsunuz."

"Ölmek üzereyim," dedi Asbury sinirli bir sesle.

"İyi görünüyorsunuz," dedi Randall.

"Birkaç güne kalmaz ayaklanırsınız," diye tahmin yürüttü Mor-gan. İkisi de bakışlarını sabitleyecek uygun bir yer bulamıyor gibiydi. Asbury yabani bir bakışla holün öteki tarafına baktı, annesi sallanan koltuğu sırtını ona dönecek şekilde çevirmişti. Zencileri alıp oradan götürmeye niyeti olmadığı belliydi.

"Biraz üşütmüş olabilirsiniz belki," dedi Randall bir süre sonra.

"Ben üşütünce biraz neft yağına şeker katıp içiyorum," dedi Morgan.

"Kapa çeneni," dedi Randall ona dönerek.

"Sen kapa," dedi Morgan. "Ne içtiğimi biliyorum herhal."

"O senin içtiğinden içmiyor," diye gürledi Randall.

"Anne!" diye seslendi Asbury titreyen bir sesle.

Annesi ayağa kalktı. "Bay Asbury'yle yeterince vakit geçirdiniz," diye seslendi. "Yarın tekrar gelebilirsiniz."

"Biz gidelim," dedi Randall. "Hakkatten iyi görünüyorsunuz."

"Hakkatten öyle," dedi Morgan.

Ne kadar iyi göründüğü konusunda birbirleriyle anlaşarak odadan sırayla çıktılar, ama onlar daha hole varmadan Asbury'nin görüşü bulandı. Bir an annesinin hatlarını kapı çerçevesinde bir gölge halinde gördü, sonra o gölge zencilerin peşinden merdivenden aşağı indi ve kayboldu. Block'u tekrar aradığını duydu ama ilgisini yitirmişti. Başı dönüyordu. Artık ölmeden önce özel bir deneyim yaşamayacağını biliyordu. Artık annesine mektubun durduğu çekmecenin anahtarını verip sonu beklemek dışında yapacak bir şey kalmamıştı.

Derin bir uykuya daldı. Uyanıp da karşısında annesinin yüzünü kapkara bir kuyunun dibindeymişçesine küçücük ve bembeyaz gördüğünde saat beş civarıydı. Anahtarı pijamasının cebinden çıkardı, annesine uzatıp çekmecede gittiğinde açılacak bir mektup olduğunu mırıldandı, ama olayı anlamamış gibi görünen Bayan Fox anahtarı başucu masasına koyup orada bıraktı, Asbury de iki koca kayanın kafasının içinde birbirinin etrafında dolanıp durduğu rüyasına geri döndü.

Altıyı biraz geçe uyandığında Block'un arabasının aşağıda araba yolunun sonunda durduğunu işitti. Ses bir mahkeme celbi gibiydi, onu hızla ve berrak bir zihinle uykudan kaldırmıştı. Birden onu bekleyen kaderin tüm tahminlerinden çok daha yıkıcı olacağına dair korkunç bir his doğdu içine. Depremden bir saniye önce bir hayvanın donup kalması gibi, tamamıyla hareketsiz bir şekilde yattı.

Block ve annesi merdivenleri çıkarken konuşuyorlardı ama Asbury kelimeleri ayırt edemiyordu. Doktor komik suratlar yaparak içeri girdi;

annesi gülümsüyordu. "Bil bakalım neyin varmış şekerim!" diye haykırdı kadın; sesi Asbury'nin yüzüne bir silah sesinin şiddetiyle çarptı.

"Yaşlı Block sonunda buldu şu yaramaz virüsü," dedi Block yatağın yanındaki sandelyeye gömülerek. Muzaffer bir profesyonel boksör gibi ellerini başının üstüne kaldırdı, sonra sanki bu hareket onu yormuş gibi ellerini kucağına bırakıverdi. Ardından komiklik yapmak için yanında taşıdığı büyük kırmızı bir mendili çıkarıp yüzünü iyice sildi, kumaş parçasının arkasından her belirdiğinde yüzünde başka bir ifade oluyordu.

"Bence gerçekten çok akıllısınız!" dedi Bayan Fox. "Asbury, Malta humması kapmışşın. Arada bir böyle yoklayacak ama seni öldürmeyecek!" Gülümsemesi abajursuz bir ampul kadar parlak ve keskindi. "Öyle rahatladım ki," dedi.

Asbury oturduğu yerde yavaşça doğruldu, yüzü ifadesizdi; sonra aynen geri düştü.

Block onun üzerine doğru eğilip gülümsedi. "Ölmeyeceksin," dedi büyük bir memnuniyetle.

Asbury'nin gözlerinden başka hiçbir yeri kımıldamıyordu. Gözleri de yüzeyde hareket etmiyor gibi görünüyordu ama bulanık derinliklerinde bir yerde neredeyse algılanamayacak bir devinim vardı, sanki bir şey takatsizce kıvranıyormuş gibi. Block'un bakışı çelik bir iğne gibi en derinlere uzanıp o şey her neyse tükenip gidene kadar elinde tutuyordu sanki. "Malta Humması o kadar da kötü değil Azzberry," diye mırıldandı. "İneklerde bruselloz neyse bu da o."

Genç adam sessizce inledi, sonra sustu.

"Oralarda bir yerde pastörize edilmemiş süt içti herhalde," dedi annesi yumuşak bir sesle, sonra ikisi birden sanki Asbury uyumak üzereymiş gibi parmak uçlarına basarak odadan çıktılar.

Merdivenlerde adımlarının sesi duyulmaz olunca Asbury tekrar doğrulup oturdu. Başını neredeyse kaçamak bir hareketle, annesine verdiği anahtarın durduğu başucu masasına doğru çevirdi.

Eli ani bir hamleyle anahtarın üstüne kapandı, cismi kavrayıp pijama cebine koydu. Odanın öteki tarafındaki ufak, oval çerçeveli büfe aynasına baktı. Ona geri bakan gözler her gün o aynadan bakışını yansıtan gözlerle aynıydı, ama ona daha soluk geldiler. Cin çarpmış gibi görünüyorlardı; üzerine çökecek korkunç bir hayale hazırlanmışlardı sanki. Asbury titreyip başını hızla öteki yana çevirdi, pencereden dışarı baktı. Kör edici kızıl-altın rengi bir güneş mor bir bulutun altından sakin sakin çıkıyordu. Daha aşağılarda ağaç sırası kan kırmızı gökyüzünün önünde simsiyahtı. Kırılgan bir duvar oluşturuyordu bu siyahlık; yaklaşmakta olan şeyden kendisini korumak için zihninde kurduğu dayanıksız bir savunmaydı sanki. Genç adam yastığına geri düşüp tavana baktı. Ateş ve ürperme nöbetlerinden mahvolmuş uzuvlarını artık hissetmiyordu. İçindeki eski hayattükenmişti. Yeni hayatın gelmesini bekliyordu. Tam o anda bir ürperti geldiğini hissetti, öyle tuhaf, öyle hafif bir ürpertiydi ki bu, daha derin bir üşüme denizinin yüzeyindeki ılık dalgalar gibiydi. Nefesi kesildi. Çocukluğunun yıllan ve hastalığının günleri boyunca başının üstünde gizemli bir edayla bekleyen vahşi kuş birdenbire hareket halindeymiş gibi göründü gözüne. Benzi attı; bir hortum, gözlerindeki son yanılsama zannı da yırtıvermiş-ti sanki. Kalan günlerini zayıf ve yıpranmış bir halde, ama hayata tutunarak, arındırıcı bir dehşetle yüz yüze geçireceğini anladı. Takatsiz bir çığlık, son ve imkânsız bir itiraz kaçıverdi dudaklarından. Ama buzla değil ateşle donanmış Kutsal Ruh amansız alçalışına devam etti.

1

Matta 5:22. *-y.n.* ** Matta 7: 1. *-y.n.*

2

İsrail kralı Ahabın kansı (1. Krallar 16:31). İngilizcesi Jezebel'dir ve aynı zamanda "kötü kalpli, utanmaz kadın" anlamına gelir. *-y.n.*

YUVANIN NİMETLERİ

THOMAS pencerenin kıyısına çekildi, başını duvarla perde arasındaki boşluğa gizleyip arabanın giriş yoluna yanaşmasını izledi. Annesiyle küçük orospu iniyorlardı. Önce annesi çıktı, ağır, sarsak adımlarla, sonra küçük orospunun uzun, hafif çarpık bacakları göründü, eteğini dizlerinin üstüne çekmişti. Çınıltılı bir kahkahayla, kendisini karşılamak için ok gibi fırlayan, mutluluktan keyifle hoplayıp zıplayan köpeğe koştu. Öfke Thomas'ın iriyarı bedeninde suskun, uğursuz bir yoğunlukla birikti, tıpkı bir araya toplaşan bir kalabalık gibi.

Artık kararını vermek zorundaydı, ya bavulunu toplayıp otele çıkacak ya da burada kalıp evin boşalmasını bekleyecekti.

Nerede bavul bulacağını bilmiyordu, eşya toplamayı sevmezdi. Kitaplarını elinin altında isterdi, yazı makinesi battaldı, elektrikli battaniyeye alışmıştı, lokanta yemeklerini içi kaldırmıyordu. Annesi o gözünü budaktan esirgemeyen yardımseverlik duygusuyla evin huzurunu bozmak üzereydi.

Arka kapı hızla çekildi; kızın kahkahası mutfaktan sofaya, sahanlıktan odasına yükselince elektrik çarpmışa döndü Thomas. Sıçrayıp öfkeyle süzdü ortalığı. O sabah söyledikleri tartışma götürmezdi: "O kızı bir daha bu eve getirirsen, ben gidiyorum. Seçimini yap -ya o ya ben."

Annesi seçimini yapmıştı işte. Boğazına bir kıskaç yapıştı. Otuz beş yıldır hiç... Genzinin yandığını fark etti, ağladı ağlayacaktı. Ama hayır: Annesi seçim falan yapmamıştı. Yalnızca oğlunun elektrikli battaniyeye düşkünlüğüne güveniyordu. Yanıldığını göstermeliydi ona.

Kızın kahkahası bir daha çınladı evde, Thomas'ın yüzü tiksintiyle büzüştü. Kızın geçen geceki hali canlandı gözünde. Odasına dalmıştı düpedüz. İrkilip uyandığında odanın kapısını açık, onu içeride bulmuştu. Sofadan vuran ışık, kendisine doğru dönen yüzü aydınlatmaya yetiyordu. Müzikal komedilerdeki komedyenlerin yüzlerine benziyordu: sipsivri bir çene, elma yanaklar, kurnaz ama boş bakan gözler. Hemen yatağından fırlamış, bir iskemle kaparak dürte dürte sürmüştü onu odasından, yırtıcı bir kaplanı püskürten bir hayvan terbiyecisi tavrıyla. Sofa boyunca sessizce geri geri

sürmüştü onu, annesinin oda kapısına geldiğinde durup kapıyı tıklatmıştı. Kız soluğunu tutup konuk odasına kaçmıştı.

Biraz sonra annesi kapıda belirmiş, kaygılı bakışlarla ortalığı süzmüştü. Yüzü geceleri sürdüğü yağlı kremden parlıyordu, başı pembe bigudilerle kaplıydı. Kızın yok olduğu noktaya bakakal-mıştı. Thomas püskürteceği bir hayvan daha varmışçasına iskemleyi önüne siper ederek onun karşısına dikilmişti. "Odama girmeye çalıştı," demişti dişlerini sıkarak. "Uyandığımda odama girmeye çalışıyordu." İçeri girip kapıyı arkasından kapamış ve öfkeyle bağırmıştı: "Bu kadarına katlanamam! Bir gün daha katlanamaya-cağım, haberin olsun!"

Annesi korkusundan yatağına kadar gerilemiş, yatağın kenarına ilişmişti. İriyarı gövdesine oranla her nedense güdük kalmış küçücük bir kafası vardı.

"Sana son kez söylüyorum," demiştiThomas. "Buna bir gün daha katlanamayacağım." Annesinin bütün davranışlarında aynı eğilim belirgindi: (son derece iyi bir niyetle olsa da) erdemi alay konusu yapma, hiç düşünmeden ısrarla peşinden koşarak hem erdemi gülünçleştirme hem de etrafındaki herkesi budala durumuna düşürme eğilimi. "Bir gün bile," diye yinelemişti Thomas.

Annesi abartılı bir şekilde başını sallamıştı, gözü kapıdaydı hâlâ. Thomas iskemleyi onun önüne koyup oturmuştu. Doğuştan özürlü bir çocuğa bir açıklama yaparcasına eğilmişti öne doğru.

"Bu bakımdan da talihsiz zavallı kız," demişti annesi, "öbürleri yetmiyormuş gibi. Çok feci, çok. Bana hastalığının adını söyledi de unuttum, ama kendini engelleyemiyormuş bir türlü. Hastalığı doğuştanmış Thomas." Ardından elini çenesine koyarak, "Ya sende olsaydı o hastalık?" diye eklemişti.

Thomas çaresizlikten boğulacaktı nerdeyse. "Bir türlü anlatamayacak mıyım sana?" demişti hırıltılı bir sesle, "onun elinden bir şey gelmiyorsa senin de gelmez."

Annesinin sokulgan amahiçbir şeyden etkilenmez görünen gözleri, günbatımı sonrasında uzak ufukların maviliğindeydi. "Nem-filanmış," diye

mınldanmıştı.

"Nemfoman," demişti Thomas sertçe. "Sana böyle cafcaflı laflar öğretmesi, gözünü boyaması gerekmez. Ahlaktan yana sakat biri o. Bu kadarını bilmen yeter. Doğuştan ahlaksız, tıpkı böbrek-siz ya da ayaksız doğmuş bir sakat gibi. Ne dediğimi anladın mı?"

"Senin de öyle olabileceğini düşünmekten kendimi alamıyorum," demişti annesi elini çenesinden çekmeden. "Ya sen öyle olsaydın da herkes sana sırt çevirseydi, ben neler hissederdim sence? Böyle pırıl pırıl bir genç değil de nemfilanın teki olsaydın, kendini tutamayıp..."

Thomas dayanılmaz bir nefret duymuştu kendine, gitgide usulca o kıza dönüşüyormuşçasına.

"Peki ne giymişti?" diye sormuştu annesi birden, gözlerini kısarak.

"Hiçbir şey!" diye kükremişti Thomas. "Söyle, onu bu evden atıyor musun atmıyor musun?"

"Onu nasıl sokağa salarım?" demişti annesi. "Daha bu sabah yine canına kıymaktan söz ediyordu."

"Hapishaneye gönder o zaman," demişti Thomas.

"Onun yerinde sen olsaydın seni hapishaneye yollar mıydım Thomas?"

Thomas ayağa kalkmış, iskemleyi kapıp sinirleri daha fazla bozulmadan odadan fırlamıştı.

Thomas annesini seviyordu, mizacının bir parçasıydı bu, ama yine de ara sıra onun kendisine duyduğu sevgiye katlanamadığı anlar oluyordu. Ara sıra bu sevgi içinden çıkılmaz bir budalalığa dönüştüğünde, denetleyemeyeceği birtakım güçlerin, görünmez akıntıların varlığını hissediyordu. Annesi hep en basmakalıp düşüncelerden *-bana böyle yapmak düşer-* yola çıkarak, karşılaştığında asla tanıyamadığı şeytanla gözü kara anlaşmalara girişirdi sonuçta.

Thomas şeytan sözcüğünü yalnızca mecazi anlamda kullanıyordu, ama annesinin başını soktuğu belaları çok iyi açıklıyordu bu mecaz. Zekâsı biraz gelişmiş bir kadın olsa, ona Hıristiyanlığın ilk döneminden örnekler göstererek erdemde aşırılığın kabul görmediğini, ölçülü bir iyiliğin, kötülüğü de ılımlı bir ölçüye indireceğini kanıtlayabilirdi; sözgelimi Aziz Antonius evinde kalıp kız kardeşiyle ilgilenseydi, başı şeytanlarla derde girmezdi.

Thomas ahlakı hor görenlerden değildi, ayrıca erdeme değil karşı çıkmak, onu düzenin temel ilkesi, yaşamı katlanır hale getiren tek öğe olarak değerlendiriyordu. Kendi yaşamı annesinin makul erdemleriyle -evi çekip çevirmedeki hamaratlığı, usta aşçılığıyla- katlanılır hale gelmişti işte. Gelgelelim annesi -şu anda olduğu gibi- erdemlilikte ipin ucunu kaçırdığında Thomas üstüne şeytanlar üşüşmüş gibi hissediyordu; bu şeytanlar kendisinin ya da ihtiyar annesinin uydurduğu düş ürünleri değildi üstelik, basbayağı evde ikâmet ediyorlardı, kendilerine has kişilikleri vardı, görünmeseler de oradaydılar, her an bir çığlık koyverebilir, bir şeyleri tangırdatabilirlerdi.

Kız bir ay önce sahte çek vermekten soluğu eyalet hapishanesinde almış, annesi de gazetede onun resmini görmüştü. Kahvaltı sofrasındalarken resmi uzun uzun inceledikten sonra kahve. ibriğinin üstünden ona uzatmıştı. "Düşünebiliyor musun," demişti, "daha on dokuz yaşında, o pis zindana tıkılmış. Hiç de kötü bir kıza benzemiyor zavallı."

Thomas resme göz atmıştı. Kurnaz bir sokak çocuğu suratıydı. Suç oranında yaş ortalamasının gitgide düştüğünü düşünmüştü.

"Dürüst bir kıza benziyor," demişti annesi.

"Dürüst insanlar sahte çek vermezler," demişti Thomas.

"Başın sıkışınca ne yapacağın belli olmaz."

"En azından sahte çek vermem."

"İçimden ona bir kutu şeker götürmek geliyor," demişti annesi.

Thomas o anda otoritesini koysa hiçbir şey olmayacaktı. Babası yaşasaydı, o anda otoritesini koyardı. Bir kutu şeker götürmek annesinin en severek benimsediği görevdi. Kendi sınıfından biri yakına taşındığında hemen bir kutu şeker alıp hoşgeldine giderdi; arkadaşlarının çocukları ana-baba olunca ya da burs kazanınca yine bir kutu şeker alıp koşardı; bir ihtiyar kalçasını kırdığında, başu-cunda bir kutu şekerle bitiverirdi. Onun hapishaneye bir kutu şeker götürme düşüncesine gülüp geçmişti Thomas.

Şu anda odasında, kızın kahkahası kulağında çınlarken gülüp geçtiği için lanet ediyordu kendine.

Annesi hapishane ziyaretinden döndüğünde, kapıyı bile tıklatmadan odasına dalmış, kendini boylu boyunca koltuğa atarak küçücük şiş ayaklarını koltuğun koluna dayamıştı. Biraz sonra doğrulacak gücü bulunca ayaklarının altına bir gazete koymuş, yine yığılıp kalmıştı. "Öbür insanların nasıl yaşadığından haberimiz yok," demişti.

Annesi konuşmalarında art arda basmakalıp laflar etse de, Thomas bunların gerçek deneyimlerden kaynaklandığını biliyordu. Kızın hapiste olmasından çok annesinin onu orada görmesine üzülüyordu. Keşke annesini böyle tatsız durumlarla karşılaşmaktan hepten alıkoyabilseydi. "Eh," demişti gazetesini bırakarak, "artık bunu unut bence. Kızı hapse tıkmaları için yığınla neden var."

"Kızcağızın neler yaşadığı aklının ucundan geçmez," demişti annesi yine doğrularak. Zavallı Star'cığı üç çocuklu bir üvey ana büyütmüştü; çocuklardan biri -delikanlı denebilecek yaşta bir oğlan- ondan öyle iğrenç biçimlerde yararlanmıştı ki zavallı evden kaçıp öz annesini aramak zorunda kalmıştı. Neden sonra bulduğu öz annesi de onu başından atmak istemiş, bir sürü yatılı okula yollamıştı. Gittiği her okulda sapıklarla sadistlerin ağza alınmayacak canavarca saldırılarına maruz kalmış, her keresinde kurtuluşu kaçmakta bulmuştu. Thomas annesinin kendisine aktarmaktan çekindiği ayrıntılarla doldurulduğunu sezmişti. Ara sıra sesinin titremesinden, ona ince ince tasvir edilmiş korkunç bir sahnenin gözlerinin önünde yine canlandığı belliydi. Başlangıçta birkaç gün içinde bütün bunların kadının belleğinden silineceğini ummuş, ama silinmemişti. Ertesi gün annesi kâğıt mendil ve yüz kremiyle yine gitmişti hapishaneye, birkaç gün sonra da bir avukata danıştığından söz etmişti.

O günlerde Thomas babasının ölümüne gerçekten yanmıştı, her ne kadar hayattayken onu katlanılmaz bulmuş olsa da. İhtiyar bu saçmalığa hemen son verirdi. Hiçbir şeye yaramayan şu şefkat duygusundan etkilenmeksizin, annesi duymadan eski ahbabı şerifle bir olup konuyu bağlardı, kız da çoktan eyalet hapishanesini boylamış olurdu. Babası yaşamı boyunca hırgürden geri kalmamıştı, ta ki bir sabah (kansına bütün çektiklerinden onu sorumlu tutan öfkeli bir bakış fırlatıp) kahvaltı sofrasına yığılana kadar. Thomas mantık açısından babasına çekmişti ama onun acımasızlığını almamıştı, iyiliği sevmesi açısından da annesine çekmişti ama onun gibi iyilik yapma tutkusu yoktu. Gündelik yaşamdaki tutumu, bekleyip olayların nereye varacağını gözlemlemekten ibaretti.

Avukat kızın başına gelen felaketlere ilişkin hikâyenin büyük kısmının doğru olmadığına inanıyordu, gelgelelim kızın psikopat, yani ne akıl hastanesine gönderilecek kadar deli, ne hapishaneye tıkılacak kadar cani, ne de topluma karışabilecek kadardengeli olduğunu açıkladığında, bu durum Thomas'ın annesini daha da derinden etkilemişti. Kız hikâyeyi uydurduğunu hemen kabul etmişti; meğer doğuştan gelen bir yalancılık eğilimi varmış, yalan söylemesi güvensizliğinden kaynaklanıyormuş. Hepsi de eğitimine katkıda bulunan bir sürü psikiyatrın tezgâhından geçmiş. Hiçbir kurtuluş umudu olmadığını biliyormuş. Thomas'ın annesi böyle bir ıstırapla karşılaşınca iç yakıcı bir gizin ağırlığıyla ezilmiş, çabalarını iki katına çıkarmazsa bir daha doğrulamayacağını hissetmişti. Thomas'ın sinirini asıl bozansa, annesinin *ona, ThomaSa* şefkat ve acımayla bakıyor gibi görünmesiydi; muğlak merhameti sanki hedef de gözetmiyordu artık.

Birkaç gün sonra annesi odasına dalıp avukatın kıza bir vasi bulduğunu bildirmişti: kendisi.

Thomas okuduğu dergiyi elinden düşürerek tekli koltuğundan kalkmış, ablak yüzü kötü bir haber beklercesine kasılmıştı. "Onu buraya getirmeyi düşünmüyorsun herhalde!"

"Yok canım," demişti annesi, "sakin ol lütfen Thomas." Epey uğraştıktan sonra kıza kasabada evcil hayvanlar satan mağazada bir iş bulmuş, tanıdığı yaşlı, hafif çatlak bir kadının yanında bir yer ayarlamıştı. İnsanlar hiç de anlayışlı değildi. Kendilerini Star gibi talihi ters dönmüş bir kızın yerine koymuyorlardı.

Thomas yine oturup dergisine dönmüştü. Kendine bile açıklayamadığı bir tehlikeyi kıl payı atlatmış gibiydi. "Sana laf işlemiyor," demişti, "ama birkaç güne kalmaz, kız senden koparabileceklerini kopardıktan sonra gider burdan. Bir daha da ne arar ne sorar."

İki gece sonra eve gelip oturma odasının kapısını açtığında, tiz, çınıltılı bir kahkahayla sarsılmıştı. Annesiyle kız gazla aydınlanan şömine kütüklerinin başındaydılar. Kız ilk bakışta bedensel bir özrü varmış izlenimi uyandırıyordu. Kırpılmış saçlarıyla bir köpek yavrusunu ya da bir cini andırıyordu, son modaya göre giyinmişti. Thomas'ı sanki tanıyormuşçasına ışıltılı gözlerle uzun uzun süzmüş, sonra da samimi bir edayla sırıtmıştı.

"Thomas!" demişti annesi, onu hemen atılmaması için uyaran kesin bir sesle. "Bu sana bahsedip durduğum Star. Star yemeğe bizde bu akşam."

Kız adının Star Drake olduğunu söylüyordu. Avukat asıl adının Saralı Ham olduğunu öğrenmişti.

Thomas ne kıpırdamış ne de ağzını açmıştı, yalnızca müthiş afallamış bir halde eşikte öylece kalakalmıştı. Neden sonra "Merhaba Sarah" derken sesi öylesine tiksinti yüklüydü ki kendi bile şaşırmıştı. Yüzü kızarmıştı, bu kadar zavallı bir yaratığı açıkça aşağılamak kendisine yakışmazdı. Hiç değilse bir parça kibarlık göstermeye kararlı bir halde bir iskemleye çökmüştü.

"Thomas tarih üstüne yazar," demişti annesi ona gözdağı verircesine bakarak. "Bu yıl bölgemizin Tarih Demeği'nin başına getirildi."

Kız öne eğilerek daha da belirgin bir ilgiyle incelemişti Tho-mas'ı. "Ne güzel!" demişti boğuk bir sesle.

"Şu anda ülkemize ilk yerleşenler üstüne yazıyor," demişti annesi.

"Ne güzel!" diye yinelemişti kız.

Thomas kendini olabildiğince zorlayarak, odadabaşkahiç kimse yokmuş, tek başınaymış gibi davranmayı başarmıştı.

"Kime benziyor biliyor musun?" diye sormuştu Star, başını eğip Thomas'ı yan yan süzerek.

"Hiç şüphesiz çok saygıdeğer birine!" demişti annesi muzip bir sesle.

"Dün gece gördüğüm filmdeki polisin tıpkısı," demişti Star.

"Star, kızım," demişti annesi, "bence ne tür filmlere gittiğine dikkat etmelisin. Yalnızca en iyi filmleri seçmelisin bence. Suç hikâyeleri sana iyi gelmez."

"Yok canım, dün akşamki suç-cezasız-kalmaz türünden bir şeydi," demişti Star. "Yemin ederim polis buna benziyordu tıpatıp. Habire iftira atıyorlardı adama. Artık dayanamayacakmış, patlayacakmış gibi bir hali vardı. Çok komikti; tipi de hiç fena sayılmazdı üstelik," diye eklemişti Thomas'ı alıcı gözle süzerek.

"Star'cığım," demişti annesi, "bence müzik kulağını geliştirsen müthiş olurdu."

Thomas iç çekmişti. Annesi gevezeliğini sürdüredursun, kız ona hiç aldırmadan Thomas'ı süzüyordu tepeden tırnağa. Bakışında öyle bir şey vardı ki sanki gözleri değil de elleri yokluyordu Thomas'ın dizlerini, boynunu. Alaycı bir parıltı vardı gözlerinde, onu bir an bile görmeye katlanamadığının bal gibi farkındaydı. Thomas ahlaksızlığın özüyle karşı karşıya olduğunu gayet iyi biliyordu, ama besbelli yine de masum bir ahlaksızlıktı bu, çünkü ardında ondan sorumlu bir meleke yoktu. Masumluğun en katlanılmaz hali duruyordu karşısında. Acaba Tanrı'nın tutumu ne olurdu bu durum karşısında, diye geçirmişti içinden; elinden gelirse o tutumu benimsemekti niyeti.

Annesinin tavrı yemek boyunca o kadar budalacaydı ki, onun yüzüne bakmaya tahammül edememişti Thomas; Sarah Ham'e bakmaya da tahammül edemediğinden karşı duvardaki büfeye dikmişti kin saçan gözlerini. Annesi kızın ağzından çıkan her lafa çok önemliymiş gibi ilgi gösteriyordu. Star'ın boş zamanlarını nasıl değerlendirebileceği konusunda bir sürü öneri getirmişti. Bu öğütleri veren birpapağan olsa, Sarah Ham

ancak bu kadar kulak asardı. Ama bir keresinde, Thomas'ın bakışı yanlışlıkla kendisine kaydığında göz kırpmıştı.

Thomas tatlının son kaşığını yutar yutmaz ayağa kalkıp, "Gitmek zorundayım," demişti. "Bir toplantım var."

"Thomas," demişti annesi, "Star'ı da evine bırakmanı istiyorum. Gece tek başına taksiye binmesini istemiyorum."

Thomas öfkeyle donup kalmıştı biran. Sonra odadan çıkmıştı. Yüzünde belli belirsiz bir kararlılık okunuyordu. Kız hazırlanmıştı, oda kapısında uysal uysal bekliyordu. Thomas'a hayranlık ve güven karışımı bir bakış atmıştı. Thomas kolunu uzatmamış, ama o yine de girmişti koluna; bir mucize sonucu canlanmış görkemli bir anıtın peşi sıra gidercesine kapıdan çıkıp basamaklardan inmişti.

"Güle güle gidin!" diye bağırmıştı annesi.

Sarah Ham kikirdeyip, Thomas'ın böğrünü dürtmüştü hafifçe.

Thomas paltosunu alırken bu fırsattan yararlanmaya, kızla açık konuşmaya karar vermişti, annesinin başına bela olmaktan vazgeçmezse yeniden hapsi boylaması için gerekeni yapacaktı. Onun kafasından geçenleri biliyordu, sakın kendisini saf sanmasındı, bazı şeylere asla katlanamazdı. Masasının başına geçip kalemi eline aldığında açık seçiklikten yana kimse yarışamazdı Thomas'la; ama kendini arabada Sarah Ham'in yanında bulunca korkudan dili tutulmuştu.

Kız ayaklarım altına alıp, "Neyse, sonunda yalnız kalabildik," diye fıkırdamıştı.

Thomas arabanın burnunu hızla çevirip girişe doğru sürmüştü. Anayola varınca arkasında kovalayan varmış gibi basmıştı gaza.

"Aman allahım!" demişti Sarah Ham bacaklarını indirerek. "Hangi yangından kaçıyoruz?"

Thomas yanıt vermemişti. Biraz sonra kızın yanına iyice sokulduğunu ayırt etmişti. İlk kavşaktaki ışık kırmızıydı ama aldırmamıştı. İhtiyar kadın üç blok ötede oturuyordu. Arabakapıda gıcırtıyla durduğunda Thomas hemen atlamış, kızın kapısını açmıştı koşarak. Kız ağırdan alınca beklemek zorunda kalmıştı. Derken önce bir bacak uzanmıştı dışarı, sonra kızın küçük, renksiz, bilmiş suratı görünmüş, aşağıdan ona bakmıştı. Bakışında körlüğü anımsatan bir şey vardı ama göremediklerini bilmeyenlere özgü bir körlüktü bu. Thomas'ın midesi bulanmış, o boş gözler yine bedeninde dolaşmıştı. "Kimse sevmiyor beni," demişti kız huysuz bir sesle. "Sen benim yerimde olsaydın da seni şuncacık yola götürmek bana ağır gelseydi ne yapardın?"

"Annem seni seviyor," diye mınldanmıştı Thomas.

"Yaa!" demişti kız. "Zamanımızın yetmiş beş yıl kadar gerisinde kalmış o!"

"Onu bir daha rahatsız ettiğini görürsem,[1]' demişti Thomas soluk soluğa, "bil ki hapse attırırım seni yine." Sesi fısıltı gibi çıksa da tınısında kaba bir güç gizliydi.

"Kimle birlikte yapacaksın bunu?" demişti kız, sonra inmeye hiç niyeti yokmuş gibi yine girmişti arabaya. Thomas uzanmış, kızın paltosunun önüne yapışıp onu dışarı çekmiş, sonra yakasım bırakıp hemen arabaya atlayarak hızla uzaklaşmıştı. Öteki kapı hâtâ açıktı, kızın bedenden yoksun ama somut kahkahası, sanki açık kapıdan yanına atlayıp onunla birlikte gidecekmiş gibi sokak boyunca koşuşturuyordu ardından. Uzanıp kapıyı hızla çekmişti Thomas, bu öfkeyle toplantıya katılamazdı, eve doğru sürmüştü arabayı. Annesine bu duruma ne kadar içerlediğini göstermekte kararlıydı. Onun kafasında bir kuşku kırıntısı kalmamasını sağlayacaktı. Babasının sesi beynini törpülüyordu.

Kuşbeyinli, diyordu ihtiyar, otoriteni koy artık. Evin efendisinin kim olduğunu göster ona. Yoksa yandın. Ne var ki Thomas eve vardığında annesi akıllılık edip yatmıştı.

Thomas ertesi sabah kahvaltı sofrasına geldiğinde kaşları çatıktı, her an esip köpürebileceği çene kemiklerinden belliydi. Kesin davranmaya karar verdiğinde, saldırıya geçmeden önce başını eğip geri geri giderek toprağı

eşeleyen bir boğa gibi olurdu. "Beni dinle arıne," diye girmişti söze, altına iskemlesini çekerek. "Sanao kız konusunda bir şey söyleyeceğim, tekrarlamaya da niyetim yok." Derin bir soluk almıştı. "Küçük birorospu o, o kadar. Arkandan seninle alay ediyor. Senden ne koparabilecekse koparmayı aklına koymuş, beş paralık önemin yok onun gözünde."

Annesi de huzursuz birgece geçirmişe benziyordu. O sabah gi-yinmemişti, bornozu vardı üstünde, başına sardığı gri türban ona her şeyi bilen birinin tedirgin edici ifadesini vermişti. Bir eskiçağ bilicisiyle kahvaltıya oturmuş gibi hissetmişti Thomas.

"Bu sabah hazır krema kullanmak zorundasın maalesef," demişti annesi kahve koyarken. "Tazesini almayı unuttum."

"Tamam da ne dediğimi duydun mu sen?" diye homurdanmış-tı Thomas.

"Sağır değilim ya," demişti annesi kahve ibriğini altlığa dayayarak. "Onun gözünde geveze bir ihtiyardan başka bir şey olmadığımı biliyorum."

"Öyleyse neden inatla... "

"Bak Thomas," demişti annesi elini yanağına götürerek, "ya sen de..."

"Ama ben o değilim!" demişti Thomas, masanın dizine değen bacağını öfkeyle kavrayarak.

Annesi eli yanağında, başını usulca iki yana sallıyordu. "Nelere sahip olduğunu bir düşünsene," diye girmişti söze. "Bir yuvanın bütün nimetleri elinin altında. Ahlakın sağlam. Kötü eğilimlerin yok, kusurlu doğmamışsın."

Thomas astım krizinin eşiğine varmış gibi solumaya başlamıştı. "Senin mantığın çalışmıyor," demişti kınk dökük bir sesle. *"Babam* olsa otoritesini koyardı."

İhtiyar kadın dimdik oturmuştu. "Ama sen onun gibi değilsin."

Thomas'ın dudakları hafifçe aralanmış, ses çıkmamıştı.

"Yine de," demişti annesi kurnazca bir suçlamayla deminki övgüsünü geri alıyormuşçasına, "bu kadar karşıysan kızı bir daha buraya çağırmam."

"Kıza karşı değilim ben," demişti Thomas. "Senin kendini aptal durumuna düşürmene karşıyım."

Masadan kalkıp çalışma odasının kapısını çeker çekmez, babasının çömelişi gelmişti gözlerinin önüne. İhtiyar, taşralı erkekler gibi çömelerek konuşmaya alıştırmıştı kendini, oysa doğma büyüme kentliydi, sonradan yeteneklerini değerlendirmek üzere bu küçük kasabaya göçmüştü. Şaşmaz ustalığını kullanarak zamanla buralılara kendisini içlerinden biri gibi benimsetmeyi başarmıştı. Ad-liyenin çimenliğinde, bir konuşmanın tam ortasında yere çömelir, çevresindeki iki-üç arkadaşı da onunla birlikte çömelirlerdi konuşmanın akışını bozmadan. Böyle tavlayıcı davranışlar üstüne kurmuştu yaşamının yalanını; düpedüz yalan söyleyecek kadar alçal-mamıştı asla.

Öyleyse bırak da anan ezip geçsin seni, diyordu şimdi ihtiyar. Bana benzemiyorsun sen. Erkek dediğin böyle olmaz.

Thomas kendini bütünüyle kitaplarına vermiş, imge de az sonra silikleşmişti. Kız Thomas'ın benliğinin derinlerinde, çözümleme yetisinin ulaşamayacağı yerlerde bir tedirginlik yaratmıştı. Sanki yüz metre ötesinde ortalığı kasıp kavurduğunu gördüğü bir hortumun dönüp dosdoğru kendi üstüne geleceği doğmuştu içine. Öğle saatlerine kadarilgisini çalışmasında yoğunlaştıramamıştı.

İki gece sonra, annesiyle ikisi yemeklerini bitirip çalışma odasında akşam gazetesinin eklerine göz gezdirirlerken telefon, bir yangın zilinin metalsi uğultusuyla çalmaya başlamıştı. Thomas uzanmıştı. Daha ahizeyi eline alır almaz tiz bir kadın çığlığı dolmuştu odaya, "Gelin alın bu kızı başımdan! Gelin alın! Pis sarhoş! Hem de benim evimde, asla olmaz, böyle bir şeye asla izin veremem! İşten atılmış, eve sarhoş döndü! Asla izin vermem!"

Annesi koltuğundan fırlayıp ahizeyi kapmıştı.

Thomas babasının hayaletini görmüştü karşısında. Hadi şerifi çağır, diye bastınyordu ihtiyar. "Şerifi çağır," demişti Thomas yüksek sesle. "Şerife

söyle oraya gitsin, kızı alıp götürsün."

"Hemen geliyoruz," demişti annesi. "Birazdan orda oluruz, alı-nz onu. Eşyalannı toplamasını söyleyin."

"Hiçbir şey toparlayacak hali yok," diye basbas bağırmıştı ses. "Onun gibi bir sürtüğü başıma yıkmaya hakkınız yoktu! Namuslu bir evim var benim!"

"Kadına söyle de şerifi çağırsın," diye bağırmıştı Thomas.

Annesi ahizeyi yerine bırakarak ona bakmış, "O adama düşmanımı bile teslim etmem," demişti.

Thomas koltuğunda kollarını kavuşturmuş, gözlerini karşı duvara dikmişti.

"Zavallı kızcağızı düşünsene Thomas," demişti annesi. "Hiçbir şeyi yok. Hiç. Bizimse her şeyimiz var."

Oraya vardıklannda Saralı Ham pansiyonun önündeki korkuluğa yaslanarak yığılıp kalmıştı aynk bacaklanyla. Beresi ihtiyar kadının başına çaldığı yerdeydi, alnından sarkıyordu, giysileri de ihtiyar kadının tıkıştırdığı bavuldan taşıyordu. Kendiyle usul, kişisel bir sarhoş muhabbetine dalmıştı. Yüzünün bir yanı dudak boyası lekesiyle kaplıydı. Thomas'ın annesinin yardımıyla arabaya bindirilmeye, arka koltuğa oturtulmaya ses çıkarmamıştı, kurtarıcısının kim olduğunun farkında değilmiş gibi görünüyordu. "İşin yoksa bütün gün o allahın belası muhabbet kuşlarıyla konuş," demişti öfke saçan bir fısıltıyla, "Kimsecikler yok."

Arabadan inmeye yeltenmeyen, ilk tiksinti dolu bakıştan sonra bir daha kızın yüzüne bakmayan Thomas, "Bak ikinci bir kere söylemeyeceğim," demişti annesine, "onun yeri hapishane, bilmiş ol."

Arka koltukta kızın elini tutarak oturan annesi bir şey söylememişti.

"Peki, o zaman otele götür onu," demişti Thomas.

"Sarhoş bir kızı otele götüremem," demişti annesi. "Bu kadarını bilirsin Thomas."

"O zaman hastaneye götür."

"Ona ne hapishane yarar, ne otel, ne de hastane," demişti annesi. "Bir ev yarar olsa olsa."

"Benim evim değil," demişti Thomas.

"Yalnızca bu geceliğine Thomas," diye iç çekmişti ihtiyar. "Yalnızca bu gecelik."

O gecenin üzerinden sekiz gün geçmişti. Küçük sürtük konuk odasına yerleşmişti. Annesi her gün ona bir iş, kalacak bir yer ayarlamak için yola düşüyor, sonuç almadan dönüyordu; ihtiyar pansiyoncu etraftaki herkesi uyarmıştı. Thomas ya kendi çalışma odasına ya da kitaplığa sığınıyordu. Onun gözünde evi hem ev, hem atölye, hem kiliseydi, bir kaplumbağa kabuğu kadarkişisel, bir o kadar gerekli bir sığınaktı. Böylesine bir saldırıya uğrayacağını düşünmemişti sığınağının. Kıpkırmızı yüzünde sürekli şaşkın bir öfke okunuyordu.

Kız sabah uyanır uyanmaz bir blues şarkısı tutturuyordu; sesi kâh yükselip yanıklaşıyor, kâh doyuma ulaşmak üzere olan bir arzuyu ima edercesine pes perdeye iniyor, bu arada Thomas da masasından fırlayarak kulaklarına kâğıt mendil tıkıyordu. Ne zaman bir odadan bir odaya geçse, bir kattan öbürüne gidip gelecek olsa kızı karşısında buluyordu. Merdivenden inerken ya da çıkarken, yan yolda dikiliyordu önüne. Bazen utangaç, cilveli bir ifadeyle ezilip büzülerek geçip gidiyor, bazen de naneli çiklet kokan nefesiyle iç geçirerek onun peşi sıra iniyor ya da çıkıyordu. Thomas'ın tiksintisinden büyük bir haz duyuyor ve her fırsatta bu tiksintiyi kışkırtıyor gibiydi - sanki bu durum kendisine biçtiği kurbanlık koyun rolünü pekiştiriyordu.

İhtiyar babası yabanarısını andıran sıska vücudu, solmuş panama şapkası, gofre kumaştan takım elbisesi, özenle kirletilmiş pembe gömleği ve kaytanı andıran boyunbağıyla Thomas'ın kafasına iyice yerleşmişti; oğlu yoğun çalışmalarından bir an bile başını alsa, ona -genellikle çömeldiği yerden- aynı buyrukları yağdırarak beynini törpülüyordu. Otoriteni koy. Git şerifle görüş.

Şerifbabasının kopyasıydı, damalı gömlek giymesi, Teksas şapkası takması ve ondan on yıl daha genç olması dışında. O da babası kadar düzenbazdı ve ihtiyara hayranlık duyuyordu. Thomas tıpkı annesi gibi, şerifin çakır gözleriyle karşılaşmaktansa yoluna çıkmamayı yeğlerdi. Başka bir çözüm, bir mucize bekliyordu.

Sarah Ham gelince yemeklerin tadı tuzu kalmamıştı.

Evdeki üçüncü ya da dördüncü gecesinde, "Tomsi beni sevmiyor," demişti sofrada otururlarken; çevresini kuşatan pislikten soluk alamıyormuş gibi görünen Thomas'ın iriyan vücuduna küskün, kaçamak bir bakış atmıştı. "Beni istemiyorburada. Beni kimse istemiyor zaten."

"Thomas'ın adı Thomas, Tomsi değil," diye araya girmişti annesi.

"Olsun, Tomsi'yi ben uydurdum," demişti kız. "Bence şirin bir isim. Ama o benden nefret ediyor."

"Thomas'ın senden nefret ettiği yok," demişti annesi. "İnsanlara nefret duyan kişiler değiliz biz," diye eklemişti, sanki nefret duymak kuşaklar önce onların ailesinden silinip gitmiş bir kusurmuşçasına.

"Ama ben istenmediğimi ânında fark ederim," demişti Sarah

Ham. "Hapishanede bile istemediler beni. Kendimi öldürsem Tanrı beni ister miydi acaba?"

"Dene de gör," diye homurdanmıştı Thomas.

Kız bir kahkaha patlatmıştı. Sonra birdenbire susmuş, yüzü buruşmuş, titremeye başlamıştı. "En iyisi," demişti dişleri takırdayarak, "kendimi öldürmem. O zaman kimsenin huzurunu bozmamış olurum. Cehenneme giderim, Tann'nın da huzurunu bozmamış olurum. Şeytan da istemez ya beni. Bir tekmede cehennemden kovar, cehennemden bile yani..." diye sızlanmıştı.

Thomas ayağa kalkmış, tabağını, çatal bıçağını alıp çalışma odasına taşımıştı, yemeğini orada bitirmek üzere. O akşamdan sonra sofrada yemek

yememiş, ^mesi yemeğini çalışma masasına getirmişti. O yemekler sırasında ihtiyar babası gözlerinin önünde capcanlıydı. Koltuğuna kaykılmış, başparmaklarını pantolon askıla-nndan geçirmiş bir halde, Beni asla kendi soframdan kovamazdı, gibi laflar ediyordu.

Birkaç gece sonra Sarah Ham bileklerini bıçakla kesip isteri nöbetine girmişti. Akşam yemeklerinden sonra kapandığı odasında önce bir çığlık duymuştu Thomas, art arda bir sürü bağırtı, sonra da annesinin evde dolanan telaşlı ayak seslerini işitmişti. Yerinden kımıldamamıştı. Kızın boğazını kestiğine ilişkin ilk umudu, boğazını kestikten sonra bu kadar uzun süre bağırmayı sürdüremeyeceği düşüncesiyle birlikte sönüp gitmişti. Yine dergisine dönmüş, o arada çığlıklar da azalıp dinmişti. Derken annesi paltosunu ve şapkasını getirerek dalmıştı içeri. "Onu hastaneye götürmemiz gerek," demişti. "Canına kıymaya çalıştı. Kolunu sargıyla sıkıca bağladım. Ah Thomas, böyle bir şey yaptığına göre kızcağızın ne kadar mutsuz olduğunu düşünebiliyor musun?"

Thomas kaskatı bir yüzle ayağa kalkıp şapkasıyla paltosunu almış, "Onu hastaneye götürüp orada bırakacağız," demişti.

"Yine umutsuzluğa mı kapılsın yani?" diye haykırmıştı ihtiyar kadın. "Thomas! "

Thomas odanın ortasında dikilip dururken harekete geçmesinin artık kaçınılmaz bir hal aldığını, eşyalarını toplayıp bu evden gitmesinin şart olduğunu kavrayınca yerinde kalakalmıştı.

Kıza değil annesine öfke duyuyordu aslında. Doktor yaranın çok hafif olduğunu söylemiş, sargıya gülüp geçerek çiziğin üstüne biraz tentürdiyot sürmekle yetinmiş, kızı iyice kudurtmuştu; yine de annesi olayın etkisinden kurtulamıyordu bir türlü. Omuzlarına yeni bir üzüntü yüklenmiş gibiydi ve yalnız Thomas değil Saralı Ham de küplere biniyordu onun haline baktıkça, çünkü genel bir üzüntüydü bu, ikisinin başlarına ola ki talih kuşu konsa bile başka bir nesneye yönelecekti mutlaka. Saralı Ham'in başına gelenler yüzünden bütün dünyaya ağıt yakıyordu.

İntihar girişiminin ertesi sabahı, evi dolaşıp ne kadar bıçak, makas varsa toplayıp bir çekmeceye kilitlemişti yaşlı kadın. Bir şişe fare zehirini helaya

boşaltmış, mutfakta, yerde duran böcek öldürücü tabletleri toplamıştı. Sonra Thomas'ın odasına gelip, "Babanın tabancası nerde?" diye sormuştu fısıltıyla, "onu da kilitlemek istiyorum."

"Tabanca benim çekmecemde," diye kükremişti Thomas, "kilitlemeye de hiç niyetim yok. Kendini vurursa vursun, iyi olur!"

"Thomas, seni duyacak!" demişti annesi.

"B ırak duysun!" diye bağırmıştı Thomas. "Onun kendini öldürmeye hiç niyeti olmadığını bilmiyor musun? Onun gibilerin asla kendilerini öldürmediklerini bilmiyor musun? Bilmiyor musun ki..."

Annesi odadan usulca dışarı süzülüp Thomas'ın sesini bastırmak için kapıyı örtmüş, tam o sırada Saralı Ham'in sofanın az ötesinden yükselen kahkahası odaya çın çın dolmuştu. "Tomsi görecek bakalım. Kendimi öldüreceğim bal gibi, o da bana kabalık ettiğine pişman olacak o zaman. Hem de onun silahıyla, onun o minicik, kabzası inci kakmalı revolveriyle!" diye bağırmıştı avaz avaz, filmlerden fırlamış bir canavarın acı yüklü kahkahasını atarak.

Thomas dişlerini gıcırdatmış, masasının çekmecesini açıp silahı yoklamıştı. Babasından kalmaydı, her evde dolu bir tabanca olması gerektiğini savunurdu ihtiyar. Bir keresinde gece vakti evin yakınında, kuşkulu görünen birine iki el ateş etmişti, oysa Thomas yaşamı süresince hiç ateş etmemişti. Kızın tabancayla kendini vurmasından korkmuyordu, çekmeceyi yerine itmişti. Bu kız gibiler yaşama sonuna kadar asılırlardı, yaşadıkları her andan ne yapıp edip işlerine yarayacak düzmece bir duygusallık çıkartmada ustaydılar.

Ondan kurtulmanın bir sürü yolunu düşünmüştü ama bu düşüncelerin ahlaki tonu babasınınkine benzer bir kafa yapısını çağrıştırdığından hepsini reddetmişti. Kız yasadışı bir şey yapmadan onu tutuklatamazdı asla. İhtiyar babası olsa hiç içi sızlamadan kızı sarhoş edip arabasına bindirir, anayola çıkartır, o arada devriye-lere ihbarda bulunurdu; gelgelelim Thomas'ın ahlak anlayışına sığmazdı bu davranış. Tasarıların ardı arkası kesilmiyor, aklına gelen her yeni fikir acımasızlıktan yana bir öncekini aratıyordu.

Kızın tabancayı alıp kendini vuracağına ilişkin hiçbir umudu yokken, o ikindi çekmeceyi açtığında silah orada değildi. Çalışma odası ancak içeriden kilitlenebiliyordu. Tabancaya aldırdığı yoktu ama Sarah Ham'in kâğıtlarını ellediğini düşününce cinleri tepesine çıkmıştı. Artık çalışma odasına da bulaşmıştı bu pislik. Kızın elini sürmediği tek yer yatak odasıydı.

O gece yatak odasına da girmişti kız.

Thomas ertesi sabah kahvaltıda ne bir lokma yemiş ne sofraya ilişmişti; iskemlesinin başında dikilip, odada tek başınaymış ve büyük bir acı çekiyormuş havasında kahvesini yudumlayan annesine son sözünü söylemişti. "Dayanabileceğim kadar dayandım bu duruma. Ama artık ne bana, ne huzuruma, ne çalışma koşullarımın sağlıklı olmasına aldırmadığını açık seçik gördüğüme göre son bir adım atacağım, atabileceğim son adımı. Sana bir günlük süre daha tanıyorum. O kızı bu ikindi yine eve getirirsen, ben gidiyorum. Seçmekte özgürsün - ya o, ya ben." Daha söyleyecekleri vardı ama sesi boğuklaşınca odadan çıkmıştı.

Saat onda annesiyle Sarah Ham evden ayrılmışlardı.

Saat dörtte Thomas araba tekerleklerinin gıcırtısını duyunca pencereye koşmuştu. Araba yanaştığı sıradaköpek kulaklarını dikip ayağa kalkmış, heyecandan titremeye başlamıştı.

Thomas sofadaki yüklüğe gidip bavulunu aramasını sağlayacak ilk adımı atamıyordu bir türlü. Canını kurtarmak istiyorsa kendi kendini ameliyat etmesi için eline neşter tutuşturulmuş birini andırıyordu. İri yumruklarını çaresizlikle sıktı. Bocalamayla hışım arası bir ifade vardı bakışında. Uçuk mavi gözleri, öfkeden fokurdayan kıpkırmızı yüzünde için için terler gibiydi. Bir an gözlerini kapadı, gözkapaklarının ardından babasının imgesi sırıttı. "Salak!" diye çıkıştı ihtiyar, "salak budala! Her suçu işlemeye yatkın o sürtük, tabancanı da çaldı! Hemen şerifi ara! Hemen şerifi ara!"

Gözlerini açtığında şaşkınlığı tazelenmişe benziyordu. En az üç dakika yerinde öylece kalakaldı, sonra rotasını değiştiren kocaman bir gemi gibi ağır ağır dönüp kapıya yürüdü. Bir an durakladıktan sonra önündeki çetin işin üstesinden gelmeye kararlı bir halde çıktı odadan.

Şerifi nerede bulacağını bilmiyordu. Adam kurallarını kendi koyuyor, çalışma saatlerini kendi kararlaştırıyordu. Thomas önce onun hapishanedeki bürosuna baktı, ama şerif orada değildi. Ad-liyeye vardığında, memurun biri şerifin karşı kaldırımdaki berbere gittiğini söyledi. "Şerif yardımcısı şurada ama," dedi memur, devriye arabasına yaslanmış göğe bakan damalı gömlekli birini göstererek.

"Mutlaka şerifi bulmalıyım," dedi Thomas berbere koşarak. Her ne kadar şerifle hiçbir bağlantı kurmak istemese de, adamın en azından zeki olduğunu, terlemekten başka işe yaramayan bir et yığını olmadığını biliyordu.

Berber şerifin az önce çıktığını söyledi. Thomas gerisin geri adliyeye koşmaya davranmıştı ki, tam kaldırıma fırladığında sıska, hafif kambur birinin şerif yardımcısına öfkeyle el kol salladığını gördü.

Gerginliğinden ötürü saldırgan bir tavırla yaklaştı adama. Bir metre yakınında durup gereğinden yüksek bir sesle, "Sizinle biraz konuşabilir miyim?" dedi şerifin adını söylemeden - adı Farebrot-her'dı.

Farebrother Thomas'ı cepheden görecek kadar çevirdi derin çizgilerle dolu yüzünü, yardımcısı da döndü ama tek söz etmediler. Şerif dudağının ucundaki izmariti parmağıyla tutup yere attı. "Sana ne yapılacağını söylemiştim," dedi yardımcısına. Sonra Tho-mas'a isterse kendisiyle gelebileceğini belirtircesine hafifçe başını sallayarak yürüdü. Şerif yardımcısı devriye arabasının etrafından hırsızlama dolanıp araca bindi.

Farebrother peşinde Thomas'la adliye meydanından karşıya geçti, gölgesi çimenliğin dörtte birini kaplayan bir ağacın altında durdu. Hafifçe öne yaylanarak yeni bir sigara yaktı.

Thomas telaşla açtı konuyu. Ne var ki söyleyeceklerini önceden hazırlayacak zamanı olmadığından ne dediği tam anlaşılmıyordu. Ancak aynı şeyleri birkaç kere söyledikten sonra anlatabildi derdini. Sözünü bitirdiğinde şerif yanı başında, hâlâ öne yaylanarak boşluğa bakıyordu. Tek söz etmeden durdu.

Thomas bu sefer daha yavaş, daha titrek bir sesle yeniden başladı. Farebrother bir süre onun konuşmasına izin verdikten sonra, "Biz enselemiştik o kızı bir zaman," diyerek sözünü kesti. Yüzüne bilgiç, belli belirsiz bir gülümseme yayıldı ağır ağır.

"Benim o olayla hiç ilgim yok," dedi Thomas. "Annem yaptı yapacağını."

Farebrother yere çöktü.

"Kıza yardım etmek istemişti," dedi Thomas. "Ona kimsenin yardımının dokunamayacağını bilmiyordu."

"Desene başından büyük birişe kalkışmış," dedi Farebrother çömeldiği yerden.

"Annemin şimdiki konuyla hiç ilgisi yok," dedi Thomas. "Benim burada olduğumu da bilmiyor. Ama kız o tabanca elindeyken çok tehlikeli."

"Senin ihtiyar," dedi şerif, "başına böyle belalar açtırtmazdı. Hele bela bir kadının başının altından çıkıyorsa."

Thomas adamın Teksas şapkasının yusyuvarlak tepesine bakarak, "Ama kız o tabancayla birini vurabilir," dedi.

Uzun bir sessizlik izledi.

"Nerden bulmuş ki onu?" diye sordu Farebrother.

"Bilmiyorum. Konuk odasında kalıyordu. Şimdi orada olmalı tabanca, bavulunda," dedi Thomas.

Farebrother yine sessizliğe gömüldü.

"İsterseniz odasını arayabilirsiniz," dedi Thomas utana sıkıla. "İsterseniz ben eve gidince ön kapının sürgüsünü açık bırakırım, siz usulca içeri girer, üst kata çıkar, odasını ararsınız."

Farebrother çömeldiği yerden başını çevirip Thomas'ın dizlerine dikti küstah bakışlarını. "Galiba sen bu işlerde ustasın," dedi. "Meslekleri

değiştokuşa ne dersin?"

Thomas ne diyeceğini kestiremediği için ses çıkarmadı ama inatla beklemeyi sürdürdü. Farebrother dudaklarındaki izmariti çimenlerin arasına attı. Arkasında, adliyenin sundurmasında kapının sol kanadına ilişmiş bir grup aylak, ince bir güneş diliminin vurduğu sağ kanada doğru kaydı. Üst kat pencerelerinden birinden atılan buruşuk bir kâğıt parçası aşağı indi ağır ağır.

"Saat altı sularında gelirim," dedi Farebrother. "Sürgüyü açık bırak, sonrasına karışma - o iki hatun da benden uzak dursunlar."

Thomas "Teşekkür ederim" anlamında rahat bir soluk aldıktan sonra hapisten salıverilmiş biri gibi daldı çimenlere. Gelgelelim "o iki hatun" sözü aklından çıkmıyordu; annesine yöneltilmiş bu ince hakaret Farebrother'ın kendi yetersizliğine ilişkin iğnelemelerinden çok daha ağır gelmişti ona.

Arabasına biner binmez yüzü kıpkırmızı kesildi. Annesini, hakkında ileri geri konuşsun diye mi teslim etmişti bu adamın ellerine? O küçük orospudan kurtulmak adına annesine ihanet mi ediyordu? Yok canım, diye kestirip attı. Ne yapıyorsa annesinin iyiliği için yapıyordu, onu ortak huzurlarını bozacak bir asalaktan kurtarmak için. Arabayı çalıştırdı, eve doğru hızla sürdü ama tam araba yoluna döneceği sırada, az ötede park edip eve arka kapıdan girmenin daha doğru olacağına karar verdi. Arabayı çimenlere park ettikten sonra çimenlerin arasından bir çember çizerek evin arkasına yürüdü. Gökyüzü hardal rengi çizgilerle yarılmıştı yer yer. Köpek paspasın üstünde uyuyordu. Efendisinin ayak sesini duyunca san gözlerinin tekini açıp onu şöyle birsüzdüktensonrayine kapadı.

Thomas mutfağa süzüldü. Mutfakta kimse yoktu, evin ıssızlığında mutfak saatinin gürültülü tik takını duyabiliyordu. Saat altıya çeyrek vardı. Parmaklarının ucuna basarak telaşla sofadan geçip ön kapıya koştu, sürgüyü açtı. Bir an durup kulak kabarttı. Oturma odasının kapalı kapısının ardından annesinin hafif horultusunu duydu, kitap okurken dalmıştı anlaşılan. Sofanın öbür ucunda, çalışma odasının topu topu bir metre ötesinde küçük orospunun siyah paltosuyla kırmızı el çantası bir koltuğa atılmış duruyordu. Üst kattan su sesi geldi kulağına, demek yıkanıyordu.

Odasına girip çalışma masasının başında beklemeye başladı. Arada bir bütün bedenini soğuk bir ürpertinin sardığını fark etti sıkıntıyla. Birkaç dakika hiçbir şey yapmadan oturdu. Sonra bir kalem alıp önündeki zarfın arkasına kareler çizmeye koyuldu. Saatine baktı. Altıya on bir dakika vardı. Rasgele masanın orta çekmecesini çekti kucağına doğru. Bir an kör gözlerle baktı tabancaya. Sonra haykırarak ayağa fırladı. Kız getirip yerine koymuştu!

Sersem! diye bağırdı babası dişlerinin arasından. Sersem! Hemen koş, çantasına tık tabancayı. Aval aval durma böyle. Hemen koş, çantasına tık!

Thomas gözlerini çekmeceden ayıramıyordu.

Geri zekâlı! dedi ihtiyar ateşler saçarak. Vakit varken çabuk tut elini! Hemen koş, tabancayı çantasına tık!

Thomas, yerinden kıpırdamadı.

Ahmak! diye bağırdı babası.

Thomas silahı eline aldı.

Çabuk ol, diye buyurdu ihtiyar.

Thomas tabancayı kendinden uzak tutarak ilerledi. Kapıyı açtı, koltuğa baktı. Siyah paltoyla kırmızı çanta, elini uzatsa erişebileceği yakınlıktaydı.

Çabuk ol budala, dedi babası.

Oturma odasının kapısından annesinin belli belirsiz horultusu bir yükseliyor bir alçalıyordu. Thomas'ın elindeki üç-beş saniyeden apayrı bir zaman düzenini imliyordu sanki bu horultu. Evde başka ses yoktu.

Hadisene, o uyanmadan, dedi ihtiyar.

Derken horlama kesildi ve Thomas sedir yaylarının gıcırdadığını duydu. Kırmızı çantayı kaptı. Eli bir insan tenine değmişti sanki, çanta açılınca kızın olduğu su götürmeyen bir koku aldı. Yüzünü tiksintiyle buruşturup

tabancayı çantaya soktu, geri çekildi telaşla. Çirkin, donuk bir kırmızıya bürünmüştü suratı, yanıyordu.

"Tomsi çantama ne koyuyormuş bakalım?" diye seslendi kız, hoşnut kahkahası basamaklardan seke seke indi. Thomas hızla döndü.

Kız merdiven başındaydı, bir manken tavrıyla aşağı iniyor, düzenli bir tempoyla kimonosunun önünden önce bir çıplak bacağını sonra da diğerini uzatıyordu. "Tomsi yaramazlık peşinde," dedi hırıltılı bir sesle. Merdivenin dibine vardığında, işte avucumdasın dercesine sırıttı beti benzi atan Thomas'a. Uzandı, çantayı tek parmağıyla aralayarak tabancaya baktı.

Annesi oda kapısını açmış, dışarıyı kolaçan ediyordu.

"Tomsi tabancasını benim çantama koymuş!" diye basbas bağırdı kız.

"Saçmalama," dedi annesi esneyerek. "Thomas tabancasını neden senin çantana koysun ki?"

Thomas hafifçe kambur duruyordu, elleri bir kan gölünden yeni sıyrılmış gibi çaresizlik içinde sarkıyordu bileklerinden.

"Ben nerden bileyim," dedi kız, "ama koyduğu kesin." Sonra elleri kalçalarında, boynu bir karış ileride, gözlerinde o cıvık gülümsemeyle Thomas'ın çevresinde şöyle bir döndü. Ansızın yüzündeki anlam, Thomas dokunur dokunmaz açılan çanta gibi açıklık kazandı. Gördüklerine inanamıyormuşçasına yana eğdi başını kız. "Vay be," dedi usulca, "bu da keçileri kaçırmış iyice."

O anda Thomas yalnızca kıza değil, onun var olmasınagöz yuman evrensel düzenin tamamına lanet etti.

"Thomas senin çantana tabanca sokuşturmaz asla," dedi annesi. "Thomas tam bir beyefendidir."

Kız kıkırdadı. "Buraya bakarsan anlarsın," dedi açık duran çantayı göstererek.

Tabancayı onun çantasında buldum de işte, salak! diye fısıldadı ihtiyarın sesi.

'Tabancayı çantasında buldum!" diye haykırdı Thomas. "Ahlaksız sürtük, çalmış onu!"

Annesi oğlunun sesinde öbür kişiliğin ipuçlarını yakalayınca nefesi kesildi. İhtiyar kadının eskiçağ bilicisini andıran yüzü sarardı.

"Nah buldun!" diye bağırdı Saralı Ham tiz bir sesle; çantanın üstüne atılmaya çalıştı ama Thomas, koluna babası söz geçiriyor-muşçasına daha önce davranıp silahı kaptı. Kız çılgına dönerek Thomas'ın boğazına yapışmaya kalkıştı, annesi kızı korumak üzere kendini ortaya atmasaydı yapışacaktı da.

Ateş et! diye haykırdı ihtiyar baba.

Thomas ateş etti. Silah sesi dünyadaki bütün kötülüklere son verecek bir ses gibi çıkmıştı. Thomas'a bu patlamadan sonra dünyanın bütün orospularının kahkahaları kesilecek, bütün yaygaralar dinecek, düzenin kusursuz işleyişini hiçbir şey artık bozamayacakmış gibi geldi.

Yankılar dalga dalga uzaklaştı. Son dalga yitip gitmeden Fare-brother kapıdan başını uzatıp sofaya baktı. Bumu kırıştı. Şaşkınlığını açığa vurmaktan kaçınan bir adamın ifadesine bürünen yüzü birkaç saniyeliğine öyle kaldı. Cam duruluğundaki gözleri, karşısındaki sahneyi yansıtıyordu açıkça. İhtiyar kadın, kızla Thomas' ın arasında yere yığılmıştı.

Şerifin beyni bir hesap makinesi hızıyla çalıştı. Gerçekleri bir

gazetede okusa ancak bu kadar berrak görürdü: Genç adam ta baştan beri annesini öldürüp suçu kıza yüklemeyi kurmuştu. Ama Fa-rebrother onu faka bastırmakta gecikmemişti işte. Kapıdan başını uzattığını daha görmemişlerdi. Önündeki sahneyi gözden geçirirken işin içyüzünü daha iyi kavrıyordu. Katille orospu, ihtiyarın cesedinin üstünde, birbirlerinin kollarına yıkılmak üzereydiler. Şerif böyle dümenleri görür görmez anlardı. Gerçi sonları umduğu kadar kötü çıkmayan sahnelerle karşılaşmaya da alışkındı, ama bu seferki beklentilerine tıpatıp uyuyordu.

ÖNCE SAKATLAR GİRECEK

SHEPPARD mutfağı ikiye bölen tezgâhın başında bir tabureye ilişmiş, karton bir kutudan mısır gevreği yiyordu. Gevrekleri mekanik bir şekilde ağzına atarken, gözü mutfağın ahşap bölmelerini tek tek dolaşıp kahvaltılık bir şeyler seçen çocuğun üstündeydi. On yaşında, tıknaz, sarışın bir oğlandı bu. Sheppard keskin mavi gözlerini bir an bile üstünden ayırmıyordu. Oğlanın geleceği yüzünde yazılıydı. Banker olacaktı. Hayır, daha da beteri. Uyduruk bir kredi şirketinde tefecilik yapacaktı. Tek isteği onun dürüst, bencillikten uzak bir insan olarak yetişmesiydi ki ikisi de olası görünmüyordu. Sheppard saçlarına ak düşmüş genç bir adamdı. Duyarlı, pespembe yüzünün tepesinde saçları dar, fırçadan bir hale gibi dikiliyordu.

Oğlan koltuğunun altında fıstık ezmesi kavanozu, bir elinde bir tabak (içinde küçük boy bir çikolatalı kekin dörtte biri), öbür elinde de bir ketçap şişesiyle yaklaştı tezgâha. Babasının varlığının farkında değil gibiydi. Tabureye tırmandı, kek dilimine fıstık ezmesi sürmeye koyuldu. İri, yusyuvarlak yelken kulakları, gözlerini de iki yana çekiştirip birbirinden ayırıyordu sanki. Fanilası yeşildi ama rengi öyle solmuştu ki göğsündeki hücuma kalkmış kovboyun yalnızca silik gölgesi kalmıştı.

"Norton," dedi Sheppard. "Dün Rufus Johnson'ı gördüm. Bil bakalım ne yapıyordu?"

Çocuk pek ilgilenmeden baktı, gözlerini açmıştı ama merak ettiği söylenemezdi. Gözleri -fanilasının rengi gibi zamanla solmuşçasına- babasınınkilere oranla daha uçuk maviydi; bir gözü hafifçe dışarıya kayıktı.

"Arka sokaktaydı," dedi Sheppard, "çöp tenekesine sokmuştu elini. Yiyecek bulmaya çalışıyordu." Söylediğinin çocuğa işlemesini bekledi. "Yani açtı," diye bağladı; çocuğun vicdanını bakışıyla delmeye çalıştı.

Oğlan çikolatalı kek dilimini eline aldı, kenarından tırtıklamaya başladı.

"Norton," dedi Sheppard, "paylaşmanın ne demek olduğundan haberin var mı senin?"

Bir ilgi kıpırtısı. "Bunun birazı senin," dedi Norton.

"Hayır, *onun,"* dedi Sheppard azarlarcasına. Umutsuz bir vaka. Bencillik dışında her kusur hoşgörüyle karşılanabilirdi - serkeşlik, hatta yalan söyleme eğilimi bile.

Çocuk ketçap şişesini çevirip kekine ketçap dökmeye başladı.

Sheppard'ın bakışı daha da buruklaştı. "Sen on yaşındasın, Ru-fus ise on dördünde," dedi. "Yine de senin fanilalarının ona uyacağından adım gibi eminim." Rufus Johnson geçen yıl boyunca ıslahevinde rehberlik ettiği oğlandı. İki ay önce salıverilmişti. "Islahe-vindeyken gayet sağlıklı görünüyordu ama dün gördüğümde bir deri bir kemikti. Tabii onun kahvaltıda fıstık ezmeli kek yiyecek hali yok."

Çocuk yemeye ara verdi. "Kek bayat," dedi. "Onun için bir şeyler sürüyorum üstüne."

Sheppard tezgâhın öte ucundaki pencereye döndü. Evin yanındaki yemyeşil, bakımlı çimenlik on beş metrelik bir eğimden sonra küçük bir taşra korusuna iniyordu. Karısı sağken yemeklerini, hatta kahvaltılarını bile sık sık o çimenlikte yerlerdi. O sıralar çocuğun bencilliği dikkatini çekmemişti hiç. "Bak Norton," dedi çocuğa dönerek, "yüzüme bak, beni dinle."

Oğlan baktı. En azından gözlerini ona çevirdi.

"Rufus ıslahevinden çıktığında ona bu evin yedek anahtarını vermiştim - güvenimi göstermek için, sığınabileceği, her zaman iyi karşılanacağı bir yeri olduğunu anlasın diye. Bugüne kadar kullanmadı o anahtarı, ama bence şimdi kullanacak, çünkü hem beni gördü hem de çok aç. Yine de kullanmazsa, ben sokak sokak dolaşıp onu bulacağım, tutup buraya getireceğim. Çöp tenekesinde yemek arayan bir çocuk görmeye katlanamam."

Oğlan kaşlarını çattı. Kendisine ait bir şeyin elinden alınacağı yavaş yavaş içine doğuyordu.

Sheppard'ın dudakları tiksintiyle gerildi. "Rufus'un babası daha o doğmadan ölmüş," dedi. "Annesi eyalet hapishanesinde. Suyu, elektriği bile olmayan

derme çatma bir kulübede dedesi yetiştirmiş onu, her gün acımasızca dövmüş. Sen böyle bir ailen olsun ister miydin?"

"Bilmiyorum," dedi çocuk kırık dökük bir sesle.

"O zaman kafanı biraz yor," dedi Sheppard.

Sheppard kentin Ruh Sağlığı Merkezi'ni yönetiyordu. Cumartesi günleri de ıslahevinde gönüllü danışman olarak çalışıyordu, kendisinden başka hiç kimsenin aldırmadığı bu oğlanlara yardım elini uzatmanın verdiği doyum dışında hiçbir karşılık beklemeksizin; Johnson tanıdıklarının içinde en zeki ama en fukarasıydı.

Norton elinde kalan kek parçasını iştahı kesilmişçesine koydu tabağına.

"Ağzını sürdüğüne göre bitir bari," dedi Sheppard.

"Belki de gelmez ama," dedi Norton gözleri azıcık parlayarak.

"Sen asıl, onun eksikliğini çektiği nelere sahip olduğunu bir düşün," dedi Sheppard. "Ya yiyecek bir şey bulabilmek için çöp tenekelerini karıştırmak zorunda kalsaydın? Ya koskocaman bir yumru-ayağın olsaydı da yürürken aksasaydın?"

Çocuk boş bakıyordu. Böyle bir durumu gözünde canlandıra-madığı belliydi.

"Senin sağlam bir bedenin var," dedi Sheppard, "iyi bir ailen var. Sana hep doğru şeyler öğretildi. Babacığın bütün gereksinimlerini karşılamaya, bütün isteklerini yerine getirmeye hazır. Dayakçı bir deden yok. Aynca annen de cezaevinde değil."

Çocuk tabağını itti. Sheppard yüksek sesle homurdandı.

Oğlanın çarpılan ağzının altında ansızın birdüğüm belirdi. Derken bütün yüzü gözlerinin incecik çizgileri dışında yamru yumru bir topağa dönüştü. "Annem cezaevinde olsaydı," dedi gitgide böğürtüye dönüşen biriniltiyle, "gidip görebilirdim onuuuu! "Yüzünden yaşlar akıyor, çenesinden ketçap

damlıyordu. Ağzına bir yumruk yemiş gibiydi. Kendini kaybedipferyadı bastı.

Sheppard doğanın ilkel gücünün azizliğine uğramış bir adam gibi öylece kalakalmıştı, âciz ve zavallı. Normal bir keder değildi bu. Çocuğun bencilliğinden kaynaklanıyordu. Annesi öleli bir yılı geçmişti; hangi çocuk bu kadar uzun bir süre yas tutabilirdi ki... "Yakında on birine basacaksın," dedi sitemle.

Çocuk iç kanırtıcı, tiz bir ağlama tutturdu.

"Kendini düşünmeyi bir yana bırakıp başkaları için neler yapabileceğini düşünsen," dedi Sheppard, "anneni bu kadar özlemezdin."

Oğlan susmuştu ama omuzları hâtâ sarsılıyordu. Ansızın yüzü çarpıldı, yine hüngürdemeye başladı.

"Ben de annenin yokluğunu çekmiyor muyum sanıyorsun?" dedi Sheppard. "Onu hiç özlemiyor muyum sanıyorsun? Tabii ki özlüyorum ama köşeme çekilip sızlanmıyorum ben. Başka insanlara yardıma adıyorum zamanımı. Beni boş oturup dertlenirken gördün mü hiç?"

Oğlan bitkin düşmüşe benziyordu, yine de yüzü taze yaşlarla ıslanıyordu. "Bugün ne yapacaksın bakalım?" diye sordu Sheppard, çocuğun ilgisini dağıtmak amacıyla.

Çocuk gözyaşlarını kolunun tersiyle silip, "Tohum satacağım," dedi.

İşi gücü bir şeyler satmak. Dört kavanoz dolusu gümüş bozukluk biriktirmişti, iki-üç günde bir kavanozları dolabından çıkartıp parasını sayıyordu. "Neden tohum satıyorsun?"

"Ödül kazanmak için."

"Neymiş ödül?"

"Bin dolar."

"Peki diyelim bin doların olsa, ne yapardın?"

"Biriktirirdim," dedi çocuk, burnunu omzuna sildi.

"Eminim öyle yapardın," dedi Sheppard. "Dinle beni," dedi sesini yalvarırcasına alçaltarak, "tut ki gerçekten bin dolar kazandın, şansın yaver gitti. O parayı senin kadar şanslı olmayan çocuklara harcamak istemez miydin? Yetimler yurduna cimnastik aletleri bağışlamak istemez miydin? Zavallı Rufus Johnson'a yeni bir pabuç almak istemez miydin?"

Oğlangeri geri giderek tezgâhtan uzaklaşmaya başlamıştı. Sonra birdenbire öne eğildi, açık ağzını tabağının üstüne tuttu. Shep-pard yine homurdandı. Çocuğun kahvaltıda yedikleri tek tek çıkmaya başladı: kek, fıstık ezmesi, ketçap -ekşimiş, cıvık bir kusmuk. Çocuk öğürerek kusmuğa baktıkça arkası geldi; ağzını tabağa tutmuş öylece dururken, sanki birazdan yüreğini de çıkartmayı bekliyormuş gibiydi.

"Önemi yok," dedi Sheppard, "önemi yok. Kendini tutamadın, o kadar. Ağzını sil de git yat biraz."

Çocuk bir süre daha öylece durduktan sonra başını kaldırıp boş gözlerle babasına baktı.

"Hadi," dedi Sheppard. "Git uzan biraz."

Oğlan fanilasının eteğiyle sildi ağzını. Sonra tabureden inip usulca çıktı mutfaktan.

Sheppard oturduğu yerde, önündeki yan-sindirilmiş bulamaca bakakaldı. Kusmuğun ekşi kokusu burnuna ulaşınca irkilerek geriledi. Midesi kalkmıştı. Tabağı mutfağa götürdü, musluğun altına dayadı, suya tuttu, bulamacın delikten aşağı süzülüşünü somurtkan bakışlarla izledi. Johnson'ın cılız, içler acısı eli çöp tenekesinde yemek ararken kendi bencil, tepkisiz, obur oğlu kusacak kadar doldurmuştu midesini. Musluğu elinin tersiyle kapattı bir vuruşta. Johnson gerçek bir tepki gösterme kapasitesine sahipti ama doğduğu günden bu yana her şeyden yoksun bırakılmıştı; Norton ise vasat hatta vasatın altında bir çocuktu ama her türlü ayrıcalıktan yararlanmıştı.

Kahvaltısını bitirmek üzere tezgâhın başına döndü. Kutudaki mısır gevreği nemden yumuşamıştı ama nasılsa ne yediği umurunda değildi. Johnson için ne yapılsa değerdi, özünde bir cevher vardı oğlanın. Daha ilk görüşmeye geldiğinde, odaya aksayarak girdiğinde fark etmişti bunu.

Sheppard'ın ıslahevindeki bürosu tek pencereli, içinde küçük bir masayla iki koltuktan başka hiçbir eşya olmayan daracık bir bölmeydi. Kendisi şimdiye kadar bir günah çıkartma hücresine adım atmamıştı ama burada yaptığı iş de aynı türdendi kanısınca, tabii bir farkla: O insanları aydınlatıyordu, bağışlamıyordu. Mesleğinde bir papazdan çok daha yeterli olduğu da ortadaydı; bu görev için yetiştirilmişti.

Oğlan ilk görüşmeye geldiğinde, onun siciline göz gezdiriyordu - nedensiz tahrip, cam kırmalar, çöp bidonlarını ateşe vermeler, araba lastiklerini kesmeler... Johnson gibi birdenbire köyden kente göçmeye zorlanan çocuklarda rastlanan eğilimlerdi bunlar. Johnson'ın zekâ ölçümünü görmüştü sonra. Zekâ düzeyi 140'tı. Hevesle kaldırmıştı gözlerini.

Oğlan koltuğun kıyısına çökmüş, kollarını bacaklarının arasına sarkıtmıştı. Pencereden yüzüne vuruyordu ışık. Çelik rengin-deki gözleri hiç kıpırdamaksızın, kısıkça öne bakıyordu. İnce telli siyah saçları alnının bir kenarına dümdüz yatırılmıştı, ama bir delikanlı umursamazlığıyla değil bir ihtiyar inadıyla. Yüzünden acımasız bir zekâ akıyordu.

Sheppard aralarındaki mesafeyi azaltmak amacıyla gülümse-mişti.

Oğlanın yüzü yumuşamamıştı. Koltuğuna yaslanıp tüyler ürpertici yumru-ayağını kaldırarak dizine dayamıştı. Ayağında tabanı on-on iki santim yükseltilmiş kara, battal bir pabuç vardı. Bir yerde dikişi açılmıştı, aradan bir çorap parçası, kesik bir kellenin ağzından fırlamış boz bir dil gibi sarkıyordu. Sheppard'ın gözünde durum kesinlik kazanmıştı hemen: Oğlan ayağının acısını serkeşlik yaparak çıkartıyordu.

"Eee Rufus," demişti, "şu önümdeki sicilden anladığım kadarıyla burada en fazla bir yılın kalmış. Çıktığında ne yapmayı planlıyorsun bakalım?"

"Ben plan falan yapmam," demişti oğlan. Gözlerini Sheppard' ın arkasında kalan camın dışındaki uzak bir noktaya çevirmişti kayıtsızca.

"Belki de yapsan iyi olur," demiş ve gülümsemişti Sheppard.

Johnson camdan dışarı bakmayı sürdürmüştü.

"Ben zekândan sonuna kadar yararlanmandan yanayım," demişti Sheppard. "Ne önemli senin için? *Senin* için neyin önemli olduğunu konuşalım biraz." Gözü istemeden yumru-ayağa takılmıştı.

"İyice bak da gözün doysun," demişti oğlan kelimeleri uzata uzata.

Sheppard kız^mıştı. O siyah çarpık çurpuk kütle daha da irileşmişti gözünün önünde. Oğlanın dediğini, pis pis sırıtışını umursamazlıktan gelmişti. "Rufus," demişti, "boş yere bir sürü belaya sokmuşsun başını ama bence neden böyle davrandığını anladığında bu tür işlerden artık sakınacaksın." Gülümsemişti yine. Bu çocukların o kadar az arkadaşları vardı ki, o kadar az dost yüzle karşılaşıyorlardı ki yalnızca gülümsemekle bile etkili olunabiliyor, sorunun yansı çözülüyordu. "Sana kendin hakkında bir sürü şey açıklayabilirim," demişti.

Johnson kaskatı bakışlarla süzüyordu onu. "Benim senden açıklama istediğim yok," demişti. "Neyi neden yaptığımı zaten biliyorum."

"İyi öyleyse!" demişti Sheppard. "Yaptıklarını sana neyin yaptırdığını söylesene bana."

Oğlanın gözlerinde kapkara bir ışıltı belirmişti. "Şeytan," demişti. "Beni ele geçirdi."

Sheppard gözlerini onun gözlerine dikmişti. Oğlanın yüzünde bu sözü alay yollu söylediğine ilişkin hiçbir belirti yoktu. Dudakları kibirle kasılmıştı. Sheppard'ın bakışı sertleşmişti. Bir an kopkoyu bir umutsuzluğa kapılmıştı, sanki uzun yıllar önce yolundan sapmış bir doğal güç duruyordu karşısında, düzeltmek için artık çok geçti. Bu oğlanın hayata ilişkin sorulan, çam ağaçlarına asılmış sloganlarla yanıtlanmıştı: ŞEYTANIN BUYRUĞU ALTINDA MISIN? TÖVBE ET, YOKSA CEHENNEMDE YANARSIN. İSA KURTARI-CIMDIR. Yani okusa da okumasa da biliyordu İncil'i. Sheppard'ın içindeki karamsarlık öfkeye dönüşmüştü. "Saçmalık!" diye

terslenmişti. "Uzay çağında yaşıyoruz! Sorumu böyle yanıtlamayacak kadar zekisin sen."

Johnson'ın ağzı büzülmüştü hafifçe. Aşağılarcasına bakıyordu ama eğlendiği belliydi. Gözlerinde sinsi bir meydan okuma vardı.

Sheppard oğlanın yüzünü incelemişti. Zekâ var olduğu sürece gerisi kolaydı. Yine gülümsemişti, oğlanı bütün pencereleri gün ışığına açılan bir sınıfa çağırıyormuş gibi bir gülümseme. "Rufus," demişti, "benimle haftada bir kere görüşmeni ayarlayacağım. Belki senin yaptığın açıklamanın da bir açıklaması vardır. Belki senin şeytanının iç yüzünü açıklayabilirim sana."

O görüşmeden sonra yıl sonuna kadar her cumartesi Johnson' la buluşmuştu. Şurdan burdan konuşuyordu, onun daha önce duymadığından emin olduğu bir tarzda. Oğlana erişebileceği bir hedef göstermek adına seviyesinin biraz üstüne çıkıyordu. Söze basit psikolojiden, insan beyninin tuzaklarından girip astronomiye ve yeryuvarlağının çevresinde ses hızını aşarak dönen, yakında yıldızlan kuşatacak uzay kapsüllerine kadar gidiyordu. İçgüdüsüne uyup yıldızlan alıyordu konuşmanın odağına. Oğlana komşunun mallan dışında göz dikebileceği birhedefsunmak istiyordu. Ufkunu genişletmek istiyordu onun. Evreni *görmesini,* evrenin en karanlık kuytu köşelerine bile girilebileceğini görmesini istiyordu. Johnson'ın eline birteleskop tutuşturmak için ne gerekirse yapmaya hazırdı.

Johnson az konuşuyordu, ağzını açtığında da gururunu korumak için daima itiraz ediyor, ipe sapa gelmez şeyler söylemek pahasına Sheppard'a karşı çıkıyordu, kullanılmaya hazır bir silah gibi hep dizine dayalı duran yumru-ayağı da cabası. Gelgelelim Sheppard bunlara kanmıyordu. Oğlanın gözlerinin içine bakıyor, her hafta bir öncekine kıyasla içinde bir şeylerin ufalanıp gittiğini görüyordu. Onun camdan vuran keskin ışıktan sakınmaya çalıştığı bitkin, katı ama sersemlemiş yüzünden, amaca ulaşmasına ramak kaldığını seziyordu.

Demek Johnson çöp tenekelerinden beslenmek ve eski bilinçsizlik günlerine dönmek üzere salıverilmişti. Bu haksızlık insanı öfkeye gark ediyordu. Oğlan yeniden dedesinin yanına yollanmıştı; ihtiyarın ne kadar ahmak olduğunu hayal etmek zor değildi. Belki de oğlan oradan kaçmıştı bile. Sheppard'ın aklına daha önce de Johnson'ın vasiliğini üstlenmek

gelmişti ama dede sorunu dikilmişti karşısına. Böyle bir çocuk için neler yapılabileceğini düşünmek kadar heyecanlandırıcı bir şey yoktu yaşamında. Önce yeni bir ortopedik pabuç için ayağının ölçüsünü aldırırdı. Adımını her atışında bedeninin dengesi bozuluyor, sendeliyordu. Sonra da zekâsını geliştireceği bir ilgi alanı bulmada yüreklendirirdi onu. Teleskop geldi aklına. Elden düşme bir teleskop alıp tavanarasın-daki bir pencereye yerleştirebilirlerdi.

Johnson burada, yanında olsa neler yapacağını düşünerek on dakika kadar koltuğunda oturdu. Norton'a saçılıp savrulanlar John-son'da yerini bulurdu. Dün onu çöp tenekesini karıştırırken gördüğünde elini sallayıp selam vermiş, o yana yürümüştü. Johnson da görmüştü onu, bir an duraladıktan sonra kıstırılmış bir fare telaşıyla yok olmuştu, ama o arada Sheppard onun yüzündeki değişikliği sezmişti. Oğlanın gözlerinde bir şey ışımıştı, emindi, yitirdiği ışığın bir anısıydı o ışıltı.

Ayağa kalktı, mısır gevreği kutusunu çöpe attı. Evden çıkmadan önce Norton'ın odasına uğradı, bulantısı hâlâ sürüyor muydu bir bakacaktı. Çocuk yatağında bağdaş kurmuştu. Bozukluklarla dolu kavanozları önüne boşaltmış, onluklarla beşlikleri ayırıyordu yığından.

O ikindi Norton evde yalnızdı, odasında yere çökmüş, çiçek tohumu paketlerini çevresine diziyordu. Yağmur camlara çarpıyor, oluklarda tıpırdıyordu. Oda karanlıktı ama birkaç dakikada bir sessiz bir şimşekle aydınlandığında, yerdeki tohum paketleri ışıl ışıl görünüyordu. Bu yalancı bahçenin ortasına kocaman, kıpırtısız, solgun bir kurbağa gibi ilişmişti oğlan. Birdenbire gözleri iri iri açıldı. Yağmur nedense kesilmişti. Sağanak kaba kuvvetle sus-turulmuşçasına gergindi sessizlik. Yerinden kımıldamadı, yalnızca gözleriyle kolaçan etti odayı.

Sessizliği ön kapının kilidinde dönen bir anahtarın somut tıkırtısıyla bozuldu. Bile isteye çıkartılmış bir sesti bu. Kendisine dikkat çekiyor ve bu dikkatin azalmasına izin vermiyordu, sanki bir elden çok bir zihnin denetimindeymiş gibi. Çocuk yerinden fırlayıp yüklüğe girdi.

Ayak sesleri sofada yaklaşmaya başlamıştı. Bile isteye çıkarılan seslerdi bunlar, önce yumuşak sonra sert bir adım, sonra da gelen konuk kulak kabartıyormuş ya da bir şeyi gözden geçiriyor-muşçasına bir sessizlik

molası. Derken mutfak kapısı gıcırdadı. Ayak sesleri mutfaktan geçip buzdolabına yöneldi. Yüklük mutfağa bitişikti. Norton kulağını duvara dayadı. Buzdolabının kapısı açıldı. Uzun bir sessizlik izledi.

Çocuk pabuçlarını çıkarıp ayağa kalktı, tohum paketlerine basarak yürümeye koyuldu. Odanın ortasına varınca durdu, kaskatı kesildi. Yüzü kemikli, cılız bir oğlan, ıslak, siyah takım elbisesiyle odasının kapısında dikilmişti. Yağmurdan saçları kafatasına yapışmıştı. Tüyleri sırılsıklam, öfkeli bir karga gibi dikilmişti yoluna. Bakışı çocuğa iğne gibi saplandı, onu kımıldayamaz hale getirdi. Sonra gözleri odadaki her şeyi taramaya başladı - dağınık yatağı, geniş penceredeki kirli perdeleri, komodinin üstündeki ıvır zıvır yığınının arasından sıyrılan ablak yüzlü genç bir kadın fotoğrafını tek tek inceledi.

Birdenbire çocuğun dili çözülüverdi: "Seni bekliyordu, çöp tenekelerinde yiyecek aradığın için yeni bir pabuç alacakmış sana!" dedi fare ciyaklamasını andıran bir sesle.

Oğlan hınzır bir bakışla, "Çöp tenekelerinde yiyecek arıyorsam," dedi ağır ağır, "o tenekelerden yemek yemeyi sevdiğim içindir. Anladın mı?"

Çocuk başını salladı.

"Aynca pabuç istesem, ayarlamanın bir sürü yolunu bulabilirim. Anladın mı?"

Çocuk uyuşmuş gibi salladı başını.

Oğlan aksayarak odaya girdi, yatağa oturdu. Sırtına bir yastık koydu, kısa bacağını uzatarak battal siyah pabucu çarşafın kıvrımları üzerine dikkat çekici bir şekilde yerleştirdi.

Norton gözünü pabuca dikmiş öylece bakıyordu; tabanı bir tuğla kadar kalındı.

Johnson pabucu hafifçe oynatarak gülümsedi. "Bununla birini bir kerecik tekmeleyecek olsam," dedi, "bana bulaşmanın ne demeye geldiğini anlar."

Çocuk yine başını salladı.

"Hadi koş mutfağa," dedi Johnson, "o çavdar ekmeğiyle bana jambonlu bir sandviç yap, bir bardak da süt getir."

Norton doğru yöne itilmiş kurmalı bir oyuncak gibi çıktı kapıdan. Jambonu kıyılarından taşan, bol yağlı kocaman bir sandviç yaptı, bir bardağa süt doldurdu. Bir elinde bardak öbüründe sandviçle odaya döndü.

Johnson krallar gibi kurulmuştu yastığına. "Teşekkürler garson," dedikten sonra sandviçi aldı.

Norton yatağın kenarında duruyordu elinde bardakla.

Oğlan sandviçe saldırdı, bitirene kadar ara vermeksizin yedi. Sonra süt bardağına uzandı. Bebek gibi iki eliyle kavramıştı bardağı, soluklanmak için bardağı çektiğinde ağzının kıyıları bir süt çizgisiyle kaplıydı. Boşalan bardağı Norton'a uzattı. "İçerdeki portakallardan bir tane getir bana garson," dedi çatlak bir sesle.

Norton mutfağa gidip bir portakalla döndü. Johnson parmaklarıyla soydu portakalı, kabukları yatağın üstüne attı. Ağır ağır çiğniyor, çekirdekleri önüne, çarşafa tükürüyordu. Portakalı bitirince ıslak ellerini çarşafa sildi, aferin dercesine bir süre süzdü Norton'ı. Hizmetten hoşnut kalmıştı anlaşılan, yumuşamıştı. "Onun oğlu olduğun belli," dedi. "Aynı salak surat."

Çocuk söyleneni duymamışçasına dikiliyordu yerinde.

"Adamın hiçbir şeyden haberi yok," dedi Johnson, keyifli, gevrek bir sesle.

Çocuk oğlanın yüzünün az berisine kaydırdı gözlerini, duvara dikti.

"Abuk sabuk zırvalar," dedi Johnson, "doğru dürüst bir laf etmiyor."

Çocuğun dudakları aralandı ama sesini çıkarmadı.

"Hava cıva," dedi Johnson. "Hava cıva, o kadar."

Çocuğun yüzünden bir çatışmaya hazırlandığı anlaşılıyordu. Birkaç adım geriledi, hemen kaçmaya hazırmışçasına. "İyi biri o," deyip yutkundu. "İnsanlara yardım ediyor."

"İyi ha!" diye höykürdü Johnson. Başını hırsla öne uzattı. "Bana bak," diye tısladı, "iyi mi kötü mü umurumda değil. Sonuçta haksız!"

Norton taş kesilmişti.

Mutfaktaki bölmenin kapısı çarptı, biri girdi, Johnson hemen doğruldu. "O mu?" dedi.

"Aşçı," dedi çocuk. "Öğleden sonra geliyor."

Johnson kalktı, aksayarak sofaya yürüdü, mutfak kapısında durdu; Norton da peşinden geldi.

Zenci kız yüklükte parlak kırmızı yağmurluğunu çıkarıyordu. Uzun boylu, sarımtırak tenliydi, solmuş iri bir gülü andıran bir ağzı vardı. Saçlarını kat kat tepesinde toplamıştı; topuzu Pisa Kulesi gibi yana eğikti.

Johnson dişlerini gıcırdattı hafifçe. "Vay vay, aşçıbaşımız gelmiş," dedi.

Kız duraladı, küstah bir bakış fırlattı onlara, sanki yerdeki tozdan farksızlannış gibi.

"Yürü bakalım," dedi Johnson, "bu zenciden başka neleriniz varmış görelim." Sofada sağındaki ilk kapıyı açtı, pembe fayans döşeli banyoya uzattı başını. "Pembe bir kenefha!" diye mırıldandı.

Alaycı bir suratla çocuğa döndü. "Buna mı tünüyor seninki?"

"Aslında konuklar için," dedi çocuk, "ama o da kullanıyor ara sıra."

"Keşke kafasındakileri boşaltsaydı buraya," dedi Johnson.

Bitişik odanın kapısı açıktı. Karısı öleli beri bu odada yatıyordu Sheppard. Çıplak zeminde bir çilekeşin yatağını andıran demir bir karyola duruyordu. Küçükler Ligi'nin üniformaları bir köşeye yığılmıştı. Kocaman bir storlu

çalışma masasına saçılmış kağıtların üstüne yer yer pipolar konmuştu ağırlık yerine. Johnson sessizce odayı gözden geçirdi. Yüzünü buruşturdu. "Bil bakalım kimin odası?" dedi.

Öteki odanın kapısı kapalıydı ama Johnson açtı, başını loşluğa uzattı. Panjurlar kapalıydı, havada bir parfüm kokusu uçuşuyordu. Geniş bir antika karyolayla aynası cılız ışıkta ışıldayan kocaman bir şifonyer. Johnson kapının yanındaki düğmeye bastı, karşıdaki aynaya yürüyüp yüzünü iyice yaklaştırdı. Keten örtünün üstünde gümüş saplı bir tarakla bir fırça duruyordu. Tarağı alıp saçlarını taramaya başladı. Önce alnına döktü hepsini. Sonra Hit-ler usulü yana savurdu.

"Annemin tarağını bırak!" dedi çocuk. Kapının eşiğinde durmuş, sapsan, soluk soluğa, kutsal bir yerin kirletilişini izliyordu sanki.

Johnson tarağı bırakıp fırçayı aldı, şöyle bir fırçaladı saçlarını.

"Annem öldü," dedi çocuk.

"Ben ölülerin eşyalarından korkmam," dedi Johnson. Üst çekmeceyi açıp elini içeri soktu.

"O pis yağlı ellerini çek annemin giysilerinden!" dedi çocuk boğuk bir çığlık atarak.

"Yavaş ol yavrum," diye mırıldandı Johnson. Buruşuk, kırmızı benekli bir bluz çıkardı, yine içeri tıktı. Yeşil ipek bir eşarp çıkardı, başının üstünde şöyle bir çevirdikten sonra yere bıraktı. Eli gitgide çekmecenin derinlerine iniyordu. Derken, iki yanından dört madeni jartiyer halkası sallanan solmuş bir korse buldu çıkardı. "Bu zımbırtı da eyeri heralde," dedi.

Korseyi usulca kaldırıp silkeledi. Sonra da beline dolayarak atlayıp sıçramaya, metal halkaları şangırdatmaya koyuldu. Bir yandan da parmaklarını şıkırdatıyor, kalçalarını kıvırıyordu. "Haydin sallan, kıvır, yuvarlan," diye şarkı söylüyordu avaz avaz. "Haydin sallan, kıvır, yuvarlan. Bu kadınla halim yaman." Sağlam ayağını yere vurarak, aksayanı yana savurarak dönüyordu odada. Donakalmış çocuğun yanından dans ederek geçti, kapıdan çıkıp sofadan mutfağa yöneldi.

Yarım saatkadar sonra Sheppard eve geldi. Yağmurluğunu sofadaki bir iskemleye atıp içeri geçti, oturma odasının kapısına vardı-ğındaduraladı. Yüzü bir değişime uğradı birden. Sevinçten gözlerinin içi gülüyordu. Yüksek arkalıklı pembe bir koltukta Johnson birkaraltı gibi oturuyordu.Arkasındaki duvar yerden tavana kadar kitap kaplıydı. Kitaplardan birini almış, okuyordu. Sheppard gözlerini kısarak baktı. *Britannica Ansiklopedisinin* bir cildiydi. Kendini o kadar kaptırmıştı ki başını kaldırmadı bile. Sheppard soluğunu tuttu. Oğlan için bundan daha uygun bir ortam olamazdı. Onun burada kalmasını sağlamalıydı. Mutlaka bir yolunu bulmalıydı.

"Rufus!" dedi, "seni görmek ne güzel oğlum!" Kolunu uzatarak ileri atıldı.

Johnson başını kaldırdı, yüzü bomboştu. "Merhaba," dedi. Uzatılan eli görmezden gelmekte direndi bir süre, ama Sheppard'ın çekmediğini görünce gönülsüzce sıktı.

Sheppard bu tepkiye hazırlıklıydı. Coşkusunu asla belli etmemek yapısında vardı Johnson'ın.

"İşler nasıl gidiyor?" dedi. "Dedenle aran nasıl?" Sedirin kena-nna ilişti.

"Dedem gümbürdedi gitti," dedi oğlan kayıtsızca.

"Yapma!" diye haykırdı Sheppard. Yerinden kalktı, oğlanın daha yakınındaki sehpanın başına ilişti.

"Yok canım, gümbürdediği falan yok. Nerde o günler."

"Peki nerede öyleyse?" dedi Sheppard mırıltıyla.

"Küçük bir grupla birlikte tepelere gitti," dedi Johnson. "Birkaç kişi bir olmuşlar. Bir mağaraya İnciller gömeceklermiş, farklı farklı hayvanlardan birer çift götüreceklermiş falan... Nuh peygamber gibi. Yalnız bu sefer tufan değil yangın bekliyorlar."

Sheppard'ındudaklan alaylabüzüldü. "Demek öyle," dedi. Sonra da, "Yani ihtiyarbudala seni yüzüstü bırakıp gitti ha?"

"O budala falan değil," dedi oğlan sesini yükselterek.

"Seni bıraktı mı bırakmadı mı peki?" diye sordu Sheppard sab-n taşarak.

Oğlan omuz silkti.

"Senden sorumlu görevli nerede?"

"Ben onun peşine düşmek zorunda değilim," dedi Johnson. "O benim peşimde olmak zorunda."

Sheppard güldü. "Bir dakika," diyerek kalktı, sofaya yürüdü, yağmurluğunu iskemleden alıp asmaya yüklüğe götürdü. Düşünmek için kendine zaman tanımalıydı, oğlanın bu evde kalmaya razı olmasını nasıl sağlayabilirdi, kararlaştırmalıydı. Onu zorlayamazdı. Kendi isteğiyle kalmalıydı. Johnson ondan hoşlanmıyor-muş gibi davranıyor, ama bunu sırf gururunu çiğnetmemek amacıyla yapıyordu; Sheppard sorusunu düzgün bir biçimde dile getirmenin yolunu bulabilirse çocuğun gururu çiğnenmezdi. Yüklüğün kapısını açıp bir askı çıkardı, kansından kalma eski püskü gri bir palto hâlâ orada asılıydı. Yana itti, palto kımıldamadı yerinden. Sertçe çekeledi düğmelerini, o anda kozasında yatan bir kurtçuk görmüşçesine tiksintiyle buruştu yüzü. Norton paltonun içinden şiş, çaresizlikten sersemlemiş solgun suratıyla aval aval bakıyordu yüzüne. Sheppard duraladı. Birdenbire bir çözüm olasılığı belirmişti. "Çık buradan hemen," dedi. Çocuğu omzundan tuttuğu gibi iteleyerek oturma odasına, Johnson'ın kucağında ansiklopediyle oturduğu pembe koltuğun önüne sürükledi. Her şeyi göze alarak tek bir hamle yapacaktı.

"Rufus," dedi. "Başımda bir sorun var. Senin yardımına ihtiyacım var."

Johnson kuşku dolu bir bakışla kaldırdı başını.

"Dinle bak," dedi Sheppard, "bu evde biroğlana daha ihtiyacımız var." Sesinden gerçekten çaresiz olduğu seziliyordu. "Bizim Norton yaşamı süresince hiçbir şeyini bölüşmek durumunda kalmadı. Paylaşmanın ne demek olduğunu bilmiyor. Ona bunu öğretecek biri gerek. Bana yardımcı olmaya ne dersin? Bir süre burada bizimle kal Rufus. Yardımına ihtiyacım var." Sesi heyecandan kısılmıştı.

Çocuk birdenbire kendini tutamadı. Yüzü öfkeden alabora olmuştu. "O annemin odasına girdi, onun tarağıyla tarandı!" diye bağırdı Sheppard'ın kolunu çekeleyerek. "Annemin korsesini giydi, Leola'yla dans etti, hem de..."

"Kes artık!" diye çıkıştı Sheppard. "Dedikodudan başka bir şey bilmez misin sen? Sana Rufus'un neler yaptığını anlat demedim. Senden istediğim, onu burada gereğince ağırlaman. Anlıyorsun değil mi?"

"Gördün işte," dedi Johnson'a dönerek.

Norton pembe koltuğun bacağına hınçla bir tekme indirdi, Johnson'ın şiş ayağını kılpayı sıyırarak. Sheppard yakasına yapıştı, geriye çekti onu.

"Senin için hava cıva dedi ama!" diye avaz avaz bağırdı çocuk.

Johnson'ın yüzüne sinsi bir haz dalgası yayıldı.

Sheppard yılmayacaktı. Kararlıydı. Bu sövgüler oğlanın savunma mekanizmasının bir parçasıydı. "Ne diyorsun Rufus?" diye sordu. "Bizimle kalacak mısın?"

Johnson önüne baktı, tek söz söylemedi. Hafifçe gülümsüyordu, geleceğine ilişkin hoş bir hayale dalıp gitmişti sanki.

"Benim için fark etmez," deyip ansiklopedisinin bir sayfasını çevirdi. "Her yer bir benim gözümde."

"Harika," dedi Sheppard. "Harika!"

"O senin için dedi ki," diye fısıldadı çocuk boğuk bir sesle, "hiçbir şeyden haberin yokmuş."

Bir sessizlik çöktü.

Johnson parmağını tükürükleyip ansiklopedinin bir sayfasını daha çevirdi.

"İkinize de bir şey söylemek istiyorum," dedi Sheppard tekdüze bir sesle. Önce birine, sonra öbürüne baktı, şu anda söylediğini yalnızca bir kere

söyleyecekmiş, o yüzden sözlerine dikkat kesilmeleri gerekiyormuşçasına ağır ağır konuştu. "Rufus'un benim hakkımdaki düşüncelerini fazla umursasaydım onu buraya çağır-mazdım, Rufus bana yardım edecek, ben ona; ikimiz el ele verip sana yardım edeceğiz. Rufus'un benim hakkımda düşündüklerinin, benim onun için yapabileceklerimi etkilemesine izin versey-dim, düpedüz bencil bir insan olurdum. Birine yardım edebileceksem, tek istediğim o yardımı etmektir. Basitlikler, bayağılıklar işlemez bana, hepsini çoktan aştım."

Çocuklardan ses çıkmadı, Norton koltuğun minderine dikmişti gözlerini. Johnson ansiklopedideki bir çizime yakından bakmak için iyice eğilmişti. Sheppard ikisinin başlanna bakıyordu üstten. Gülümsedi. Sonunda kazanmıştı işte! Oğlan kalıyordu. Uzanıp Norton'ın saçlarını kanştırdı, Johnson'ın omzuna bir şaplak attı. "Siz şimdi burada oturup birbirinize ısının delikanlılar," dedi neşeyle ve kapıya yürüdü. "Gidip bir bakayım, Leola bize akşam yemeği için ne hazırlamış."

O odadan çıkınca Johnson başını kaldırıp Norton'ı süzdü. Çocuk iç ezikliğiyle baktı ona. "Aman yarabbi," dedi Johnson sesi çatlayarak. "Nasıl katlanıyorsun buna yahu?" Yüzü öfkeden kaskatıydı. "Kendini Hazreti İsa sanıyor!"

IX

Sheppard'ın tavanarası açıkta duran kirişleriyle yapımı tamamlanmamış geniş bir odaydı, elektriği yoktu. Teleskobu üç ayaklı bir sehpaya koyup çatı pencerelerinden birinin önüne yerleştirmişlerdi. Şu anda karanlık göğe çevrilmişti, demin yumurta kabuğu kırılganlığında bir ay diliminin, kenarları gümüş gibi parlayan bir bulutun ardından sıyrıldığı noktaya. İçerde bir sandığın üstündeki gaz lambası odadakilerin gölgelerini tavana yansıtıyor, döşeme kirişlerinde titrek gölgeler iç içe geçiyordu. Sheppard gözlerini te-leskoba yapıştırmış, bir eşya sandığının üstünde oturuyordu; Johnson yanı başında sıranın kendisine gelmesini bekliyordu. Sheppard bu teleskobu iki gün önce bir tefeciden on beş dolara almıştı.

"Yeter yumulduğun," dedi Johnson.

Sheppard ayağa kalktı, Johnson onun yerine kayıp gözünü alete dayadı.

Sheppard az ötedeki iskemleye geçti. Yüzü neşe saçıyordu.

Hayalinin bu kadarı gerçekleşmişti işte. Daha bir hafta dolmadan, oğlanın gözlerini -ince bir boru aracılığıyla- yıldızlara çevirmeyi başarmıştı. Johnson'ın iki büklüm sırtına bakarken göğsü kabardı. Üstünde Norton'ın damalı gömleklerinden biriyle ona yeni aldığı haki pantolon vardı. Pabuç gelecek hafta hazırolacaktı. Oğlanı geldiğinin ertesi günü bir protezciye götürmüş, yeni pabucun kalıbını aldırtmıştı. Johnson nedense, kutsal bir nesneymiş gibi üstüne titriyordu ayağının. Dazlak kafası pespembe, genç bir tezgâhtar ölçü alırken, kutsal ayağa elini sürerken, oğlanın suratı bir karıştı. Pabuç çocuğun tutumunu tepeden tırnağa değiştirecekti. Ayaklan normal olan bir çocuk bile yeni bir pabuca kavuştu mu dünyalar onun olurdu. Sözgelimi Norton günlerce gözlerini ayaklarından ayırmaz, yere bakarak yürürdü hep.

Sheppard karşı köşede oturan çocuğa baktı. Yerde oturuyordu, sırtını bir sandığa dayamıştı, eline geçen bir ipi ayak bileklerinden dizlerine kadar dolamıştı. Sheppard teleskobun tersinden baksa ancak bu kadar uzak görünebilirdi gözüne. Johnson geleli beri Nor-ton'ı yalnızca bir kere kemerle dövmek zorunda kalmıştı: ilk gece Norton, Johnson'ın bundan böyle annesinin yatağında yatacağını sezdiğinde. Yoksa çocukları dövmeye karşıydı, özellikle öfkeliyken. Bu seferlik iki kuralı birden çiğnemiş ama iyi sonuçlar almıştı. Norton bir daha başına dert olmamıştı.

Çocuk Johnson'a özel bir yakınlık göstermiyordu ama bir şey yapamayacağını anlayınca yazgısına razı olmuştu anlaşılan. Shep-pard sabahları onlan yüzme havuzuna yolluyor, öğle yemeğini ka-fetaryada yemeleri için harçlıklarını veriyor, ikindi vakti parkta kendisiyle buluşmalarını tembihliyordu; oğlanların, çalıştırdığı Küçükler Ligi'nin beyzbol antrenmanlarını izlemelerini istiyordu zira. Oğlanlar da her ikindi ayaklarını sürüyerek, suskun, ikisi de birbirinin varlığından habersiz kendi dünyalarına dalmış gibi geliyorlardı parka. En azından kavga etmemişlerdi hiç.

Norton teleskoba ilgi duymamıştı. "Yerinden kalkıp şu alete bakmak istemez misin Norton?" dedi Sheppard. Çocuğun hiçbir entelektüel merakının olmaması sinirine dokunuyordu. "Rufus seni kat kat geçecek yoksa."

Norton dalgın dalgın eğildi, Johnson'ın sırtına baktı.

Johnson aleti bırakıp arkasına döndü. Yüzü biraz toparlanmaya başlamıştı. Öfkeli ifadesi Sheppard'ın iyicilliğinden kaçacağı bir sığınak aramış gibi çökük yanaklarından göz oyuklarına çekilmişti. "Değerli zamanını boşa harcama oğlum," dedi. "Ayı bir kere görmüşsen görmüşsündür."

Sheppard bu beklenmedik hırçınlık nöbetlerine gülüp geçiyordu. Oğlan kendi gelişimine yönelik olduğundan şüphelendiği her şeye direniyor, candan ilgi duyduğu bir şeyle karşılaştığında da bıkmış izlenimini uyandırmak için hileye başvuruyordu. Gelgele-lim Sheppard yutmuyordu. Johnson öğrenmesini istediklerini öğreniyordu içten içe - yani velinimetinin hakarete bağışık olduğunu, onun incelikten ve sabırdan örülme gediksiz zırhına hiçbir mızrağın işlemeyeceğini. "Belki de günün birinde aya gidersiniz," dedi. "Önümüzdeki on yıl içinde insanlar ay turları düzenlerler. Siz de uzayadamları olabilirsiniz delikanlılar. Astronot olabilirsiniz!"

"Hastronot," dedi Johnson.

"İster astır, ister hastır," dedi Sheppard. "Sen Rufus Johnson, aya gidebilirsin pekâlâ."

Johnson'ın gözlerinde bir şey kıpırdandı bir an. Bütün gün somurtup oturmuştu."Aya gitsem de ancak ölüm gider," dedi, "zaten ben ölünce cehenneme gideceğim."

"Ama en azından aya ayak basmamız olası," dedi Sheppard kuru bir sesle. Bu durumlarla baş etmenin tek yolu konuyu hafifçe alaya almaktı. "Ayı görebiliyoruz. Orada olduğunu biliyoruz. Oysa cehennemin var olduğuna ilişkin sağlam bir kanıtımız yok."

"İncil'de var," dedi Johnson karanlık bir çehreyle. "Ölünce cehenneme gidersen sonsuza kadar yanarsın."

Norton öne yaylandı.

"Cehennem yok diyen, İsa'ya karşı çıkıyordur," dedi Johnson. "Ölüler sorgudan geçecek, kötüler cehennemi boylayacak. Alevler içinde yanıp

tutuşurken boyuna gözyaşları dökecekler, azaptan dişleri kenetlenecek," diye sürdürdü, "hem de sonsuz bir karanlıkta."

Norton'ın dudakları aralandı. Gözleri çukura kaçtı.

"Orayı şeytan yönetir," dedi Johnson.

Norton sendeleyerek kalktı. Sheppard'a doğru sarsak bir adım attı. "Annem orda mı?" dedi yüksek sesle. "Orda yanıyor mu boyuna?" Ayaklarındaki ipi tekmeleyerek çıkardı. "Annem alevler içinde mi yani?"

"Aman tanrım," diye mırıldandı Sheppard. "Tabii ki hayır, hayır. Rufus yanılıyor. Annen belli bir yerde değil. Mutsuz da değil. Sadece *yok."* Kansı öldüğünde Norton'a onun cennete gittiğini, bir gün ona kavuşabileceğini söylese paçasını kurtarmış olurdu ama çocuğun eğitimini yalan üstüne kurmaya katlanamazdı.

Norton'ın yüzü seyirmeye başlamıştı. Çenesinde bir yumru belirdi. "Bak Norton," diye atıldı Sheppard çocuğu kendine doğru çekerek, "annenin ruhu artık başka insanlarda yaşıyor, onun gibi iyi yürekli ve cömert olduğun sürece sende de yaşayacak."

Çocuğun uçuk renkli gözleri, duyduğuna inanmadığını belir-tircesine bulutlandı.

Sheppard'ın acıma duygusu tiksintiye döndü. Çocuk annesinin hiçbir yerde olmamasındansa cehenemde olmasına razıydı. "Anlıyor musun?" dedi. "Artık yok annen." Çocuğun omzuna yasladı elini. Daha yumuşak, kırık dökük bir sesle, "Benim temel görevim," dedi, "sana doğruyu söylemek."

Çocuk hıçkırıklara boğulacağına onun elinin altından sıyrılıp Johnson'ın koluna yapıştı. "Annem orda mı dersin Rufus?" dedi. "Orda cayır cayır yanıyor mu?"

Johnson'ın gözleri ışıldadı. "Bilmem ki," dedi, "kötü bir kadınsa yanıyordur. Orospunun teki miydi?"

"Annen orospu değildi," dedi Sheppard sert bir sesle. Freni bozuk bir arabayı doludizgin sürüyormuş gibiydi. "Bu kadar saçmalık yeter. Biz aydan söz ediyorduk."

"Annen İsa'ya inanır mıydı?" diye sordu Johnson.

Norton kalakalmıştı. Bir an sonra, ne demesi gerektiğini kes-tirmişçesine, "Tabii inanırdı," dedi. "Hep."

"İnanmazdı," dedi Sheppard.

"Hep inanırdı," dedi Norton, "bana inandığını söylerdi hep."

"O zaman kurtarmıştır," dedi Johnson.

Çocuk hâlâ şaşkındı. "Nerdedir peki?" dedi. "Tam nerdedir?"

"Yukarda bir yerde," dedi Johnson.

"Orası neresi?" dedi çocuk soluk soluğa.

"Göğün bir katında işte," dedi Johnson, "ama insan oraya ancak ölünce gidebilir. Uzay gemisiyle falan değil." Kısık gözlerinden hedefine kilitlenmiş bir ışın fışkırıyordu sanki.

"İnsanoğlunun aya gitmesi," dedi Sheppard buruk bir sesle, "milyarlarca, milyarlarca yıl önce ilk balığın sudan karaya doğru sürünüşünü andırıyor tıpatıp. Balığın yeryüzüne uygun bir donanımı yoktu, kendi içinde yaratmak zorundaydı. Akciğerlerini geliştirdi."

"Peki ben ölünce cehenneme mi gideceğim, annemin olduğu yere mi?" diye sordu Norton.

"Şu anda onun yanına giderdin," dedi Johnson, "ama yeterince uzun yaşarsan cehenneme gideceğin kesin."

Sheppard ayağa fırlayıp gaz lambasını kaptı. "Pencereyi ört Rufus," dedi. "Yatma zamanı geldi."

Basamaklardan inerken Johnson'ın arkasından yüksek sesle fısıldadığını duydu: "Yarın sana hepsini anlatırım ufaklık, o gittikten sonra."

Ertesi gün top sahasına geldiklerinde onları izledi Sheppard, sıraların arkasından çıkıp kenardan dolaşırlarken Johnson'ın eli Nor-ton'ın omzundaydı, onun kulağına eğilmişti; çocuğun yüzüne kesin bir inancın ışıltısı sinmişti. Sheppard yüzünü buruşturdu. John-son damarına basmak için yeni bir yöntem bulmuştu. Ama Shep-pard bozulmamakta kararlıydı. Nasılsa Norton fazla sarsılacak kadar zeki değildi. Çocuğun dalgın küçücük suratına baktı. Onun yeteneklerini zorlamaya ne gerek vardı? Cennet de cehennem de sıradan basit insanların inancıydı, oğlan da tıpatıp uyuyordu bu sıfatlara.

İki oğlan seyirci bölümüne girdiler, onun üç-beş metre karşısında oturup yüzüne baktılar ama suratlarında herhangi bir tanıma belirtisi yoktu. Küçükler Ligi beyzbolculan yerlerini alırken Shep-pard dönüp sahaya bir bakış attı. Sonra seyirci sıralarına koştu. Yanlarına yaklaşırken Johnson'ın fısıltısı kesildi.

"Bugün ne yaptınız bakalım delikanlılar?" diye sordu adam içtenlikle.

"Bana şeyi anlatıyordu Rufus," diye başladı Norton.

Johnson onun böğrünü dirseğiyle dürttü. "Hiçbir şey yaptığımız yok," dedi. Yüzü donuktu ama o donukluğun ardındaki hainlik ışıltısı küstahça sırıtıyordu.

Sheppard'ın yüzünü ateş bastı, yine de bir şey demedi. Küçükler Ligi'nden bir oyuncu peşinden gelmiş, beyzbol sopasıyla bacağını dürtüyordu arkadan. Sheppard dönüp kolunu çocuğun boynuna doladı, birlikte sahaya koştular.

O gece Sheppard teleskobun başındaki oğlanlara katılmak için tavanarasına çıktığında Norton yalnızdı. Sandığın üstüne çökmüş, iki büklüm, yoğun bir ilgiyle alete dayamıştı gözlerini. Johnson ortalıkta yoktu.

"Rufus nerede?" diye sordu.

"Rufus nerede dedim?" dedi sesini yükselterek.

"Bir yere kadar gitti," dedi çocuk yüzünü dönmeden.

"Nereye?" diye sordu Sheppard.

"Bir yere kadar gidiyorum dedi sadece. Yıldızlara bakmaktan usanmış."

"Yaa," diye somurttu Sheppard. Dönüp merdivenlerden indi. Evi dolandı, Johnson'ı bulamadı. Oturma odasına girip koltuğa çöktü. Daha dün, bu oğlana yol göstermede yüzde yüz başarılı olduğu kanısındaydı. Oysa bugün başarısızlık olasılığı belirmişti. Çok üstüne düşmüştü oğlanın, kendisini sevmesi için fazla çabalamıştı. Vicdanı sızladı birden. Johnson'ın onu sevip sevmemesi ne fark ederdi aslında? Neyi değiştirirdi? Oğlan döndüğünde bazı şeyleri açıklığa kavuşturmaları gerekecekti. Bu evde kaldığın sürece, geceleri tek başına sokağa çıkmak yok, anladın mı?

Burda kalmak zorunda değilim. Kalmasam da olur.

Aman yarabbi, diye düşündü. Konuşmayı o noktaya getirmemeliydi. Kararlı davranmalı ama olayı büyütmemeliydi. Akşam gazetesine uzandı. Yumuşaklık ve sabır her zaman şarttı, yalnız yeterince kesin davranmamıştı. Elindeki gazeteyi okumadan, öylece oturdu. Kararlı davranmazsa oğlan ona saygı duymayacaktı. Zil çalınca kapıya yürüdü. Açar açmaz acıyla irkildi, bu kadarını beklemediği yüzünden belliydi.

Verandada iriyan, asık suratlı bir polis duruyordu. Johnson'ın dirseğini kavramıştı. Kaldırıma bir devriye arabası yanaşmıştı.

Johnson sapsarıydı. Korkudan titrediğini gizlemek istercesine çenesini sıkmıştı.

"İlle de buraya gelmek için ortalığı birbirine kattı, biz de önce buraya getirdik," dedi polis. "Onu gördüğünüze göre artık karakola götürüp birkaç soru soracağız."

"Ne oldu ki?" dedi Sheppard kırık dökük bir sesle.

"Şu köşebaşındaki evin altı üstüne getirilmiş," dedi polis, "tam bir yağma, tabaklar kırılıp yerlere saçılmış, eşyalar devrilmiş..."

"Benle ilgisi yok!" dedi Johnson. "Ben kendi halimde yürürken bu polis birdenbire yakama yapıştı."

Sheppard onu katı bakışlarla süzdü. Yüzünü yumuşatmak için çaba göstermedi.

Jolınson'ın yanakları kızardı. "Ben yoluma gidiyordum," diye mırıldandı, gelgelelim sesinde hiçbir inandırıcılık yoktu.

"Hadi yürü evlat," dedi polis.

"Beni götürmelerine izin vermeyeceksin di mi?" dedi Johnson. "Söylediklerime inanıyorsun di mi?" Sesinde Sheppard'ın daha önce duymadığı bir yakan vardı.

Canalıcı bir andı bu. Oğlanın eğer suçluysa korunamayacağını öğrenmesi şarttı. "Polisle gitmek zorundasın Rufus," dedi.

"Sana bir şey yapmadığımı söylüyorum ama sen beni götürmelerine göz yumuyorsun öyle mi?" diye bağırdı oğlan tiz bir sesle.

Sheppard uğradığı haksızlığın bilincine varınca büsbütün katılaştı. Daha yeni pabucu armağan etme fırsatını vermeden onu yüzüstü bırakmıştı oğlan, oysa yarın pabucu alacaklardı. Olanca küskünlüğü pabuçta odaklandı; Johnson'ı karşısında görmenin tedirginliği iki kat arttı.

"Bana güvenin tammış numarası yaptın," diye homurdandı çocuk.

"Güvenmiştim," dedi Sheppard. Yüzü kaskatıydı.

Johnson polisin peşinden gitti ama önce dönüp kin saçan gözlerle ona baktı.

Sheppard kapıda durdu, onların devriye arabasına binip uzak-laşmalannı izledi. Tüm şefkatini seferber etti. Yann sabah karakola gidecek, oğlanın başını dertten kurtarmanın bir yolunu arayacaktı. Hapishanede geçireceği bir gecenin ona fazla zararı dokunmazdı, aynca bu deneyim sonucunda

kendisine baştan beri sevecenlik göstermiş birine döneklik etmemesi gerektiğini kavramış olurdu. Gidip pabucu alırlardı, belki hapiste bir gece kaldıktan sonra pabuç daha bir değer kazanırdı gözünde.

Ertesi sabah sekizde komiser aradı, karakola gelip Johnson'ı alabileceğini söyledi. "Olayı çıkaran zenciyi yakaladık," dedi. "Sizin oğlanın olayla hiçbir ilişkisi yok."

Sheppard on dakika sonra karakoldaydı, yüzü utançtan kıpkırmızıydı. Johnson dış bölmede bir sıraya oturmuş, polis dergisi okuyordu. Odada başka kimse yoktu. Sheppard onun yanına ilişti, hafifçe dokundu omzuna.

Oğlan başını kaldırdı, dudaklan büzüştü, yine dergiye daldı.

Sheppard'ın içi eziliyordu. Davranışının çirkinliği, ansızın bütün ağırlığıyla üstüne çökmüştü. Tam oğlanı bundan böyle doğru yola yönlendirme fırsatı eline geçmişken, fırsatı harcamıştı. "Rufus özür dilerim," dedi, "ben haksızdım, sen haklıydın. Hakkında yanılmışım."

Oğlan okumayı sürdürdü.

"Bağışla beni."

Oğlan parmağını tükürükleyip sayfayı çevirdi.

Sheppard kendini toparladı. "Budalaca davrandım Rufus," dedi.

Johnson dudak büktü. Başını dergiden kaldırmadan omuz silkti.

"Bir kereliğine unutabilir misin olanları?" dedi Sheppard. "Bir daha asla olmayacak."

Oğlan başını kaldırdı. Gözleri ışıl ışıldı, düşmanca bakıyordu. "Ben unuturum da," dedi, "senin aklında kalsa fena olmaz." Ayağa kalktı, salınarak kapıya doğru yürüdü. Odanın ortasına gelince durdu, döndü, kolunu salladı; Sheppard hemen fırladı, oğlan boynuna taktığı görünmez yulan çekiştirmişçesine peşinden seyirtti.

"Pabucun hazır," diye atıldı hevesle, "pabucunu bugün alıyoruz!" İyi ki pabuç vardı!

Ne var ki mağazaya vardıklannda, pabucun iki numara küçük yapıldığı çıktı ortaya, yenisinin yapılması için bir on gün daha beklemeleri gerekiyordu. Johnson'ın keyfi yerine geldi birdenbire. Besbelli tezgâhtar ölçü alırken bir yanlışlık yapmıştı, ama oğlan ayağının büyüdüğünde diretiyordu. Mağazadan çıkarlarken yüzü gülüyordu, sanki ayağı bir esinle kendiliğinden şişmişti. Sheppard' ınsa suratından düşen bin parçaydı.

Bu olaydan sonra çabalannı iki katına çıkardı. Johnson teles-koba artık ilgi duymadığından, bir mikroskop ve hazır dialar satın aldı. Onu devasa şeylerle etkileyemediyse, ufacık şeylerle etkilemeyi deneyecekti. Johnson iki gece süreyle yeni alete kendini kaptırmış gibiydi, sonra ansızın gönlü geçti, yine de akşamlan oturma odasında ansiklopedi okumaktan hoşnut görünüyordu. Ansiklopediyi yemeğini yuttuğu hızla okuyordu, aynı kesilmez iştahla. Her konu kafasına girip posası çıkartıldıktan sonra dışan atılıyordu sanki. Hiçbir şey oğlanı koltuğa yayılmış, dudaklan kenetli bir halde okurken görmekten daha mutlu edemezdi Sheppard'ı. İki-üç geceyi böyle geçirdikten sonra, eski düşü yine canlanmaya başladı. Kendine duyduğu güven tazelendi. Günün birinde Johnson'dan gurur duyacağı kesindi.

Perşembe gecesi Sheppard bölge danışma kurulunun toplantısına katılacaktı. Oğlanlan yolunun üstündeki sinemada arabadan indirdi, dönerken oradan aldı. Eve vardıklannda tepesinde kırmızı ışık yanıp sönen bir araba duruyordu ön tarafta. Garaja girerken farları arabadaki iki somurtuk suratı aydınlattı.

"Aynasızlar!" dedi Johnson. "Yine zencinin teki bir yere baskın vermiş, benim peşime düşmüşler garanti."

"Göreceğiz," diye homurdandı Sheppard. Arabayı yan yolda durdurup farlan söndürdü. "Siz eve gidin çocuklar, yataklannıza yatın," dedi. "Ben hallederim."

Arabadan çıktı, ekip arabasına doğru yürüdü. Başını pencereye doğru uzattı. İki polis suskun, anlamlı bakışlarını yüzüne dikmişlerdi. "Bu sefer de

Shelton'la Mills'in kesiştiği köşedeki ev," dedi sürücü koltuğunda oturan. "Gören, içinden kamyon geçmiş sanır."

"Bu çocuk kentin öbür ucunda, sinemadaydı," dedi Sheppard. "Oğlum da onun yanındaydı. Geçenlerde çıkan olayla nasıl ilgisi yoktuysa bununla da yok. Sorumluluğu üstleniyorum, kefilim."

"Senin yerinde olsaydım," dedi onun tarafında oturan polis, "onun gibi fırlama bir piç kurusunun sorumluluğunu üstlenmez-dim."

"Ben üstleniyorum," diye yineledi Sheppard soğuk bir sesle. "Geçen sefer zaten bir yanlışlık yapmıştınız beyler. Bir daha yapmaya kalkışmayın. Bu son olsun."

Polisler bakıştı. "Defteri dürülecek olan biz değiliz, sen düşün," dedi sürücü koltuğunda oturan ve kontağı çevirdi.

Sheppard evine girdi, karanlıkta, oturma odasında oyalandı. Johnson'dan kuşkulanmıyordu, hele onun kuşkulandığını sanmasını hiç istemiyordu. Johnson kendisinden yine kuşkulandığını düşünürse bütün çabalan boşa gidecekti. Yine de onun o saatte nerede olduğuna ilişkin kanıtların tartışılmazlığını duymak istiyordu. İçinden Norton'ın odasına gidip ona Johnson'ın sinemadan çıkıp çıkmadığını sormak geçti bir an. Ama işleri daha da zora sokardı bu. Johnson ne yaptığını kestirir, küplere binerdi. Ona açık açık sormaya karar verdi. Dolambaçsız bir biçimde. Ne söyleyeceğini bir kere daha ezberinden geçirdikten sonra kalktı yerinden, oğlanın kapısına doğru yürüdü.

Kapı gelmesi bekleniyormuş gibi aralıktı, ama Johnson yata-ğındaydı. Sofadan vuran ışık Sheppard'ın örtünün altındaki gövdeyi seçmesine yetiyordu ancak. İçeri girdi, yatağın ayakucunda durdu. "Gittiler," dedi. "Onlara senin bu olayla hiçbir ilgin olmadığını söyledim, kefilliğini üstlendim."

"Yaa, öyle mi?" dedi yastıktan gelen boğuk bir ses.

Sheppard bocaladı bir an. "Rufus," dedi, "sinemadan hiç çıkmadın değil mi, nedeni ne olursa olsun?"

"Bir de kalkmış bana güvenin tam numarası yapıyorsun!" diye cıyakladı öfkeli bir ses. "Hiç yokken hem! Eskiden ne kadardıysa şimdi de o kadar bana güvenin!" Gövdesiz, soyut ses, yüzün göründüğü anlara oranla çok daha içten yükseliyordu. Horgörü tınısı taşıyan sivri bir sitem çığlığıydı.

"Sana güvenim tam," diye üsteledi Sheppard. "Her konuda hem. Sana inanıyorum ve sonuna kadar güveniyorum."

"Yine de gözün her an üstümde," dedi hırçın ses. "Bana sorduğun yığınla soru bitti mi, hemen karşı odaya geçip aynılarını Nor-ton'a soruyorsun."

"Norton'a soru sormaya niyetim yok, hiçbir zaman da olmadı," dedi Sheppard usulca. "Senden en ufak bir kuşkum yok. Kentin öbür ucundaki sinemadan çıkıp ta buralara gelip bir eve baskın verdikten sonra o kısacık sürede yine sinemaya dönemezdin zaten."

"İşte bana inanman bu yüzden!" diye haykırdı oğlan, "beceremeyeceğimi sandığın için."

"Yoo, hayır, asla!" dedi Sheppard. "Sana inanıyorum, nedeni de bir daha başını belaya sokmayacak kadar zeki ve yürekli olduğuna güvenmem. Artık böyle işlere kalkışmayacak kadar kendini iyi tanıdığına inanıyorum. Aklına koyduğun her şeyin üstesinden geleceğine inanıyorum."

Johnson yatağında doğruldu. Alnına solgun bir ışık vuruyordu, yüzünün geri kalan bölümü karanlıktaydı. "İstesem o kısacık sürede bile o eve baskın verebilirdim," dedi.

"Ama ben böyle bir şey yapmadığından eminim," dedi Sheppard. "Aklımın ucundan geçmiyor."

Bir sessizlik izledi. Johnson yine yatağına uzandı. Sonra o alçak, boğuk ses güçlükle çıkarcasına hırıldadı: "İstediğin her şey zaten elinin altındaysa, bir şeyleri çalıp çırpmak, kırıp parçalamak gelmez içinden."

Sheppard soluğunu tuttu. Oğlan ona teşekkür ediyordu düpedüz! Teşekkür ediyordu! Sesinde bir gönül borcu vardı. Bir değer bilme. Karanlıkta aptal

aptal gülümseyerek öylece dikiliyor, o ânı biraz daha uzatmaya çalışıyordu. Johnson'ın alnına dokundu. Al-nı paslanmış demir kadar soğuk ve kuruydu.

"Seni anlıyorum. İyi geceler oğlum," dedikten sonra hızla dönüp odadan çıktı. Kapıyı çekti, duygularının yoğunluğuyla ser-semlemişçesine kalakaldı.

Karşıda Norton'ın odasının kapısı açıktı. Çocuk yatağına yanlamasına uzanmış, sofadan gelen ışığa bakıyordu.

Bundan böyle Johnson'la engebesiz bir yolda ilerleyecekti.

Norton doğruldu, elini sallayıp onu yanına çağırdı.

Çocuğu görmüştü ama bakışlarını hemen ondan kaçırdı. John-son'ın güvenini sarsmayı göze almadan odaya girip konuşamazdı Norton'la. Bir an tereddüt etti, ama neticede hiçbir şey görmemiş gibi yaparak kaldı yerinde. Yarın pabucun alınma günüydü. Oğlanla aralarında yeşeren iyi duygular yarın doruğa varacaktı. Çarçabuk dönüp kendi odasına girdi.

Çocuk bir süre babasının demin durduğu yerdeki boşluğa baktı. Sonunda bakışını yönelteceği bir şey bulamayınca yatağına uzandı yine.

Ertesi gün Johnson duygularını açığa vurmaktan utanmışçasına asık yüzlü, suskundu. Gözlerine bir perde inmiş gibiydi. Sanki içine kapanmıştı ve için için bocalıyordu. Sheppard protezci mağazasına büyük bir sabırsızlıkla gitti. Dikkatinin bölünmemesi adına Norton'ı evde bırakmıştı. Johnson'ın en ufak tepkilerini anında ölçecek kadar tetikte olmalıydı. Oğlan yeni bir pabuç fikrine sevinmek bir yana ilgi bile göstermemişti, ama fikrin gerçeklik kazandığını görünce duygulanacağı kesindi.

Mağaza çeşitli özürler için yapılmış birtakım aletlerin yan yana üst üste dizildiği küçük, beton bir ambardı. Büyük bölümünü tekerlekli sandalyeler ve yürüteçler kaplıyordu. Duvarlarda her çeşit koltuk değneği, baston ve protez asılıydı. Raflar yapay organlarla, kollar, bacaklar, eller, kancalar, çengeller, kayışlarla, insanlar için tasarlanmış koşum takımlarıyla, adı bilinmedik sakatlıklarda işe yarayacak, ne idüğü belirsiz bir sürü aletle dolup taşıyordu. Odanın ortasındaki küçük boşlukta, sarı plastik minderli

bir dizi koltukla bir tabure duruyordu. Johnson koltuklardan birine oturup ayağını tabureye uzattı, dalgın dalgın inceledi. Başparmağa denk gelen yer yine sökülmüş, oğlan da çadır beziyle tutturmuştu; başka bir yerdeki deliği de pabucun diliyle yamamıştı anlaşılan. Pabucun iki yanını sicimle örmüştü.

Sheppard'ın yüzü heyecandan kıpkırmızıydı, yüreği gümbür gümbür atıyordu.

Tezgâhtar koltuğunun altında yeni pabuçla mağazanın arka bölmesinden çıkıp geldi. "Bu sefer tam istediğiniz gibi oldu," dedi. Kalıbı ayarladı, pabucu havaya tuttu, onu özel bir büyüyle ya-ratmışçasına gururla gülümsedi.

Kara, kaygan, şekilsiz nesne ürpertici bir ışıltı saçıyordu. Darbe indirmek amacıyla tasarlanmış ve iyice cilalanmış bir alete benziyordu.

Johnson kötücül bakışlarla süzdü pabucu.

"Bu pabuçla," dedi tezgâhtar, "yürüdüğünü fark etmeyeceksin bile. Ayakların yerden kesilmiş gibi olacak!" Pespembe dazlak kafasını eğdi, bağcığı ağır ağır çözmeye koyuldu. Eski pabucu, henüz can çekişen bir hayvanın derisini yüzercesine söktü, çıkarttı. Yüzü gerilmişti. Kılıfından çıkartılan kirli çoraplı ayak kütlesi Shep-pard'ın midesini kaldırdı. Yeni pabuç giydirilene kadar bakışlarını kaçırdı. Tezgâhtar hızla bağladı bağcığı. "Hadi şimdi kalk da gezin biraz," dedi, "salınmak ne demekmiş gör." Sheppard'a göz kırptı. "Bu pabuçla," dedi, "ayağının sakat olduğunu fark etmez bile."

Sheppard'ın yüzü sevinçten ışıldıyordu.

Johnson ayağa kalktı, birkaç metre yürüdü. Kısa ayağının aksadığını nerdeyse belli etmeden dimdik yürüyordu. Bir an durala-dı, sırtı onlara dönüktü, kaskatı durdu olduğu yerde.

"Harika! Harika!" dedi Sheppard, oğlana yeni bir omurga armağan etmişçesine.

Johnson yüzünü döndü. Ağzı incecik, keskin bir çizgide donmuştu. Koltuğuna döndü, pabucu çıkarttı. Eski pabuca soktu ayağını, bağcığı bağlamaya başladı.

"Galiba yeni pabucu eve götürüp ayağına uyup uymadığına bir de orada bakmak istiyorsun?" dedi tezgâhtar alçak sesle.

"Hayır," dedi Johnson. "Onu giymeyeceğim."

"Nesi var ki?" dedi Sheppard sesini yükselterek.

"Bana yeni bir pabuç gerekmiyor," dedi Johnson. "Gerekirse bulmanın yollarını bilirim." Yüzü taş gibiydi ama gözlerinde bir zafer ateşi parlıyordu.

"Oğlum senin zorun ayağından mı, kafandan mı?" dedi tezgâhtar.

"Git de kafanı duvara vur sen," dedi Johnson. "Beynin durmuş."

Tezgâhtar somurtarak, yine de kibarlığı elden bırakmadan ayağa kalktı, Sheppard'a bağcığından tutup gönülsüzce salladığı pabucu ne yapması gerektiğini sordu.

Sheppard'ın yüzü öfkeden kıpkırmızıydı. Hemen önündeki deri korseye takılmıştı gözü; korseye yapay bir kol iliştirilmişti.

Tezgâhtar sorusunu yineledi.

"Sarın," diye homurdandı Sheppard. Gözlerini Johnson'a çevirdi. "Daha bunu giymeye hazır değil," dedi, "ben biraz daha olgunlaştığını sanıyordum."

Oğlan pis pis sırıttı. "Daha önce de yanılmıştın zaten," dedi.

O gece her zamanki gibi oturma odasında kitap okuyorlardı. Sheppard *York* Times'ının arkasına gizlenmiş, somurtuyordu.

Sinirinin yatışmasını bekliyordu ama geri çevrilen pabucu her anımsayışında yeni bir öfke dalgası kabarıyordu içinde. Johnson'a bakmayı

bile göze alamıyordu. Oğlanın pabucu özgüvensizliğin-den ötürü geri çevirdiğini anlamıştı. Johnson ona duyduğu gönül borcundan ürkmüştü. Yavaş yavaş keşfetmeye başladığı yeni kişiliğini nereye oturtacağını kestiremiyordu. Şimdiye dek büründüğü kişiliğin sallantıda olduğunun farkındaydı, kendiyle ve olanak-lanyla ilk yüz yüze gelişiydi bu. Öz kimliğini sorguluyordu. Ona eskiden duyduğu sevecenlik hafifçe yokladı yine içini. Birkaç dakika dayandıktan sonra gazetesini indirip yüzüne baktı.

Johnson koltuğa oturmuş, ansiklopedisinin kıyısından ötelere bakıyordu. Transa geçmiş gibi bir hali vardı. Çok uzaklardaki bir şeye kulak vermişti sanki. Sheppard ona dikkatle bakarken bile o sese kulak vermeyi sürdürdü, başını çevirmedi. Zavallı oğlan, kaybolup gitmiş, diye düşündü Sheppard. Kendisiyle bütün gece orada oturmuş, suratını asıp gazetesine kapanmış, aralarındaki gerginliği yumuşatmak için tek söz etmemişti. "Rufus," dedi.

Johnson kılını bile kıpırdatmadı, o sesi dinliyordu.

"Rufus," dedi Sheppard usul, içe işleyen bir sesle, "Bak, bu dünyada istediğin her şey olabilirsin. İstersen bilimadamı ya da mimar ya da mühendis olabilir, gözünü diktiğin her meslekte doruğa ulaşabilirsin pekâlâ." Bu etkileyici sesin oğlanın içine işlediğini düşledi, o karanlık kuytu oyuklara. Johnson öne eğildi ama gözlerini o yana çevirmedi. Sokakta bir arabanın kapısı kapandı. Bir sessizlik izledi. Birdenbire kapının zili kulak zarını patlatırcasına çalındı.

Sheppard yerinden sıçradı, kapıya koştu. Geçenlerde gelen polis duruyordu karşısında. Devriye arabası kaldırıma yanaşmıştı.

"Şu senin oğlanı görelim bir," dedi polis.

Sheppard kaşlarını çatarak yana çekildi. "Bütün akşam buradaydı," dedi. "Kefil olabilirim."

Polis oturma odasına yürüdü. Johnson kitabına dalmış görünüyordu. Az sonra başını kaldırdı, çalışması bölünmüş önemli bir adam tavrıyla baktı ters ters.

"Winter Caddesi'ndeki evin mutfak penceresinden neyi gözlüyordun evlat? Yanm saat önce?" diye sordu polis.

"Bu oğlanın yakasını bırakın artık!" diye haykırdı Sheppard. "Burada olduğuna ben kefilim. Benim yanımdaydı."

"Dediğini duydun," dedi Johnson. "Evden hiççıkmadım."

"Ne yazık ki herkesin ayak izi seninkine benzemiyor," dedi polis, yumru-ayağa göz atarak.

"Onun ayak izi olamaz," diye bağırdı Sheppard çileden çıkmışçasına. "Buradan ayrılmadı. Hem kendi zamanınızı boşa harcıyorsunuz hem bizimkini." *Bizimki* sözcüğünün oğlanla aynı cephede olduğunu pekiştirdiğini düşündü. "Bıktım artık," dedi. "Siz-ler sokağa çıkıp bu olaylan kimin çıkarttığını araştırmayacak kadar miskinsiniz. Soluğu burada alıyorsunuz."

Polis söylenenleri duymazdan geldi, Johnson'ı incelemeyi sürdürdü. Suratı ablak, gözleri ufacık ve tetikteydi. Bir süre sonra dönüp kapıya yürüdü. "Eninde sonunda enseleyeceğiz onu," dedi, "Başını bir pencereden uzatmışken kuyruğundan kıstıracağız."

Sheppard polisin ardından yürüdü, o çıkınca hızla çarptı kapıyı. Keyfi yerine geliyordu. Tam da buydu istediği, böyle bir olay. Umutla döndü oturma odasına.

Johnson kitabı bırakmış, sinsi sinsi süzüyordu onu oturduğu yerden. "Teşekkürler," dedi.

Sheppardolduğu yerde durdu. Oğlanın yüzünde yırtıcı hayvanlara has bir ifade vardı. Açıkça alay ediyordu onunla.

"Sen de fena bir yalancı sayılmazmışsın kendi çapında," dedi.

"Yalancı mı dedin?" diye mırıldandı Sheppard. Yoksa oğlan bir ara dışarı çıkmış olabilir miydi? Gücünün damarlarından çekildiğini ayırt etti. Sonra

müthiş bir öfkeyle sarsıldı. "Yoksa çıktın mı bir ara?" diye bağırdı avaz avaz. "Ben çıktığını görmedim."

Oğlan yalnızca gülümsemekle yetindi.

"Bir araNorton'a bakmaya gitmiştin tavanarasına," dedi Shep-pard.

"Yok canım," dedi Johnson, "o velet üşütmüş düpedüz. Gözlerini bir an olsun o aptal teleskoptan ayırmıyor."

"Ben sana Norton'ı sormadım," dedi Sheppard öfkeden kudur-muşcasına. *"Sen* neredeydin?"

"Pembe kenefe çökmüş kafamı dinliyordum," dedi Johnson. "Şahidim falan da yok."

Sheppard mendilini çıkardı, alnını sildi. Zar zor gülümsemeyi başardı.

Johnson'ın gözleri irileşti. "Bana inanmıyorsun," dedi. Sesi iki gece önce karanlıkta konuşurkenki kadar çatlaktı. "Bana güvenin tammış numarası yapıyorsun ama zırnık güvendiğin yok. İşler kızıştı mı sen de öbürleri gibi toz olacaksın." Çatlak ses iyice abartılı, hatta gülünç bir hal almıştı. Oğlanın alay ettiği ortadaydı. "Sen bana inanmıyorsun. Güvenmiyorsun," diye sızlandı. "Ayrıca o aynasızdan daha uyanık olduğun da söylenemez. Ayak izleriymiş, fa-lanmış filanmış - hepsi tuzaktı. İz olmasının mümkünü yok. Arka tarafa silme beton dökmüşler, benim ayaklarımsa kuruydu."

Sheppard mendilini usulca cebine koydu. Koltuğa çöktü, ayaklarının altındaki halıya dikti gözünü. Oğlanın yumru-ayağı görüş sahasının içinde kalıyordu. Yamalarla tutturulmuş pabuç, yüzüne Johnson'ın küçümser suratıyla sırıtıyordu sanki. Koltuk minderinin ucuna yapıştı, parmaklarının boğumları bembeyaz kesildi. Bir nefret ürpertisi kapladı içini. Pabuçtan da nefret ediyordu, ayaktan da, oğlandan da. Yüzü sarardı. Nefret boğazına kadar yükselmişti. Kendinden ürktü.

Yere yığılmamak için oğlanın omzuna tutundu, sıkı sıkı yapıştı. "O pencereden içeriye bakmanın tek nedeni beni güç duruma düşürmekti," dedi. "Tek amacın buydu - sana yardım etmekteki kararlılığımı sarsmak,

ama bil ki kararım sarsılmadı. Senden daha güçlüyüm ben, günün birinde seni kurtaracağım. İyiler kazanacak sonuçta."

"İyilikleri yalancıktansa kazanamazlar," dedi oğlan, "hele haksızsalar, dürüst değilseler, asla."

"Benim kararlılığım sarsılmadı," diye yineledi Sheppard. "Seni kurtaracağım."

Johnson'ın bakışları yine kurnazlaştı. "Seninbeni kurtaracağın falan yok," dedi. "Bu evden kovacaksın, o kadar. Aslına bakarsan daha önceki iki olay da benim işimdi: birinciyle -hani şu yağmayla- sözümona ben sinemadayken çıkan olay, ikisi de."

"Seni bu evden kovmayacağım," dedi Sheppard. Sesi tekdüzeydi, mekanikti. "Seni kurtaracağım."

Johnson başını onun burnunun dibine uzattı hırsla. "Sen kendini kurtar önce," diye tısladı. "Beni İsa'dan başkası kurtaramaz."

Sheppard zorlama bir kahkaha attı. "Beni kandıramazsın," dedi. "Bu yalanları daha ıslahevindeyken silip atmıştım kafandan. Hiç değilse o kadarından kurtardım seni."

Johnson'ın yüzündeki kaslar gerildi. Öylesine kin yüklü bir bakışla baktı ki Sheppard azıcık geriledi. Oğlanın gözleri onu iğrenç bir yaratık, bir ucube gibi yansıtan bir çift lunapark aynasıydı sanki. "Göstereceğim sana," diye fısıldadı Johnson. Birdenbire yerinden fırladı, Sheppard'ın görüş sahasından yeterince hızlı çıkamayacakmışçasına telaşla kapıya seyirtti, ama ön kapıdan değil de sofaya açılan arka kapıdan çıktı nedense. Sheppard koltukta dönüp arkasına, oğlanın çıktığı noktaya baktı. Oda kapısının hızla çekildiğini duydu. Demek gitmiyordu. Sheppard'ın bakışlarında o eski keskinlikten iz bile kalmamıştı. Oğlanın itirafının yarattığı sarsıntı dalgalan bilincine yeni yeni erişiyormuşçasına donuk, fersizdi gözleri. "Keşke kendiliğinden gitse," diye mırıldandı. "Keşke kendi isteğiyle çekip gitse şu an."

Ertesi sabah Johnson eve ilk gelişinde giydiği, dedesinin takımıyla geldi kahvaltı sofrasına. Sheppard görmezden gelmeye çalıştı ama daha ilk bakışta kapana kıstırıldığını, artık aralarında sonunda Johnson'ın üstün geleceği bir sinir savaşının başladığını anladı. Keşke bu oğlana hiç rastlamamış olsaydı. Sevecenliğinin başarısızlığı onu uyuşturmuştu. Evden olabildiğince erken çıktı, bütün gününü akşam eve dönme fikrinin dehşeti içinde geçirdi. Geri döndüğünde oğlanın gitmiş olabileceğine dair zayıf bir umut vardı içinde. Dedesinin takımını giymesi, gideceği anlamına geliyor olabilirdi. Öğleden sonra iyimserliği daha da arttı. Eve gelip ön kapıyı açtığında yüreği gümbür gümbür atıyordu.

Sofada durup oturma odasına baktı ses etmeden. Umutlu bakışı söndü. Yüzü ansızın saçları kadar beyazlaşmıştı. İki oğlan koltukta yan yana oturmuş, aynı kitabı okuyorlardı. Norton'ın çenesi Johnson'ın kara ceketinin koluna yaslanmıştı. Johnson parmağını okudukları satınn altında gezdiriyordu. Ağabeyle kardeş gibiydiler tamı tamına. Sheppard bir an şaşkınlıkla baktı önündeki sahneye. Sonra odaya girdi, paltosunu çıkarıp bir sandalyeye bıraktı. Çocukların ikisi de onun varlığından habersiz görünüyorlardı. Mutfağa yürüdü.

Leola her ikindi çıkmadan önce akşam yemeğini ocağın üstünde bırakırdı; yemeği sofraya hep Sheppard götürürdü. Başı çok ağrıyordu, sinirleri yay gibi gerilmişti. Mutfak taburesine ilişerek kendini çöküntü duygusuna bıraktı. Acaba Johnson'ın damarına basıp evden kendi isteğiyle ayrılmasını sağlayabilir miydi? Dün gece İsa konusu açıldığında zıvanadan çıkmıştı. Bu konu onu zıvanadan çıkarabilirdi, ama böyle bir şey yapmak Sheppard'ın moralini iyice bozardı. Peki, neden oğlana gitmesini açıkça söylemesindi ki? Yenilgiyi kabullenebilirdi. Ne var ki Johnson'ın yüzüne bir daha bakma fikri onu hasta ediyordu. Oğlan bütün kötülükler onun başının altından çıkıyormuş, suçlu oymuş gibi bakıyordu yüzüne. Oysa iyi bir insan olduğunu, vicdanının temiz olduğunu -kibirlen-meksizin- biliyordu Sheppard. Johnson hakkındaki hisleri istemsizdi. Keşke ona acıyabilseydi, keşke yardım edebilseydi. Şu evde kendisiyle Norton'dan başka kimsenin kalmayacağı günü bir görseydi! O zaman çocuğun yalınkat bencilliği ve kendi çektiği yalnızlık dışında hiçbir güçlükle baş etmesi gerekmezdi.

Yerinden kalktı, raftan üç tabak alıp ocağın başına götürdü. Dalgın dalgın fasulyeyle patates yemeği koydu tabaklara. Sofrayı kurunca onları çağırdı.

Gelirken kitabı da getirdiler. Norton tabağını öteye itti, iskemlesiyle karşıya, Johnson'ın yanına geçti. Otururken kitabı aralarına koydular. Kırmızı kenarlı siyah bir kitaptı.

"Ne okuyorsunuz bakalım?" diye sordu Sheppard otururken.

"Kutsal Kitap'ı," dedi Johnson.

Tanrım bana sabır ver, dedi Sheppard içinden.

"Ucuzcudan yürüttük," dedi Johnson.

"Birlikte mi?” dedi Sheppard boğuk bir sesle. Dönüp öfkeli gözlerini Norton'a dikti. Çocuğun yüzü aydınlıktı, gözlerinde bir heyecan çakımı vardı. Onun büyük bir değişime uğradığını şimdi fark ediyordu. Bir uyanıklık gelmişti üstüne. Soluk mavi damalı bir fanila giymişti ama gözlerinin mavisi daha önce hiç görmediği kadar parlaktı. İçine garip yeni bir yaşam yürümüştü; yepyeni, daha zorlu tutkuların habercisi bir yaşam. "Demek artık hırsızlığa başladın?" diye çıkıştı. "Cömert olmayı bir türlü öğrenemedin ama hırsızlığı hemen kaptın."

"Kaptığı falan yok," dedi Johnson. "Ben yürüttüm. O yalnızca seyretti. Günaha bulaşmaktan kaçınıyor. Benim için zaten fark etmez. Nasılsa cehenneme gideceğim."

Sheppard bir şey söylemedi.

"Tabii tövbe edersem başka," dedi Johnson.

"N'olur tövbe et Rufus,” diye yalvardı Norton. "Tövbe et. Cehenneme gitmek istemiyorsun sen."

"Kes şu saçmalığı," dedi Sheppard çocuğa sertçe bakarak.

"Bir gün tövbe edersem vaiz olacağım," dedi Johnson. "Bir şeyi yaptın mı tam yapmalısın."

"Ya sen oe olacaksın ileride Norton?" diye sordu Sheppard hırıltılı bir sesle, "sen de mi vaiz olacaksın?"

Çocuğun gözleri derin bir tutkuyla ışıldadı. "Uzayadamı!" diye bağırdı.

"Harika," dedi Sheppard acı acı.

"İsa'ya inanmazsan o uzaygemilerinin hayrı dokunmaz sana," dedi Johnson. Parmağını tükürükledi, İncil'i karıştırmaya başladı. "Bunun yazılı olduğu bölümü okuyacağım sana."

Sheppard öne eğildi, öfkesini bastırmaya çalışarak, alçak sesle, "Şu İncil'i kaldırıp yemeğini ye Rufus," dedi.

Johnson İncil'deki o bölümü aramayı sürdürdü.

"Şu İncil'i kaldır dedim!" diye bağırdı Sheppard.

Oğlan durdu, ona baktı. Şaşırmıştı ama eğleniyor görünüyordu.

"O kitap ardına gizlenebileceğin bir paravan yalnızca," dedi Sheppard. "Korkaklara seslenir İncil, kendi ayaklan üstünde durma cesaretini

bulamayan, kendi kafalarını çalıştırmaktan kaçınan ödleklere."

Johnson'ın gözleri kıvılcımlar saçıyordu. İskemlesini masadan uzaklaştırdı azıcık. "Şeytan seni ele geçirmiş," dedi. "Yalnız beni değil. Seni de."

Sheppard masanın üstünden uzanıp kitabı almaya kalkıştı ama Johnson kaptığı gibi kucağına koydu onu.

Sheppard bir kahkaha attı. "O kitaba inanmıyorsun, üstelik inanmadığını da biliyorsun!"

"İnanıyorum!" dedi Johnson. "Benim neye inanıp inanmadığımı sen nerden bileceksin?"

Sheppard başını salladı. "İnanmıyorsun. Böyle şeylereinanma-yacak kadar zekisin."

"Hiç de o kadar zeki değilim," diye mırıldandı oğlan. "Benim hakkımda hiçbir şey bilmiyorsun. Aynca ben inanmasam bile kitabın dediği doğru olabilir."

"Yine de inanmıyorsun!" dedi Sheppard. Yüzü gerginleşmişti.

"İnanıyorum!" dedi Johnson soluk soluğa. "Sana inancımı kanıtlayacağım!" Dizlerinde duran kitabı açtı, bir sayfasını kopartıp ağzına attı. Gözü Sheppard'daydı. Çene kemikleri takır takır işliyor, çiğnediği kâğıdın hışırtısı duyuluyordu.

"Yeter, kes," dedi Sheppard hırıltılı bir sesle. "Kes artık."

Oğlan İncil'i havaya kaldırdı, dişleriyle bir sayfa koparıp çiğnemeye başladı, gözleri alev alevdi.

Sheppard masanın üstünden uzanarak kitabı bir vuruşta savurdu. "Kalk sofradan," dedi buz gibi bir sesle.

Johnson, ağzındaki lokmayı yuttu. Gözleri, önünde görkemli bir görüntü belirmişçesine iri iri açıldı. "Onu yedim işte!" dedi soluk soluğa. "Hezekiel gibi aynı, hem de baldan tatlıydı."

"Hemen sofradan kalk," dedi Sheppard. İki eliyle tabağının kıyısına yapışmıştı.

"Yedim bile, yuttum!" diye haykırdı oğlan. Ani bir mucizeyle sarsılmıştı sanki. "Aynen Hezekiel'in yaptığı gibi, bundan sonra senin yemeğini bir daha ağzıma sürmem."

"Git öyleyse," dedi Sheppard usulca. "Git lütfen, git."

Oğlan kalktı, İncil'i alıp sofaya yürüdü. Kapıda duraladı; kapkaranlık bir mahşerin eşiğinde küçük, küçücük bir karaltı. "Şeytan seni de ele geçirmiş," dedi neşeli bir sesle ve gözden kayboldu.

Akşam yemeğinden sonra Sheppard tek başına oturma odasındaydı. Johnson evden gitmişti ama onun bu kadar kolay pes edeceğine inanmıyordu. Rahatlama duygusu geçmişti. Yaklaşan bir hastalığın verdiği durgunluk ve üşüme hissi kaplamıştı içini, korku yüreğine bir sisle çökmüştü. Çekip gitmek Johnson için fazla olaysız bir son olurdu; mutlaka geri dönüp bir şey kanıtlamaya çalışacaktı. Belki bir hafta sonra dönüp evi ateşe verirdi. Artık her şey beklenebilirdi.

Gazeteyi alıp okumaya çalıştı. Daha bir dakika geçmeden attı elinden, sofaya koşup çevreye kulak kabarttı. Belki tavanarasına saklanmıştı oğlan. Tavanarasının kapısını açtı.

Gaz lambası yanıyordu, loş ışığı basamaklara vuruyordu. Kulağına hiçbir ses gelmedi. "Norton," diye seslendi, "yukarıda mısın?" Yanıt yoktu. Daracık merdiveni tırmanıp içeri bir göz attı.

Fenerin ışığında, dolaşık gölgelerin arasında Norton, gözünü teleskoba dayamış oturuyordu. "Norton," dedi, "Rufus'un nereye gittiğini biliyor musun?"

Çocuğun sırtı dönüktü. İki büklüm oturuyordu, dikkat kesilmişti, yelken kulakları nerdeyse omuzlarına değiyordu. Ansızın elini salladı, dürbünden gördüğüne yeterince yaklaşamıyormuş-çasına teleskoba daha da sokuldu.

"Norton dedim!" diye bağırdı Sheppard.

Çocuk kımıldamadı bile.

"Norton!" dedi sesini iyice yükselterek.

Norton sıçradı. Ona döndü. Gözleri doğal olmayan bir parıltı saçıyordu. Neden sonra Sheppard'ı gördü. "Buldum onu sonunda!" dedi soluk soluğa.

"Kimi buldun?" diye sordu Sheppard.

"Anneciğimi!"

Sheppard eşikte duraladı, dengesini yitirmemeye çalıştı. Çocuğu kuşatan gölge ormanı daha da koyulaşmıştı.

"Gelip baksana!" diye haykırdı çocuk. Terli yüzünü damalı fanilasının eteğine sildikten sonra yine teleskoba dayadı gözünü. İlgisinin yoğunluğundan sırtı kaskatı kesilmişti. Birdenbire elini salladı yine.

"Norton," dedi Sheppard, "teleskopla yıldız kümelerinden başka bir şey göremezsin. Bu gecelik yeter. Yat artık. Rufus'un nerede olduğunu biliyor musun?"

"Annem orda!" diye haykırdı çocuk teleskoptan gözünü ayırmadan. "Bana el salladı!"

"On beş dakika içinde yatağına yatmanı istiyorum," dedi Shep-pard. Biraz duraksadıktan sonra, "Dediğimi duydun mu Norton?" diye ekledi.

Çocuk deliler gibi el sallamaya başlamıştı.

"Bak, çok ciddiyim," dedi Sheppard. "On beş dakika sonra odana uğrayıp bakacağım."

Basamaklardan inerek sofaya döndü yine. Ön kapıya gidip dışarıyı gözden geçirdi. Gökyüzü bir zamanlar Johnson'ın ulaşabileceğini düşünme aptallığında bulunduğu yıldızlardan geçilmiyordu. Evin arkasındaki küçük koruda bir kurbağa gurultulu bir ses çıkardı. Sheppard koltuğuna döndü, birkaç dakikaoturdu. Yatmaya karar verdi. Ellerini koltuğun kollarına

dayadı, tam kalkacakken felaket habercisi tiz bir uyarının, bir canavar düdüğünün gittikçe yaklaştığını, evin kapısında usulca eridiğini duydu.

Üstüne buzdan bir pelerin atılmışçasına, omuzlarına keskin bir soğuğun çöktüğünü duydu. Gidip kapıyı açtı.

İki polis aralarında köpek gibi hırlayan Johnson'la eve doğru geliyorlardı, oğlanın bilekleri ikisine kelepçelenmişti. Yanlarında bir gazeteci koşuşturuyordu, başka bir polis de devriye arabasında oturınuş bekliyordu.

"Buyrun oğlunuzu," dedi polislerin en asık suratlısı. "Bir gün nasıl olsa enseleyeceğiz dememiş miydim size?"

Johnson kolunu hırsla çekeledi. *"Ben* sizi bekliyordum!" dedi. "Yakalanmak istemeseydim nah enselerdiniz beni! Fikir benden çıktı." Polislerle konuşurken alaycı bakışları Sheppard'ın üstündeydi.

Sheppard renk venneden bakıyordu.

"Peki neden yakalanmak istedin?" diye sordu gazeteci John-son'ın yanına koşarak. "Neden bile bile yakalanmak istedin?"

Bu soru ve Sheppard'ın karşısında durınak oğlanı çılgına çe-vinnişti. "Şu İsa bozuntusuna haddini bildinnek için!" diye tıslayıp, Sheppard'a doğru birtekme savurdu. "Herifkendini Tanrı sanıyor. Onun evinde kalmaktansa ıslahevinde kalırım. Kodeste çürürüm daha iyi! Şeytan ele geçinniş onu. Hiçbir şeyden haberi yok; kafası salak oğlununki kadar bile çalışmıyor!" Bir an durduktan sonra inanılmaz bir sona bağladı konuşmasını: "Bana birtakım tekliflerde bulundu!"

Sheppard'ın benzi attı. Kapıya tutundu.

"Teklifler ha?" diye atıldı gazeteci hevesle. "Ne tür teklifler yani?"

"Uygunsuz teklifler tabii!" dedi Johnson. "Ne sanmıştınız? Ama benim kamım tok bu işlere, dini bütün bir Hıristiyanım ben, benim... "

Sheppard'ın yüzü acıdan kasılmıştı. "Söylediğinin doğru olmadığını kendisi de biliyor," dedi titrek bir sesle. "Yalan söylediğini bal gibi biliyor. Elimden

gelen her şeyi yaptım ona yardım etmek için. Kendi çocuğuma bile yapmadığımı. Onu kurtannayı umdum ama başaramadım, yine de onurlu bir başarısızlıktı. Vicdanım temiz. Ona hiçbir teklifte bulunmadım."

"Sana neler teklif ettiğini anımsıyor musun?" diye sordu gazeteci. "Ne dediğini tamı tamına aktarabilir misin bize?"

"Pis allahsızın teki o," dedi Johnson. "Cehenneme inanmıyor, cehennem yoktur dedi bana."

"Eh artık yüz yüze geldiklerine göre," dedi polislerden biri bilgece iç geçirerek, "gitsek bari."

"Birdakika," dedi Sheppard, merdivenden bir basamak inerek can havliyle Johnson'ın gözlerinin içine baktı. "Doğru söyle Rufus," dedi. "Bu yalanı sürdüremezsin. Sen kötü yürekli değilsin, yalnızca kafan kötü karışmış. Sakat ayağının acısını dünyadan çıkartmak zorunda değilsin, o yüzden..."

Johnson hızla ileri atıldı. "Bakın bakın neler söylüyor!" diye haykırdı. "Ben yalan söylüyorsam, hırsızlık yapıyorsam, o işlerde becerekliyim de ondan! Ayağımla zırnık ilişkisi yok! Cennete önce sakatlar girecek! Orada bir araya gelecekler. Kurtarılmaya hazır olduğumda İsa kurtaracak beni, bu pis yalancı ateist değil..."

"Yetti konuştuğun," dedi polis oğlanı çekeleyerek. "Bizyalnız-ca onu enselediğimizi gör istedik," dedi Sheppard'a, sonra iki polis, yolda ara sıra dönüp Sheppard'a sövgüler yağdıran Johnson'ı sürükleyip götürdüler.

"Aslan payı sakatlarındır," diye bir çığlık attı Johnson, ama arabaya sokulunca sesi boğuldu. Gazeteci sürücünün yanına atladı, kapıyı çarptı, siren sesi usulca karanlığa karıştı.

Sheppard kurşun yemesine karşın hâlâ ayakta durmakta direnen biri gibi hafifçe yana eğilerek yerinde kalakaldı. Biraz sonra eve döndü, deminki koltuğuna çöktü. Karakolda çevresini kuşatan gazetecilerin arasında yalanlarını süsleyen bir Johnson imgesini görmemek için kapadı gözlerini. "Vicdanım temiz," diye mırıldandı kendi kendine. Hiçbir davranışında özçıkarını gözetmemişti, tek amacı çocuğu doğru dürüst bir meslek sahibi

yapıp geri kazanmaktı, bu yolda hiçbir şeyi esirgememişti, saygınlığını tehlikeye atmıştı, kendi çocuğuna göstermediği ilgiyi göstermişti ona. Pis bir koku erişti bumuna, sanki çevresindeki havadan yükseliyordu ama o kadar yakınındaydı ki kendi soluğundan geliyor gibiydi. "Vicdanım temiz," diye yineledi. Sesi kupkuru, kaskatıydı. "Kendi çocuğuma bile yapmadıklarımı yaptım onun için." Birdenbire yüreğini bir ürkü kapladı. Oğlanın gevrek sesini duydu. Şeytan seni ele geçirmiş.

"Vicdanım temiz," diye başladı yine. "Kendi çocuğum için bile yapmadıklarımı yaptım onun için." Gelgelelim sesi onu suçlayan birinin sesi gibi geldi kulağına. Dediğini içinden yineledi.

Kanı çekilmeye başlamıştı. Ak saçlardan oluşan halenin altında yüzü bozbulanıktı neredeyse. Cümle zihninde yankılandı, her hece küt diye indi beynine. Dudakları büzüldü, gerçeğin ışığını görmemek için gözlerini yumdu. Norton'ın yüzü canlandı zihninde, bomboş bakışları, olanca yalnızlığı, sanki acıyla yüz yüze gelmemek için hafif dışa kaymış sol gözüyle.

Kendisine duyduğu tiksinti o kadar açık seçik, o kadar yoğundu ki yüreği daraldı. İçindeki boşluğu hayır işleriyle doldurmuştu tepeleme, tam bir obur gibi. Kendine yakıştırdığı imgeyi beslemek adına çocuğunu harcamıştı. Keskin gözlü, insan yüreğini bir çırpıda okuyan Şeytan, Johnson'ın gözlerinden sırıtıyordu yüzüne. Kendine yakıştırdığı imge kırışıp büzüştü, yalnızca koyu bir karanlık kaldı karşısında. Eli kolu bağlanmışçasına, dehşet içinde öylece oturdu koltukta.

Norton'ın teleskobun başındaki iki büklüm, dikkat kesilmiş hali, elini kaldırıp delice sallayışı canlandı gözlerinin önünde. Çocuğa karşı acı veren bir sevgi kabardı içinde, yeni bir dirim dalgasıyla damarlarına yürüdü. Oğlanın yüzü bir değişime uğramıştı sanki; kendi kurtuluşunun ışıl ışıl imgesiydi. Sevinçle inildedi. Ona çektirdiklerini ödeyecekti. Bir daha acı çekmesine asla izin vermeyecekti. Hem ana olacaktı ona hem baba. Fırlayıp oğlunun odasına koştu, onu ne kadar sevdiğini, bir daha asla yüzüstü bırakmayacağını söyleyip yanaklarından öpmek için.

Norton'ın odasının ışığı yanıyordu ama yatağı boştu. Sheppard dönüp tavanarasına çıkan merdivenlere koştu, son basamağa geldiğinde bir

uçurumun kıyısındaymış gibi sendeledi. Sehpa yuvar-

lanmış, teleskop devrilmişti. Teleskobun biraz üstünde çocuk gölgeler ormanında asılı duruyordu, uzaya doğru uçuşunu gerçekleştirdiği kirişin tam altında.

VAHİY

DOKTORUN gayet küçük ebatlardaki bekleme odası Turpinler içeri girdiğinde neredeyse doluydu ve gayet iri ebatlardaki Bayan Turpin cüssesiyle odanın olduğundan bile küçük görünmesine yol açmıştı. Kadın tam ortaya konmuş dergi sehpasının başında, odanın yetersiz ve gülünç olduğunun yaşayan kanıtı gibi bütün kocamanlığıyla durdu. Oturma düzenini değerlendirirken küçük parlak kara gözleri tüm hastaları dikkatle inceledi. Bir tane boş sandalye vardı, ayrıca kanepede çoktan kenara kayıp hanımefendiye yerini vermesi söylenmiş olması gereken, pis mavi bir tulum giymiş sarışın bir çocuğun işgal ettiği bir yer vardı. Çocuk beş-al-tı yaşındaydı, ama Bayan Turpin kimsenin ona kenara kaymasını söylemeyeceğini hemen anladı. Koltuğa öylece yığılmıştı; kolları gövdesinin iki yanında hareketsiz, gözleri yüzünde hareketsizdi; bumu ise başıboş akıp duruyordu.

Bayan Turpin Claud'un omzunu eliyle sıkıp, dinlemek isteyen herkesi de dahil eden bir sesle, "Claud, sen git oradaki sandalyeye otur," dedi ve onu boş sandalyeye doğru hafifçe itti. Claud al yanaklı, kel ve gürbüzdü, Bayan Turpin'den biraz daha kısa boyluydu, ama Bayan Turpin'in söylediklerini yapmaya alışkınmışçasına oturdu.

Bayan Turpin hâlâ ayaktaydı. Odada Claud dışındaki tek erkek, pörsümüş ellerini dizlerine yaymış, ince ama sağlam yapılı

yaşlı bir adamdı; gözleri uyurmuş veya ölmüşçesine kapalıydı, belki de kalkıp Bayan Turpin'e oturduğu yeri vermemek için numara yapıyordu. Bayan Turpin'in bakışları bir uzlaşma hissiyle iyi giyimli, kır saçlı bir kadında durdu, kadının gözleri Bayan Turpin' inkilerle buluştu, ifadesi şöyle

diyordu: O çocuk benim olsa terbiyesini takınıp yana kayardı - orada hem sana hem ona fazla fazla yetecek kadar yer var.

Claud içini çekerek yukarı baktı ve kalkacakmış gibi yaptı.

"Otur," dedi Bayan Turpin. "O bacakla ayakta durmaman gerektiğini biliyorsun. Bacağı yaralı da," diye açıkladı.

Claud ayağını kaldırıp dergi sehpasına koydu ve pantolonunun paçasını tombul, mermerbeyazı baldırındaki mor şişkinliği gösterecek kadar kıvırdı.

"Off!" dedi hoş bayan. "Nasıl geldi başına bu?"

"İnek tepti," dedi Bayan Turpin.

"Aman tanrım!” dedi kadın.

Claud pantolonunun paçasını indirdi.

"Küçük oğlan belki kenara kayar," diye fikrini belirtti kadın, ama çocuk kımıldamadı.

"Birazdan biri gider," dedi Bayan Turpin. Hastane kapısından kafasını uzatıp hastaya şöyle bir bakmaya beş dolar isteyerek kim bilir kaç para kazanan bir doktorun nasıl olup da makul büyüklükte bir bekleme odasına parasının yetmediğini anlayamıyordu. Bu bekleme odası ancak bir garaj kadardı. Sehpaya eski püskü görünümlü dergiler yığılmıştı, ucunda ağzına kadar sigara izmaritleri ve üzerinde küçük kan lekeleri olan pamuk toplarıyla dolu büyük yeşil cam bir kültablası vardı. Burayı kendi yönetiyor olsa o kül-tablası sık sık boşaltılırdı. Odanın karşı duvarının önüne sandalye konmamıştı. Burada hemşirenin girip çıktığı ve sekreterin radyo dinlediği ofis bölmesinin içini gösteren dikdörtgen biçimli bir panel vardı. Bölmenin tezgâhında altın rengi bir saksının içinde yapraklan neredeyse yere kadar inen yapma bir eğreltiotu duruyordu. Radyodan hafifhafif gospel müziği yükseliyordu.

Tam o sırada iç kapı açıldı ve başının üstünde Bayan Turpin'in hayatında gördüğü en yüksek saç tepeciği olan sarışın hemşire yüzünü açık bölmeye

sokup sıradaki hastayı çağırdı. Claud'un yanında oturan kadın sandalyesinin iki kolunu kavrayarak kendini yukarı itti; eteğini bacaklarından kurtardı ve hemşirenin ardında kaybolduğu kapıdan hantal bir yürüyüşle geçti.

Bayan Turpin boş sandalyeye yerleşti, sandalye onu bir korse kadar sıkı sarmalıyordu. "Keşke kilo verebilsem," deyip gözbe-beklerini yuvarlayarak komik bir şekilde iç çekti.

"Yok canım, siz şişman *değilsiniz* ki," dedi şık giyimli kadın.

"Öyle bir şişmanım ki," dedi Bayan Turpin. "Claud ne isterse yiyor, asla seksen kilonun üstüne çıkmıyor, ama benim kilo almam için lezzetli bir şeye bakmam bile yetiyor," diye devam etti ve kzıyla omuzları bir kahkahayla sarsıldı. "Sen ne kadar istersen yiyorsun, değil mi Claud?" diye sordu ona dönerek.

Claud sırıtmakla yetindi.

"Eh, böylesine iyi huylu olduktan sonra," dedi şık kadın, "bence kaç beden olduğunuz hiç fark etmez. Hiçbir şey iyi huylu olmak kadar önemli değildir."

. Kadının yanında on sekiz-on dokuz yaşlarında, çatık kaşlı, Bayan Turpin'in adının *İnsan Gelişimi* olduğunu gördüğü kalın mavi bir kitap okuyan şişman bir kız oturuyordu. Kız başını kaldırdı ve çatık kaşlarını bakışlarından hoşlanmadığını gösterir gibi Bayan Turpin'e yöneltti. O kitap okumaya çalışırken başkalarının sohbet etmeye kalkışmasına sinir olmuş görünüyordu. Zavallı kızın yüzü sivilcelerden masmavi olmuştu; Bayan Turpin o yaşta öyle bir yüze sahip olmanın ne kadar acıklı bir durum olduğunu düşündü. Kıza dostça gülümsedi, ancak kız kaşlarını daha da çattı. Bayan Turpin kendi de şişmandı ama her zaman güzel bir cilde sahip olmuştu ve kırk yedi yaşında olmasına rağmen fazla gülmekten gözlerinin etrafında oluşanlar hariç yüzünde tek bir kırışıklık yoktu.

Çirkin kızın yanında çocuk vardı, hâlâ tamı tamına aynı şekilde oturuyordu, onun yanında ise basma bir elbise giymiş zayıf, kösele gibi derisi olan yaşlı bir kadın oturuyordu. Claud'la ikisinin de pompa dairesinde aynı desende üç çuvalı vardı, içi tavuk yemi dolu. Bayan Turpin çocuğun yaşlı kadınla

birlikte olduğunu hemen anlamıştı. Oturuşlarından anlaşılıyordu - kof bir oturuş, alt sınıftan yoksul beyazların, "beyaz süprüntülerin" oturuşu, kimse seslenip kalkmalarını söylemezse Kıyamet Günü'ne kadar orada öylece oturacaklarmış gibi.

Onlara dikaçıyla duran sırada, iyi giyimli hoş bayanın yanında oturan sıska suratlı kadın ise kesinlikle çocuğun annesiydi. Üzerinde sarı bir eşofman üstüyle şarap rengi bol bir pantolon vardı, ikisinin de kumaşı pamuklanmıştı, dudaklarının dış hatlarında ise enfiye lekeleri vardı. Kadın pis sarı saçlarını başının arkasında kısa kırmızı bir kâğıt kurdeleyle bağlamıştı. Zencilerden beter bunlar, diye aklından geçirdi Bayan Turpin.

Çalan gospel ilahisi, "Ben yukarı baktığımda O da aşağı baktı" idi ve ilahiyi bilen Bayan Turpin son mısrayı içinden tamamladı: "Yakında, biliyorum, takacağım tacımı."

Bayan Turpin her zaman belli etmeden insanların ayaklarına dikkat ederdi. İyi giyimli kadın elbisesine uygun kırmızılı grili süet ayakkabılar giymişti. Bayan Turpin'in ayağında o güzelim siyah rugan ayakkabıları vardı. Çirkin kızın ayağında Kız İzci ayakkabıları ve kalın çoraplar vardı. Yaşlı kadın tenis ayakkabıları giymişti, süprüntü anne ise yaldızlı şeritleri olan, siyah hasırdan, yatak odası terliğine benzer bir şey giymişti - ona da tam bu yakışırdı.

Geceleri uyuyamadığında bazen Bayan Turpin kendisi olmasa kim olacağını düşünerek oyalanırdı. Eğer onu yaratmadan önce İsa ona, "Senin için sadece iki yerim var. Bir zenci veya beyaz süprüntü olabilirsin," diye sormuş olsa ne derdi acaba? "Lütfen İsa, lütfen," derdi, "bir yer boşalana kadar beklememe izin ver." Buna karşılık İsa da, "Hayır, şimdi gitmen lazım ve sadece bu iki yer var elimde, dolayısıyla kararını ver," derdi. Kıvrım kıvrım kıvranmaları, yalvarıp dilenmeleri bir işe yaramayınca sonunda, "Tamam, zenci yap beni o zaman - ama süprüntü olmak istemiyorum," derdi Bayan Turpin. İsa da onu düzgün temiz saygıdeğer bir zenci kadın yapardı, aynı şimdiki kendisi gibi, ama siyah.

Çocuğun annesinin yanında kızıl saçlı gençççe bir kadın vardı, dergilerden birini okuyor, Claud'un deyimiyle cakkıdı cukkudu sakız çiğniyordu. Bayan Turpin kadının ayaklarını göremiyordu. Beyaz süprüntülerden değil,

avamdı sadece. Bayan Turpin geceleri bazen insan sınıflarına isim vererek geçirirdi vaktini. Zencilerin çoğu yığının en dibindeydi, onun zenci versiyonu olanlar değil ama yine de çoğu; onların yanında -üstünde değil, sadece uzağın-da-beyaz süprüntüler vardı; onların üzerinde ev-sahipleri, onların üzerinde ise ev-ve-arazi-sahipleri yer alıyordu, kendisiyle Claud' un da ait olduğu sınıf yani. Onun ve Claud'un üzerinde, çok parası, çok daha büyük evleri ve çok daha geniş arazileri olan insanlar vardı. Ama bu noktada meselenin karmaşıklığı onu zorlamaya başlardı, çünkü çok parası olan birçok kişi son derece avamdı ve kendisiyle Claud'un altında olmaları gerekirdi; iyi kana sahip bazı insanlarsa servetlerini yitirmişlerdi ve kirada oturmak zorundaydılar; sonra bir de ev sahibi zenciler vardı, hatta aynı zamanda arazi sahibi. Şehirde iki Lincoln otomobili, yüzme havuzu ve sertifikalı cinsten büyükbaş hayvan beslediği bir çiftliği olan zenci bir dişçi vardı. Uyuyakaldığında genellikle her sınıftan insanlar kafasının içerisinde dönüp duruyor olurdu Bayan Turpin'in, o da hepsinin bir trene istiflenip gaz fırınına atılmak üzere götürüldüğünü görürdü rüyasında.

"Ne kadar güzel bir saat," dedi sağ tarafına başıyla işaret ederek. Yüzü pirinçten bir güneşle çerçeveli büyük bir duvar saatiydi gösterdiği.

"Evet, çok hoş," dedi şık kadın katılarak. "Tam da doğru saati gösteriyor," diye ekledi saatine bir göz atarak.

Yanındaki çirkin kız kafasını kaldırıp saate bir bakış attı, yapmacık bir ifadeyle sırıttı, sonra doğrudan Bayan Turpin'e bakarak tekrar sırıttı. Sonra gözleri tekrar kitabına döndü. Belli ki kadının kızıydı, çünkü dış görünüşleri birbirlerine hiç benzemese de aynı yüz şekline ve aynı mavi gözlere sahiptiler. Kadının gözleri yüzünde hoş bir ışıkla parıldıyordu ama kızınkiler dağlanmış yüzünde bir yanıp bir sönen korlan andırıyordu.

Ya İsa, "Peki, beyaz süprüntü, zenci veya çirkin olmayı seçebilirsin,” deseydi!

Bayan Turpin kıza gerçekten acıdı, ama bir yandan da çirkin olmak başka, çirkin davranmak başka diye düşündü.

Enfiye lekeli dudakları olan kadın sandalyesinde dönüp saate baktıktan sonra tekrar önüne döndü; tam olarak Bayan Turpin'e değil de hemen

yanına bakar gibi görünüyordu. Gözlerinden biri sanlıydı. "O saatlerden nerede bulacağını bilmek ister misin?" diye sordu yüksek bir sesle.

"Hayır, benim güzel bir saatim var zaten," dedi Bayan Turpin. Bu kadın gibi birisi sohbete bumunu sokmayagörsün, çıkarmak imkânsız olurdu.

"Yeşil markabiriktirip alabilirsin," dedi kadın. "Herhalde doktor da öyle almıştır. Yeterince marka biriktirdin miydi istediğin her şeyi alabilirsin. Benim mücevherleri öyle aldıydım ben."

Bir lifle biraz da sabun almalıymışşın, diye düşündü Bayan Turpin.

"Ben benimkilerle çarşaf alıyorum," dedi hoş bayan.

Kızı kitabı çarparak kapattı. Dümdüz karşısına baktı, Bayan Turpin'in, san perdenin ve cam pencerenin ötesine, karşısındaki duvara. Kızın gözleri birden tuhaf bir ışıkla aydınlanmış gibiydi, gece yol levhalarının saçtığı türden, doğal olmayan bir ışık. Bayan Turpin görmesi gereken bir şey olup olmadığına bakmak için başını çevirdi ama bir şey göremedi. Gelip geçen figürler perdeye ancak soluk gölgeler halinde vuruyordu. Kızın çirkin bakışlarını yöneltmek için onu seçmesini haklı çıkaracak bir sebep yoktu.

"Bayan Finley," dedi hemşire kapıyı gıcırdatarak. Sakız çiğneyen kadın ayağa kalktı, Bayan Turpin'in ve Claud'un önünden geçip ofise girdi. Ayağında kırmızı yüksek topuklu ayakkabılar vardı.

Sehpanın tam öbür ucunda, çirkin kızın gözleri ondan hoşlanmamak için çok özel bir sebebi varmışçasına Bayan Turpin'e dikiliydi.

"Hava harika, değil mi?" dedi kızın annesi.

"Zencilere toplattırmayı başarabilirseniz, pamuk için harika bir hava," dedi Bayan Turpin, "ama zenciler artık pamuk toplamak istemiyor. Beyazlara toplattıramıyordunuz, şimdi de zencilere top-lattıramıyorsunuz - onlar da beyazlarla beraber ta en tepede olmak istiyor çünkü."

"En azından *deneyecekler,"* dedi süprüntü kadın, öne eğilerek.

"O pamuk toplama makinelerinden var mı sizde?" diye sordu hoş bayan.

"Hayır," dedi Bayan Turpin, "o makineler pamuğun yarısını tarlada bırakıyor. Zaten fazla pamuğumuz yok. Bugün çiftçilikte başarılı olmak istiyorsanız, her şeyden biraz bulundurmanız gerekiyor. Birkaç dönüm pamuğumuz, birkaç domuzumuz ve tavuğumuz, bir de Claud'un tek başına ancak idare edebileceği kadar cins ineğimiz var."

"İstemediğim bir şey varsa," dedi süprüntü kadın, ağzını elinin tersiyle silerek, "o da domuzdur. Adi pis kokulu şeyler, homurda-na homurdana her tarafı eşeleyip dururlar."

Bayan Turpin ona dikkatinin ancak ufak bir kırıntısını yöneltti. "Bizim domuzlarımız adi değil, pis de kokmuyorlar," dedi. "Gördüğüm bazı çocuklardan daha temizler. Ayakları asla toprağa değmez. Onlara baktığımız bir domuz ahırımız var- tabanı beton," diye açıkladı hoş bayana. "Hem Claud onları her öğleden sonra hortumla yıkıyor, yerleri de siliyor." Şuradaki çocuktan çok daha temizler, diye düşündü. Zavallı pis ufaklık. Pis elinin başparmağını ağzına sokmak dışında yerinde hiç kımıldamamıştı.

Kadın başını Bayan Turpin'den öteki tarafa çevirdi. "Ben bir domuzu hortumla yıkamazdım, onu bilir onu söylerim," dedi duvara doğru.

Yıkayacak domuzun olmadığı için, dedi Bayan Turpin kendi kendine.

"Homurdanır, eşelenir, inler durur."

"Bizde her şeyden biraz var," dedi Bayan Turpin hoş bayana. "İşçiler böyle olduğu sürece insanın kendi başa çıkabileceğinden fazlasına sahip olmasının anlamı yok. Bu sene pamuğumuzu toplayacak kadar zenci bulduk ama Claud'un başlarında durması ve akşam olunca onlan evlerine götürmesi gerekiyor. O sekiz yüz metrelik yolu yürüyemiyorlar. Yok efendim, yürüyemiyorlar. Söylüyorum size," deyip neşeyle güldü, "zencileri semirtmekten ben de bıktım ama sizin için çalışmalarını istiyorsanız onları sevmeniz lazım. Sabah geldiklerinde dışarı koşup, 'Bugün nasılsınız bakalım?' diye soruyorum, Claud onları tarlaya götürürken de her şey tam olsun diye arabanın arkasından el sallıyorum, onlar da bana el sallıyorlar." Nasıl yaptığını göstermek için elini hızla salladı.

"Sanki birlikte büyümüşsünüz gibi," dedi kadın gayet iyi anladığını göstermek için.

"Evetcanım," dedi Bayan Turpin. "Tarladan döndüklerinde de elimde bir kova buz gibi suyla dışarı koşuyorum. Bundan sonra böyle olacak," dedi. "Kabul etmek en iyisi."

"Benim bildiğim bir şey varsa," dedi süprüntü kadın,"yapma-yacağım iki şey vardır: Ne zenci severim ne de hortumla domuz yıkanın." Sonra da bir tiksinti nidası yükseldi ağzından.

Bayan Turpin ile hoş bayanın birbirlerine bakışı, ikisinin de belli şeyleri *bilmek* için belli şeylere *sahip olunması* gerektiğini anladıklarını gösteriyordu. Ancak Bayan Turpin kadınla her bakıştığında çirkin kızın tuhaf gözlerinin hâlâ üzerinde olduğunun bilincindeydi ve dikkatini tekrar sohbete vermekte zorlanıyordu.

"Elinde bir şey varsa," dedi, "ona özen göstermen lazım." Alıp verdiğin nefesle üstündeki kıyafetten başka bir şeyin yoksa, diye ekledi kendi kendine, her sabah şehre inip Hükümet Binası'nın orada öylece oturup yere tükürebilirsin.

Şekilsiz bir gölge döne döne Bayan Turpin'in arkasındaki perde boyunca ilerlerken soluk yansıması da karşı duvara vurdu. Sonra binanın dış duvarına bir bisiklet gürültüyle çarptı. Kapı açıldı ve biroğlan elinde bakkal dükkânından gönderilmiş bir tepsiyle içeri süzüldü. Tepsinin üzerinde iki büyük kâğıt bardak vardı, kırmızı beyaz, kapaklı. Oğlan rengi atmış bir pantolonla yeşil naylon bir gömlek giymişti; uzun boylu, son derece koyu tenli bir gençti. Ağır ağır, sanki bir müziğe eşlik ediyormuşçasına sakız çiğniyordu. Tepsiyi ofis bölmesinin tezgâhına, eğreltiotunun yanına bırakıp kafasını bölmenin penceresinden içeri uzatarak sekreteri arandı. İçeride değildi. Kollarını tezgâha yaslayıp beklemeye koyuldu, dışarı çıkık dar kıçı hafifçe sağa sola sallanıyordu. Elini başının üstüne doğru kaldırıp ensesinin dibini kaşıdı.

"Oradaki düğmeyi görüyor musun evlat?" dedi Bayan Turpin. "Ona basarsan gelir. Arka tarafta bir yerlerdedir herhalde."

"Öyle mi?" dedi çocuk uyumlu bir sesle, daha önce düğmeyi görmemiş gibi. Sağa doğru yaslanarak parmağıyla düğmeye bastı. "Bazen dışarı çıkmış oluyor," dedi ve dirseklerini arkasında tezgâha dayayıp yüzünü dinleyenlere çevirdi. Hemşire belirince çocuk geri döndü. Hemşire çocuğa bir dolar uzattı, çocuk cebini karıştırdı, para üstünü bulup hemşirenin eline saydı. Hemşire on beş sent bahşiş verdi ve çocuk boş tepsiyi alıp çıktı. Ağır sokak kapısı yavaşça yerine doğru çekilerek bir emilme sesiyle yavaş yavaş kapandı. Bir anlığına kimse konuşmadı.

"Bu zencilerin hepsini Afrika'ya geri göndermeleri lazım," dedi süprüntü kadın. "En başta oradan geldiydiler zati."

"Ah, renkli ırktan dostlarım olmadan yapamam ben," dedi hoş bayan.

"Zencilerden beter bir yığın şey var," dedi Bayan Turpin katılarak. "Onlar da bizim gibi çeşit çeşit."

"Dünya da çeşitlilik olmadan dönmüyor," dedi kadın nağmeli sesiyle.

Bunu dediği anda yüzü sivilceli kız dişlerini birbirine çarptı. Alt dudağını aşağı sarkıtıp soluk pembe ağzını gösterecek şekilde içini dışına çıkardı, bir an öylece durup sonra tekrar eski haline getirdi. Bayan Turpin'in hayatında gördüğü en çirkin surattı yaptığı ve bir an kızın bu hareketi kesinlikle kendine yaptığını hissetti. Kız onu hayatı boyunca -hem sadece kendi hayatı değil, Bayan Turpin'in de bütün hayatı boyunca- tanırmış ve ondan nefret edermiş gibi bakıyordu. Niye ki kızım, seni tanımıyorum bile, dedi Bayan Turpin sessizce.

Dikkatini zorla tartışmaya verdi. "Onları Afrika'ya geri göndermek pratik olmaz," dedi. "Gitmek istemezler. Burada halleri vakitleri fazla yerinde."

"Bana kalsa isteyip istememelerine bakmazdım," dedi kadın.

"Tüm zencileri oraya geri götürmenin yolunu dünyada bulamazsınız," dedi Bayan Turpin. "Saklanırlar, yerlere yatarlar, hastalanıp elinizde kalırlar, ağlarlar, bağırırlar, uluyup inlerler. Hepsini oraya geri götürmenin yolunu dünyada bulamazsınız."

"Buraya geldiklerine göre," dedi süprüntü kadın, "geri de dönerler."

"O zaman bu kadar çok değildiler," diye açıkladı Bayan Turpin.

Kadın Bayan Turpin'e karşısında gerçek bir ahmak varmış gibi baktı ama Bayan Turpin rahatsız olmadı, bakışın sahibinin hali malumdu ne de olsa.

"Yoook," dedi, "oldukları yerde kalacaklar ki New York'a gidip beyazlarla evlenip renklerini düzeltebilsinler. Hepsinin, her birinin istediği bu işte: renklerini düzeltmek."

"Bunun sonu nereye varır biliyorsunuz, değil mi?" diye sordu Claud.

"Hayır Claud, nereye varır?" dedi Bayan Turpin.

Claud'un gözleri parladı. "Beyaz suratlı zenciler," dedi katiyen gülümsemeden.

Bekleme salonundaki herkes kahkahalarla güldü, beyaz süprüntüyle çirkin kız hariç. Kız elindeki kitabı beyaz parmaklanyla sıkıca kavradı. Süprüntü kadın hepsinin ahmak olduğunu düşünür gibi etrafındaki tüm yüzlere tek tek baktı. Yem çuvalı elbiseli yaşlı kadın ifadesiz bir halde yere, Turpinler ilk içeri girdiğinde uyuyor numarası yapan adamın yüksek konçlu ayakkabılarına bakmaya devam ediyordu. Numaracı adamın elleri hâlâ dizlerindey-di, içtenlikle gülüyordu. Çocuk yana devrilmiş, neredeyse yüzüstü yaşlı kadının kucağında yatıyordu şimdi.

Salondakiler kahkahalarından kendilerine gelirken, radyodaki koronun genizden gelen sesi odanın sessizliğe gömülmesini engelliyordu.

"Sen bilmemneye git Ben de kendiminkine Ama hepimiz bilmemneyiz Hep beraber,

Ve bilmemne boyunca hepimiz,

Birbirimize yardım ederiz,

Hava nasıl olursa olsun,

Gülümseyerek!"

Bayan Turpin sözlerin hepsini çıkartamamıştı ama şarkının ruhuna katılacak kadarını anlamış ve bu da onu kendine getirmişti. İhtiyacı olan herkese yardım etmek onun hayat felsefesiydi. İhtiyacı olan birisi karşısına çıktığında, beyaz olsun siyah olsun, süprüntü olsun saygın olsun asla kendini esirgemezdi. Ve şükrettiği her şey içinde en çok bunun böyle olduğuna şükrederdi. Eğer İsa, "Yüksek sosyeteden olacaksın, istediğin kadar paran olacak, ince ve zarif olacaksın ama iyi bir kadın olmayacaksın!" dese o zaman, "Öyleyse beni ondan yapma. Beni iyi bir kadın yap, gerisi önemli değil, ne kadar şişman, çirkin, fakir olursam olayım!" demek zorunda kalırdı. Kalbi daha hızlı çarptı. İsa onu ne zenci ne beyaz süprüntü ne de çirkin yapmıştı! Onu neyse o yapmış ve ona her şeyden biraz vermişti. İsa, sana şükürler olsun! dedi. Teşekkürler, teşekkürler, teşekkürler! Ne zaman böyle şükretse tartılınca 90 kilo değil de 60 kilo çıkmış gibi neşeli hissederdi kendini.

"Sizin küçük oğlanın nesi var?" diye sordu hoş bayan süprüntü kadına.

"Ülseri var," dedi kadın gururla. "Doğduğundan beri bana bir dakika olsun rahat vermedi. Çocukla o birbirlerinin tıpkısı," dedi, kayışımsı parmaklarıyla çocuğun açık renk saçlarını okşayan yaşlı kadını başıyla işaret ederek. "Coca Cola'yla şekerlemeden başka bir şey geçiremiyorum boğazlarından."

Başka bir şey geçirmeyi denediğin de yoktur zaten, dedi Bayan Turpin kendi kendine. Ocağı yakmayacak kadar tembelsindir. Böyle insanlar hakkında kimse ona zaten bilmediği bir şey söyleyemezdi. Mesele ellerinde avuçlarında bir şey olmaması değildi, çünkü onlara her şeyi versenizbile iki hafta geçmeden hepsi ya kırılır ya da leş gibi olurdu veya hepsini baltayla kesip odun niyetine kullanırlardı. Bunların hepsi deneyimleriyle sabitti. Yardım etmek lazımdı ama yardım edemiyordunuz bir türlü.

Birdenbire çirkin kız dudaklarını yine tersyüz ediverdi. Gözleri iki matkap gibi Bayan Turpin'e kilitliydi. Bu sefer o gözlerin ardında ısrarcı bir şey olduğundan şüphe yoktu.

Kızım, diye haykırdı Bayan Turpin içinden, sana hiçbir şey yapmadım ki ben! Bu kız beni biriyle karıştırıyor olabilir. Orada oturup kızın ona gözdağı vermesine katlanmanın anlamı yoktu. "Üniversiteye gidiyorsun herhalde," dedi cesurca, doğrudan kıza bakarak. "Bakıyorum da kitap okuyorsun."

Kız öylece bakmaya devam etti ve ısrarla cevap vermedi.

Annesi bu kabalık karşısında kızardı. "Hanımefendi sana bir soru sordu Mary Grace," dedi alçak sesle.

"Kulaklarım duyuyor," dedi Mary Grace.

Zavallı anne yine kızardı. "Mary Grace Wellesley College'a gidiyor," diye açıkladı. Elbisesinin düğmelerinden birini kıvırdı. "Massachusetts'de," diye ekledi yüzünü ekşiterek. "Yazın da derslerine çalışmaya aynen devam ediyor. Hep okuyor, gerçek bir kitap kurdu. Wellesley'de gerçekten başarılı oldu; İngilizce, Matematik, Tarih, Psikoloji ve Sosyal Araştırmalar dersleri alıyor," diye devam etti. "Ben bu kadarının fazla olduğunu düşünüyorum. Bence dışarı çıkıp eğlenmesi lazım."

Kız hepsini alıp dökme cam pencereden dışarı savurmak istermiş gibi baktı.

"Ta kuzeyde," diye mırıldandı Bayan Turpin; içinden de, terbiyesine pek faydası olmamış diye düşündü.

"Neredeyse hasta halini tercih edeceğim," dedi süprüntü kadın dikkatleri tekrar üzerine çekerek. "Hasta değilken öyle yaramaz ki. Bazı çocuklar doğuştan yaramaz galiba. Bazıları hastalanınca uslu durmaz ama bu tam tersi. Hastalanınca uslandı. Artık başıma bela olmuyor. Doktor sırası bekleyen benim, o değil," dedi.

Birilerini Afrika'ya geri gönderecek olsam bu, senin gibiler olurdu, kadın, diye düşündü Bayan Turpin. "Evet, gerçekten," dedi yüksek sesle ama tavana bakarak, "zencilerden kötü bir yığın şey var." Domuzlardan da kirli, diye ekledi kendi kendine.

"Kötü huylu insanlara dünyadaki her şeyden çok acımak lazım diye düşünüyorum," dedi hoş bayan oldukça hafif bir sesle.

"Beni iyi huylu, neşeli yarattığı için Rabbime şükrediyorum," dedi Bayan Turpin. "Gülecek birşey bulamadığım gün olmadı."

"En azından benle evlendiğinden beri," dedi Claud komik, ifadesiz bir suratla.

Kız ve süprüntü kadın hariç herkes güldü.

Bayan Turpin kahkaha attıkça göbeği hop hop hopluyordu. "Claud öyle komiktir ki," dedi, "ona gülmekten kendimi alamıyorum."

Kız dişlerini sıkarak yüksek, kaba bir ses çıkardı.

Annesinin ağzı incelip gerildi. "Dünyadaki en kötü şey," dedi, "nankör bir insandır bence. Her şeye sahip olmak ama değerini bilmemek. Tanıdığım bir kız var," dedi, "ona her şeyi vermeye hazır bir anne babası, onu çok seven birerkek kardeşi var, iyi bir eğitim görüyor, en iyi kıyafetleri giyiyor, ama kimseye asla tek bir iyi söz söylemiyor, asla gülümsemiyor, bütün gün başkalarını eleştirip şikâyet etmekten başka bir şey yapmıyor."

"Suda ayaklarını çırparak oynayacak yaşı geçti mi?" diye sordu Claud.

Kızın yüzü neredeyse mora çalmıştı.

"Evet," dedi kadın, "onu akılsızlığıyla baş başabırakmaktan başka çare yok gibi görünüyor malesef. Bir gün her şeyin farkına varacak ama çok geç olacak."

"Gülmekten asla kimseye zarar gelmez," dedi Bayan Turpin. "Gülünce insan kendini her açıdan daha iyi hisseder."

"Elbette," dedi kadın hüzünle, "ama bazı insanlara laf anlatmak imkânsız. Eleştiri kabul etmiyorlar."

"Eğer bir iyi özelliğim varsa," dedi Bayan Turpin hisli bir sesle, "o da minnettarlıktır. Kendim değil de başka neler olabileceğimi ve elimdeki tüm şeyleri, yani elimde her şeyden biraz bulunduğunu düşündüğümde, aynca iyi huylu bir mizaca sahip olduğumu da hesaba katınca içimden, 'Her şeyi böyle yarattığın için sana şükürler olsun İsa!' diye haykırmak geliyor. Başka

türlü olabilirdi!" Mesela Claud'u bir başkası almış olabilirdi. Bu düşünceyle minnet hissine gark oldu ve yakıcı bir neşe dalgası geçiverdi içinden. "Şükürler olsun İsa, İsa şükürler olsun sana!" diye haykırdı.

Kitap tam sol gözünün üstüne isabet etti. Çarpma neredeyse kızın kitabı fırlatmak üzere olduğunu fark ettiği anda gerçekleşmişti. Daha tek bir ses çıkaramadan sivilceli surat sehpanın öteki tarafından uluyarak üzerine çullandı. Kızın parmaklan boynunun yumuşak etine mengene gibi gömüldü. Kızın annesinin çığlığını ve Claud'un "Yuh!" diye bağırdığını duydu. Bir an bunun arkasından kesinlikle bir deprem gelecekmiş gibi hissetti.

Birdenbire görüş alanı daraldı ve her şeyi uzakta bir yerdeki küçük bir odada olup bitiyormuş ya da bir teleskobun yanlış ucundan bakıyormuş gibi gördü. Claud'un yüzü buruştu ve görüş alanının dışında kaldı. Hemşire içeri koştu, sonra dışarı, sonra tekrar içeri. Sonra doktorun sırık gibi silüeti iç kapıdan bekleme odasına daldı. Dergiler bir o yana bir bu yana uçuşurken sehpa devrildi. Kız tok bir sesle yere düştü ve Bayan Turpin'in görüş alanı birdenbire tam tersine döndü, bu sefer her şeyi küçücük değil de koskocaman görmeye başladı. Süprüntü kadının gözleri faltaşı gibi açılmış yere bakıyordu. Kız şimdi yerdeydi, bir yanından hemşire diğer yanından annesi tarafından zapt edilmiş, ellerinde kıvranıp duruyordu. Doktor kızın başucuna eğilmiş, kolunu yere bastırmaya çalışıyordu. Bir an sonra uzun bir şırıngayı kızın koluna batırmayı başardı.

Bayan Turpin etten dev bir davulun içinde çalkalanıyormuşça-sına bir yandan diğerine savrulan kalbi hariç tamamen boş hissediyordu kendini.

"İşi olmayan biri ambulans çağırsın," dedi doktor, genç doktorların feci olaylar karşısında takındıkları kayıtsız sesle.

Bayan Turpin'in parmağını kımıldatacak hali yoktu. Demin yanında oturan adam çevik hareketlerle ofise doğru sekti ve telefon etti, çünkü sekreter hâlâ ortada yoktu.

"Claud!" diye seslendi Bayan Turpin.

Claud sandalyesinde değildi. Ayağa sıçrayıp onu bulması gerektiğini biliyordu ama kendini, daha hızlı gitmeye çalıştıkça daha da yavaş ilerlediği

ağır çekim bir rüyada trene yetişmeye çalışan biri gibi hissediyordu.

"Buradayım," dedi Claud'unkine hiç benzemeyen, tıkanıp kalmış bir ses.

Köşede, yerde iki büklüm olmuş, benzi kâğıt rengi, bacağını tutuyordu. Bayan Turpin kalkıp ona gitmek istedi ama kımıldaya-mıyordu. Onun yerine bakışı doktorun omzunun üzerinden görebildiği, yerde şekilden şekle giren yüze doğru kaydı yavaşça.

Kızın gözlerinin fınldaması durdu ve ona odaklandı. Öncekine göre çok daha açık bir maviydiler sanki, gözlerin ardındaki sıkıca kapalı bir kapı şimdi ışık ve hava girsin diye açılmış gibi.

Bayan Turpin'in düşünceleri netleşti ve hareket kabiliyetini geri kazandı. O hiddetli parlak gözlere doğrudan bakacak açıya gelene kadar öne eğildi. Kızın onu tanıdığına, hem de yoğun ve kişisel bir şekilde, zamanın ve şartların ötesinde tanıdığına şüphe kalmamıştı zihninde. "Ne diyeceksin bana?" diye sordu boğuk bir sesle ve sanki bir vahiy beklermiş gibi nefesini tutup bekledi.

Kız başını kaldırdı. Bakışları Bayan Turpin'inkilere kilitlendi. "Geldiğin cehenneme geri dön, yaşlı yabandomuzu," diye fısıldadı. Sesi zayıf ama berraktı. Sanki mesajının hedefine isabet ettiğini zevkle görmüş gibi gözleri bir anlığına alevlendi.

Bayan Turpin gerisin geri koltuğuna gömüldü.

Bir an sonra kızın gözleri kapandı ve yorgun bir halde başını yana çevirdi.

Doktor ayağa kalkıp boş şırıngayı hemşireye verdi. Öne eğilip iki elini birden bir anlığına annenin titreyen omuzlarına koydu. Anne, dudakları sımsıkı birbirine yapışık, Mary Grace'in elini kucağına koyup tutmuş, yerde oturuyordu. Kızın parmakları bir be-beğinkiler gibi kavramıştı kadının başparmağını. "Hastaneye gidin," dedi. "Ben arayıp gerekli hazırlıkları yaptıracağım."

"Şimdi şu boyna bir bakalım," dedi ardından neşeli bir sesle Bayan Turpin'e. İşaret ve ortaparmağıyla Bayan Turpin'in boynunu incelemeye

başladı. Nefes borusunun üzerinde pembe balık kılçıkları gibi ay şeklinde iki küçük iz belirmişti. Gözünün üzerindeyse feci, kırmızı bir şiş baş gösteriyordu. Doktor parmaklarıyla bunun da üzerinden geçti.

"Bırak beni," dedi kadın kabaca ve doktorun elini yüzünden silkeledi. "Claud'la ilgilen. Ona tekme attı."

"Onunla hemen ilgileneceğim," diyen doktor Bayan Turpin'in nabzına baktı. Zayıf, kır saçlı bir adamdı, hoşbeş etmeyi seven bir tip. "Eve gidip günün geri kalanını tatil ilan edin," dedi ve kadının omzuna hafifçe vurdu.

Bırak bana vurmayı, diye homurdandı Bayan Turpin kendi kendine.

"O gözün üstüne de bir buz torbası koyun," dedi doktor. Sonra gidip Claud'un yanına çöktü ve bacağına baktı, onu çekip kaldırdı ve Claud doktorun peşi sıra topallayarak ofise gitti.

Ambulans gelenekadarodadaki tek ses kızın hâlâ yerde oturan annesinin titrek iniltisiydi. Süprüntü kadın kızdan gözlerini ayırmıyordu. Bayan Turpin doğru karşıya, boşluğa bakıyordu. Derken ambulans kapının önüne park etti: perdenin arkasında uzun karanlık bir gölge. Görevliler içeri girip sedyeyi kızın yanına koydular; onu eğitimli hareketlerle sedyeye yerleştirip dışarı taşıdılar. Hemşire annenin eşyalannı toplamasına yardım etti. Ambulansın gölgesi sessizce uzaklaştı ve hemşire ofise döndü.

"O kız kafadan kontak, di mi?" diye sordu süprüntü kadın hemşireye, ama hemşire arka tarafa doğru yürümeye devam edip cevap vermedi.

"Evet, kafadan kontak," dedi kadın odadakilerin geri kalanına.

"Zavallı yaratık," diye mırıldandı yaşlı kadın. Çocuğunbaşı hâlâ kucağındaydı. Gözleri aylak aylak dizlerinin üzerinden bakıyordu. Kargaşa sırasında bir bacağını altına çekmek dışında hareket etmemişti.

'Tanrıya şükürler olsun," dedi süprüntü kadın ateşli bir sesle, "kafadan kontak değilim."

Claud topallayarak çıktı ve Turpinler eve gitti.

Kamyonetleri kendi evlerinin toprak yoluna dönüp tepenin zirvesine çıkınca, Bayan Turpin pencerenin kenarını kavrayarak şüpheyle dışarı baktı. Arazi lavanta çiçekleriyle bezeli bir tarlanın arasından zarif bir eğimle uzanıyor ve arazinin yükselmeye başladığı noktada, ufak çiçek tarhlarının süslü bir önlük gibi çevrelediği küçük san ahşap evleri iki dev ceviz ağacının arasındaki alışıldık yerinde ağırbaşlı bir edayla duruyordu. Bayan Turpin iki kararmış baca arasında bir yanık yarası görse şaşırmazdı.

İkisinin de canı yemek yemek istemiyordu, bu yüzden ev kıyafetlerini giydiler, yatak odasındaki gölgeliği aşağı çekip uzandılar; Claud bacağını bir yastığın üstüne yerleştirdi, Bayan Turpin ise gözünün üzerine ıslak bir bez koydu. Sırtüstü yattığı anda yüzü siğillerle kaplı, kulaklarının arkasından boynuzlan çıkmış, sivri sırtlı bir yabandomuzu kafasının içine doğru burnundan soludu. Bayan Turpin bir inilti koyuverdi, küçük, sessiz bir inilti.

"Ben," dedi gözlerinde yaşlarla, "yabandomuzu değilim. Cehennemden de gelmedim." Ama bu inkâr güçsüzdü. Kızın sözleri ve kelimeleri, hatta sesinin tonu, zayıf ama berrak, sadece kendine yöneltilmiş sesi, yadsımaya meydan bırakmıyordu. Bu mesaj için o seçilmişti, odada mesajın içeriğine çok daha uygun süprüntü insanlar olmasına rağmen. Bu gerçek tüm gücüyle ancak şimdi dank etmişti Bayan Turpin'in kafasına. Orada kendi çocuğunu ihmal eden bir kadın vardı ama o görmezden gelinmişti. Mesaj Ru-by Turpin'e verilmişti, saygıdeğer, çalışkan, düzenli olarak kiliseye giden bir kadına. Gözyaşları kurudu. Bu sefer gözleri öfkeyle yanmaya başladı.

Dirseğinden güç alarakdoğruldu ve yüzündeki bez eline düştü. Claud sırtüstü uzanmış horluyordu. Ona kızın ne dediğini söylemek istiyordu Bayan Turpin. Diğeryandan, Claud'un zihnine kendi imgesini cehennemden gelen bir yabandomuzu olarak yerleştirmek istemiyordu.

"Hey, Claud," diye mırıldanıp adamın omzunu itti.

Claud soluk süt mavisi gözlerinden birini açtı.

Bayan Turpin o göze ihtiyatla baktı. Claud hiçbir şey h^^ın-da düşünmezdi. Sadece kendi yoluna giderdi.

"Ne, ne var?" deyip gözünü tekrar kapattı adam.

"Yok bir şey," dedi Bayan Turpin. "Bacağın acıyor mu?"

"Deli gibi acıyor," dedi Claud.

"Geçer birazdan," deyip geri yattı Bayan Turpin. Biraz sonra Claud tekrar horlamaya başlamıştı. Öğleden sonranın geri kalanı boyunca orada yattılar. Claud uyudu, o isetavana bakarak kaşlarını çattı. Arada bir yumruğunu kaldırıp göğsüne bıçak saplıyormuş gibi bir hareket yapıyordu, birtakım görürunez konuklar -Eyüp Peygamber'i teselli edenler gibi makul görünümlü ama hatalı kimseler- karşısında masumiyetini savunuyormuş gibi.

Saat beş buçukcivarında Claud kıpırdandı. "O zencilerin peşine düşmem lazım," dedi içini çekerek, ama kımıldamadı.

BayanTurpin tavanda anlaşılmaz bir elyazısı varmış gibi dümdüz yukarı bakıyordu. Gözünün üzerindeki şişlik yeşilimsi mavi bir renk almıştı. "Dinle beni," dedi.

"Ne?"

"Öp beni."

Claud üzerine eğilip onu sesli bir şekilde ağzından öptü, belini sıktırdı, elleri birbirine kenetlendi. Bayan Turpin'in yüzündeki yoğun, yırtıcı dikkat ifadesi değişmedi. Claud sızlanıp homurdanarak kalktı, topallayarak uzaklaştı. Bayan Turpin tavanı incelemeye devam etti.

Kamyonetin zencilerle beraber geri döndüğünü duyana kadar kalkmadı. Sonra kalktı ve bağcıklarını bağlamaya: zahmet etmeden ayaklarını kahverengi ayakkabılarına sokuşturdu, arka verandaya ağır adımlarla çıkıp kırmızı plastik kovasını aldı. Kovaya bir tepsi buz boşalttı, yansına kadar suyla doldurdu ve arka bahçeye çıktı. Her öğleden sonra Claud işçileri getirdiğinde oğlanlardan biri saman dağıtmasına yardım eder, diğerleri de onları eve götürmeye hazır olana kadar onu kamyonetin arkasında beklerdi. Kamyonet ceviz ağaçlarından birinin altında gölgeye çekilmişti.

"Nasılsınız bakalım bu akşam?" diye sordu Bayan Turpin suratsız bir ifadeyle, elinde kova ve su tasıyla ortaya çıkarak. Kamyonette üç kadın bir de genç oğlan vardı.

"Biz iyiyiz," dedi en yaşlı kadın. "Sen nasılsın?" Bakışı hemen Bayan Turpin'in alnındaki koyu şişkinliğe kilitlendi. "Düştü müy-dün ki?" diye sordu merakla. Yaşlı kadın koyu tenli ve neredeyse dişsizdi. Başının arkasına Claud'un eski keçe şapkalarından birini yerleştirmişti. Diğer iki kadın daha genç ve daha açık tenliydi; ikisinin de yeni, parlak yeşil güneş şapkaları vardı. Birisininki başındaydı, diğeri şapkasını çıkarmıştı ve oğlan şapkanın altından sırıtıyordu.

Bayan Turpin kovayı kamyonetin tabanına koydu. "Buyrun bakalım," dedi. Claud'un gittiğinden emin olmak için etrafına baktı. "Hayır, düşmedim," dedi kollarını kavuşturarak. "Ondan daha kötü bir şey geldi başıma."

"Sana kötü bir şey olamaz!" dedi yaşlı kadın. Sanki hepsi Bayan Turpin'in İlahi Takdir tarafından özel bir biçimde korunduğunu biliyormuş gibi söylemişti bunu. "Biraz düşmüşün o kadar."

"Şehirde doktorun muayenehanesindeydik, Bay Turpin'i inek teptiği için," dedi Bayan Turpin bönlüklerini bir kenara bırakabileceklerini ima eden düz bir sesle. "Orada bir kız vardı. İri yarı, şişman bir kız, yüzü falan feci halde. O kıza bakınca tuhaf olduğunu anladıydım ama bunun nasıl bir tuhaflık olduğunu çıkarama-dıydım. Kızın annesiyle sohbet ediyorduk, sonra birdenbire GÜM! Kız okuduğu koca kitabı bana fırlatmaz mı. .. "

"Amanın!" diye çığlık attı yaşlı kadın.

"Sonra da sehpanın üzerinden atlayıp beni boğmaya başladı."

"Amanın!" diye bağırdı hepsi birden, "amanın!"

"Nasıl iş bu yahu?" diye sordu yaşlı kadın. "Derdi neymiş?”

Bayan Turpin dik dik önüne bakmakla yetindi.

"Bir derdi vardır elbet," dedi yaşlı kadın.

"Onu ambulansla götürdüler," diye devam etti Bayan Turpin, "ama gitmeden önce yerde yuvarlanırken -doktor da iğne yapmak için onu zaptetmeye çalışıyordu- bana bir şey söyledi." Durdu. "Bana ne dedi biliyor musunuz?"

"Ne dedi?" diye sordular.

"Dedi ki," diye başladı Bayan Turpin, sonra durdu, yüzü iyice karamış ve sıkıntılı bir hal almıştı. Güneş üstlerindeki gökyüzünü de beyazlatarak gitgide daha da beyazlaşıyordu, ceviz ağacının yapraklan bu ışıkta simsiyahtı. Sözler ağzından dökülmüyordu. "Gerçekten fena bir şey," diye mırıldandı.

"Sana öyle fena şeyler filan söylememesi lazım halbüse," dedi yaşlı kadın. "Pek bir tatlısın vallahi. Senden tatlısını bilmem ben."

"Güzel de," dedi şapkalı olan.

"Tombul hem," dedi diğeri. "Daha tatlı bir beyaz kadın tanı-dıysam ne olayım."

"Yeminle söylüyorum," dedi yaşlı kadın. "Daha tatlısı, daha güzeli katiyen yok."

Bayan Turpin zenci dalkavukluğunun gerçek değerini çok iyi bildiğinden bu sözler öfkesine öfke katmıştı. "Dedi ki," diye başladı ve bu seferhiddetli bir nefes hamlesiyle lafını tamamladı, "ben cehennemden çıkma yaşlı bir yabandomuzuymuşum."

Herkesin hayretten dili tutulmuştu.

"Nerde o?" diye haykırdı en genç kadın tiz sesle.

"Hele bir göreyim onu. Öldüreceğim onu!"

"Beraber öldürelim!" diye haykırdı diğeri.

"Akıl hastanesine komaları lazım onu," dedi yaşlı kadın kelimelerin üstüne basa basa. "Senden tatlı beyaz kadın bilmem ben."

"Güzel de," dedi diğer ikisi. "Hem tombul hem tatlı. İsa'nın sevgili kulu!"

"Öyle valla," dedi yaşlı kadın.

Ahmaklar! diye gürledi Bayan Tuq:ıin içinden. Bir zenciye akıl gerektiren bir şey söylemek imkânsızdı. Onlarahitapetmek mümkündü ama onlarla konuşmak imkânsızdı. "Suyunuzu içmediniz," dedi kısaca. "İşiniz bitince kovayı kamyonette bırakıverin. Böyle dikilip vakit geçirmekten başka işlerim var," dedi ve uzaklaşarak eve girdi.

Bir an mutfağın ortasında durdu. Gözünün üzerindeki koyu şişkinlik her an kaşlarının ufku üzerinden esip gidebilecek minyatür bir kasırga bulutuna benziyordu. Alt dudağı tehlikeli bir biçimde sarktı. Geniş omuzlarını dikleştirdi. Sonra evin ön tarafına uygun adım ilerledi, yan kapıdan çıktı ve yoldan aşağıya domuz ahırına doğru inmeye başladı. Silahsız, yalnız başına savaşa giden bir kadının ifadesi vardı yüzünde.

Güneş artık hasat dolunayına benzer koyu bir san renge bürünmüştü ve uzaktaki ağaç hattını hızla batıya doğru takip ederek, sanki domuzlara ondan önce varmak istiyormuş gibi ilerliyordu. Yolda tekerlek izi vardı ve Bayan Tuq:ıin havayı yarıp geçerken birkaç iri taşı tekmeleyerek yolundan çekti. Domuz ahırı ambarın yan tarafından çıkan bir yolun sonundaki alçak bir tümseğin üzerindeydi. Küçük bir oda büyüklüğünde, etrafı bir metreden biraz yüksek ahşap bir korkulukla çevrili, kare şeklinde betondan bir ahır. Beton zemin domuz artıkları bir oluğa süzülsün, oradan da tarlaya taşınıp gübre olarak kullanılsın diye hafif meyilliydi. Claud dışarıda,betonun kenarında duruyor, en üst tahtaya tutunmuş, içerinin zeminine hortum tutuyordu. Hortum yakındaki bir su oluğunun musluğuna bağlıydı.

Bayan Turpin Claud'un yanına tırmandı ve içerideki domuzlara öfkeyle baktı. Yedi tane uzun burunlu, sert kıllı, sütten kesilmiş yavru domuz -ciğer rengi beneklerle kaplı, somon rengi yavrular- bir de yavrulamasına birkaç hafta kalmış yaşlı bir dişi domuz vardı, yanlamasına yatmış homurdanıyordu. Yavrular geri zekâlı çocuklar gibi sağa sola koşuşturup duruyorlardı, ince birer çizgi halindeki gözleri yerde bir şey kalmış mı diye aranıyordu. Bayan Turpin domuzun en zeki hayvan olduğunu okumuştu bir yerde. Bundan şüphe ediyordu. Güya köpeklerden zekiydiler. Hatta bir de domuz astronot vardı. Görevini başarıyla tamamlamış ama sonra kalp

krizinden ölmüştü çünkü özel kostümünü üstünden çıkarmamış ve muayenesi sırasında dik oturtmuşlardı, bir domuzu elbette dört ayak üstünde tutmak gerekirdi.

Homurdanır, eşelenir, inler.

"Ver şunu bana," dedi Bayan Turpin hortumu Claud'un elinden kaparak. "Git o zencileri evlerine götür, sonra da o ayağına artık basma."

"Azgın birköpek yutmuş gibisin," diye gözlemledi Claud, ama yine de aşağıya indi ve topallayarak uzaklaştı. Onun bu hallerinin üstüne düşmezdi.

Claud duyma mesafesinden çıkana kadar Bayan Turpin elinde hortum, tazyikli suyu orada bir yere yatmaya kalkışabilirmiş gibi görünen yavru domuzların arkasına nişanlayarak ağılın kenarında durdu. Claud'a tepenin öteki tarafına geçecek kadar zaman tanıdıktan sonra başını hafifçe çevirdi ve öfke dolu gözleri patikayı taradı. Adam ortalıkta görünmüyordu. Tekrar önüne dönüp kendini topladı. Omuzları kabardı, derin bir nefes aldı.

"Bana neden öyle bir mesaj gönderdiniz?" dedi alçak, hiddetli bir sesle - neredeyse fısıldamıştı ama sesinin içerdiği yoğun öfke bir çığlığın gücünü taşıyordu. "Ben nasıl hem domuz hem ben olurum? Nasıl hem selamete ermiş hem de cehennemden çıkma olurum?" Serbest yumruğu sıkılıydı, öteki eliyle hortumu kavramıştı ve tazyikli suyu acı acı bağırışını duymadığı yaşlı dişi domuzun gözüne tutuyordu körlemesine.

Domuz ağılı Claud ve işçi oğlanın çıkardıkları saman balyalarının etrafına toplanmış yirmi et sığırının olduğu arka otlağa bakıyordu. Çimleri taze biçilmiş otlak eğimle yola kadar iniyordu. Öteki tarafta pamuk tarlası, daha ilerideyse yine onlara ait koyu yeşil, tozlu bir orman vardı. İyice kızıllaşmış güneş ormanın ardınday-dı, domuzlarını gözden geçiren bir çiftçi gibi ağaçların giderek soluklaşmasına nezaret ediyordu.

"Neden ben?" diye gürledi. "Buralarda cebimden bir şeyler vermediğim tek bir sefil yok, ister siyah olsun ister beyaz. Üstelik her gün belim kınlıyor çalışmaktan. Kilise için de öyle."

Bayan Turpin önündeki alana hak.im olmak için uygun ölçülerde bir kadın gibi görünüyordu. "Ben nasıl domuz oluyormuşum?" diye sordu. "Nasıl benziyormuşum onlara?"Ardından tazyikli suyla yavru domuzlan dürttü. "Orada yeterince sefil süprüntü vardı. Seçilen ben olmamalıydım.

"Eğer süprüntüleri daha çok seviyorsan, o zaman git de kendine süprüntü bul," diye sövdü. "Beni de süprüntü yapabilirdin. Veya zenci. Madem süprüntü istiyordun neden beni öyle yapmadın?" Hortumu tutan yumruğunu salladı ve sudan yılan bir anlığına havada göründü. "Çalışmayı bırakıp keyfime bakıp pislik içinde yaşayabilirdim," diye gürledi. "Bütün gün kaldırımlarda kök bira içip tembellik edebilirdim. Enfiye çekip, her su birikintisine tükürüp salya sümük dolaşabilirdim. İğrenç olabilirdim.

"Veya beni zenci yapabilirdin. Zenci olmam için artık çok geç," dedi derin bir istihzayla, "ama bir zenci gibi davranabilirim. Yolun ortasına uzanıp trafiği durdurabilirim. Yerlerde yuvarlanabilirim."

Kararan ışıkta her şey gizemli bir tona bürünüyordu. Otlak tuhaf, camsı bir yeşile boyanmıştı, anayolun şeridiyse eflatuna dönmüştü. Son bir saldırıya hazırlandı ve bu sefer sesi otlağa kadar gürledi. "Haydi," diye bağırdı, "bana domuz de! Bana yine domuz de. Cehennemden çıkma. Bana cehennemden çıkma yabandomu-zu de. Alttakini üste çıkarsan da, üst ve alt hep olacak!"

Karmakarışık bir yankı ona geri döndü.

Son bir öfke dalgasıyla sarsılıp kükredi: "Kendini kim sanıyorsun?"

Her şeyin, tarlanın ve kızıl gökyüzünün rengi bir anlığına saydam bir kesafetle alev alev yandı. Soru otlağın üzerinden geçerek anayol ve pamuk tarlası boyunca ilerleyip, ormanın ardından gelen bir cevap gibi berrak bir sesle geri döndü.

Bayan Turpin ağzını açtı ama ses çıkmadı.

Minik bir kamyonet-Claud'unki- anayolda belirdi, hızla görüş alanından uzaklaşıyordu. Vitesten tiz bir gacırtı geldi. Çocuk oyuncağına benziyordu. Daha büyük bir kamyonet her an ona çarpıp Claud'un ve zencilerin beyinlerini yolun her tarafına saçabilirdi.

Bayan Turpin kamyonet beş-altı dakika sonra yolda tekrar be-lirinceye kadar orada öylece durdu, bakışı anayola kilitlenmişti, bütün kasları kaskatıydı. Kamyonet evin yoluna dönene kadar bekledi. Sonra vücut bulmuş anıtsal bir heykel gibi başını yavaşça eğdi ve sanki gizemin ta kalbine bakar gibi domuz ağılındaki domuzlara baktı. Hepsi bir köşeye, hafif hafif homurdanan yaşlı dişi domuzun etrafına sığışmıştı. Kar gibi bir ışıltıyla sarmalanmışlardı. Gizli bir hayatla nefes alıyorlardı sanki.

Güneş nihayet ağaç çizgisinin ardına kayıp yok olana dek Bayan Turpin orada, bakışları onların üzerinde, hayat veren dipsiz bir bilgiyi emermiş gibi öylece durdu. Sonunda başını kaldırdı. Gökyüzünde sadece engin bir kızıllığı kesen mor bir şerit vardı, çökmekte olan alacakaranlığa doğru anayolun bir uzantısı gibi giden. Derin anlamlara gebe törensel bir hareketle ellerini ağılın kenarından havaya kaldırdı. Gözlerine düşsel bir ışık yerleşti. Mor şeridi dünyadan yukarı doğru uzanan, yaşayan ateşten bir alanın içinden geçen geniş bir asma köprü olarak gördü. Bu köprünün üzerinde büyük bir ruhlar sürüsü gürültüyle cennete doğru ilerliyordu. Kalabalığın içerisinde hayatlarında ilk defa temiz görünen beyaz süprüntülerden oluşan koca gruplar, beyaz elbiseler içerisinde zenci toplulukları ve bağırıp el çırpan, kurbağalar gibi zıplayan ucube ve deli taburları vardı. Bu tören alayının en sonunda ise hemen tanıdığı bir grup vardı: kendi ve Claud gibi, her zaman elinde her şeyden biraz bulunan ve bunları doğru kullanacak Tanrı vergisi akla sahip olanlar. Onları daha yakından incelemek için öne eğildi. Diğerlerinin ardından büyük bir ağırbaşlılıkla yürüyorlardı, her zamanki gibi düzeni korumak, sağduyulu olmak ve saygıdeğer davranışlarda bulunmakla yükümlüydüler çünkü. Sadece onların adımlan uygundu. Ama afallamış ve değişmiş yüzlerinden onların erdemlerinin bile yanıp kül olduğunu görebiliyordu. Ellerini indirip domuz ağılının korkuluğunu kavradı, gözleri küçülmüş ama hiç kırpışmaksızın önündeki manzaraya kilitlenmişti. Bir an sonra görüntü yok olup gitti ama o olduğu yerde hareketsiz kaldı.

Neden sonra durduğu yerden indi, musluğu kapattı ve kararmakta olan patikadan yavaş yavaş eve döndü. Etrafındaki ormanda görünmez çekirge koroları şarkılarına başlamıştı, ama o, yıldızlı göğe doğru tırmanan ve şükürler olsun diye haykıran ruhların seslerini duyuyordu.

PARKER'IN SIRTI

PARKER'IN karısı ön sundurmaya oturmuş fasulye kırıyordu. Parker onun biraz uzağına basamağa oturmuş somurtkan bir suratla onu seyrediyordu. Çirkindi, çirkin. Suratının derisi ince ve soğanın üzerindeki zar gibi gergin, külrengi gözleri buz çekiçlerinin uçlan gibi küçücük ve keskindi. Parker onunla neden evlendiğini anlıyordu da -onu yatağa atmasının başka yolu yoktu- neden hâlâ onunlaoturduğunu anlayamıyordu. Hamileydi, hamile kadınlar da en bayıldığı kadınlar değildi. Gene de oturuyordu onunla, kadın sanki büyü yapmıştı. Şaşkındı Parker, kendinden utanıyordu.

Kirada oturdukları ev otoyola bakan yüksekçe bir toprak set üzerindeydi, çevresinde uzun bir pikan cevizi ağacından başka hiçbir şey yoktu. Ara sıra bir araba ok gibi geçiyor, kansının gözleri kuşkulu bakışlarla arabanın gürültüsünü izliyor, sonra gene kucağındaki üzeri fasulye dolu gazete kâğıdına dönüyordu. Onaylamadığı şeylerden biri de otomobillerdi. Öteki kötü özelliklerine ilaveten, dört bir yanda günah kokusu alırdı. Ne sigara içer, ne ağzına viski sürer, ne küfür eder ne de yüzünü boyardı; allah için biraz boyasa iyi olurdu, diye düşündü Parker. Renge karşı oluşu Parker'la evlendiği düşünüldüğünde daha da dikkat çekiciydi. Bazen karısı sırf onun ruhunu kurtarmak için onunla evlenmiş gibi geliyordu Par-ker'a. Bazense sevmediğini söylediği her şeyi sevdiğinden kuşkulanıyordu. Kansını şu ya da bu biçimde anlayabiliyordu - anlayamadığı kendisiydi.

Kadın başını ona doğru çevirip, "Erkek için çalışmana ne mani var ki, kadın olması şart mı?" dedi.

"Öff, kapa çeneni bi kerelik," dedi Parker.

Yanında çalıştığı kadını kıskandığından emin olsa memnun olacaktı da, kansı büyük olasılıkla o kadınla birbirlerine meyledecek olsalar ortaya çıkacak günahla ilgileniyordu. Ona kadının iri-yan bir sarışın olduğunu söylemişti; aslında kadın yetmişine merdiven dayamış, Parker'ı çalıştırabildiğince çalıştırmaktan başka bir şey düşünemeyecek kadar içi kurumuş biriydi. İhtiyar kadınlar genç erkeklerle ilgilenmez diye bir şey yoktu, hele erkek Parker'ın kendine vehmettiği kadar çekici olursa, ama bu ihtiyar kadın Par-ker'a eski traktörüne baktığı gibi bakıyordu. Sana katlanıyorsam elimde bir ikincisi yok da ondan, der gibi. Bindiğinin ikinci

günü traktör bozulmuştu da, kadın hemen onu çalıları kesmeye koşmuş, ağzının kenarından da zenciye, "Dokunduğu elinde kalıyor bunun," demişti. Ayrıca ondan çalışırken gömleğini giymesini istemişti; pek bunaltıcı bir gün olmamasına rağmen gömleğini çıkarmış olan Parker da istemeye istemeye tekrar giymişti.

Parker'ın evlendiği bu çirkin kadın ilk karısıydı. Başka kadınlar da olmuştu hayatında ama hiçbir zaman bir kadına yasal olarak bağlanmayı düşünmemişti. Onu ilk kez bir sabah otoyolda kamyonu bozulduğunda görmüştü. Kamyonu anayoldan içeriye, sıvalan dökülen iki göz bir evin güzelce süpürülmüş avlusuna çekmeyi başarmıştı. Arabadan inmiş, kamyonun kaputunu açıp motoru incelemeye koyulmuştu. Yakınlarında kendisini izleyen bir kadın oldu mu hemen sezerdi Parker, öyle bir yeteneği vardı. Motorun üzerine eğildikten birkaç dakika sonra ensesi karıncalanmaya başlamıştı. Boş avluya ve sundurmaya şöyle bir göz atmıştı. Göremediği bir kadın ya hanımelinin arkasından ya da evden, pencerelerin birinden onu seyrediyor olmalıydı.

Derken aniden bir aşağı bir yukarı zıplamaya, sanki makineye kaptırmış gibi elini sallamaya başlamıştı Parker. İki büklüm olmuş, elini göğsüne bastırmıştı. "Allahın belası!" diye haykırmış, "Allah belasını veresice! Cehennemin dibine gidesice! Belasını bu-lasıca!" diye devametmişti, hep aynı sövgüleri avazı çıktığı kadar bağırarak tekrarlıyordu.

O sırada, daha ne olduğunu anlayamadan korkunç, pütürlü bir pençe yanağına inmiş ve Parker gerisin geri kamyonun kaputu üzerine devrilmişti. "Belaokuma hurda!" diye bağırmıştı tiz bir ses kulağının dibinde.

Parker'ın gözünün önündeki görüntü öyle bir bulanmıştı ki, bir an gökten inen bir mahluğun, kadim silahını savuran şahin bakışlı dev bir meleğin saldırısına uğradığını sanmıştı. Görüntü durulaşınca, önünde duranın, elinde süpürgesiyle uzun boylu, iri kemikli bir kız olduğunu görmüştü.

"Elimi incittim," demişti. "Elimi İNCİTIİM.” Öyle öfkelenmişti ki elini incitmediğini unutmuştu. "Belki de kırılmıştır," diye ho-murdanmıştı, gerçi sesi hâlâ kararsızdı.

"Bir bakayım," diye buyurmuştu kız.

Parker elini uzatmış, kız da yaklaşıp bakmıştı. Avuçta bere yoktu, kız eli alıp çevirmişti. Kızın eli kuru, sımsıcak ve sertti; Parkerbu ele dokununca elektrik çarpmış gibi canlandığını hissetmişti. Kıza daha yakından bakınış ve "Bundan uzak durmalı," diye düşünmüştü.

Kızın keskin gözleri küt parmaklı kırmızımsı ele dikilmişti. Parker'ın elinde kırmızı-mavi renkli bir dövme vardı: bir topun üzerine tünemiş kartal dövmesi. Gömleğinin kolu dirseğe kadar sıvalıydı. Kartalın üzerinde bir kalkanın etrafına dolanmış bir yılan, kartalla yılanın arasındaki boşluktaysa bazılarının içinden oklar geçen kalpler vardı. Yılanın üzerinde yelpaze biçiminde açılmış iskambil kartları görülüyordu. Parker'ın kolunun derisi üzerindeki her bir boşluk -bilekten dirseğe kadar- alacalı bulacalı resimlerle süslenmişti. Kız uğradığı şokun verdiği sersemlikle bir süre öylece, sanki kazara zehirli bir yılan tutmuşçasına bakmış, ardından eli bırakıvermişti.

"Ötekilerin çoğunu ecnebi memleketlerde yaptırdım da," demişti Parker, "bunların çoğunu Amerika'da yaptırdım. İlk dövmemi daha on beş yaşındayken yaptırdıydım."

"Anlatma," demişti kız, "hoşuma gitmiyor. Bana ne ki bunlardan."

"Asıl göremediklerini bir görsen," deyip göz kırpmıştı Parker.

Kızın yanaklarında elma gibi iki kırmızı yuvarlak belirmiş, bu da görünüşünü yumuşatmıştı. Parker baştan çıkmıştı. Kızın dövmeleri beğenmediğine bir an bile inanmamıştı. Dövmelerine tav olmayan tek bir kadına rastlamışlığı yoktu.

Parker bir panayırda tepeden tırnağa dövmeli bir adam gördüğünde on dört yaşındaydı. Panter postuyla örtülü kasıklan hariç, adamın derisi Parker'ın bulunduğu yerden -çadırın arkasında, bir sıranın üzerinde ayakta duruyordu- gözalıcı renklerde tek, girift bir desenle kaplı gibi görünüyordu. Ufak tefek, gürbüz biri olan adam bir yükseltinin üzerinde dolanıyor, kaslarını oynattıkça derisinin üzerindeki insan, hayvan ve çiçeklerin oluşturduğu karmaşık desenler kendiliklerinden hafifçe kımıldıyormuş gibi oluyordu. Parker duygulanmış, bazı insanlara bayrak töreninde olduğu gibi coşkuya kapılmıştı. Genellikle ağzı açık dolaşan bir oğlandı. Tıknaz ve ciddiydi, bir somun ekmek kadar sıradandı. Gösteri bittiğinde sıranın

üzerinden inmemiş, çadır neredeyse boşalıncaya kadar dövmeli adamın az önce duyduğu yere bakakalmıştı.

Parker'ın içinde bundan önce hiç hayret hissi uyanmamıştı. Panayırdaki adamı görünceye kadar, var olduğu gerçeğinde alışılmışın dışında bir yan bulunabileceği aklına gelmemişti. Gerçi o zaman bile gelmiş değildi, yalnızca içine garip bir huzursuzluk yerleşmişti. Sanki kör bir oğlanı hafifçe başka bir yöne çevirmişlerdi de istikametinin değiştiğini fark etmemişti.

İlk dövmesini birkaç gün sonra yaptırmıştı - topa tünemiş kartal. Yerel bir dövmeci tarafından yapılmıştı. Canı çok az yanmıştı, Parker'a dövme yaptırmaya değdiği duygusunu verecek kadar. Bu da garipti, çünkü daha önce sadece can yakmayan şeylerin yapılmaya değer olduğunu düşünürdü hep. Ertesi yıl okulu bırakmıştı, çünkü on altı yaşındaydı ve istediğinde bırakabilirdi. Bir süre ticaret okuluna gitmiş, sonra ticaret okulunu da bırakmış ve altı ay bir garajda çalışmıştı. Çalışıp para kazanmasının tek sebebi daha fazla dövme yaptırabilmekti. Annesi bir çamaşırhanede çalışıyordu, ona bakabilecek durumdaydı ama üzerinde kendi adı yazılı olan bir yürek dövmesi dışında hiçbir dövme için para vermeye yanaşmamıştı. Parker homurdanarak onu da yaptırmıştı. Neyse ki adı Betty Jean'di ve hiç kimse onun ^mesi olduğunu bilmek zorunda değildi. Kendisinin beğendiği ama eskiden ona yüz vermeyen kızların dövmelerden hoşlandıklarını keşfetmişti. Bira içmeye ve kavgalara bulaşmaya başlamıştı. Anası onun düştüğü halleri gördükçe gözyaşı döküyordu. Bir gece nereye gittiklerini söylemeden onu zorla dini bir toplantıya sürüklemişti. Parker kocaman, ışıl ışıl kiliseyi görünce anasının kolundan kurtulduğu gibi kaçmıştı. Ertesi gün yaşı konusunda yalan söyleyerek deniz kuvvetlerine yazılmıştı.

Dar denizci pantolonu Parker'a küçük geliyordu ama alnına düşürdüğü o şapşal beyaz kep aksine yüzüne düşünceli, neredeyse güçlü bir ifade veriyordu. Deniz kuvvetlerinde bir-iki ay içinde, her daim açık duran ağzı kapanmış, yüz hatları keskinleşip erkeksi bir hal almıştı. Askerde beş sene kalmış ve mekanik, gri geminin doğal bir parçası olmuştu adeta, tabii gözleri dışında: Okyanusla aynı soluk arduvaz rengine sahip olan bu gözler sanki kendileri de bilinmezliklerle dolu denizin bir parçasıymışlar gibi çevrelerindeki uçsuz bucaksız mekânı yansıtıyorlardı. Karaya indiğinde Parker çevresindeki döküntü yerleri Alabama'daki Birming-hamla

karşılaştırarak etrafta dolanıyordu. Her karaya indiğinde yeni yeni dövmeler ediniyordu.

Çıpa ya da çatılmış tüfek gibi cansız şeyler yaptırmıyordu artık. Omuzlarının birinde bir kaplan, diğerinde de bir panter vardı, göğsünün üzerinde bir yılan meşaleye dolanıyordu, kalçalarında şahinler, midesinin ve karaciğerinin olduğu yerde II. Elizabeth ve Philip vardı. Renkli olduğu sürece konunun ne olduğuna aldırmıyordu; kamının üzerine birkaç müstehcen dövme yaptırmıştı gerçi ama sadece bunların oraya yakışacağını düşündüğü için. Parker her dövmeden bir ay kadar hoşnut olur, sonra ondan hoşlanmasına yol açan her neyse gözünde ilginçliğini kaybederdi. Makul büyüklükte bir ayna buldu mu önüne geçer ve boydan boya bütün vücudunu seyrederdi. Genel görünüm girift bir renk arabeskinden ziyade rasgele ve kaba saba bir şeydi. İçi derin bir hoşnutsuzlukla dolan Parker gider bir dövmeci daha bulur ve başka bir boşluğu daha doldurturdu. Ön tarafı neredeyse tamamen dövmelerle kaplanmıştı ama sırtında dövme yoktu. Kendisinin göremeyeceği yerde dövmeyi ne yapsındı ki? Önündeki dövmelik yer azalmaya yüz tutunca hoşnutsuzluğu artmış ve genel bir hal almıştı.

Sıla izinlerinden birinden sonra izni bittiği halde birliğine dönmemiş ve sarhoş olup bilmediği bir kentteki bir pansiyonda kalmıştı. Alttan alta ilerleyen müzmin hoşnutsuzluğu birden vahim bir hal almış ve içine sığmaz olmuştu. Sanki panterle aslan, yılanlarla kartallar ve şahinler derisinin içine sızıp orada kudurgan bir savaş açmış gibiydi. Fakat ordu izini bulmuş ve Parker altı ay hapis yattıktan sonra ordudan atılmıştı.

Bundan sonra bir tek taşrada soluk alabileceğine karar veren Parker toprak setin üzerindeki kulübeyi kiralamış, eski kamyonu satın almış ve keyfi istediğince sürdürdüğü işler tutmuştu. Gelecekte kansı olacak kıza rastladığında, küfeyle elma alıyor ve yerleşim yerlerinden uzaklarda, içerilerde oturan çiftçilere kiloyla satıyordu.

"Bunları," demişti kız Parker'ın kolunu göstererek, "delibozuk Kızılderililer bile yapmaz. Kendini beğenmişlikten başka bir şey değil." Sonra aradığı kelimeyi bulmuşçasına eklemişti: "Kendini beğenmişliğin dik âlâsı."

Banane,onun nedüşündüğü umurumda mı sanki, demişti Par-ker kendi kendine, ama afalladığı apaçıktı. "Gene de bunların bazılarını ötekilerden daha çok beğenmişindir herhal," demişti, aklına kızı etkileyecek bir şey gelinceye kadar oyalanmak için. Kolunu yeniden kıza uzatmıştı. "Hangisini en çok beğendin?"

"Hiçbirini," demişti kız, "ama tavuk ötekiler kadar kötü değil."

"Ne tavuğu?" demişti Parker neredeyse haykırarak.

Kız parmağıyla kartalı göstermişti.

"Kartal o," demişti Parker. "Hangi salak vaktini tavuk dövmesi yaptırmakla harcar ki?"

"Hangi salak bunların herhangi birini yaptırır ki?" deyip arkasını dönmüştü kız. Parker'ı orada öylece bırakarak eve doğru yürümüştü. Parker beş dakika kadar daha durmuştu orada, ağzı bir karış açık, kızın içeri girip kaybolduğu kapının karanlığına baka-kalmıştı.

Ertesi gün bir küfe elmayla geri gelmişti. Onun gibi birinin lafı altında kalacak adam değildi. Kadının etli butlu olanını severdi Parker, öyle olsun ki insan altında kadının kaslarını hissetmesin-di, hele hele kemiklerini hiç. Eve vardığında kız en üst basamakta oturuyordu, avlu hepsi de onun kadar sıska ve fukara bir sürü çocukla doluydu; Parker o günün pazar olduğunu hatırlamıştı. Etrafta çocuklar varken bir kadının gözüne girmeye çalışma fikrinden hiç hoşlanmamıştı, ama neyse ki kamyondan getirdiği bir küfe elma vardı yanında. Çocuklar ne getirdiğini görmek için yanaştıklarında her birine bir elma verip ortalıktan yok olmalarını söylemiş, böylelikle kalabalığı dağıtmıştı.

Kız o yokmuş gibi davrarunıştı. Sanki Parker yolunu şaşırıp avluya dalan bir domuz ya da keçiydi de kız süpürgeye sarılıp onu kışkışlamaya üşeniyordu. Parker elma küfesini basamağa, kızın yanına koyup kendisi de bir alt basamağa oturmuştu.

"Buyur," demişti sepeti başıyla işaret ederek; sonra sessizliğe gömülmüştü.

Kız acele etmezse sepet yok oluverecekmiş gibi hemen bir elma kapmıştı. Aç insanlar Parker'ı huzursuz ederdi. Onun her zaman bol yiyeceği olmuştu. Şimdi de çok rahatsız hissediyordu. Söyleyecek lafım yok madem, ne diye konuşayım ki, diye düşünüyordu. Buraya neden geldiğini, bir dolu çocuğa koca bir küfe elmayı daha yedirmek zorunda kalmadan neden çekip gitmediğini an-layamıyordu. Çocuklar kızın kardeşleriydi herhalde.

Kız elmayı ağır ağır ama tüm dikkatini yeme işine vermekten gelen bir zevkle çiğnemişti; hafif öne eğilmiş, dosdoğru ileriye bakıyordu. Sundurmadan şurasına burasına küçük mor çiçekli çalılıklar serpiştirilmiş uzun biryamaç ve yamacı kesen otoyolun karşısında dört bir yana yayılan tepelerle küçük bir dağ görünüyordu. Uçsuz bucaksız görünümler Parker'ı bunaltırdı. Bunun gibi engin boşluklara baktı mı hep birileri onun peşindeymiş gibi hissederdi - deniz kuvvetleri, hükümet ya da din.

"Bu çocuklar kimin, senin mi?" demişti sonunda.

"Ben daha evli değilim," demişti kız. "Onlar anamın." Bugün yarın evlenecekmiş gibi söylemişti bunu.

Kim evlenir bununla allah aşkına, diye düşünmüştü Parker.

Parker'ın arkasındaki kapı eşiğinde iriyarı, ablak suratlı, ayrık dişli bir kadın belirmişti. Birkaç dakikadır orada durduğu anlaşılıyordu.

"İyi akşamlar," demişti Parker.

Kadın sundurmayı geçip elmaların geri kalanını almış, "Teşekkür ederiz," deyip yeniden eve girmişti.

"Anan mı?" diye mırıldanmıştı Parker.

Kız başını sallamıştı. Parker bunun üzerine "Allah kolaylık versin" gibi alaylı bir cevap yapıştırabilirdi istese, ama nedense somurtup susmakla yetinmiş, öylece oturup manzaraya bakmıştı. Hastalanıyor muydu ne.

"Yarın şeftali bulursam getiririm sana biraz," demişti.

"Çok makbule geçer," demişti kız da.

Parker'ın ona sepetle şeftali filan götürmeye hiç niyeti yoktu ama ertesi gün yine nasıl olduysa götürüvermişti. Kızla birbirlerine diyecek hemen hemen hiç laflan yoktu. Parker'ın tek söylediği, "Sırtımda hiç dövme yok," olmuştu.

"Ne var sırtında?"

"Gömleğim," demişti Parker. "Ho ho."

"Ho-ho-ho," demişti kız da kibarca.

Parker aklını yitirmekte olduğunu düşünmüştü. Bunun gibi bir kızı çekici bulduğuna bir türlü inanamıyordu. Getirdiği yiyeceklerden başka bir şeyle ilgilenmemişti kız, ta ki üçüncü keresinde elinde iki kavunla gelinceye kadar. "Adın ne?" demişti o zaman.

"O.E. Parker."

"O.E. neyin başharfleri?"

"Bana sadece O.E. diyebilirsin," demişti Parker. "Ya da Parker. Bana hiç kimse adımla seslenmez."

"Neyin başharfleri?" diye diretmişti kız.

"Boş ver," demişti Parker. "Seninki ne?"

"O harflerin neyin başharfi olduğunu söylersen söylerim," demişti kız. Sesinde hafif bir kırıştırma tonu vardı, Parker'ın anında başı dönmüştü. Adını o zamana dek kadın-erkek hiç kimseye söylememişti, sadece deniz kuvvetleriyle hükümet dosyaları biliyordu, bir de daha bir aylıkken vaftiz edildiği kilisenin kayıtlarına geçmişti; annesi Metodist'ti. Bir keresinde adı ordunun dosyalarından dışarı sızdığında, Parker onu ağzına alan adamı az kaldı öldürüyordu.

"Sağda solda söylersin," demişti Parker.

"Yeminle, hiç kimseye söylemeyeceğim," demişti kız. "Kutsal kitap üzerine yemin ederim ki söylemeyeceğim."

Parker bir-iki dakika hiçbir şey söylemeden oturmuş, sonra kızın boynuna uzanıp kulağını ağzına yanaştırmış ve alçak sesle ismini ifşa etmişti.

"Obadiah," diye fısıldamıştı kız. İsim ona bir vahiy gibi inmişçesine yüzü ağır ağır aydınlanmış, "Obadiah," demişti.

Parker'a kalırsa berbat bir isimdi.

"Obadiah Elihue," demişti kız saygı dolu bir sesle.

"Beni yüksek sesle bu adla çağırırsan kafanı kırarım," demişti Parker. "Senin adın ne?"

"Sarah Ruth Cates."

'Tanıştığımıza memnun oldum Sarah Ruth."

Saralı Ruth Cates'in babası İncil'i ilk ağızdan yayma yanlısı bir vaizdi ama şimdi uzaklardaydı, İncil'i Florida'ya yaymakla meşguldü. Ananın da, her gelişinde bir sepet bir şeyler getirdiği sürece Parker'ın kızla ilgilenmesine aldırdığı yoktu. Sarah Ruth'a gelince, Parker üçüncü ziyaretinden sonra kızın onun için deli olduğundan emindi. Kız derinin üzerine resim yaptırmanın kendini beğenmişliğin dik âlâsı olduğunda ısraretmesine, Parker'ın bela okuduğunu duymuş olmasına, *hatta* Parker'a kurtuluşa erip ermediğini sorduğunda kurtulmasını gerektiren pek bir şey göremediği cevabını almasına rağmen ondan hoşlanmıştı. Bu son cevaptarİ sonra Parker'a ilham gelmiş, "Sen beni öpsen yeterince kurtulurdum," demişti.

Kız yüzünü buruşturup, "O kurtulmak değil," demişti.

Bir süre sonra Parker'ın kamyonuna binmeyerazı gelmişti. Par-ker kamyonu ıssız bir yolun kenarına çekip beraberce kamyonun arkasına uzanmalarını teklif etmişti.

"Evlenmeden olmaz," demişti kız - öyle pat diye.

Parker, "Aman canım, şart mı ki," deyip de kıza yanaşmaya çalışınca kız onu öyle kuvvetle itmişti ki, kamyonun kapısı yerinden çıkmış veParker

kendini sırtüstü yerde bulmuştu. Hemen oracıkta bu kızla bir daha hiç görüşmemeye karar vermişti.

Sarah Ruth kiliseye gitmeyi putperestlik saydığından belediyede evlenmişlerdi. Parker'ın bu konuda şöyle ya da böyle bir fikri yoktu. Memurun odası dizi dizi dosya kutulan ve aralarından sararmış tozlu kâğıt parçaları sarkan kayıt defterleriyle doluydu. Memur kırk yıldır bu görevde bulunan ve en az dosyaları kadar tozlu görünen kızıl saçlı bir kadındı. Onları bir kürsünün demir parmaklığının ardından evlendirmişti; işi bitince edalı edalı "Üç dolar elli sent ve de ölüm sizi ayırıncaya kadar!" diyerek bir makineden bazı resmi kâğıtlar çekip çıkarmıştı.

Evlilik Sarah Ruth'u şuncacık değiştirmemiş, Parker'ı ise daha da mahzunlaştırmıştı. Her sabah artık canına tak ettiğini düşünüp akşama eve dönmemeyekararveriyor, ama her akşam dönüp geliyordu. Parker kendini her mutsuz hissedişinde gidip bir dövme yaptırıyordu, ama boş kalan tek yer sırtıydı artık. Sırtındaki bir dövmeyi görmenin tek yolu iki ayna bulup belli bir pozisyonda ikisinin arasında durmaktı, bu da Parker'a kendi kendini budala yerine koymanın daniskası gibi geliyordu. Biraz aklı olsa sırtına yaptıracağı dövmenin keyfini çıkarabilecek tek kişi olan Sarah Ruth, onun başka yerlerindeki dövmelere bile bakmıyordu. Parker onun dikkatini belli aynntılara çekmeye çalıştığında gözlerini sıkı sıkı yumup sırtını dönüyordu. Zifiri karanlık olmadıkça Parker'ın giyinik kalmasını, gömlek kollannı bile aşağı sıvamasını istiyordu.

"Mahşer gününde İsa sana 'Hayatın boyu orana burana resim yaptırmaktan başka ne yaptın' diye soracak," demişti Sarah Ruth.

"Beni uyutamazsın," demişti Parker da, "yanında çalıştığım iriyan kadının beni çok beğenip 'Hadisene Bay Parker, senle biraz eğlenelim' demesinden korkuyorsun."

"Günaha giriyorsun," demişti bunun üzerine Sarah Ruth, "mahşer gününde bunun da hesabını vereceksin. Gene Tanrı'nın verdiği meyveleri satmaya dönsene sen."

Parker evde oturduğunda gidişatını değiştirmezse mahşer günü başına neler geleceğini dinlemekten başka bir şey yapmıyordu. Becerebildiğinde,

yanında çalıştığı iriyan kadınla ilgili hikâyelerle araya giriyordu. "Bay Parker," dediğini söylemişti onun, "ben seni aklın yüzünden tuttum.' (Kadın sonra eklemişti ama: "Öyleyse onu neden kullanmıyorsun?")

"Hele beni ilk kez gömleksiz gördüğünde suratını görecektin. 'Bay Parker, ayaklı tablo gibisin vallahi!' dedi." Kadın gerçekten de söylemişti bunu, ama alaylı bir şekilde.

Parker'ın hoşnutsuzluğu o boyutlara varmıştı ki artık onu sadece bir dövme paklayabilirdi. Sırtına yaptıracaktı. Başka yolu yoktu. Belli belirsiz, yanın yamalak bir esin doğmaya başlamıştı. Oraya Sarah Ruth'un ilgisiz kalamayacağı bir dövme yaptırdığını gözünün önüne getiriyordu - dini bir konu. Altında dövmeyle KİTABI MUKADDES yazan açılmış bir kitap yaptırmayı ve sayfalann üzerine de bir ayetin bütününü yazdırmayı düşünmüştü. Bir süre bu çok parlak bir fikir gibi görünmüştü gözüne, ama sonra onun şöyle dediğini duyar gibi olmuştu: "Zaten İncil'im yok mu benim? Ne sanıyorsun, kitabın hepsini okumak varken neden dönüp dönüp aynı ayeti okuyacakmışım ki?" İncil'den bile daha esaslı bir şey gerekiyordu! Bu konuyu o kadar çok düşünmeye başlamıştı ki uykuları kaçıyordu. Zaten kilo kaybetmekteydi - Sarah Ruth'un yiyecekleri tencereye atıp kaynatmaktan başka bildiği yoktu. Neden hâlâ hem çirkin hem de hamile olan, üstelik yemek pişirmesini bilmeyen bir kadınla oturduğunu kendi kendine açıklayamaması onu genellikle sinirli ve alıngan yapıyordu, bu yüzden yanağında bir tik belirmişti.

Bir-iki kere sanki arkasından gelen varmış gibi ansızın arkasına döndüğü olmuştu. Parker'ın akıl hastanesine düşmüş bir büyükbabası vardı, gerçi yetmiş beş yaşındaydı o zaman, ama dövme yaptırmak Parker için ne kadar acil bir ihtiyaç olsa da, Sarah'yı dize getirecek dövmeyi bulmak da aynı ölçüde acil bir gereklilikti. Kaygılanıp durmaktan gözlerine boş, takıntılı bir ifade gelmişti. Yanında çalıştığı yaşlı kadın, aklını yaptığı işe vermiyorsa onun yerine on dört yaşında aklı başında bir zenci çocuk buluvermenin işten bile olmadığını söylemişti. Parker gücenemeyecek kadar kendi derdiyle meşguldü. Eskiden olsa oracıkta işi bırakır, soğuk bir sesle, "İyi o zaman, gidin bulun," derdi.

İki-üç gün sonra bir sabah, ihtiyar kadının eski püskü balya makinesi ve bozuk traktörüyle geniş bir tarlada saman balyalıyordu. Tarla tam ortasında

duran çok büyük, yaşlı bir ağaç dışında bomboştu. İhtiyar kadın büyük yaşlı bir ağacı sırf büyük yaşlı bir ağaç olduğu için kesmeyecek tiplerdendi. Parker'a sanki onun gözü görmüyormuş gibi ağacı göstermiş, makineyle yakınında saman toplarken ağaca dikkat etmesini söylemişti. Parker işe tarlanın dışından başlamıştı, daireler çizerek ortasına doğru gidiyordu. Ara sıra balya ipinin düğümünü çözmek ya da yol üzerindeki bir taşı tekmelemek için traktörden inmek zorunda kalıyordu. Yaşlı kadın ondan taşlan toplayıptarlanın kenarına dizmesini istemişti; kadın kendisini seyrediyorsa yapıyordu bunu. Becerebileceğini düşündüğünde taşların üzerinden traktörle geçip gidiveriyordu. Tarlanın etrafında daireler çizerken aklı, sırtına uygun bir desendeydi. Bir golf topu büyüklüğündeki güneş düzenli aralarla bir önünde beliriyor bir arkasında kalıyordu, ama o başının gerisinde de gözleri varmış gibi güneşi her iki taraftan da görüyordu sanki. Birden ağacın onu yakalamak üzere uzandığını gördü. Korkunç bir çarpışma Parker'ı havaya fırlattı ve inanılmaz derecede yüksek bir sesle "YÜCE RABBİM!" diye haykırdığını duydu.

O sırtüstü yereçakılırken, ağaca toslayan traktör bir anda yanmaya başladı. Parker'ın ilk gördüğü şey, alevlerin çabucak yutu-verdiği ayakkabıları oldu; biri traktörün altına sıkışmış, öteki biraz öteye fırlamış, kendi kendine yanıyordu. Parker ayakkabılarının içinde değildi. Yanmakta olan ağacın harlı nefesini yüzünde hissetti. Oturduğu yerde sürünerek geri geri kaçtı; gözleri çukura kaçmıştı, nasıl haç çıkarılacağını bilse çıkarırdı.

Kamyonu tarlanın kenarındaki bir toprak yoldaydı. Hâlâ oturarak, hâlâ geri geri sürünerek ama hızını artırdıkça artırarak ona doğru gitmeye koyuldu; derken yan yolda ayağa kalkıp kamyona doğru iki büklüm bir koşu tutturdu, iki kere de dizleri üstüne düştü. Bacakları eski, paslı yağmur boruları gibiydi. Sonunda kamyona ulaştığında araca atladığı gibi zikzaklar çizerek oradan uzaklaştı. Toprak setin üzerindeki evinin önünden geçip doğruca seksen kilometre ötedeki kente yollandı.

Parker kente giden yolda düşünmeyi yasak etti kendine. Tek bildiği yaşamında büyük bir değişiklik olduğu, daha beter bir bilinmezliğe daldığı ve bu konuda elinden bir şey gelmeyeceği idi. Olan olmuş, torba dolmuştu.

Dövmecinin arka sokaklardan birinde, bir ayak bakımı uzmanının muayenehanesinin üzerinde tıka basa dolu iki büyük odası vardı. Halen

çıplak ayaklı olan Parker öğleden sonra saat üçü biraz geçe sessizce daldı adamın dükkanına. Parker yaşlarında -yir-mi sekiz- ama sıska ve kel biri olan dövmeci, küçük bir yazı masasının başına oturmuş, yeşil mürekkeple desen çıkarıyordu. Öfkeyle başını kaldırdı, karşısındaki çökük gözlü mahluğu Parker'a benzetememiş gibiydi.

"İçinde Tanrı'nın resimleri olan kitabı görmek istiyorum," dedi Parker soluk soluğa. "Dini olanı."

Dövmeci ona bir entelektüelin tepeden bakışıyla bakmayı sürdürdü. "Sarhoşlara dövme yapmıyorum ben," dedi.

"Beni tanıyorsun ama!" diye bağırdı Parker hakarete uğramışçasına. "Ben O. E. Parker! Eskiden beri hep bana dövme yaparsın, paranı da alırsın!"

Dövmeci pek emin değilmiş gibi bir daha baktı ona. "Çökmüş gibisin sen," dedi. "Hapisteydin herhalde."

"Evlendim," dedi Parker.

"Yaa," dedi dövmeci. Ayna yardımıyla kendi başının tepesine her bir ayrıntısı yerli yerinde, minnacık bir baykuş dövmesi yapmıştı. Baykuş yarım dolar büyüklüğündeydi ve onun göstermeliğiydi. Kentte daha ucuza dövme yapanlar vardı ama Parker her zaman en iyisini istemişti. Dövmeci odanın dibindeki bir dolaba gitti ve birtakım sanat kitaplarını karıştırmaya koyuldu. "Kimle ilgileniyorsun?" dedi. "Azizler mi, melekler mi, İsa mı, ne?"

'Tanrı," dedi Parker.

"Baba mı, Oğul mu, Kutsal Ruh mu?"

"Tann işte," dedi Parker sabırsızca. "İsa. Fark etmez. Tann olsun da."

Dövmeci elinde bir kitapla geri geldi. Birtakım kâğıtları başka bir masaya taşıdı, kitabı masaya koydu ve Parker'a oturup resim beğenmesini söyledi. "Son moda resimler arkada," dedi.

Parker kitabın başına çöküp başparmağını tükürükledi. Son moda resimlerin bulunduğu arka taraftan başlayarak sayfaları çevirmeye koyuldu. Bazılarını tanımıştı -İyi Çoban, Çocukları Kutsayan İsa, Gülümseyen İsa, Hekim Dostu İsa- ama geriye doğru gittikçe resimler teselli edici olmaktan çıkıyordu. Birinde yol yol kanla kaplı, avurtları çökük, yeşil bir ölü yüzü görülüyordu. Bir diğeri mor gözkapakları aşağı doğru sarkmış sarı bir surattı. Par-ker'ın yüreği giderek daha hızlı çarpıyordu, öyle ki sonunda içinde bir jeneratör homurdanır gibi olmaya başladı. Sayfaları hızlı hızlı çeviriyordu, kısmetinde yazılı olana vardığında bir işaret geleceği duygusu içindeydi. Neredeyse kitabın başına varıncaya kadar çevirmeye devam etti sayfalan. Sayfaların birinde bir çift göz hızla ona bakıp geçti. Parker devam etti, sonra birden durdu. Kalbi de birden durmuştu sanki, mutlak bir sessizlik vardı. Sessizlik başlı başına bir lisanmış gibi apaçık GERİ DÖN dedi.

Parker resme geri döndü - başının etrafında halesiyle Bizans mozaikleri tarzında düz, sert bir İsa yüzü, mutlak derecede talep-kâr gözler. Bir titreme geldi; gizli bir güç tarafından hayata döndürülmüş gibi yeniden, ağır ağır çarpmaya başladı kalbi.

"İstediğini buldun mu?" diye sordu dövmeci.

Parker'ın boğazı konuşamayacak kadar kurumuştu. Kalktı ve kitabı resmin bulunduğu sayfa açık olarak dövmeciye doğru itti.

"Bu çok pahalıya patlar sana," dedi dövmeci. "Bütün o küçük kareleri ne yapacaksın ki, sana sırf yüzün dış çizgileriyle daha belirgin hatlar yaparız."

"Aynı böyle olacak," dedi Parker, "ya böyle ya hiç."

"Eh, cenaze senin," dedi dövmeci, "bunun gibisini üç-beş kuruşa yapmam ama."

"Ne kadar?" diye sordu Parker.

"Belki iki günlük işi var."

"Ne kadar?" dedi Parker.

"Taksit taksit mi ödeyeceksin, hemen şimdi mi?" diye sordu dövmeci. Parker öbür yaptırdıklarını taksit taksit ödemişti, ama ödemişti.

"On şimdi verirsin, on da her işgünü için," dedi dövmeci.

Parker cüzdanından on dolarlıklar çıkardı; üç tane kalmıştı.

"Yarın sabah gel," dedi dövmeci parayı kendi cebine yerleştirerek. "Önce kitaptan desen çıkarmam gerek."

"Hayır, hayır!" dedi Parker. "Ya şimdi çıkar ya da geri ver paramı." Sanki kavgaya hazırlanıyormuş gibi gözleri dışarı uğradı.

Dövmeci kabul etti. Sırtına İsa dövmesi yaptırmak isteyecek kadar budala birinin kararından dönmesi uzak ihtimaldi gerçi, ama bir de işe başladı mı artık hiç dönemezdi.

O desen çıkarmakla uğraşırken, Parker'a da lavaboya gidip sırtını bu iş için kullandığı sabunla yıkamasını söyledi. Parker deni-leni yaptı, döndükten sonra da omuzlarını sinirli sinirli kısarak odada bir aşağı bir yukarı gezinmeye koyuldu. Gidip resme yeniden bakmayı hem istiyor hem de istemiyordu. Dövmeci sonunda yerinden kalktı ve Parker'ı masanın üzerine yatırdı. Sırtını etil klo-rürlü pamuk parçasıyla sildikten sonra iyotlu iğneleriyle başın dış çizgilerini çizmeye koyuldu. Elektrikli aletini ancak bir saat sonra aldı eline. Parker özel bir acı hissetmedi. Japonya'da pazusuna fildişi iğnelerle bir Buda dövmesi yaptırmıştı; Burma'da küçük kahverengi bir köke benzeyen bir adam yaklaşık altmış santim uzunluğunda ince, sivri uçlu iğneler kullanarak her iki dizinin üzerine birer tavuskuşu dövmesi yapmıştı; sadece iğne ve isle çalışan amatörlere dövme yaptırmıştı. Parker dövmecinin elleri altında genellikle öylesine gevşer ve rahatlardı ki uyuyakalırdı, ama bu kez uyanıktı, her bir kası yay gibi gergindi.

Geceyarısı dövmeci artık bırakacağını söyledi. Bir buçuk metre uzunluğunda bir aynayı duvarın yanındaki bir masaya yasladı, tuvaletin duvarında asılı olan daha küçük bir aynayı da alıp Par-ker'ın eline verdi. Parker sırtını masadaki aynaya döndü, ötekini de sırtından yansıyan renk cümbüşünü görünceye kadar sağa sola oynattı. Sırtının hemen hemen tamamı küçük küçük kırmızı, mavi, fildişi ve safran sarısı karelerle

kaplıydı; onlardan bir yüzün ana hatlarını çıkardı -bir ağız, kalın kaşların ucu, dümdüz inen bir burun- ama yüz hâlâ boştu; henüz gözler yerine yerleştirilmemiş-ti. Bir an dövmecinin onu aldattığı ve Hekim Dostu desenini işlediği izlenimine kapıldı.

"Gözü yok," dedi,

"Olacak," dedi dövmeci, "zamanı gelince. Daha bir gün çalışacağız üzerinde."

Parker geceyi bir Hıristiyan barınağı olan Nurlu Sığınak'ta bir ranza üzerinde geçirdi. Buraların gecelemek için en iyi yerler olduğunu düşünüyordu, çünkü hem bedavaydılar hem de yemeğim-si bir şey veriyorlardı. Boşta kalan son ranzayı aldı ve ayaklan halen çıplak olduğu için de verilen bir çift kullanılmış pabucu giydi, o kafa karışıklığıyla yatağa bunlarla girdi; başına gelenlerden hâlâ sersemlemiş haldeydi. Üstlerinde dertop olmuş karaltılar bulunan ranzalarla dolu uzun yatakhanede bütün gece gözünü kırpmadan yattı,Tek aydınlık, odanın dibinde parlayan fosforlu bir haçın ışığıydı.

Ağaç onu yakalamak üzere yine dallarını uzattı, sonra alevlere büründü; ayakkabı kendi kendine, yavaş yavaş yandı durdu; kitaptaki gözler ona açıkça GERİ DÖN dediler ama aynı zamanda da hiç konuşmadılar. Bu kenttte, bu Nurlu Sığınak'ta olmasaydım keşke, tek başıma şu ranzada yatıyor olmasaydım, diye düşündü. Fena halde Saralı Ruth'u özlüyordu. Onun sivri diliyle küçük keskin gözleri aklına getirebildiği tek avuntuydu. Aklını kaçırmakta olduğuna karar verdi. Onun gözleri kitaptaki gözlere oranla daha yumuşak bakışlı ve kayıtsızdı; öbür gözlerin bakışını tam olarak gözünün önüne getiremiyorsa da nasıl içine işlediklerini hâlâ hissedebiliyordu. O bakışların altında bir sineğin kanadı kadar saydam olduğunu hissetti.

Dövmeci sabah saat ondan önce gelmemesini söylemişti ama dükkânı açmaya geldiğinde Parker'ı karanlık koridorda yere oturmuş kendisini bekler buldu. Parker sabah kalktığında, yapılıp bittikten sonra dövmeye bakmamaya, evvelsi gün ve geceki hislerinin hepsinin bir delinin sayıklamaları olduğuna ve hayatını sağduyusuna kulak vererek sürdürmeye karar vermişti.

Dövmeci bıraktığı yerden devam etti. "Öğrenmek istediğim bir şey var," dedi sonunda, bir yandan da Parker'ın sırtında çalışmayı sürdürüyordu. "Neden bunu yaptırıyorsun üstüne? Dindar falan mı oldun? İsa seni kurtardı mı yoksa, selamete mi erdin?" Sesi alaycıydı.

Parker'ın gırtlağına tuzlu ve kuru bir tat yerleşmişti. "Yok be," dedi. "Ben öyle şeylere takılmam. Kurtulacağı şey her neyse ondan kendi kendini kurtaramayan insanla işim yok benim." Bu sözler ağzından birer hayalet gibi çıkmış ve çıkar çıkmaz da buharlaşıp gitmişti sanki.

"O zaman neden... "

"Selamete ermiş bir kadınla evlendim, di mi?" dedi Parker. "Hiç evlenmemem lazımdı. Onu terk etmem lazımdı. Gitti hamile kaldı."

"Çok yazık," dedi dövmeci. "O zaman sana bu dövmeyi yaptırtan o."

"Yok be," dedi Parker, "onun haberi bilem yok. Süprüz olacak."

"Bunu sevip sana bir süre ilişmeyecek diye mi düşünüyorsun?"

"Mecburen sevecek," dedi Parker. 'Tann'nın resmini sevmedim diyemez." Dövmeciye kendinden yeterince bahsettiğine karar verdi. Sanatçılar yerli yerinde durdular mı iyiydiler hoştular da, düzgün insanların işlerine burunlarını sokmalarından hoşlanmıyordu. "Dün gece ııyuyamadıydım," dedi. "Şimdi biraz uyuyu-vereyim bari."

Bunun üzerine dövmeci çenesini kapadı ama Parker yine de uykuya dalamadı. Yattığı yerde, sırtındaki yüzü görünce Sarah Ruth'un dilinin nasıl tutulacağını gözünün önüne getiriyor, bu hayalin arasına da bazı bazı alevler içindeki ağaç ve dibinde yanmakta olan pabuç görüntüsü giriyordu.

Dövmeci neredeyse saat dörde kadar kesintisiz çalıştı. Öğle yemeği molası vermedi; elektrikli aletle çalışmasına ancak Parker' ın sırtından akan boyayı silmek üzere ara veriyordu. Sonunda bitirdi. "Kalkıp bakabilirsin artık," dedi.

Parker doğruldu, kalktı, ama masanın ucunda oturmayı sürdürdü.

Dövmeci eserinden hoşnuttu, Parker'ın da bir an önce bakmasını istiyordu. Ama Parker masanın kenarından inmedi, hafif öne eğilmiş boş boş bakıyordu. "Neyin var senin?" dedi dövmeci. "Git de bak."

"Benim bir şeyim filan yok," dedi Parker aniden kaba bir sesle. "Dövmenin de hiçbir yere gittiği yok. Eve döndüğümde orada olacak." Gömleğine uzandı ve fazla üstüne değdirmeden giymeye koyuldu.

Dövmeci onu sertçe kolundan tuttuğu gibi iki aynanın arasına savurdu. "Şimdi bak," dedi, eserinin yok sayılmasına kızmıştı.

Parker baktı, suratı bembeyaz kesildi ve yerini değiştirdi. Ama aynaya yansıyan yüz ona bakmaya devam etti - kıpırtısız, dimdik, talepkâr, suskunluğa bürünmüş.

"Fikir senindi, unutma," dedi dövmeci. "Ben olsam sana başka bir şey önerirdim."

Parker hiçbir şey demedi. Gömleğini giydi ve kapıdan çıktı; dövmeci arkasından "Paramın hepsini istiyorum ha!" diye bağırdı.

Parker köşedeki ucuz içki satan yere yollandı. Yarım litre viski aldı ve hemen orada bir sokağa girip hepsini bir dikişte içti. Sonra kente her inişinde uğradığı bir bilardo salonuna gitti. Bir yanında ban, bir yanında kumar makineleri, arkada da bilardo masaları olan aydınlık, ahır görünüşlü bir yerdi burası. Parker içeri girer girmez kırmızı-siyah ekose gömlekli iriyarı bir adam onu sırtına vurarak karşıladı ve "Aslanım be! O.E. Parker!" diye haykırdı.

Parker sırtına şaplak indirilmesine henüz hazır değildi. "Uza," dedi, "oramda yeni bir dövme var."

"Bu sefer n'aptırdın?" diye sordu adam, sonra makinelerin önündeki birkaç kişiye seslendi. "O.E. bir dövme daha yaptırmış."

"Bu seferki özel bir şey değil," diyen Parker boştaki makinenin önüne doğru sıvışmaya çalıştı.

"Hadi ama," dedi iriyan adam, "görelim O.E.'nin yeni dövmesini." Parker ellerinden kurtulmaya çalışırken adamlar gömleğini yukarı doğru sıyırdılar. Parker birden adamların ellerini üzerinden çektiklerini, gömleğin ansızın bir peçe gibi başının üzerine indiğini hissetti. Bilardo salonuna sessizlik çökmüştü; Parker sessizliğin onun çevresinden yayılarak binanın altındaki temelleri ve çatının kirişlerini delip geçtiği duygusuna kapıldı.

Sonunda biri "Aman tanrım!" dedi ve hepsi birden bir şeyler söylemeye başladılar. Parker arkasına döndü, suratında kendinden emin olmayan bir sırıtış vardı.

"O.E. bilir bu işi!" dedi ekose gömlekli adam. "Bu oğlan yaman yaa!"

"Belki degitmiş dindar olmuştur," diye bağırdı içlerinden birisi.

"Çok beklersin," dedi Parker.

"O.E. dindar olmuş, İsa'ya şahadet ediyor, di mi lan O. E.?" dedi ağzında puro olan ufak tefek bir adam alaylı bir sesle. "Çok da orcinal bir yol bulmuş bence."

"Başka yollar dabulur o valla," dedi şişko.

"Koçum bee!" diye çığırdı biri, ardından hepsi ıslık çalmaya ve küfürlü iltifatlar etmeye başladılar, ta ki Parker "Kesin be," diyene kadar.

"Ne diye yaptırdın ki?" diye sordu biri.

"Komiklik olsun diye," dedi Parker. "Battı mı sana?"

"Neden gülmüyorsun o zaman?" diye haykırdı biri. Parker bir omuz vurup daldı aralarına, yaz günü kuru yapraklan yerden kaldırıp savuran o ani fırtınalar gibi bir kavga koptu, masalar devrildi, yumruklar konuştu, ta ki içlerinden iki kişi Parker'ı kapıya götürüp dışarıya atıncaya kadar. Sonra bilardo salonuna sinir bozucu bir sessizlik çöktü, sanki bu uzun ahır görünüşlü oda Yunus peygamberin denize atıldığı gemiydi.

Parker uzun süre bilardo salonunun arkasındaki sokakta yerde oturup ruhunu gözden geçirdi. Onu bir örümcek ağı olarak görüyordu - kendisi için

hiç mi hiç önemli olmayan ama gene de zorunlu gibi görünen olgu ve yalanlardan örülmüş bir örümcek ağı.

Artık sonsuza dek sırtında kalacak olan gözlerboyun eğilecek gözlerdi. Bundan hiçbir şeyden olmadığı kadar emindi. Hayatı boyunca yoluna çıkan bu türden dürtülere homurdanarak ve bazen küfrederek, çoğu kere korkuyla, bir kere de esriklik içinde boyun eğmişti - panayırda dövmeli adamı görüp de coşkuya kapıldığında esriklik içinde, bahriyeye yazıldığında korkuyla, Saralı Ruth'la evlendiğindeyse homurdanarak.

Saralı Ruth aklına gelince ağır ağır doğruldu. Nasıl davranması gerektiğini o bilirdi. Olayın geri kalanını o hallederdi, hem en azından memnun olacaktı. Parker'a öyle geliyordu ki başından beri istediği de buydu, Saralı Ruth'u memnun etmek. Kamyonunu dövmecinin dükkânının bulunduğu binanın önüne park etmişti ama dükkân uzak değildi. Kamyona bindi, kenti terk edip taşra gecesinin içine daldı. Zihni içkinin etkilerinden neredeyse tamamen arınmıştı; hoşnutsuzluğunun kaybolduğunu gördü, ama kendi olmaktan çıkmış gibiydi de. Sanki kendi kendisine yabancıydı, çevresinde gördüğü her şey -geceleyin bile- tanıdık olduğu halde kamyonunu yeni bir ülkeye doğru sürüyor gibiydi.

Nihayet toprak setin üzerindeki eve vardı, kamyonu pikan cevizi ağacının altına çekti ve indi. Buralarda lıâlâ kendi borusunun öttüğünü, kansına haber vermeden bütün bir gece eve uğramamasının ahvali adiyeden olduğunu vurgulamak istercesine elinden geldiğince gürültü yaptı. Araba kapısını çarparak kapadı, evin önündeki iki basamağı paldır küldür çıktı, verandayı da öyle geçip kapının tokmağını gürültüyle bir o yana bir bu yana çevirdi. Tokmak oralı olmadı. "Saralı Ruth!" diye bağırdı. "Aç kapıyı!"

Kapının kilidi yoktu, herhalde tokmağın olduğu yere bir sandalye dayamıştı Saralı Ruth. Kapıyı yumruklamaya, bir yandan da tokmağı sağa sola oynatmaya başladı.

Somya yaylarının gıcırdadığını duydu, eğildi, başını anahtar deliğine uydurdu, ama delik bir kâğıt parçasıyla tıkanmıştı. "Aç kapıyı!" diye kükreyip yeniden kapıyı yumrukladı. "Ne demeye almıyorsun beni içeri?"

Kapının öte yanından tiz bir ses, "Kim o?" diye sordu.

"Benim," dedi Parker, "O.E."

Bir an bekledi.

"Benim," dedi sabırsızlıkla, "O.E."

İçeriden hâlâ ses yok.

Bir kere daha denedi. "O. E.," dedi kapıyı iki-üç kere daha gümleterek. "O.E. Parker. Tanıyorsun beni."

Bir sessizlik oldu. Sonra ses ağır ağır, "Ben O.E. diye birini ta-nımıyorum,"dedi.

"Bırak şakayı," diye yalvardı Parker. "Bana böyle davranman için bir sebep yok ki. Benim, bildiğin O.E., geri geldim. Benden korkmazsın ki sen."

"Kim var orda?" diye sordu aynı duygusuz ses.

Parker sanki arkasındaki birinin cevap vermesini bekliyormuş gibi başını çevirdi. Gökyüzü hafifçe aydınlanmıştı ve ufuk çizgisinin üzerinde iki-üç sarı çizgi süzülüyordu. Parker oraya doğru bakarken birden gökle yerin birleştiği noktada ışıktan bir ağaç belirdi. Bir mızrakla mıhlanmışçasına gerisin geri kapıya yapıştı Parker.

İçerideki ses "Kim var orda?" dedi, sanki bak son kez soruyorum der gibiydi. Tokmak oynadı ve ses sertçe "Kim var dedim!" diye tekrarladı.

Parker eğilip ağzını kâğıtla tıkalı anahtar deliğine yaklaştırdı. "Obadiah," diye fısıldadı ve hemen o an içinden, örümcek ağı ruhunu kusursuz bir renk arabeskine, ağaç, kuş ve vahşi hayvanlarla dolu bir bahçeye çeviren bir ışığın akıp geçtiğini hissetti.

"Obadiah Elihue!" diye fısıldadı.

Kapı açıldı, Parkeriçeri düştü. Sarah Ruth elleri belinde orada ayakta duruyordu. Hiç vakit kaybetmedi: "İriyan sarışın bir kadın için filan çalışmıyordun, tosladığın traktörün de her bir kuruşunu ödeyeceksin. Sigortası yokmuş. Buraya geldi, uzun uzun konuştuk, dedim ki... "

Parker tir tir titreyerek gaz lambasını yakmaya davrandı.

"Aklını mı kaçırdın, sabaha şu kadar zaman kalmışken ne demeye gaz ziyanı?" diye sordu kadın. "Senin yüzüne bakacağım filan yok."

San bir alevin ışığı ikisini de içine aldı. Parker kibriti sallayıp söndürdü ve gömleğinin düğmelerini açmaya koyuldu.

"Handiyse sabah oldu, bana elini bile süremezsin," dedi kadın.

"Kapa çeneni," dedi Parker usulca. "Şuna bir bak, bundan sonra dırdır ettiğini duymayayım." Gömleğini çıkardı ve ona sırtını döndü.

Sarah Ruth, "Gene resim," diye homurdandı. "Üstüne bu saçmalıklardan bir tane daha çizdirtmeye gittiğini tahmin etmem lazımdı."

Parker'ın dizlerinin bağı çözüldü. Geriye çark etti ve, "Bak şuna! Söylenip durma! Bak bir!" diye haykırdı.

"Baktım," dedi kadın.

"Kim olduğunu bilmiyor musun?" diye haykırdı Parker ıstırap içinde.

"Hayır, kim?" dedi Saralı Ruth. "Tanıdığım birisi değil."

"O," dedi Parker.

"'O' kim?"

"Tanrı!" diye bağırdı Parker.

"Tanrı mı? Tann'nın görünüşü böyle değil ki!"

"Sen ne biliyorsun onun nasıl göründüğünü?" diye inledi Par-ker. "Onu gördün mü ki?"

"Görünmez o," dedi Sarah Ruth. "Ruh o. Hiçbir insan görmeyecek onun yüzünü."

"Dinle birdakika," diye inledi Parker, "bu sadece onun bir tasviri."

"Putperest!" diye haykırdı Sarah Ruth. "Putperest! Ağaçların altında put aşkıyla yanıp tutuşuyorsun![1] Yalana, kendini beğenmişliğe tahammül ederim ama bu evde putperest istemiyorum!" Süpürgeyi kaptığı gibi Parker'ın omuzlarının ortasına ortasına indirdi.

Parker karşı koyamayacak kadar sersemlemişti. Olduğu yerde kalakaldı ve Sarah Ruth onu neredeyse bayıltana kadar döverken gıkı çıkmadı. Dövme İsa'nın yüzü yarık yarık oldu. Parker bacakları titreyerek ayağa kalkıp kapıya yollandı.

Sarah Ruth süpürgeyi iki-üç kere yere vurdu, sonra pencereye gitti. Parker'dan bulaşanları temizlemek için süpürgeyi iyice bir silkti dışarı. Elinde hâlâ süpürgeyle pikan cevizi ağacına doğru baktı ve gözlerindeki ifade daha da sertleşti. İşte oradaydı - kendine Obadiah Elihue diyen o adam, ağaca yaslanmış bebekler gibi ağlıyordu.

1

**Yeşaya 57:5’e gönderme: "Siz kiminle alay ediyorsunuz? Kime dudak büküyor, dil çıkarıyorsunuz? Ağaçlar arasında, bol yapraklı her ağacın altında şehvetle yanıp tutuşan, vadilerde, kaya kovuklarında çocuklarını kurban eden isyan torunlan, yalan soyu değil misiniz siz? *-y.n.*

KIYAMET GÜNÜ

TANNER bütün gücünü eve dönüş yolculuğuna saklıyordu. Niyeti dayanabildiği kadar yürüyüp yolun geri kalanı için Tanrı' ya sığınmaktı. O sabah ve önceki sabah kızının kendisini giydirmesine izin vermiş ve bu işe harcayacağı gücü biriktirmişti. Şimdi pencerenin kenarındaki sandalyede oturmuş -mavi gömleğinin yakası ilikli, paltosu sandalyenin sırtına asılı, şapkası başında- kızının gitmesini bekliyordu. O ortalıktan çekilmeden kaçamazdı. Pencere tuğla bir duvara ve New York havasıyla dolu dar bir sokağa bakıyordu, kediler ve çöpler için ideal. Pencerenin önünde birkaç kar tanesi uçuştu ama artık zayıflayan gözlerinin ayırt edemeyeceği kadar ince ve dağınıktılar.

Kızı mutfakta bulaşık yıkıyordu. Her işi ağırdan alıyor, kendi kendine konuşuyordu. İlk geldiği zamanlarda Tanner ona cevap vermiş, ama bunun istenmediğini görmüştü. Yaşlı bir ahmak bile olsa, kendi kendine konuşan bir kadına cevap vermemesini bilecek kadar aklı kalmış olması gerektiğini ima eden öfkeli bakışlarını yöneltmişti kızı ona. Kızı kendi kendine konuşurken bir sesiyle sorular sorar, başka bir sesle de kendi kendini cevaplardı. Tan-ner önceki gün giyinirken kendini kızının ellerine bırakarak kazandığı gücü bir not yazmak için kullanmış, notu cebinin içine iğ-nelemişti. ÖLÜ BULURSANIZ COLEMAN PARRUM, CORINTH, GE-ORGIAADRESİNE ACELE ÖDEMELİ GÖNDERİN. Bu cümlenin altına şöyle devam etmişti: COLEMAN EŞYALARIMI SATIP KARGO PARASINI VE LEVAZIMATÇIYI ÖDE. KALAN ŞENİNDİR. SAYGILARIMLA T. C. TANNER. NOT. OLDUĞUN YERDE KAL. SENİ BURAYA GELMEYE İKNA ETMELERİNE İZİN VERME. HİÇBİR HALTA BENZEMİYOR. Bu notu yazmak neredeyse otuz dakikasını almıştı; el yazısı titrekti ama biraz sabırla çözülebilirdi. Kalem tutan eline ancak diğer elini üstüne yerleştirerek hâkim olabilmişti. Yazmayı bitirdiğinde kızı bakkal alışverişinden geri dönmüştü.

Bugün artık hazırdı. Tek yapması gereken kapıya vanp merdivenlerden aşağıya inene kadar bir ayağını ötekinin önüne itmekti. Bir kez merdivenlerden indikten sonra mahalleden çıkacaktı. Mahalleden çıkınca bir taksi durdurup yük treni istasyonuna gidecekti. Evsizin biri onun bir vagona binmesine yardım ederdi. Bir kez yük vagonuna bindikten sonra

yatıp dinlenecekti. Gece tren Gü-ney'e doğru yola çıkacaktı ve ertesi gün veya sonraki sabah -ölü ya da diri- eve varmış olacaktı. Ölü ya da diri. Önemli olan oraya varmaktı; ölüsü dirisi fark etmiyordu.

Aklı çalışsa daha vardığının ertesi günü gitmiş olurdu; aklı birazcık daha çalışsa zaten oraya hiç gitmezdi. İki gün önce kızıyla damadının kahvaltıdan sonraki vedalaşmasını duyana kadar durum aciliyet kazanmamıştı. Ön kapının eşiğinde duruyorlardı, kızı damadını üç günlük bir yolculuğa uğurluyordu. Damadın uzun yolda yük taşımacılığı yaptığı bir kamyoneti vardı. Kızı damada deri başlığını uzatmış olmalıydı. "Bir şapka alsana kendine," demişti kadın, "doğru düzgün bir şey."

"Alıp da bütün gün kafamda şapkayla mı oturayım," demişti damat, "şu içerdeki gibi. Kalsın! Tek yaptığı bütün gün kafasında o şapkayla oturmak. Bütün gün kafasında o allahın belası siyah şapkayla oturuyor. İçerde hem de!"

"Eh, senin bir şapkan bile yok," demişti kızı. "Bir tek bu kulak-lıklı deri başlığın var. Hayatta bir yere gelmiş insanlar şapka takıyor. Diğerleriyse senin kafandaki deri başlıklardan."

"Bir yere gelmiş insanlarmış!" diye bağırmıştı damat. "Bir yere gelmiş insanlar! Bu laf öldürüyor beni! Gerçekten öldürüyor!" Damadın kaslı, ahmak bir suratı ve ona uygun kuzeyli bir aksanı vardı.

"Babam burada kalacak," demişti kızı. "Bir ayağı çukurda zaten. Vaktinde bir yerlere gelmişti o da. Hayatında kendisinden başka kimse için çalışmadı, emrinde insanlar -başka insanlar- çalıştırdı."

"Öyle mi? Zenciydi onun emrinde çalışanlar," demişti damat. "Hepsi bu. Ben de çalıştırdım bir-iki zenci."

"Senin çalıştırdıkların işe yaramaz zencilerdi," demişti kızı, sesi birden pesleşince Tanner'ın kelimeleri ayırt edebilmek için öne eğilmesi gerekmişti. "Gerçek bir zenci çalıştırmak için beyin lazım. Onları nasıl idare edeceğini bileceksin."

"Yani benim beynim yok, öyle mi?" demişti damat.

Kızına karşı çok ender hissettiği bir sıcaklık kaplamıştı Tan-ner'ın içini aniden. Kızı arada bir emniyetli bir yerde sakladığı birazcık aklı olduğu hissini uyandıracak bir şeyler söylerdi.

"Var tabii de," demişti, "her zaman kullanmıyorsun."

"Binada bir zenci görünce felç geçiriyor adam," demişti damat, "kızı da gelmiş bana... "

"O kadar yüksek sesle konuşma," demişti kızı. "O yüzden felç geçirmedi."

Sessizlik oldu. "Onu nereye gömeceksin?" diye sormuştu damat konuyu değiştirerek.

"Kimi nereye gömeceğim?"

"İçerdekini."

"Buraya, New York'a," demişti kızı. "Sen nereye sanmıştın? Mezar yerimiz var. Bir daha o yolculuğa kimseyle çıkmam."

"Peki. Emin olmak istedim sadece," demişti damat.

Kızı odaya döndüğünde Tanner iki eliyle koltuğun kollarını sımsıkı kavramıştı. Gözleri kızgın bir cesedin gözleri gibi kızına kilitlenmişti. "Beni oraya gömeceğine söz verdin," demişti. "Sözünü tutmayacaksın. Sözünü tutmayacaksın. Sözünü tutmayacaksın." Sesi o kadar kuruydu ki neredeyse işitilmiyordu. Titremeye başlamıştı; elleri, başı, ayakları titriyordu. "Beni buraya gömersen cehennemde yanarsın!" diye haykırıp gerisin geri koltuğuna düşmüştü.

Kızı ürpererek dikkat kesilmiş, "Daha ölmedin!" deyip sıkıntıyla iç çekmişti. "Bu konuda telaşlanmaya başlaman için daha çok vaktin var." Ardından dönüp yere saçılmış gazete sayfalarını toplamaya başlamıştı. Omuzlarına kadar inen beyaz saçları ve zamanın izlerini göstermeye başlamış yuvarlak bir yüzü vardı. "Senin için elimden gelen her şeyi yapıyorum," diye mırıldanmıştı, "sense bana böyle karşılık veriyorsun." Gazete sayfalarını koltuğunun altına sıkıştırıp "Ha bu arada, beni

cehennemle filan tehdit etme. Cehenneme inanmıyorum. Bağnaz Baptist martavalı bunlar," demiş, ardından mutfağa gitmişti.

Tanner ağzını sımsıkı kapatmış, üst takma dişlerini diliyle damağına doğru bastırmıştı. Yine de gözyaşları yanaklarından aşağı sel gibi akmış, akan yaşları belli etmemeye çalışarak omzuna silmişti.

Kızının sesi mutfaktan yükselmişti: "Çocuk sahibi olmak kadar kötü. Kendi gelmek istedi, gelince de beğenemedi."

Tanner gelmek istememişti.

"Gelmek istemiyor numarası yaptı ama ben anlarım. Gelmek istemiyorsan seni zorla götüremem dedim. Efendi insanlar gibi yaşamak istemiyorsan benim yapabileceğim bir şey yok."

"Bana gelince," demişti ardından daha tiz bir sesle, "ölüm vakti geldiğinde müşkülpesentlik edecek halim yok. En yakın yere gömsünler. Bu dünyadan göçüp gittiğimde geride kalanlara anlayışlı davranacağım ben. Sırf kendimi düşünmeyeceğim."

"Katiyen," demişti kadının öteki sesi, "senhiçbirzaman bencil olmadın. Sen başka insanları gözeten cinstensin."

"Eh, elimden geleni yapıyorum," demişti tiz ses, "elimden geleni yapıyorum."

Tanner başını bir anlığına koltuğun arkasına yaslamış, şapkası öne devrilip gözlerini perdelemişti. Üç oğlan ve bu kızı yetiştirmişti. Üç oğlan gitmişti, ikisini savaş diğerini şeytan götürmüştü ve ona karşı bir vazifesi olduğunu hisseden bir tek bu evli ve çocuksuz kadın kalmıştı; New York'ta patroniçe havalarında yaşayan kızı, geri dönüp de babasını o halde bulunca yanına katıp evine götürmeye gönüllü olmuştu. Başını barakadan içeri uzattığında ifadesiz bir yüzle bir an bakakalmıştı. Sonra birden çığlık atmış ve geri sıçramıştı.

"O yerdeki nedir?"

"Coleman," demişti Tanner.

Yaşlı zenci -insanı az çok andıran bir şekle bürünmüş kemik dolu, pis kokulu, deriden bir çuval- yerde, Tanner'ın yatağının ayak ucunda saman dolu bir şilteye kıvrılmış uyuyordu. Coleman gençken bir ayıya benziyordu; şimdi yaşlanınca bir maymuna benzemeye başlamıştı. Tanner'da durum tam aksiydi: Gençken maymuna benzerdi, yaşlanınca ise ayıya benzemeye başlamıştı.

Kızı gerisin geri verandaya çıkmıştı. Sırf oturak kısmı sağlam kalmış olan iki hasır iskemle, ahşap kaplamaya yaslanmış duruyordu, ama kadın oturmayı reddetmiş, evden üç metre kadar uzaklaşmıştı, sanki pis kokudan kurtulmak için bu kadar mesafe gerekiyormuş gibi. Sonra konuşmasına başlamıştı.

"Senin gururun yoksa bile benim var, vazifemi biliyorum, bana düşeni yapacak şekilde yetiştirildim. Sen değilsen bile annem beni öyle yetiştirdi. Sade bir insandı ama pis zencilerle beraber yaşayanlardan değildi."

Tam o sırada yaşlı zenci yattığı yerden kalkmış ve kapıdan dışarı sıvışmıştı, Tanner bu iki büklüm gölgenin süzülüşünü göz ucuyla ancak fark edebilmişti.

Kızının dedikleri Coleman'ı utandırmıştı. Tanner ikisinin de duyacağı şekilde bağırmıştı: "Burada kim yemek yapıyor sanıyorsun? Odunları kim kesiyor, bulaşığımı kim yıkıyor sanıyorsun? Coleman bana sadık. O işe yaramaz serseri otuz yıldır benim emrimde. Hiç de kötü bir zenci değil."

Kızı bu sözlerden etkilenmemişti. "Bu baraka kimin peki?" diye sormuştu. "Senin mi onun mu?"

"İkimiz inşa ettik," demişti Tanner. "Sen geri dön o geldiğin yere. Milyon dolar versen, dünyayı versen yine gelmem seninle."

"İkinizin inşa ettiği belli. Kimin arazisi burası?"

"Florida'da yaşayan birilerinin," diye kaçamaklı bir cevap vermişti Tanner. Arazinin satılık olduğunu o zaman da biliyordu ama kimsenin almayacağı

kadar kötü durumda olduğunu düşünüyordu. Öyle olmadığını aynı gün öğleden sonra öğrenmişti, kızıyla gitmeye karar verebilecek kadar erken. Eğer bir gün geç öğrense şimdi hâlâ orada, doktorun arazisinde kaçak yaşıyor olabilirdi.

Kahverengi, yunus biçimli kütlenin arsanın diğer ucundan ona doğru uzun adımlarla yürüdüğünü gördüğü anda ne olduğunu anlamıştı; başkasının ona anlatmasına gerek yoktu. O zenci küçücük, işe yaramaz bir tarla hariç dünyanın tamamına sahip olsa ve bir gün o tarlayı satın almayı başarsa, ısırgan otlarını sağa sola tekmeleye tekmeleye işte böyle yürürdü o tarlada, kalın ensesi şişmiş, kamı altın saatiyle zincirine taht olmuş. Doktor Foley. Sadece kısmen zenciydi. Kalanı Kızılderili ve beyazdı.

Zencilerin her şeyiydi - eczacı, levazımatçı, genel danışman, emlakçı. .. Bazen üzerlerindeki nazarı kaldırır, bazen de nazar değ-dirirdi. Ondan bir şey koparmaya hazırlan, her ne kadar zenci de olsa, demişti Tanner kendi kendine, Foley'nin yaklaşmasını seyrederken. Hazırlan, çünkü seni saran derinden başka ona teklif edebileceğin hiçbir şey yok elinde, onun da sana bir yılanın attığı deriden fazla hayrı dokunmaz şimdi. Devlet karşısında en ufak bir şansın yok.

Verandada barakaya yaslı düz sıra parçasında oturuyordu. "İyi akşamlar Foley," deyip başıyla selam vermiş, doktor da yaklaşıp açıklığın kenarına gelmeden durmuştu, sanki onu ancak o anda görmüş gibi, oysa araziyi geçerken onu gördüğü belliydi.

"Buraya mülküme bakmaya geldim," demişti doktor. "İyi akşamlar." Hızlı hızlı ve tiz bir sesle konuşuyordu.

Ne de uzun zamandır senin ya, demişti Tanner kendi kendine. "Geldiğini gördüm."

"Burayı geçenlerde aldım," demişti doktor ve yine Tanner'a bakmadan barakanın bir tarafına doğru yürümeye başlamıştı. Sonra geri gelip Tanner'ın önünde durmuştu. Ardından çekinmeden barakanın kapısına doğru bir adım atıp kafasını içeri uzatmıştı. Cole-man o zaman da içeride uyuyordu. Bir an bakıp sonra yana dönmüştü. "O zenciyi tanıyorum,"

demişti Foley. "Coleman Parrum -hepinizin yaptığı o kaçak içkiden ayılması ne kadar sürüyor?"

Tanner sıranın tabanındaki topuzlara tutunup iyice sıkmıştı. "Bu baraka senin mülküne dahil değil. Senin mülkünün üstünde sadece, o da benim hatam."

Doktor purosunu dudaklarının arasından bir anlığına çekmiş, "Benim hatam değil," deyip gülümsemişti.

Tanner orada öylece oturmuş, ileri bakıyordu.

"Böyle bir hata yapmak akıl kârı değil," demişti doktor.

"Kâr getiren bir şey bulmuşluğum yok henüz," diye mırıldan-mıştı Tanner.

"Her şey kâr getirir," demişti zenci, "yolunu bilirsen." Bir süre orada gülümseyerek, işgalciyi baştan ayağa süzerek durmuş, sonra dönüp barakanın öteki tarafına gitmişti. Sessizlik olmuştu. İmbiği arıyordu Foley.

Tanner onu o an öldürmeliydi. Barakada bir silah vardı ve işi gayet kolay halledebilirdi, ama çocukluğundan beri cehennem korkusu bu tür şiddet karşısında kendini zayıf hissetmesine sebep olmuştu. Kimseyi öldürmemişti, insanlarla her zaman zekâsı ve şansıyla baş ederdi. Zencileri idare etmekteki ustalığıyla bilinirdi. Onları idare etmek bir sanattı. Bir zenciyi idare etmenin sırrı onun aklının seninki karşısında hiçbir şansa sahip olmadığını göstermekti; bunu görünce sırtına atlar, hayatı boyunca hayrını göreceği birini bulduğuna inanırdı. Coleman otuz yıldır sırtındaydı.

Coleman'ı ilk kez ıssız bir çam ormanının ortasındaki bir hızar atölyesinde altı zenci çalıştırırken görmüştü. Beraber çalıştığı en berbat ekiplerden biriydi, pazartesi sabahı işe gelmeyen cinsten. Ülkedeki yeni havayı onlar da sezmişti. Çalışma zorunluluğunu yürürlükten kaldıracak yeni bir Lincoln'm seçildiğini düşünüyorlardı. Tanner onları son derece keskin bir çakıyla yönetiyordu. O zamanlar böbreğindeki bir sıkıntıdan elleri titriyordu ve bu fazladan hareketi saklamak için bir şeyler yontmayı âdet edinmişti. Ellerinin titrediğini görmelerini istemiyordu, kendisinin de bunu görmeye ya da kabullenmeye niyeti yoktu. Titreyen ellerinin arasında bıçak sürekli

şiddetle hareket ediyor ve orada burada -bir daha alıp bakma zahmetine kalkışmadığı ve baksa da ne olduklarını söyleyemeyeceği- küçük kaba yontular yere düşüveriyordu. Zenciler onları yerden alıp evlerine götürüyorlardı; Afrika'nın karanlığından çıkmalarının üzerinden çok zaman geçmemişti. Bıçak Tanner'ın elinde sürekli parıldıyordu. Yontarken arada bir durup, yayılmış bir vaziyette başka tarafa bakan bir zenciye umursamaz bir sesle, "Bak zenci, bu bıçak şimdi elimde, ama zamanımı ve paramı boşa harcamayı bırakmazsan birazdan bağırsaklarında olacak," diyordu. Zenci de cümle daha bitmeden ayağa kalkmaya davranıyor, ağırdan alsa da en azından harekete geçiyordu.

Cüsseli, kıvrak, Tanner'ın iki katı simsiyah bir zenci hızar atölyesinin etrafında- takılmaya başlamıştı; diğerlerini çalışırken izliyor, izlemediği zaman ise onların kolayca görebileceği bir yerde sırtüstü uzanmış dev bir ayı gibi yayılıp uyuyordu. "Kim bu?" diye sormuştu Tanner. "Çalışmak istiyorsa, söyleyin buraya gelsin. Çalışmayacaksa, söyleyin gitsin. Tembeller burada takılamaz."

Hiçbiri kim olduğunu bilmiyordu. Çalışmak istemediğini biliyorlardı. Başka hiçbir şey bilmiyorlardı, muhtemelen içlerinden birinin kardeşi, hepsinin de kuzeni olmasına rağmen. Tanner onu ilk gün görmezden gelmişti; altısına karşı o ancak san suratlı, elleri titrek cılız bir beyaz adamdı. Bela kendi gelsin diye beklemeye razıydı, ama sonsuza kadar da değil. Ertesi gün yabancı yine gelmişti. Tanner'ın çalıştırdığı altı işçi, aylağı sabahtan neredeyse öğlene kadar ortalıkta gördükten sonra, yemek arasına daha tam yarım saat olmasına rağmen mola verip yemeğe otunnuştu. Onlara kalkmalarını emretme riskini almamıştı Tanner. Belanın kaynağına gitmişti.

Yabancı açıklığın kenarında bir ağaca yaslanmış, yarı kapalı gözleriyle olup biteni izliyordu. Yüzündeki küstahlık, ardında yatan ihtiyatı pek de saklamıyordu. Bakışları, bu bücür beyaz adam neden böyle dayılanarak geliyor, niyeti ne ola ki, diyordu.

Tanner, "Bak zenci, bu bıçak şimdi elimde ama tozolmazsan..." demeye niyetlenmiş ama yaklaştıkça fikrini değiştinnişti. Zencinin gözleri küçüktü ve kan çanağı gibiydi. Tanner zencinin üzerinde bir yerde bir bıçak taşıdığını ve kullanmaktan çekinmeyeceğini düşünmüştü. Bu arada kendi çakısı da kımıldıyordu; çakıyı yöneten tek şey ellerine dışarıdan hükmeden

bir zekâydı sanki. Ne yonttuğuna dair hiçbir fikri yoktu ama zencinin yanına vardığında ağaç kabuğu parçasına yarım dolarlık demir para büyüklüğünde iki delik açmıştı bile.

Zencinin bakışları Tanner'ın ellerine yönelip orada dunnuştu. Çene kemiği gevşemiş, gözleri ağaç kabuğunu acımasızca parçalayan bıçağa kilitlenmişti. Sarıki görünmez bir kuvvet ağaç parçasını şekillendiriyonnuşçasına izliyordu.

Sonra Tanner kendisi de bakmış, elindeki ağaç parçasının bir gözlüğün birbirine bağlı çerçevesine dönüştüğünü hayretle görmüştü.

Çerçeveyi yüzüne belli bir mesafede tutup ahşap talaşlarının arasından onnana doğru bakmıştı, ta katırları bağladıkları ahırın kenarına kadar.

"Pek iyi göremiyorsun, değil mi evlat?" deyip bir tel parçası bulmak için yeri eşelemeye başlamıştı. Küçük bir parça balya teli almıştı yerden; biraz sonra başka, daha kısa bir parça daha bulup onu da almış, bunları ağaç kabuğuna eklemeye başlamıştı. Artık ne yaptığını bildiğinden acelesi yoktu. Gözlük bittiğinde zenciye uzatıp, "Tak bunları," demişti. "Gözleri doğru düzgün gönneyen birisini görünce canım fena sıkılır."

Zencinin başka bir tepki verme ihtimaliyle yüklü kısacık bir an geçmişti; gözlükleri alıp elinde paramparça edebilir veya bıçağı elinden kapıp ona doğrultabilirdi. Tanner zencinin bulanık, içkiden şişmiş gözlerinde, beyaz bir adamın kamına bıçağı sokmanın zevkiyle tam olarak ne olduğunu kestiremediği başka bir şeyin dengede durduğu o ânı tam olarak görmüştü.

Zenci gözlüğe uzanmıştı. Gözlüğün saplarını dikkatlice kulaklarının arkasına yerleştirip ileri doğru bakmıştı. Abartılı bir ciddiyetle bir o yana bir bu yana dikkatle bakmıştı. Sonra bakışlarını doğru Tanner'a yöneltip sırıtmış veya yüzünü ekşitmişti, Tanner emin olamıyordu, ama bir anlığına karşısında kendi negatif suretini gördüğünü zannetmişti, sanki soytanlıkla tutsaklık ikisinin ortak paydasıymış gibi. Ama bu hayal Tanner sımna tam vâkıf ola-madan kayboluvermişti.

"Vaiz Efendi," demişti Tanner, "buralarda ne işin var?" Yerden başka bir ağaç kabuğu parçası alıp, elindekine bakmadan tekrar yontmaya başlamıştı.

"Pazar değil bugün."

"Pazar değil mi?" demişti zenci.

"Cuma bugün," demişti Tanner. "Siz vaizler hep böylesiniz -hafta boyu sarhoş gezip pazarı şaşırıyorsunuz. O gözlükten bakınca ne görüyorsun?"

"Bir adam görüyorum."

"Nasıl bir adam?"

"Bu gözlükleri yapan adam."

"Beyaz mı siyah mı?"

"Beyaz!" demişti zenci, sanki görüşü ancak o anda bunu anlayacak kadar iyileşmiş gibi. "Evet efe'm, beyaz!"

"O zaman ona beyazmış gibi davran," demişti Tanner. "Adın ne?"

"Adım Coleman," demişti zenci.

Ve o zamandan beri Coleman'dan kurtulamamıştı. Bunlardan birini maymun edersen, sırtına biner, ömür boyu da inmez; ama birinin seni maymun etmesine izin verdin miydi, ancak öldürürsen veya ortadan kaybolursan kurtulursun. Tanner'ın ise bir zenciyi öldürdüğü için cehenneme gitmeye hiç niyeti yoktu. Barakanın arkasında doktorun bir kovayı tekmeleyerek devirdiğini duymuş, oturup beklemişti.

Biraz sonra doktor tekrar görünmüştü, evin öteki tarafında geziniyor, elindeki bastonla dağınık kanyaş otu yığınlarına vuruyordu. Meydanın ortasında, aşağı yukarı kızının sabah ültimatomunu verdiği yerde durmuştu.

"Buraya ait değilsin," diye başlamıştı. "Seni tutuklattırabili-rim."

Tanner öylece, ses çıkarmadan, tarlanın öteki ucuna bakarak durmuştu.

"İmbik nerede?" diye sormuştu doktor.

"Buralarda bir imbik varsa da bana ait değil," deyip ağzını sımsıkı kapatmıştı Tanner.

Zenci hafifçe gülmüştü. "Talihin yaver gitmedi, değil mi?" diye mınldanmıştı. "Nehrin öteki tarafında küçük bir arazin yok muydu senin, sonra kaybettiğin?"

Tanner uzaktaki ormanı incelemeye devam etmişti.

"İmbiği benim için kullanmak istersen, ona bakarız," demişti doktor. "Yok istemezsen, toplanmaya başlasan iyi olur."

"Senin için çalışmak zorunda değilim," demişti Tanner. "Hükümet beyazları zencilerin altında çalışmaya zorlayacak kadar ileri gitmedi daha."

Doktor yüzüğünün taşını başparmağının yumuşak tarafıyla parlatmış, "Ben de hükümeti senden çok seviyor değilim," demişti. "Nereye gideceksin ki burdan? Şehre gidip Biltmore Oteli'nde süit mi tutacaksın?"

Tanner hiçbir şey söylemememişti.

"O gün yakın," demişti doktor, "beyazlar bal gibi de zenciler için çalışacak; herkesten önce davranırsan senin hayrına."

"O gün benim için hiç gelmeyecek," demişti Tanner kısaca.

"Geldi bile," demişti doktor. "Diğerleri için gelmedi asıl."

Tanner'ın bakışları ağaç sırasının en uzaktaki mavi hattını takip ederek soluk boş ikindi göğüne uzanmıştı. "Kuzeyde bir kızım var," demişti. "Senin için çalışmak zorunda değilim."

Doktor cebinden saatini çıkarmış, saate bakıp geri koymuştu. Bir anlığına ellerinin tersine göz atmıştı. Sanki gizlice ne zaman her şeyin nihayet tamamen tersine döneceğini hesaplamış ve bili-yorgibiydi. "Seningibi bir ihtiyarı ne isteyecek," demişti. "Belki istiyorum diyordur ama pek ihtimal vermem. Zengin olsan bile seni istemezler. Onların kendi fikirleri var. Zenciler desen büyüyüp kendi yoluna gidiyor. Benim de çocuklarım var ama hiç karışmam." Dönüp tekrarTanner'a bakmıştı. "Önümüzdeki hafta

tekrar geleceğim, hâlâ burada olursan benim için çalışmayı kabul ettiğini farz edeceğim." Bir an öylece durup cevap beklermiş gibi ağırlığını topuklarına vererek olduğu yerde sallandıktan sonra, nihayet dönüp ot bürümüş patika boyunca ilerlemeye başlamıştı.

Tanner sanki ruhu içinden ormana doğru çekilmiş, oturduğu sırada ise bir kabuktan başka bir şey kalmamış gibi arsanın öte tarafına bakmaya devam etmişti. O zaman seçeneklerinin bu saçma sapan yerde bütün gün oturup penceden dışarı bakmakla bir zenci için kaçak içki üretmekten ibaret olduğunu bilse, zenci için çalışırdı. Haftanın her günü bir zencinin emrindeki beyaz zenci olmaya razıydı. Arkasında kızının mutfaktan içeri geldiğini duydu. Kalbi hızlandı, ama bir an sonra kızının ağırlığını kanepeye bırakışı-nı duydu. Henüz gitmeye hazır değildi demek. Tanner dönüp ona bakmadı.

Kızı orada birkaç saniye sessizce oturdu. Sonra başladı. "Senin sorunun," dedi, "hep pencerenin önünde oturman, halbuki orada bakacak hiçbir şey yok. Biraz ilhama, kendini ifade edecek bir şeye ihtiyacın var. Şu koltuğunu televizyona bakacak şekilde çevirmeme izin versen, karanlık şeyleri, ölümü, cehennemi, kıyamet gününü filan düşünmeyi bırakırdın. Tanrım."

"Kıyamet Günü yaklaşıyor," diye mırıldandı Tanner. "Koyunlar keçilerden ayrılacak. Sözünü tutanlar bir yana tutmayanlar diğer yana. Elindekiyle en iyisini yapanlar bir yana yapmayanlar diğer yana. Babasına annesine hürmet edenler bir yana etmeyenler diğer yana. Dahası. .."

Tanner'ın sesini bastıran bir sesle derin bir iç çekti kızı. "Nefesimi neden boşa harcıyorum ki?" diye sordu. Kalkıp mutfağadön-dü ve paldır küldür işine girişti.

Nasıl da kendinden emin ve kibirliydi! Tanner memleketin-deyken bir barakada yaşıyordu ama en azından etraf havadardı. Ayaklarını toprağa basabiliyordu. Buradaysa kızı birevde bile yaşamıyordu. Güvercin kulübesine benzer bir binada, dilleri birbirine benzemez cins cins yabancıyla beraber yaşıyordu. Aklı başında bir adama göre bir yer değildi burası. Buraya geldiğinin ilk sabahı kızı onu gezmeye götürmüştü ve Tanner on beş dakikada buranın neye benzediğini tam olarak görmüştü. O günden bu yana apartmandan dışarı adım atmamıştı. Bir daha o yeraltı

demiryoluna ya da insan sabit dururken hareket eden o merdivenlere veya otuz dördüncü kata çıkan asansöre asla adım atmak istemiyordu. Apartmana sağ salim geri döndüğünde, aynı şeyleri Coleman'la yaparken hayal etmişti kendini. Birkaç saniyede bir başını çevirip Coleman'ın hâlâ arkasında olduğunu kontrol etmesi gerekirdi. Kenardan yürü yoksa bu insanlar seni çiğneyip geçer, tam arkamda dur yoksa geri kalırsın, şapkanı çıkarma aptal herif, derdi ona; Co-leman da iki büklüm vaziyette ayaklarını sürüye sürüye, nefes nefese, homurdanarak takip ederdi onu: N'apıyoruz burda? Buraya gelmek gibi ahmakça bir fikir nerden düştü aklına?

Buranın bir şeye benzemediğini göstermek için geldim. Şimdi biliyorsun işte geldiğin yerde tuzunun kuru olduğunu.

Ben zaten biliyordum, derdi Coleman da. Bilmeyen senmişsin.

Geldikten bir hafta sonra Coleman'dan demiryolu istasyonundaki Hooten'a yazdırdığı bir kartpostal almıştı. Yeşil mürekkeple yazılmıştı ve "Ben Coleman -X- nasılsın patron," diyordu. Bunun altına Hooten kendi adına, "O gece mekanlarını gezmeyi bırak da evine dön serseri herif, saygılarımla. W. P. Hooten," diye eklemişti. O da Coleman'a Hooten tarafından iletilmek üzere bir kart göndermişti: "Sevenine fena bir yer değil burası. Saygılarımla, W. T. Tanner." Kartı kızının postalaması gerektiğinden, ilk emeklilik çeki geldiği anda döneceğini yazmamıştı. Kızına söylememeye, not bırakıp gitmeye niyetliydi. Çek geldiğinde bir taksi çağırıp otobüs durağına gidecek, yoluna koyulacaktı. Bu durum kızını da onun kadar mutlu edecekti. Kızı Tanner'ın varlığını sıkıcı buluyordu, ona bakmaktan usanmıştı. Sıvışıp gitse, kızı hem denemiş olmanın, hem de üstüne üstlük onun kadirbilmezliğinin tadını çıkarırdı.

Ona gelince, doktorun arazisinde kaçak yaşamayı, on sentlik purolar çiğneyen bir zenciden emir almayı tercih ederdi. Önceye kıyasla bu konuya daha az kafa yorardı. Ama bunun yerine zenci bir aktör tarafından kandırılmıştı, ya da kendine aktör diyen bir zenci tarafından. O zencinin aktör filan olduğuna inanmıyordu.

Binada her katta iki daire vardı. Yan dairedekiler taşındığında kızının yanına geleli üç hafta olmuştu. Holde durup eski kiracıların gitmesini, ertesi gün de yerlerine gelenlerin taşınmasını seyretmişti. Hol dar ve karanlıktı,

Tanner köşede, yol üstü olmayan bir yerde durmuştu, ancak arada bir hamallara dediklerine kulak verseler işlerini kolaylaştıracak bir öneride bulunuyordu. Mobilyalar yeni ve ucuzdu, dolayısıyla Tanner yeni taşınanların yeni evli bir çift olabileceğine ve onlar gelene kadar bekleyip onlara iyi dileklerini iletmeye karar vermişti. Bir süre sonra açık mavi bir takım elbise giymiş cüsseli bir zenci, elinde ağırlıkları boynunu büken iki bez valizle hızla merdivenleri çıkmıştı. Arkasından parlak bakır rengi saçlı, bronz tenli genç bir kadın geliyordu. Zenci valizleri yan dairenin kapısının önünde tok bir sesle yere bırakmıştı.

"Dikkatli ol tatlım," demişti kadın. "Valizde makyaj malzemelerim var."

Tanner tam olarak neler olup bittiğini hemen anlamıştı.

Zenci sırıtıyordu. Kadının kalçalarından birine bir fiske vurmuştu.

"Yapma," demişti kadın, "yaşlı bir adam bizi seyrediyor."

İkisi birden dönüp ona bakmışlardı.

"Nassınız," deyip başını sallamıştı Tanner. Sonra hızla dönüp kendi kapısından içeri girmişti.

Kızı mutfaktaydı. "Şuradaki daireye kim taşındı dersin?" diye sormuştu Tanner, yüzü aydınlanmış.

Kızı ona şüpheyle bakıp, "Kim?" diye mırıldanmıştı.

"Bir zenci!" demişti ihtiyar neşeli bir sesle. "Güney Alabama-lı zenci, gözlerim beni yanıltmıyorsa. Yanında da dırdırcı, yerinde duramayan, kızıl saçlı bir kadın var - ve bu ikisi artık senin komşun!" Dizine bir şaplak indirip, "Evvet efendim!" demişti. "Yalan söylüyorsam namerdim!" Buraya geldiğinden beri ilk kez gülecek bir şey çıkmıştı.

Kızının kaşları anında çatılmıştı. "Bak şimdi beni dinle," demişti. "Onlardan uzak dur. Oraya gidip onunla arkadaşlık kurmaya filan çalışma. Buralarda zenciler senin bildiğin gibi değil, ben de bela istemiyorum, beni duyuyor musun? Onlarla komşuluk etmen gerekiyorsa, sen kendi işine bakacaksın,

onlar da kendi işine. Bu dünyada geçinmenin yolu bu. Herkes kendi işine bakarsa iyi geçinilir. Hem yaşa, hem yaşat." Bumunu bir tavşan gibi kıvırmaya başlamıştı, ahmakça tiklerinden biriydi bu da. "Buralarda herkes kendi işine bakar, herkes de iyi geçinir. Yapman gereken tek şey bu."

"Ben sen doğmadan önce de zencilerle iyi geçiniyordum," demişti Tanner. Hole geri çıkıp beklemişti. Zencinin kendisini anlayan biriyle konuşmak isteyeceğine iddiaya girerdi. Beklerken iki kez nerede olduğunu unutup heyecandan ağzındaki tütün suyunu süpürgeliğe doğru tükürmüştü. Yirmi dakika kadar sonra dairenin kapısı tekrar açılmış ve zenci dışarı çıkmıştı. Kravat ve kemik çerçeveli bir gözlük takmıştı; Tanner adamın küçük, neredeyse görünmez bir keçi sakalı olduğuna yeni dikkat etmişti. Gerçek bir gösteriş düşkünü. Holde başka biri daha olduğunu fark etmeksizin ona doğru yürümüştü adam.

"N'aber John," deyip başıyla selam vermişti Tanner, ama Zenci duymadan, hafifçe sürtünerek yanından geçmiş ve merdivenleri paldır küldür aşağıya inmişti.

Belki sağır dilsizdir, diye düşünmüştü Tanner. Tekrar daireye girip oturmuştu, ama holde bir ses duyduğunda kalkıp kapıya gidiyor ve zencinin gelip gelmediğine bakmak için kafasını kapıdan uzatıyordu. Öğleden sonra zencinin bakışını tam merdivenin başını dönerken yakalamış, ama daha dudaklarından tek kelime dökülmeden adam dairesine girip kapıyı çarpmıştı bile. Peşinde polis olan kişiler haricinde hayatında bu kadar hızlı hareket eden birisini görmemişti Tanner.

Ertesi sabah erken saatlerde holde dururken kadın tek başına kapıdan çıkmıştı, ayağında altın renkli yüksek topuklu ayakkabılar vardı. Tanner ona günaydın demek veya sadece başıyla selam vermek istemiş ama içgüdüleri sakınmasını söylemişti. Daha önce gördüğü beyaz veya zenci hiçbir kadına benzemiyordu karşısındaki; her şeyden öte korkuyla dolu bir halde duvara yapışıp görünmez taklidi yaparak öylece durmuştu ihtiyar.

Kadın ona donuk bir bakış atmış, sonra başını öteki tarafa çevirerek sanki kapağı açık bir çöp kutusundan sakınırmışçasına açığından geçmişti. Kadın gözden kaybolana kadar nefesini tutmuştu Tanner. Sonra sabırla adamı beklemişti.

Zenci saat sekiz gibi gelmişti.

Bu sefer Tanner açıkça adamın yoluna çıkıp, "Günaydın Vaiz," demişti. Tecrübelerinden biliyordu ki bu hitap asık suratlı zencilerin yüz ifadesini kendine getirirdi.

Yolu kesilen zenci ani bir hareketle durmuştu.

"Taşındığınızı gördüm," demişti Tanner. "Ben de buraya geleli uzun zaman olmadı. Bana sorarsan pek bir şeye benzemiyor. Sen de keşke yine Güney Alabama'da olsam diye düşünüyorsun-dur herhalde."

Zenci nebir adım atmış nede cevap vermişti. Gözleri kımıldamaya başlamıştı. Bakışları siyah şapkanın tepesinden boynu dikkatle iliklenmiş yakasız mavi gömleğe, soluk pantolon askılarından gri pantolona, yüksek konçlu ayakkabılara kadar aşağı inmiş, sonra tekrar son derece yavaş bir şekilde geri çıkmıştı; bu arada bedeni de akıl sır ermez, ölüm kadar soğuk bir hiddetle kasılıp büzülüyor gibiydi.

"Buralarda kendimize nerede bir göl buluruz, belki sen bilirsin diyordum Vaiz," demişti Tanner, zayıflayan ama hâlâ epey umut içeren bir sesle.

Konuşmaya başlamadan önce zenciden içten içe köpürüyor-muş gibi bir homurtu yükselmişti. "Ben Güney Alabamalı değilim," demişti nefesi kesilirmişçesine hırıltılı bir sesle. "New York-luyum. Vaiz de değilim! Aktörüm."

Tanner kıkırdamış, "Çoğu vaizin ruhunda biraz aktörlük vardır ama, değil mi?" demişti göz kırparak. "Sen de ek iş olarak vaizlik yapıyorsundur herhalde."

"Vaizlik yapmıyorum!" diye haykıran zenci sanki bir yerden başına bir an sürüsü üşüşmüşçesine yanından geçivermişti ihtiyarın. Merdivenlerden aşağı hızla inip gözden kaybolmuştu.

Tanner daireye girmeden önce bir süre daha orada durmuştu. Günün geri kalanı boyunca koltuğunda oturup zenciyle arkadaşlık kurmayı son bir kez daha denesem mi diye düşünmüştü. Merdivenlerde duyduğu her seste

kapıya gidip dışan bakmış ama zenci ancak ikindi vakti dönmüştü. Adam merdivenin tepesine vardığında Tanner onu bekliyordu. "İyi akşamlar Vaiz," demişti, zencinin kendisini aktör olarak tanıttığını unutarak.

Zenci durup tırabzan demirine tutunmuştu. Başından kasıklarına bir titremeyle sarsılmıştı. Sonra yavaş yavaş ilerlemeye başlamıştı. Yeterince yaklaştığında atılıp Tanner'ı iki omzundan tutmuştu. "Ben senin gibi," diye fısıldamıştı, "yün şapkalı, dar kafalı, cahil orospu çocuğu güneyli ihtiyar beyaz puştlann palavrasına gelmem." Soluklanmıştı. Sonra sesi öyle derin bir öfkeyle çıkmıştı ki bir kahkaha gibi çınlamıştı -tiz, keskin ve âciz bir ses: "Vaiz filan da değilim! Hıristiyan bile değilim. O palavralara inanmam. Ne İsa var ne de Tann."

Yaşlı adam göğsünde kalbinin bir meşe budağı kadar sert ve katı olduğunu hissetmişti. "O zaman ne sen siyahsın," demişti, "ne de ben beyazım!"

Zenci onu duvara yapıştırmış, siyah şapkayı gözlerinin önüne çekip indirmişti. Sonra gömleğinin önünü tutup onu geri geri kendi kapısına kadar itip içeri savurmuştu. Kızı mutfaktan Tanner'ın körlemesine hol kapısının kenarına çarpışını ve sendeleyerek oturma odasına düşüşünü görmüştü.

Dört gün boyunca dili ağzının içinde donmuş gibiydi. Çözüldüğünde eskisinin iki katıydı ve kızı konuştuklarını anlamıyordu. Öğrenmek istediği, devletten gelecek çekin gelip gelmediğiydi, çünkü o parayla bir otobüs bileti alıp eve gitmek istiyordu. Birkaç gün sonra derdini anlatabilmişti. "Geldi," demişti kız, "ama onunla ancak ilk iki haftanın doktor faturası ödenir; hem söyler misin lütfen, ne yürüyebilir ne konuşabilir ne doğru düzgün düşünebilirken, bir gözün de hâlâ şaşı bakarken nasıl eve gideceksin? Lütfen bir tek bunu söyleyebilir misin bana?"

O zaman yavaş yavaş durumunun ne olduğunu anlamıştı. En azından gömülmek için eve gönderilmesi gerektiğini anlatmakzo-rundaydı kızına. Soğutmalı bir arabayla gönderebilirlerdi onu, yolculuk sırasında kokmaması için. Buralardaki bir levazımatçı-nın kendisine dokunmasını istemiyordu. Öldükten sonra onu hemen gönderirlerdi, şafak treniyle varırdı, Hooten'a bir telgraf çekerlerdi, Hooten da Coleman'ı bulurdu ve Coleman gerisini hallederdi; kızının oraya gitmesine bile gerek kalmazdı. Uzun tartışmalardan sonra kızından sözü kopartmıştı. Onu geri gönderecekti.

Ondan sonra daha huzurlu uyumuş ve biraz toparlanmıştı. Rüyalarında çam kulübenin çatlaklarından sızan memleketinin serin şafak havasını hissedebiliyordu. İstasyonun peronunda bekleyen gözleri kanlı Coleman'ı, yeşil siperliği ve kolları siyah alpaka yününden ceketiyleHooten'ı görebiliyordu. İhtiyarahmakait olduğu yerde kalaydı, diye düşünüyordu Hooten, 6:03 treninde bir kutunun içinde dönüyor olmazdı. Coleman ödünç aldığı katırla arabayı geri geri getiriyordu, tabutu perondan arabanın açık tarafına kaydırarak koyabilsinler diye. Her şey hazır olduğunda ikisi, ağızları sımsıkı kapalı, yüklü tabutu arabaya doğru yavaş yavaş indiriyorlardı. Derken Tanner tabutun içinden ahşabı tırmalamaya başlıyordu. Hooten ve Coleman tabutu ateş almış gibi bırakıveriyorlardı.

Birbirlerine bakakalıyor, sonra tabuta dönüyorlardı.

"Bu o," diyordu Coleman. "İçerde."

"Olamaz," diyordu Hooten, "içeri onunla beraber bir sıçan filan girdi herhalde."

"Bu o. Onun oyunlarından biri bu."

"Sıçansa orda kalmasında sakınca yok."

"Bu o. Levye getir."

Hooten söylenerek gidiyor, levyeyi buluyor, geri geliyor ve tabutun kapağını kanırtmaya başlıyordu. Daha üst ucunu açmadan Coleman sıçrayıp duruyor, heyecandan hırıltılı sesler çıkarıp hızlı hızlı soluyordu.

O sırada Tanner iki eliyle birden kapağı yukarı itiyor ve kutunun içinde sıçrayıp doğruluyordu. "Kıyamet Günü! Kıyamet Günü!" diye bağırıyordu. "Siz ahmaklar Kıyamet Günü'nün geldiğini bilmiyor musunuz?"

Şimdi kızının sözlerine ne kadar güvenebileceğini tam olarak anlamıştı ihtiyar. Paltosuna ilikli nota veya kendisini sokakta, tramvayda ya da herhangi bir yerde ölü bulacak yabancıya bile daha fazla güvenebilirdi. Kızından her şeyi kendi bildiği gibi yapmasından başka bir şey

beklenemezdi. Kadın tekrar mutfaktan çıktığında elinde şapkası, paltosu ve lastik çizmeleri vardı.

"Şimdi dinle beni," dedi. "Dükkâna gitmem gerekiyor. Ben yokken sakın kalkıp dolanmaya kalkışma. Tuvalete gittin, ben dönene kadar bir daha gitmen gerekmez herhalde. Döndüğümde seni yerde bulmak istemiyorum."

Döndüğünde beni hiç bulamayacaksın, dedi Tanner kendi kendine. Onun ifadesiz ahmak suratını son görüşü olacaktı bu. Kendini suçlu hissetti. Kızı ona iyi davranmıştı, o ise onun başına ancak bela olmuştu.

"Gitmeden sana bir bardak süt koyayım mı?" diye sordu kadın.

"Hayır," dedi Tanner. Sonra derin bir nefes alıp, "Burada güzel bir evin var. Ülkenin güzel bir yeri. Hastalanıp başına bir sürü dert açtıysam özür dilerim. O zenciyle arkadaşlık kurmaya çalışmak benim hatamdı," dedi. Aynca aşağılık bir yalancıyım, diye içinden devam etti, bu dediklerinin ağzında bıraktığı berbat tadı bastırmak için.

Kızı bir anlığına babasının aklını kaçırdığını düşünürmüş gibi bakışlarını ona dikti. Sonra sanki dediklerini daha iyi anladı. "Arada bir böyle güzel şeyler demek seni de rahatlatıyor, değil mi?" diye sorup kanepeye oturdu.

İhtiyarın dizleri gevşemek için kaşınıyordu. Hadi, hadi, diye köpürdü içinden. Acele et, çık git.

"Burada olman harika," dedi kızı. "Başka bir yerde olmana gönlüm razı olmazdı. Benim babamsın." Ona kocaman bir gülümsemeyle baktı ve çizmesini ayağına geçirmeye başladı. "Böyle bir günde bir köpek bile sokağa çıksın istemem," dedi, "ama gitmem gerekiyor. Sen burada otur da dışarıda kayıp boynumu kırmamam için dua et." Çizmeyi geçirdiği ayağını yere vurduktan sonra ötekiyle uğraşmaya başladı.

Tanner gözlerini pencereye çevirdi. Kar tutmaya başlamıştı, pervazın dışı buzlanıyordu. Ona tekrar baktığında şapkasının ve paltosunun içine doldurulmuş koca bir bebek gibi dikiliyordu kadın. Bir çift yeşil örgü eldiveni de eline geçirdi. "Tamam," dedi, "ben gittim. Bir şey istemediğine emin misin?"

"İstemiyorum," dedi Tanner, "haydi yoluna git."

"Görüşürüz o zaman," dedi kadın.

İhtiyar soluk lekelerle kaplı kel kafasını gösterecek kadar kaldırdı şapkasını. Hol kapısı kadının ardından kapandı. Heyecanla titremeye başladı Tanner. Arkasına uzanıp paltoyu kucağına çekti. Paltoyu giydikten sonra çarpıntısının geçmesini bekledi, ardından koltuğun kollarını sıkıca kavrayıp kendini yukarı çekti. Bedeni tokmağı bir taraftan diğerine sallanan ama ses çıkarmayan ağır, devasa bir çan gibiydi. Ayağa kalktıktan sonra bir an olduğu yerde durup dengesini sağlayana kadar sallandı. Bir dehşet ve yenilgi hissi sardı benliğini. Asla başaramayacaktı. Ne ölü ne diri oraya varamayacaktı. Bir ayağını ileri itti, düşmeyince kendine güveni geri geldi. "Tanrı çobanımdır," diye mırıldandı, "eksiğim olmaz." Destek alabileceği kanepeye doğru ilerlemeye başladı. Varmayı başardı. Yola çıkmıştı işte.

Kapıya vardığında kızı dört kat merdiveni inmiş ve binadan çıkmış olacaktı. Kanepeyi geçip duvar boyunca, eliyle duvara tutunarak, ağır ağır ve ihtiyatla ilerledi. Burada kendisini gömecek kimse yoktu. Memleketinin ormanları merdivenlerin hemen aşağısındaymışçasına güveniyordu kendine. Dairenin ön kapısına vardı, kapıyı açıp hole bir göz attı. Aktör kendisini devirdiğinden beri ilk defa hole bakıyordu. Hol nem kokuyordu ve boştu. İnce ve küflü linolyum şeridi öteki dairenin kapalı kapısına kadar uzanıyordu. "Zenci aktör," dedi.

Merdivenlerin başı durduğu yerden üç buçuk - dört metre uzaklıktaydı; Tanner oraya uzun yoldan, duvara tutunarak gitmemek için tüm dikkatini topladı. Kollarını yanlara doğru biraz açıp dümdüz ileri atıldı. Yan yola gelmişti ki bacakları kayboldu veya ona kaybolmuş gibi geldi. Aşağı baktığında şaşırdı, çünkü hâlâ oradaydılar. İleri doğru devrildi ve tırabzan başlığına iki eliyle tutundu. Orada asılı halde, dik, ışıklandırmasız basamaklardan aşağı baktı, sanki hayatında ilk kez bir şeye bu kadar uzun süre bakıyordu; sonra gözlerini kapatıp ilerledi. Merdivenlerin ortasına tersyüz olmuş bir halde düştü.

Derken birden trenden indirilip bagaj arabasına konan tabutun sallanışını hissetti. Hemen ses çıkaramadı. Tren gıcırdadı ve kayarak uzaklaştı. Bir an sonra onu tekrar istasyon tarafına götüren bagaj arabası, altında

gümbürtüyle ilerliyordu. Giderek daha da yaklaşan ayak seslerinin tıkırtısını duydu, bir kalabalık toplanıyor gibiydi. Hele bunu bir görsünler, diye düşündü.

"Bu o," dedi Coleman, "onun oyunlarından biri bu."

"İçeride allahın belası bir sıçan vardır," dedi Hooten.

"Bu o. Bir levye bul."

Biran sonra yeşilimsi bir ışık huzmesi düştü üstüne. Huzmenin içinden ileri doğru itti kendini ve zayıfbir sesle, "Kıyamet Günü! Kıyamet Günü! Siz ahmaklar Kıyamet Günü'nün geldiğini bilmiyordunuz, değil mi?" diye haykırdı.

"Coleman?" diye mırıldandı.

Üzerine eğilen zencinin büyük, somurtkan bir ağzı ve aksi bakışlı gözleri vardı.

"Kömürcü filan değilim ben," dedi.[1] Yanlış istasyon burası herhalde, diye düşündü Tanner. Ahmaklar beni erken indirdiler. Kim bu zenci? Burada gün bile doğmamış.

Zencinin yanında başka bir yüz daha vardı, bir kadının yüzü; rengi daha solgundu, tepesinde parlak bakırrengi bir saç yığını vardı ve ifadesi az önce bir bok öbeğine basmışçasına ekşiydi.

"Ha..." dedi Tanner, "sensin demek."

Aktör daha da yakına eğilip ihtiyarın gömleğinin önüne yapıştı. "Kıyamet günüymüş..." dedi dalga geçen bir sesle. "Kıyamet günü diye bir şey yok ihtiyar. Bu hariç. Belki bu senin kıyamet günündür."

Tanner kalkmak için tırabzan demirlerinden birine tutunmaya çalıştı ama eli boşluğu kavradı. İki surat, biri siyah biri solgun, dalgalanıyor gibiydi. Tüm iradesini seferber edip nefesi kadar hafif elini kaldırırken karşısındaki

görüntüye odaklandı ve en fütursuz sesiyle, "Kalkmama yardım et Vaiz. Eve gidiyorum!" dedi.

Bakkal alışverişinden döndüğünde kızı onu orada buldu. Şapkası başının önüne indirilmiş, başı ve kollan tırabzan demirlerinin arasına sokulmuştu; ayakları, boyunduruğa geçirilmiş bir adamın-kiler gibi merdiven boşluğundan aşağı sallanıyordu. Bir süre ihtiyarı çılgın gibi çekiştirdikten sonra uçarak polisi çağırmaya gitti kadın. Tırabzan demirlerini keserek onu çıkardılar ve öleli bir saat olduğunu söylediler.

Kızı onu New York'a gömdü, ama sonra geceleri uyku tutmamaya başladı. Her gece yatağında dönüp duruyordu, yüzünde derin çizgiler belirmişti; sonunda tabutunu mezarından çıkarttırıp cenazesini Corinth'e gönderdi. Şimdi geceleri huzurlu uyuyor, yüzü de neredeyse eski güzelliğine kavuşmuş durumda.

1

Adam Coleman adını *coalman* (kömürcü) olarak yorumluyor. -*y.n.*